GEORGE ŞOVU
FASCINAŢII
roman

EDITURA MILITARĂ

FASCINAŢII

GEORGE ŞOVU

FASCINAŢII

— roman —

EDITURA MILITARĂ
BUCUREŞTI, 1985

I

Plopii cei negri sprijineau, cu vîrfurile lor, bolta cenuşie de deasupra. Stăteau de vorbă cu cerul. Mai mult îl bombăneau... Da, da, îl bombăneau pentru că pînă în ziua aceea – iată era începutul lui aprilie – nu adusese încă pe lume primăvara' cea adevărată. Nu tu frunză verde, nu tu floare, sau măcar „mugur alb şi roz şi pur", nimic în afară de caiere de nori cenuşii, pe care plopii cei mîndri şi întristaţi le tot mătură într-o parte şi în alta şi nu mai reuşesc să ajungă la „visul de azur", străluminat de incandescenţa speranţelor ; şi nimic în afară de această panglică de asfalt cu obrazul de plumb, lungă de nu-i ajungi cu ochii la capăt şi străjuită, de-o parte şi de alta, de trupuri zvelte, martore ale atîtor generaţii de paşi ce s-au rostit cel mai adesea în cadenţă. Şi generaţii de gînduri ! Multe asemenea generaţii s-au perindat pe această alee în defilăre ordonată ori în „pas de voie". Valuri, valuri de visuri au deschis larg, de-a lungul cîtorva zeci de ani, porţile către „cetatea bărbăţiei", cum o numea cineva, năvălind pe aleea cu plopi aliniaţi ca la paradă, pentru ca, numai după cîţiva metri, să-şi domolească rostogolirea într-o mirare înfricoşată de noianul întrebărilor ce le asaltau cu ochii mari, deschişi, pâtrun- zîndu-le fiinţa cu fire de foc.

„La aceste porţi şi pe această alee ar fi putut fi şi începutul acela al meu", se gîndi profesorul.

Dar lucrurile nu ieşiseră astfel. Porţile prin care pătrunsese el atunci, către sfîrşitul unor ani de cenuşă, erau parcă mai grele, iar aleea – era şi acolo o alee, lungă cît o întreagă viaţă, aşa i s-a părut- – se răsfăţa în lumină blîndă şi bună, mîngîiată de palele de umbre,

neliniştite, ale crengilor de brazi şi de tei. Dincolo însă de zidurile, de asemenea ca de *cetate,* viaţa se lupta în fiecare clipă cu moartea. Era încă război şi *Şcoala,* care, de-atunci, a devenit „cetatea emoţiilor" sale, a celor mai învolburate şi mai de neuitat, era îndurerată pînă în străfunduri de suferinţa sutelor de răniţi ce soseau zilnic aici, în *spitalul* amenajat în mai mult de jumătate din spaţiile de învăţămînt, venind direct din tranşeele frontului, ce se împingea tot mai către „ultima brazdă" de pămînt românesc.

2

Am înţeles de la colegii mei, tovarăşul director de studii şi tovarăşul căpitan-profesor de limba română şi şef al catedrei noastre de specialitate, că doriţi să ne cunoaşteţi mai îndeaproape, spuse comandantul liceului.

— Este adevărat ! răspunse Valeriu Bogdan, care participase, în dimineaţa aceea, împreună cu o delegaţie de profesori din Bucureşti, la un schimb de experienţa pe teme privind însuşirea limbii şi literaturii române. Gazdă fusese liceul militar din judeţul străbătut de undele zglobii ale Prahovei... (Simţise în orele petrecute în sălile de clasă, unde se desfăşuraseră lecţiile, ori în sala de festivităţi – locul dezbaterilor purtate pe marginea lor – o caldă nelinişte ce-i reînviase, dintr-o dată, în suflet o parte a îndepărtatei lui copilării..., a anilor de şcoală, a vieţii, din internat...)

— Ne bucurăm – reluă comandantul – şi ne vom strădui să vă fim gazde bune, dorind ca acest contact, mai larg, cu ceea ce respiră înlăuntrul *cetăţii* în care vă aflaţi – ştiţi că aşa le place băieţilor noştri să-i spună liceului, *cetate* – să vă fie cît mai agreabil şi, dacă se va putea, şi folositor. Şi pentru noi, confruntarea cu dumneavoastră... V-am ascultat gîndurile rostite în şedinţă, sugestiile formulate... învăţăm unii de la ceilalţi !...

Tovarăşul director este cel mai vechi aici, în şcoală – subliniază, în continuare, colonelul. Ştie foarte multe lucruri care v-ar putea interesa..

Valeriu' Bogdan îi priveşte pe rînd... Directorul adjunct, îmbrăcat în haine „civile”, are părul în întregime alb, deşi nu numără mai mult de cincizeci şi ceva de ani... Lumina părului i se revarsă, moale şi blîndă, peste obrajii care au păsjrat, pînă la această vîrstă, ceva din anii copilăriei. E un fel de nevinovăţie... Ca o carte deschisă, sufletul se oferă odată cu vorba, cu zîmbetul...

Trăise o descoperire asemănătoare doar cu puţin timp în urmă. Era, de fapt, o confirmare, în plus, a unei revelaţii şi apoi a unei verificări, repetate în timp. Se întîlnise, într-o sală mare, cu peste trei sute de copii şi cu colegi de-ai săi, profesori de limbă română, cu prilejul lansării ultimei ¿ărţi ce i se publicase. După vorbe, multe vorbe, după răspunsuri la tot felul de întrebări, copiii îi oferiseră flori : un fir de garoafă sau mai multe, o creangă de liliac alb – „de unde l-or fi găsit ?”, se întreba profesorul –, un buchețel de lalele, flori peste flori, care se adunau pe masă, în faţă, de-o parte şi de alta, înconjurîndu-l aproape, copleşindu-L Adevăratul spectacol, copleşitor de-a dreptul, izvor de lumină şi de căldură pentru o viaţă întreagă, îl constituiau însă zîmbetele copiilor, ochii lor în momentele în care ofereau florile. „Da, îşi spunea, copiii aceştia parcă îşi oferă sufletul în palmă, întreaga lor fiinţă – nevinovată, încrezătoare în viaţă, în lumea cărţilor, în vorbele «frumos potrivite», în tot... Se adună în acest gest şi ţi se oferă fără rezerve...” ^

:— Şi eu trebuia să fiu e!ev de liceu militar, dacă..71 spuse Valeriu Bogdan

— **Dacă ?..., întreabă cineva.**

— Dacă n-ar fi fost războiul acela cumplit, care să-î sperie pe tatăl meu... Te-minam clasa a patra la o şcoală dintr-un sat aflat în apropierea munţilor, satul meu natal...

...începuse de mai bine de un ah războiul şi tata fusese mobilizat şi trimis pe front încă din primele luni ale prăpădului. În sat a venit o dispoziţie – nu ştiu cine o trimiseâi –, să se recruteze copii pentru a deveni elevi la *liceul militar*. Eram premiantul clasei şi al şcolii (iertaţi-mă pentru subliniere !), aşa că am fost recomandat şi

eu. Mama s-a
bucurat cînd a
aflat – scăpa de
unul din cei şapte
copii pe care îi
avea de crescut, şi
încă în acele
vremuri, dar nu şi-
a dat
consimţămîntul pînă
ce n-a primit
răspuns de la tata.
În urma întrebării
puse printr-o
scrisoare : „Ce
fac, Ioane; cu el ?
Eu aş zice să-l
lăsăm, că „uite,
sînt mulţi” . Şi
aşa, şi pe dincoto,
tata a răspuns
categoric : „Nu, nu
sînt de acord !
Acum e război ! Să
rămînă acasă ! Să
mai învețe la
şcoala din comuna
vecină ! (care avea
şi clasele a
cincea, a şasea şi
a şaptea) L-om da
noi undeva mai
tîrziu !

Bietul tata ! II speriase rău războiul !...

...Eu îmi făcusem deja visuri, mă şi vedeam îmbrăcat în uniformă militară, băteam „pas de defilare”, împreună cu un vecin ceva mai mic decît mine, pe lîngă casă, salutam ca soldaţii, ne făceam pistoale din toate beţele pe care le întîlneam în cale şi „împuşcam” cu ele duşmanii..

Răspunsul tatei m-a desumflat... Am plîns, am bătut cu piciorul în pămînt, strigînd că „eu vreau”, „ce dacă nu vrea el ?”, „că tot o să mă duc”, „că o să fug de-acasă...” O urecheală bună, pe care mi-a ,,tras-o” stăpîna casei, mi-a mai limpezit gîndurile şi mi-a potolit

avîntul... Am rămas trist mult timp...

În toamnă, am continuat într-adevăr şcoala într-o comună vecină, mergînd cam vreo şase kilometri pe jos, trei la ducere, trei la întoarcere. Nu învăţam mai nimic. Pierdeam timpul aproape de pomană. În asemenea condiţii, părerea de rău după liceul militar mi-a crescut şi mai mult.

Sosise iarna, Ninsese mult, viscolise şi trenurile nu mai circulau cu regularitate. Tocmai atunci s-a întîmplat ca tatălui meu să-i dea drumul să vină acasă, într-o permisie. Ajunsese cu un tren pînă în apropiere de noi, la o distanţă de douăzeci de kilometri. De aici înainte, totul era blocat. Zăpada, mai mare de un metru, troienise liniile. Nu mai circula nici o garnitură în direcţia satului nostru. Se însera. Tata a pornit-o pe jos către casă, în ciuda sfaturilor celor din gară de a nu se „aventura pe un asemenea timp, cu un viscol ce te culcă la pămînt”.' „Pieri, omule, te înghite zăpada, ori te mănîncă lupii ! Stai, unde pleci ?”, ar fi strigat cineva în urma lui. Dai el n-a mai auzit nimic...

Străbătuse o lume ca să ajungă pînă la noi,' cum avea să ne spună, şi să se oprească la o azvîrlitură de băţ ? Nu s-a oprit, bineînţeles, dar cînd a ajuns, spre dimineaţa acelei nopţi de groază pentru el („cîtă voinţă mi-a trebuit ca să nu mor ? !”, ne spunea), ne-am speriat văzîndu-l. Era mai mult mort decît viu, pe trei sferturi îngheţat. Nu văzusem niciodată pînă atunci un om cu ţurţuri de gheaţă pe faţă. L-am văzut pe tata : îi îngheţaseră pe obraji lacrimile ce i se scurseseră treptat din ochii biciuiţi de zăpada viscolită, iar coloana de aburi care zvîcnea gîfîind din fiinţa lui trudită întinsese pod de gheaţă peste mustaţă şi peste buzele crăpate pînă lg, sînge.

N-am putut să-i scoatem mantaua de pe el decît după o jumătate de oră, cînd apa, care se impregnase în ea şi devenise gheaţă, a început să mustească ; iar ca să-l putem descălţa de cizme, a trebuit să-şi ţină picioarele, minute întregi, într-un lighean mare cu apă fierbinte...

Cînd şi-a mai revenit, m-a mîngîiat pe cap şi mi-a spus : ,,Nu fi'trist, ţi-ar fi fost atît de greu ! Neînchipuit de greu ! Mai ales acum, în timp de război !...”

Sigur că spunea un adevăr, pe care eu m-am străduit să-l înţeleg şi să mi-l apropii şi sufleteşte. Şi, chiar dacă am reuşit, părerea de rău tot mi-a rămas. Mi se spulberase un vis, ‘care, cu timpul, într-un anume sens, mi-a devenit o obsesie... Vă mărturisesc că nu de puţine ori printre gîndurile mele apare şi acela că aş fi putut fi *ofiţer,* aşa cum este up văr al meu – sîntem de-o vîrstă – cu care, în anul următor întîmplării povestite, am fugit de-acasă şi-am venit la Bucureşti pentru a intra totuşi la o şcoală militară. Nu mai ştiu exact cum s-au petrecut lucrurile, dar n-am reuşit să facem nimic. Ne- mîncaţi, fără bani, a dat, din întîmplare, cineva peste noi în Piaţa Unirii – o rudă de-a noastră îndepărtată – şi ne-a expediat acasă după vreo săptămînă pierdută prin marele oraş. Stelian – aşa se numeşte vărul meu – a ajuns totuşi, pînă la urmă, militar, are acum gradul de colonel.

— Să înţelegem că regretaţi profesiunea pe care-o aveţi ? întrebă căpitanul.

=— Nici vorbă ! Un Om de la liceul pe care l-am urmat mi-a descoperit adevărata vocaţie : aceea de dascăl. Şi totuşi..., cînd văd uniforma militară, mai ales aceea de licean...

— Formidabil, cum se repetă „istoria” ! intervine omul cu părul în întregime alb. Nu puţini .dintre copiii care bat la porţile acestui liceu sînt atraşi, în primul rînd, de *uniformă,* care constituie pentru ei o adevărată *fascinaţie i* Tovarăşul căpitan, colegul dumneavoastră de română, are o mulţime de dovezi în acest sens, chiar scrise... Odată ajunşi şi rămaşi aici, copiii se izbesc însă de nenumărate greutăţi – aşa cum li se par lor şi cum şi sînt în realitate. Visul începe uneori să se clatine, ameninţînd să se destrame.. Tocmai aici intervine rostul nostru, aici se exercită misiunea noastră. Eforturile pe care le facem – şi îndrăznesc să spun că ele nu sînt deloc neglijabile – capătă parcă o aură de frumuseţe în plus, faţă de cele ale colegilor noştri din celelalte şcoli : noi trebuie să ne străduim ca viaţa în care intră aceşti copii şi care-i face, numai în cîţiva ani, oameni, bărbaţi adevăraţi, să rămînă pentru ei un *teritoriu fascinant,* chiar dacă relieful ei este atît de frămîntat sau, poate, tocmai de aceea !

— Dacă i-aţi vedea în primele zile de viaţă petrecute în liceu...., spune comandantul. Fiinţa fiecărui copil este supusă la grele încercări. Se năpustesc atîtea „noutăţi” peste bietele suflete care nu şi-au lepădat încă de pe ele puful mîngîierilor de fiecare zi ale mamelor, ale bunicilor, ale tuturor celor apropiaţi, puful acela cald al grijii din familie, al ocrotirii împotriva oricărui vînt din afară. Viaţa de-aici poartă pe ea însemnele unei embleme verificate prin timp : ordine, disciplină, vigoare, exerciţii de călire a voinţei, a rezistenţei fizice şi morale, seriozitate în orice gest, în muncă, îndeplinirea ordinelor fără crîcnire... Cum să le facă faţă, dintr-o dată, fiinţa, aceea cu obrazul de lapte despre care vorbeam ? 1... După cum observaţi, ne mai încălzim şi noi, şi ne dăm drumul! încheie colonelul.

— Dar e foarte bine, vă rog să continuaţi..: Orice lucru pe care-l aud îmi poate fi de folos, afirmă Valeriu Bogdan. în ceea ce priveşte aprecierea că „vă mai încălziţi şi dumneavoastră” şi ajungeţi să şi arătaţi acest

lucru, eu aş spune că adevărul are, într-o oarecare măsură, o altă faţă: dascălul-dascăl, aşa cum nu mă îndoiesc că sînt cei din această *cetate* a curajului şi a bărbăţiei, făuritoare de oameni adevăraţi, trebuie să aibă pe vatra fiinţei sale nestins *foc* continuu, din care să se alimenteze orice gest, orice vorbă, orice faptă. Profesia de militar şi, mai ales, a celor ce pregătesc cadre militare în rîndul cărora vă înscrieţi, cere desigur ca acel foc să nu ardă aşa oricum, în văzul tuturor. El trebuie doar presimţit, înţeles şi, din cînd în cînd, eventual, recunoscut, pentru ca să se creadă în lumina şi în căldura lui binefăcătoare, elemente necesare creşterii şi împlinirii oricărui om, fie el şi cel chemat să ordone, ori să îndeplinească fără cricnire, precum se spunea, atîtea necesare

ordine.

— Una dintre cele mai importante izbânzi la care ajung elevii noştri – intervine căpitanul-profesor – este aceea a autodescoperirii. În contact cu viaţa de aici, despre care s-a spus deja că nu curge precum paşii de pe aleea principală a liceului, ci, dimpotrivă, poate fi asemănată unui permanent asalt, ei află, la început cu mirare, iar mai apoi din ce în ce mai mult cu o bucurie ce nu poate fi cu nimic preţuită, cît sînt de puternici – prin voinţă, prin educarea ei. „Elevul este cel ce dă prestanţă uniformei !” îmi spunea acum cîteva zile un ţînc dintr-a IX-a, cu o mîndrie ce ameninţa să se reverse chiar dincolo de uniformă. Se pregătea să plece într-o învoire în oraş şi bătea *pas de defilare* singur aici, în faţă, pe platou. Se vedea cît de Colo că *năpirlise,* se curăţase de „puful” despre care vorbea tovarăşul colonel, trecînd prin *focul programului* de fiecare zi, prin flăcările atîtor frământări interioare ce-l mistuiseră, fără îndoială, dar pe care singur învăţase să le domole^că, să le preschimbe, pînă la urmă, în surse de putere nouă, îmbucurătoare... Cu vreo săptămînă în urmă, discutând cu elevii mei dintr-o clasă a XlI-a despre relaţia dintre literatură şi istorie („fără istorie literatura se sufocă” – exprimase cîndva un gînd, o credinţă adevărată, autorul romanului „Cel mai iubit dintre pămînteni”), am ţinut să pun în evidenţă condiţia specifică, din multe puncte de vedere particulară, a poporului nostru în istorie. Sub potopul atîtor urgii care l-au bătut din toate părţile, el a crezut,

înainte de toate, în sine, în propriile-i puteri, pe care şi le-a descoperit şi împlinit şi în clipe de răgaz creator, dar şi în vîltoarea acelor urgii ce l-au mistuit, fără să-l poată doborî, cu care el s-a măsurat, învingîndu-le şi atingîndu-şi cu acest prilej propria măsură... Într-un fel, în mic, poate şi noi, aici...

— Interesantă idee, spune Valeriu Bogdan, şi emoţionantă...

— Să nu ne lăsăm totuşi învăluiţi de emoţii chiar de la început, se aude precizarea comandantului.

— Fără emoţii, adaugă Valeriu Bogdan, am trece prin viaţă cu sufletul uscat. Şi unde există secetă, nici viaţă nu poate fi.

— „Dacă'dragostea nu e, nimic nu e !...”, vorba lui Victor Petrini, eroul romanului lui Marin Preda, intervine căpitanul-profesor... Adevăr copleşitor prin măreţia simplităţii, ca şi prin tulburătoarea lui adîncime...

— Da, „dacă dragostea nu e... !”... Vedeţi, spune directorul cu părul ca petalele florilor de nea, şi noi am vorbit pînă acum despre dragoste, despre una anume, fără îndoială, în lipsa căreia nimic n-ar fi, mai exact noi n-am exista ca şcoală cu un anume specific, cu o anume emblemă de viaţă...

3

Căpitanul l-a condus într-un mic cabinet de literatură.

— Este sediul de lucru al catedrei, îl lămureşte, mai exact locul de pregătire în vederea

desfăşurării orelor pe care le ţinem, cu deosebire, într-un alt cabinet de specialitate, unde avem întreaga aparatură modernă necesară : discoteca, nenumărate benzi magnetice, fişe, planşe, folii pentru retroproiector, diapozitive... Aici se întruneşte şi lucrează şi colectivul de redacţie al revistei liceului, colectiv pe care îl conduc...

...Ambianţă plăcută, caldă, stimulatoare pentru creaţie.

— „Trăim în miezul unui ev aprins,
Şi-i dăm a-nsufleţirii noastre vamă.
Cei ce nu ard dezlănţuiţi ca noi

În flăcările noastre se destramă...”, citeşte, la un moment dat, Valeriu Bogdan strofa ce însoţeşte imaginea acelui talentat poet, cu destin frînt atît de timpuriu...

Cuvintele vibrează parcă în întreaga încăpere, într-o clipă se desfac ferestrele, pereţii toţi se înghesuie într-o parte şî în alta, şi în faţă se deschide un vast platou pe care trec, în pas de defilare, sute şi sute de tineri – o adevărată mare, cu valuri albastre, fulgerate de dungi de foc. Fiecare pas e o silabă de suflet ce se ridică deasupra „cetăţii”, împingîndu-şi căldura şi frumuseţea dincolo de merii din jur, trecînd peste capetele plopilor înalţi, care se înclină cu respect, peste ziduri, alergînd către cele patru zări ale suflării româneşti...

— Tovarăşe căpitan, sînt elevul-sergent Corbeanu Radu, din clasa a XH-a A, permiteţi-mi să raportez...

— Radule, să-ţi prezint pe oaspetele nostru – to-' varăşul profesor Valeriu Bogdan, care a venit de la Bucureşti, să ne cunoască,... şi. cine ştie...

Băiatul ia poziţia de drepţi şi salută, rostindu-şi, din nou, numele :

— Elev-sergent : Corbeanu Radu !

■— Radu Corbeanu ? întreabă Valeriu, privind cu atenţie pe tînărul din faţa sa : înalt, cu părul blond, cu ochi albaştri, cu un chip frumos... Dar noi ne cunoaştem! adaugă el. Extraordinar, ce mică e lumea !' Nu eşti tu băiatul din tabăra de creaţie din oraşul... Aminteşte-ţi de: *Anonimul, Ediţie de noapte...,* gazeta cu poezii, cu articole... Ce mister ! Cit ne-am trudit, pînă te-am descoperit. Tu eşti, aşa-i ? Şi numele, şi înfăţişarea..., eu nu le-am uitat ! Nimic n-am uitat din ceea ce s-a petrecut în vara aceea...

— Nici eu n-am uitat, tovarăşe profesor !

— Deci tu eşti ! Vino să te îmbrăţişez ! Vai ce mare te-ai făcut ! Eşti un adevărat bărbat ! Tovarăşe căpitan, spune Valeriu Bogdan, întorcîndu-se spre gazda sa,' care îi privea cu plăcută mirare, daţi-mi voie să vi-l recomand *eu* pe Radu : e un băiat nemaipomenit. Cred că va fi un scriitor de mîna întîi... Păstrez şi acum hişte poezii de-ale lui şi nişte proze de mare pătrundere, cu toate că sînt scrise cînd avea doar paisprezece ani..,'

— Mă bucur mult pentru ceea ce aud, rosteşte căpitanul, cu faţa luminată de zîmbet. Radu e un copil zgîrcit la vorbă, nu mi-a spus prea multe despre el... În ceea ce priveşte creaţia sa literară, aş putea afirma şi eu că este un tînăr cu mult talent... Scrie totuşi puţin, ori nu ne arată totul nouă, nici chiar mie, deşi sîntem adevăraţi prieteni... De învăţat însă învaţă bine, foarte bine, este şef de dasă şi cred că va fi şi şef de promoţie. De altfel a intrat primul la examenul de admitere în liceu şi«• s-a păstrat în frunte în toţi aceşti ani. Mie mi-e drag de parcă ar fi băiatul meu.

ʳA

Cînd a ieşit din clădirea principală, cea din faţa aleii străjuite de plopii înalţi, ce sprijină parcă pe vîrfurile lor cerul, clădire în care se află sălile de cursuri, cabinetele, laboratoarele (liceul întreg e un mare complex, o *cetate,* cum i se spusese de mai multe ori; astfel, în stînga şi în dreapta blocului de studii, se află, în prelungirea acestuia, alte clădiri care adăpostesc dormitoarele elevilor, iar în faţă, peste platoul mare din mijloc, mărginit din toate părţile de alei, este blocul *„comenduirii”* ; dincolo de acest „pătrat” de construcţii, cu o singură deschidere pe colţul diîi dreapta, spre porţile cele mari, se găsesc clădiri anexe : gospodăria liceului, sală şi terenuri de sport, -grădini, spaţii întinse cu pomi, cu eleşteu, cu alei), ieşind, aşadar, din clădirea principală, Valeriu Bogdan l-a zărit pe Radu traversînd în grabă platoul de asfalt, destinat careului şi defilărilor elevilor militari,;

L-a strigat. Băiatul s-a oprit o clipă şi apoi a început să alerge spre profesor.

— Ce faci ? Unde alergi aşa ?

■' – M-a trimis tovarăşul comandant de companie să rezolv o treabă la popotă; în cinci minute am terminat...

— Ai luat masa ?

=- Da I

Şi acum ?

Program de studiu I

— Şi nu poţi să te învoieşti puţin de la *program* ?. Aş vrea să stăm mai pe îndelete de vorbă.

— Ba da !

— Bine ! Eu merg pînă la hotel. într-o oră sînt îna* poi ! Mă aştepţi la intrare, e bine ?

— Am înţeles, vă aştept la intrare !

— La revedere !

Să trăiţi !

O

„Au trecut aproape cinci ani, îşi spune profesorul Valeriu Bogdan. Da, în august vor fi cinci ani. Mi-aduc aminte totul foarte bine. Situaţia în care l-am cunoscut pe Radu a fost una dintre cele mai puţin obişnuite...”

...Conducea o' tabără de creaţie literară cu elevi de liceu, în principal, dar şi cu cîţiva dintre cei ce trecuseră în clasa a VIII-a, cîştigători ai Concursului „Tinere condeie” şi redactori, în acelaşi timp, ai revistelor şcolare. Tabăra era instalată în clădirea fostului său liceu, din orăşelul ce se învecinează cu munţii. Cele trei săptă- mîni petrecute în mijlocul unor copii şi al unor tineri deosebiţi, ca şi în tovărăşia atîtor răscolitoare amintiri au constituit pentru el o perioadă de intensă vibraţie sufletească...

împărţise copiii pe judeţe şi instituise un fel de concurs între echipaje pentru elaborarea unor *gazete* cît mai originale, pe care le afişau pe zidurile clădirilor ce încadrau, aproape ca şi aici, la acest liceu militar, un pătrat de beton, loc unde se făceau careurile elevilor şcolii, unde aceştia se adunau înainte de a intra la masă, de a pleca în oraş (se adunau pentru a primi *inspecţia* profesorilor de serviciu, a pedagogilor, uneori chiar a directorului), unde se făceau diverse comunicări şi festivităţi... Fiecare colectiv avea datoria să conceapă şi să realizeze zilnic o „gazetă” pe o suprafaţă cam de doi metri pătraţi de zid, aleasă anume prin împărţirea în peste douăzeci de asemenea parcele a zidurilor şcolii. Se întreceau echipele şi lucrurile mergeau din ce în ce mai bine. în fiecare dimineaţă trecea în revistă, împreună cu un

juriu, alcătuit tot din rîndul concurenţilor, noile ediţii. Cînd, într-o zi, constată că în dreapta uşii de la intrarea din centru, în singurul loc rămas liber, a apărut o gazetă nouă, cu totul şi cu totul originală. Şocant era chiar titlul : *Anonimul*. Sub el se afla menţiunea : *ediţie de noapte, gazetă personală.* Pe *manşetă* se putea citi precizarea : „Apare cînd reuşesc s-o termin", iar jos de tot, în colţul din dreapta, semnătura : *Anonimus.* În rest, un carton mare, pe care o mînă pricepută desenase cîteva elemente figurative învestite cu putere de sugestie, ca şi o serie de linii ce se împreunau într-un anume chip, încît îţi dădeau impresia că răsfoieşti, pe rînd, o suită de pagini. Fiecare *pagină* asemenea avea o anumită culoare de fond — în general culori pale, şterse, pe care se aflau tot felul de

poezii şi fragmente de proză.

S-au uitat la ea, au citit-o, şi comentariile au început să se întretaie. Era limpede că cine avusese iniţiativa aceasta era înzestrat cu imaginaţie şi curaj, iar ca autor vădea, fără îndoială, talent autentic. Au început căutările şi, pînă la urmă, cel ce realizase misterioasa gazetă (care a cunoscut cîteva ediţii succesive, tot „de noapte") a ieşit la lumină şi l-au putut privi cu toţii : era un băiat înăltuţ, cu părul blond, cu ochi albaştri şi se numea Radu Corbeanu, elev în clasa a VIII-a a unei şcoli din oraşul respectiv. De mai mulţi ani, băiatul umpluse caiete întregi cu poezii şi cu proze, fără să îndrăznească să le arate cuiva. Cum locuia vizavi de liceul unde se instalase tabăra de creaţie, fusese atras, bineînţeles, de activitatea acesteia. Văzînd ceea ce se petrece în „celebrul" pătrat din centrul complexului şcolar, s-a simţit muşcat de suflet. Şi-a spus că ar fi putut fi şi el acolo, între cei ce se întreceau la lumina zilei. Fiindcă nu se trezise la timp, a luat hotărîrea să se măsoare cu ceilalţi ocrotit de umbrele nopţii...

L-au acceptat ca membru al taberei, l-au încurajat şi l-au apreciat aşa după cum merita, iar, la sfîrşit, *gazeta* lui a fost distinsă cu *Marele Premiu* al juriului...

Atunci descoperise în Radu nu numai un copil talentat, ci şi un suflet deosebit, care trăise şi mai trăia încă o zguduitoare dramă. Multe lucruri i le povestise el însuşi, după ce şi-l apropiase de suflet, pe altele le-a aflat citindu-i cîteva dintre caietele cu însemnări..*i*

Cuprins de amintiri, profesorul încercă să reconstituie în memorie un fragment emoţionant şi edificator...

„Mă aflu de trei ani în acest oraş despre care n-aş putea spune că nu-mi place – mărturisea băiatul. Dimpotrivă, am ajuns să respir în voie în atmosfera lui clară şi luminoasă, i-am îndrăgit străzile, parcurile şi grădinile, monumentele şi muzeele. Uneori, calc cu sfială pietrele din faţa casei în care locuiesc, asfaltul trotuarului din faţa şcolii şi pe cel care urcă spre dealul Flămînda, ca şi pe cel ce duce spre inima tîrgului, traversînd podul cel mare. Mi se pare că sub tălpile mele simt nişte urme mai vechi, pe care anii le-au şters fără îndoială de mult ! Sînt urmele aceluia care, într-o clipă de zbor înalt, înalt al fericirii trăite alături de mama, a pus temelie vieţii mele, temelia celui ce sînt. Am dorit atît de mult să-l văd măcar o singură dată..., dar el nu mai poate fi văzut de nimeni de atîta vreme. Oasele sale zac undeva, în pămînt străin, departe de ţară. Nu are nici măcar un loc, în faţa căruia să-mi pot pleca genunchiul şi să-i sădesc o floare.

Destinul lui s-a frînt atît de brusc, tocmai atunci cînd *zbura* atît de sus şi atît de strălucitor. I-a fost hărăzit să intre singur în lume şi să iasă tot singur din lumina ei!...'*.

De aici pornea drama lui Radu..7 Mama lui, pe nume Monica parcă, da, Monica Alexandrescu (pe Valeriu Bogdan îl impresionase atît de puternic ceea ce aflase, încît făcuse o adevărată obsesie, timp îndelungat se gîndise la acest copil, la ceea ce se întîmplase cu el şi cu *părinţii* lui !), cunoscuse în vreme ce se afla în ultimul an al Liceului Pedagogic un tînăr, un băiat blond şi frumos, acrobat de clasă al unei echipe de circ ce venise în oraş să dea spectacole. Se îndrăgostise, pe neaşteptate, de el. Se numea Geo şi toată lumea îi spunea *Geo Zburătorul.* Din iubirea lor tăinuită a apărut pe lume Radu. *Zburătorul* n-a apucat să-şi vadă însă vreodată băiatul, pentru că, plecînd cu circul într-un turneu în străinătate, a pierit într-un accident. Şi el tot „copil din flori”, lăsa în urma sa un suflet cu un destin asemănător. Dureroasa poveste a acestui „destin” a aflat-o Valeriu Bogdan citind, în continuare, însemnările lui Radu...

„Mă gîndesc uneori că poate cea mai mare nenorocire în viaţă este aceea de a fi singur. Dar, în acelaşi timp, imi spun că actele vieţii, faptele de viaţă ca atare, deşi se săvîrşese în mijlocul celorlalţi, care te privesc, te urmăresc şi te simt cu inima şi cu sufletul, sau te privesc fără să te vadă măcar, deoarece pentru ei nu exişti, aceste acte, aceste fapte cresc din ceea ce *tu singur* poţi să faci, din ceea ce eşti şi poţi deveni ! Durerea este numai a ta, respiraţia este doar. a ta, iubirea la fel, bucuria la fel, izbînda şi înfrîngerea sînt doar ale tale şi moartea, mai ales moartea, este doar a ta !...

Dar ce diferenţă, de nemăsurat, se creează Între situaţia în care aceste *a ta, al tău, ale tale* intră în consonanţă cu ceea ee înseamnă, cu ceea ce este, la un loc vorbind, *ale altora,* apropiaţi de tine pînă la contopire uneori sau mai îndepărtaţi, şi împrejurarea, ce poate să dureze chiar o viaţă, în care fiinţa ta nu găseşte nici un fir de legătură cu ceea ce se află în jur.

În ceea ce mă priveşte, multe dintre ceasurile existenţei mele s-au consumat într-o atmosferă ca aceea despre care vorbeam, după cum cu tot atîta îndreptăţire pot să afirm că în nenumărate momente ale celor mai adînci trăiri *am jost* şi *am rămas singur.*

Prima mea clipă de singurătate mare a fost aceea în care n-am putut să răspund celor ce mă întrebau : Ce este tatăl meu şi unde se află el ?

Intrasem în viitoarea lumii nepregătit. Pe cine să acuz de aceasta ? *Mama* şi *tatăl* meu erau bunicii care m-au crescut de cînd m-am născut. Celei care mi-a dat viaţă îi spuneam *Monica,* aşa cum i-aş fi spus unei surori mai mari. De altfel o vedeam şi foarte rar : cînd eu eram mic de tpt, ea îşi făcea facultatea, era studentă. Venea acasă doar în vacanţe. Atunci mi-aducea tot felul de bunătăţi, se Juca cu mine şi eu mă bucuram nespus că aveam o nouă'tovarăşă de joacă, foarte veselă şi caldă şi care-mi· făcea toate voile. De aceea nu înţelegeam de ce, aşa ca din senin, mă strîngea de multe ori la pieptul ei şi plîngea deasupra capului meu, în timp ce mă mîngîia tot mai insistent, cu patimă.

«Monica, de ce plîngi ?», întrebam atunci mirat.

'«De dragul tău, dragule drag !«-, îmi răspundea invariabil, lăsîndu-mă într-o şi mai mare nedumerire.

Un aii moment de adîncă singurătate şi de tristeţe, care a deschis de fapt o întreagă etapă în viaţa mea, s-a înregistrat atunci cînd, paradoxal, am căpătat un tată, un tată vitreg, bineînţeles, şi-am început să-i port numele,”

Profesorul îşi amintea şi comentariul băiatului în legătură cu această situaţie :

„Oricine ar citi aceste gîndurî – afirma el – sînt sigur că n-ar înţelege ceea ce spun, mai exact, ar fi îndreptăţit, poate, să nu înţeleagă :

■«Cum, domnule, s-ar putea întreba, *copil ăl nimănui* pînă mai ieri, ajunge să intre şi el, în sfîrşit, în rîndul lumii şi asta îl supără ? lată, s-a găsit cineva să-l adopte, să-l facă ol *lui,* şi acest cineva este o persoană cu totul onorabilă, un inginer, om cu răspundere într-un loc de muncă important, iar *dumnealui* strimbă din nas, e trist, e... Ah ! Cine să-i mai înţeleagă pe copiii aceştia ?!...«■

Aveţi dreptate, stimaţi oameni cumsecade din rîndul lumii rînduite, da, aşa e, aveţi dreptate ! *în aparenţă* aşa ar trebui să stea lucrurile î... Şi totuşi eu sînt trist şi singur, mult mai trist şi mult mai singur decît înainte chiar ! Şi aceasta pentru că, odată cu căsătoria mamei, eu am pierdut-o şi pe ea măcar pe jumătate. Omul onorabil despre care vorbiţi şi căruia nimeni nu-i contestă nimic din meritele pe care le are *a fost* şi a *rămas pentru mine un străin,* căci ceea ce a întreprins a fost doar’de faţadă, pentru dumneavoastră, *lumea cumsecade,* şi nu pentru sufletul lui, ori pentru al mamei, cu atît mai mult nu pentru al meu. Mamei nu i-a iertat şi cred că n-o să-i ierte niciodată faptul că a avut un „copil din flori”. Mă întreb chiar de ce s-o fi căsătorit cu ea ? Cum se poate oare împăca dragostea, în numele căreia cică a să- vîrşit acest act, cu lipsa de omenie, ca să nu numesc altfel brutalitatea, răutatea ce-şi pun amprenta pe atîtea din gesturile şi faptele pe care şi le consumă zilnic în relaţiile cu noi, cei *ai lui,* cu mama şi mai ales cu mine. Singurul scutit de -«binefacerile«- unor trăsături ce-l caracterizează este Mircea, fratele meu mai mic, frate numai după mamă desigur, care, deocamdată, este un copil dulce şi nevinovat.

Drept să vă spun, eu mă obişnuisem cu statutul de «copil din flori». Am plîns, desigur, mult la început, cînd am înţeles ce realitate anume denumea această expresie. Dar pînă am ajuns să înţeleg, eram, într-un anumit fel, fericit. Mi se părea un lucru nemaipomenit să fii făcut «din flori». Luam expresia la propriu, bineînţeles. Mă gîndeam că mama mea, despre care am priceput, pînă la urmă, că nu este bunica, ci acea tovarăşă de joacă pe care-o numeam simplu Monica, şi-a pus, aşa cum îşi pun fetele la o anumită vîrstă, flori în sîn : busuioc, şi lămîiţă, şi garofiţe de cîmp, şi trandafiri sălbateci şi alte asemenea minuni ale naturii şi că din ele m-am născut eu : *un băiat* din flori !

Ce lucru poate fi mai minunat ? îmi spuneam... Pe toţi prietenii şi prietenele mele din . satul în care m-am născut şi am copilărit, tovarăşi de joacă şi colegi de şcoală, «îi adusese barza». E adevărat că ei aveau şi mamă, şi tată, dar părinţii lor «vorbiseră» cu barza şi ea îi adusese. Pe mine mă făcuse mama singură, numai ea,' din florile pe care şi le pusese în sîn, şi în păr, şi la ureche, din. florile de cîmp pe care le culegea să-şi împletească, la fiecare sfîrşit de an şcolar, coroniţă de premiantă. Uneori îmi venea să strig, să mă audă toată lumea : «Sînt băiat din flori ! Uitaţi-vă la mine : am ochii ca albăstrelele picurate cu roua cerului înalt, obrajii difl petale de trandafir sălbatec, buzele din muşcată îmbobocită, iar părul – mătase de porumb stropită cu raze de soare ! Priviţi-mă, priviţi-mă, oameni buni !»

Ce-i drept, oamenii mă priveau : unii cu ochi calzi şi cu zîmbet pe fală, aşa cum făcea întotdeauna învăţătoarea mea, care, timp de patru ani, cît am crescut sub mîna ei şi sub sufletul ei, nu mi-a spus măcar o dată q vorbă aspră sau rea.

Mi-amintesc că, la sfîrşitul clasei întîi, era de-a dreptul fericită cînd m-a anunţat să-mi fac coroniţă pentru serbare, fiindcă voi lua premiul întîi, cu prima strigare. N-a fost deloc mirată cînd, a doua zi, am venit cu o coroniţă împletită din florile cîmpului pe care-l străbateam zilnic în drumul meu către şcoală.

«E foarte frumoasă, Răducule ! a izbucnit, bucuroasă,' învăţătoarea. Te felicit pentru ideea pe care ai avut-o.

Coroniţa este deosebită şi se potriveşte atît de bine cu chipul tău !»-, a adăugat dînsa, apropiindu-mi capul de piept şi sărutîndu-mă.

Mai tîrziu am aflat că *tovarăşa noastră,* cum îi spuneau copiii, fusese colegă la Liceul Pedagogic cu mama, aşadar cunoştea bine trista poveste la înţelesurile căreia eu nu ajunsesem încă.

Alţi oameni- mă priveau cu o compătimire ce-mi otrăvea sufletul : «Săracul, păcat de el, că e copil bun !», auzeam, uneori, rostindu-se în urma mea. îmi venea atunci să mă întorc şi să le strig în obraz : «N-am nevoie de compătimirea voastră, oameni ipocriţi ce sînteţi ! Nu puteţi trăi liniştiţi decît dacă ucideţi sufletul cuiva ?!•>

Dar nu mă întorceam, nu voiam, de fapt, să le fac pe plac. Treceam mai departe ca şi cînd n-aş fi auzit nimic. Scrîşneam însă din dinţi şi strîngeam pumnii pînă simţeam unghiile intrîndu-mi în carne, iar cînd ajungeam pe cîmp, mă opream uneori şi plîngeam amarnic, întins în iarbă, să nu mă vadă nimeni. Din cînd în cînd, îmi venea să scurm pămîntul cudegetele şi să strig : «Tatăăă !» Dar, mai departe, nu ştiam ce sămai spun!...

...Toate acestea au fost însă cîndva ! De atunci au trecut ani de zile, lucrurile s-au schimbat, iar eu am intrat *în rîndul lumii :* pe lîngă mamă, am acum şi un tată ! E de mirare că mă mai pot plînge de ceva ! Se pare însă că aşa e omul – veşnic nemulţumit !...”

Valeriu Bogdan îşi aminti că, în continuare, băiatul descria foarte frumos satul bunicilor lui, care era, întîmplător, şi satul său natal. Poate că şi de aceea l-a simţit atunci pe acel copil atît de aproape de sufletul lui şi n-a uitat nimic din ceea ce aflase despre el şi ai săi...

...„Dacă n-ar fi spus-o Creangă înaintea mea, afirma Radu, – şi mai ales *cum* a spus-o ! – dacă n-ar fi făcut acelaşi lucru atîţia alţii care şi-au săpat gîndurile şi simţirea în miezul cuvintelor, tare mi-ar plăcea să mă laud şi eu cu satul acesta, să vorbesc despre cum e aşezat şi întocmit, să spun că are şi pădure mare, mare, de stejari înalţi pînă la cer, cu trunchiuri groase de nu le pot cuprinde cinci perechi de braţe întinse şi unite între ele, dar şi pădure tînără de fagi, de carpeni şi de mesteceni, cu tulpini albe şi svelte ca luminările ; că are şi dealuri,

dealuri multe,- pline de pomi fructiferi, pe sub care, dacă treci, te crezi de-a dreptul în vis ; că are, apoi, cîmpii întinse, acoperite de 'lanuri de grîu şi de porumb, şi de grădini de zarzavat, şi toate acestea sînt întregite de *zăvoiul* acela, care a fost leâgănul copilăriei mele, zăvoiul, pe mijlocul căruia luceşte, de cînd e lumea,, oglinda mişcătoare a unui rîu : locul celei • mai vii atracţii din toate verile trăite de atîtea generaţii de copii.

Aici mă întorc în fiecare vacanţă, pe care o aştept cu nerăbdare. Mă întorc de obicei singur. Fratele meu mai mic este trimis în satul bunicilor din partea tatălui său, unde merg şi părinţii pentru o parte din concediul lor de odihnă. Bunica şi bunicul (eu am numai o bunică şi *un* bunic), cînd mă văd pe mine, o văd parcă şi pe mama, aşa că le este de ajuns !... Au început să se obişnuiască !... De fiecare dată mai oftează încă o dată şi viaţa merge înainte. Cît o mai merge !..."

Într-adevăr, ce-or mai fi făcînd bunicii lui Radu ?..., se gîndi profesorul.

6

— *Ce* mai fac bunicii tăi, Radule ? l-a întrebat Va- leriu Bogdan, cînd s-au întîlnit, după o oră.

— Bine ! Trăiesc încă !

L-a găsit 1§ poartă. Aşa cum îi şeruse. S-au aşezat undeva, în grădina liceului, pe-o bancă. îi înconjurau cu căldura lor cîteva raze de soare care se străduiau să-i asigure că „primăvara asta nu-i... o copie", falsă, ci că vine, vine cu adevărat. „Să vină, şi-au zis, uitîndu-se spre astrul dătător de viaţă, că de cînd o aşteptăm !..."

— Tovarăşe profesor, îndrăznesc să vă. rog ceva, dar să nu vă supăraţi...

Te ascult, Radule, cum o să mă supăr pentru o rugăminte ?! Zi-i !

— Ştiţi, aici nimeni nu cunoaşte situaţia mea..:

— Care situaţie ?

— Ceea ce ştiţi dumneavoastră... Vă amintiţi ? Am vorbit noi..., aţi citit în caietul acela al meu...

— Dar cum era să spui *aşa ceva* la oricine ?l

— Nu, că *ei* nu sînt *oricine !* Tovarăşul căpitan este întocmai aşa cum spunea : dînsul nu-mi este numai profesor de limba română, ci şi diriginte.., şi mult mai mult – adevărat prieten. Este un om minunat !

— Mă bucur pentru ceea ce îmi spui...

— Totuşi *povestea* aceea...

— Da, am înţeles ! *Povestea* aceea e numai a ta şi ea trebuie să rămînă acolo unde se află, adică departe... şi uitată 1

— Uitată ? Nu ! Aşa cevâ nu se poate uita. Şi nici nu se cade !

— De ce ? ! întrebă, cu sdneeră mirare, profesorul. Eu, tocmai mă gîndeam că... fiind „în rîndul lumii rîn- duite” de atîta timp...

— Nu se poate ca dumneavoastră să gîndiţi astfel. Eu,-despre dumneavoastră...

— Ştiu, ştiu, crezi altceva. Poate că nici nu e motiv să te îndoieşti în ceea ce crezi. Dar află de la mine, măi fecior, că nu e bine să scormoneşti mereu într-o rană care n-are nici o perspectivă de vindecare,... în afara uitării. La ce-ţi foloseşte ? Viaţa şi aşa nu e joacă ! De acest lucru cred că te-ai convins şi singur. Avem ne – voie de *toate* puterile noastre, subliniez : *de toate,* pentru a merge înainte, pentru a escalada şi a învinge cîte ne apar în cale... Şi ne apar atîtea !...'

— „O luptă-i viaţa ; deci
te luptă Cu dragoste de ea, cu
dor î”...

=— „Zici fum ? O, nu-i adevărat !”

•— „Război e, de viteji purtat!”

— „Viaţa-i datorie grea,
1 Şi laşii se-ngrozesc de ea,”

F- „Să aibă tot cei laşi ar vrea
Pe neluptat !*'j,*

F- Aşadar !...'

:— Dar eu nu sînt un laş, eu nu-mi ascund pri- virile-napoi spre a nu vedea ceea ce e în faţă, ori pentru că m-aş speria de ceea ce văd... Eu mă întorc la acea vatră de durere a mea... pentru a lua din ea putere...’

— Radule, hai să lăsăn\ *literatura...* de acest fel. Ea trăieşte, îşi asigură perspectiva de a rămîne numai dacă decantează izvoare de viaţă *adevărată^*

— Cum ? ! Şi ceea ce am trăit, ceea ce trăiesc eu ? !...

— În parte, a devenit o falsă problemă, prin complicarea ei, prin exacerbare... Cum să te fac să înţelegi că trebuie, că este absolut necesar să te desprinzi pentru totdeauna de... acel *ţărm* întristat şi mereu întristător pentru fiinţa ta, atîta timp cît te supui izbiturilor din valurile lui, sau – şi mai rău – cîtă vreme *chemi* asupra ta valurile ce nu te răcoresc, ci, dimpotrivă, te ard, te ard şi fără să-ţi dai seama chiar – ia aminte – te golesc de vigoare, te usucă... Tu ai demult corabia ta, te afli la cîrmă, motoarele duduie din plin... înţeleg că de-aceea ai venit la această şcoală ! „Valurile, vînturile”, au, desigur, importanţă, ele nu trebuie neglijate, dar busola funcţionează perfect, cîrmaciul e bun, aşa că drumul, indiferent de unele meandre, dictate de strategia şi de tactica „luptei”, nu poate fi decît înainte !... Iartă-mă pentru... De cînd am intrat pe porţile liceului vostru m-am contaminat şi eu de atmosfera, hai să-i zic, militară, de-aici ; de-aceea, fără să vreau, amestec printre vorbele mele şi unii termeni care... Voiam să-ţi mărturisesc că mă simt bine aici, la voi ! Chiar foarte bine !

— Şi eu mă simt bine ! Cu toate că la-nceput..:

— Ei, ce-a fost la-nceput ? Spune ! Mă interesează !...

Au discutat încă mult, în continuare... Apoi profesorul
s-a plimbat prin toate locurile şi „colţurile” reprezentative ale liceului, cu el şi cu încă vreo douăzeci de colegi de-ai lui sau elevi din diferite clase, de la a IX-a la a XH-a. I-a adunat după aceea în cabinetul de literatură al căpi- tanului-profesor şi le-a cerut să noteze pe hîrtie unele dintre cele mai intime gînduri, să-i povestească întîmplări la care au participat

7.

Â trecut de miezul nopţii. Valeriu Bogdan se află la hotel şi încă mai citeşte mărturisirile băieţilor, se gîndeşte la cele discutate cu ei şi cu profesorii lor...

şi pe care le consideră interesante, să-i răspundă la cîteva întrebări...

înainte de a-l asculta pe Radu în legătură cu... „începutul”, l-a întrebat ceva despre *ai lui.'*

— Mulţumesc, sînt bine ! i-a răspuns. Acum am şi o surioară. O cheamă Cătălina, are aproape cinci ani şi e frumoasă foc !

— Bravo ! Mă bucur foarte mult ! a spus Valeriu. Să fie sănătoasă şi să se facă mare ! Dar Mircea ?

— A, Mircea, păi el e deja băiat *mare,* are 10 ani şi termină acum clasa a IV-a.

— Deci pe-acasă totul e bine !

Pauză... Băiatul nu zice nimic...'

— Ia spune-mi, continuă profesorul, grăbindu-se să întrebe ceva spre a trece peste momentul stînjenitor, pe tine tot *uniforma de general* te-a atras de-ai venit aici ?

— Şi dumneavoastră îi spuneţi... „de general” ! De altfel, fiecare dintre cei, cîteva mii, cîţi ne aflăm aici, nu se consideră altceva decît un „general”... în devenire. Mai ales după ce s-a dus vestea că un străin, aflat în vizită, ar fi spus că „liceul este o pepinieră de generali”. Glumesc, fără îndoială, a adăugat Radu. Să ştiţi că băieţii de-aici au capul pe umeri. Şi-l mai clatină ei din cînd în cînd -— unii, fireşte ! –, dar de pierdut nu-l pierd.

— Nu mi-ai răspuns la întrebare.

— Într-un fel n-aş fi vrut să mă întrebaţi aşa.~ Pentru mine, uniforma n-a jucat rolul pe care l-a avut poate în viaţa altora. N-aş vrea să înţelegeţi că nu-mi place, dimpotrivă. Dar n-am fost niciodată, nici înainte de a intra la liceu !, fascinat, robit numai de ea, precum unii dintre colegii mei. Eu,... dar ce să vă mai spun... nu se poate să nu fi înţeles dumneavoastră...

— Spune, spune, te rog ! zise Valeriu:

— Am vrut să fiu eu însumi, să trăiesc pe picioarele mele.

— Radule, îmi place şi *nu-mi place,* totodată, ceea ce aud. *îmi plac* mîndria ta, dorinţa ta de a-ţi croi, prin propriile puteri, un drum în viaţă, strădaniile tale de a merge cu capul sus pe acest drum, reuşitele tale... Restul, ceea ce vrei să sugerezi tu, adică... sau poate... nu ştiu... în sfîrşit, nu vreau să te influenţez decisiv cu judecăţile mele, dar... La mama ta, de exemplu, nu te gîndeşti ? Dacă este aşa cum mi-ai descris-o cîndva, atunci trebuie să treacă printr-un permanent şi cumplit chin. Judecata

copiilor asupra părinţilor este, din păcate, de foarte multe ori, nedreaptă. Pînă la urmă toţi ne înţelegem greşelile, dar atunci este, cel mai adesea, prea tîrziu. Şi-apoi, ai un frate, o sdrioară, cu toţii v-aţi rupt din aceeaşi fiinţă.

— Pe ei îi iubesc cu adevărat, mi-e dor de ei – să nu rîdeţi de mine, dar îmi vine să plîng uneori, de dorul lor ! –, abia aştept să-i văd la bunica, în vacanţe, atunci cînd îi aduce mama. Şi pe ea o iubesc, o iubesc mult, i-am şi mărturisit cîndva, dar...

— Hm !... Cîndva, i-ai şi mărturisit !... Ţine minte ce ţi-am spus acum cîteva clipe, să nu te-ajungă ţimpul cînd să doreşti – ea pe cel mai de preţ lucru pentru sufletul tău – să-i mărturiseşti în fiecare ceas, în fiecare clipă ceea ce spuneai şi să nu poţi, pentru că... Dar să trecem peste această *zonă* învolburată, pe care, de ce să nu-ţi mărturisesc, mi-ar plăcea, m-aş bucura mult s-o limpezeşti cît mai devreme. Acum eşti bărbat în toată firea, şi încă ce bărbat, uită-te la tine, de-aş avea un asemenea băiat.™ aş zbura numai pe raze de soare... Crezi că mama ta nu gîmdeşte tot ca mine ? ! Şi, dacă iei în seamă faptul că dînsa ar avea toate drepturile la acel „zbor", căruia tu îi tai cu nemilă aripile... ? !... Iartă-mă, iartă-mă..., nu ştiu ce e cu mine™ Mi-ai răscolit o rană, care şi aşa era dureroasă : am pierdut-o pe mama de cîţiva ani. Şi ea, săraca, se bucura nespus că mă are (pe Ungă alţi vreo patru, cîţi mai sîmtem în viaţă), se mîndrea cu mine, numai că eu uitam s-o văd, uneori, cu anii, deşi nu mă aflam, după cum ştii, la mai mult de o sută douăzeci de kilometri de dînsa, distanţă pe care puteam s-o parcurg în aproximativ o oră şi jumătate. Şi eu h-mn rămas dator cu atîtea vorbe nespuse, cu atîtea sentimente nemărturisite, cu atîtea necazuri, pe care nu i le-am alinat în vreun fel... Iar acum... !... Ce ziceai că vrei să te faci tu ? schimbă Valeriu Bogdan brusc vorba. Uite, acum termini liceul, încotro o iei ?

— Vreau să urmez Academia Tehnică Militară.

i— Excelent 1 Şl cu pregătirea ?

— Am învăţat şi învăţ pe rupte ! Sper să fie bine !

— Va fi, fără îndoială ! Dar, până atunci, hai s-o luăm cu... începutul. De acord ?

8

— Care va să zică nu fascinaţia uniformei a fost hofărî- toare în alegerea liceului, ci liceul însuşi. Cine ţi-a vorbit despre el ?

— Dirigintele meu din clasa a VlII-a, prcfesor de biologie. I-am spus că vreau să mă fac inginer. Ştia toată situaţia mea, nu de la mine, probabil că mama..., deşi nu cred...

— Bineînţeles că nu !

— în sfîrşit, eu îi port recunoştinţă pentru faptul că, înţelegînd ce fel de copil sînt, intuind întreaga mea frămîn- tare, mi-a spus : „Dacă vrei un drum al tău, pe care să te simţi cu adevărat om, care să te facă om, eu te sfătuiesc să urmezi *liceul militar,* Radule. Iar de-acolo – Academia Tehnică Militară. Numai că...” „Numai că ?”, am întrebat atunci speriat, părîndu-mi-se că vrea să-mi ia înapoi ceea ce-mi dăruise : sfatul acela ce mă luminase şi mă cucerise dintr-o dată. Mărturisesc că pînă atunci nu mă gîndisem la această posibilitate. Nu că n-aş fi auzit pînă la ora aceea despre existenţa liceelor militare, dar ele nu intraseră în preocupările mele. Mă gîndeam să dau examen spre a fi admis într-o clasă de matematică-fizică. „Numai că ?”, am întrebat deci. „Acolo nu este uşor nici de intrat şi nici, mai ales, de rămas !”, a răspuns profesorul, la întrebarea mea precipitată.

Am vrut să ştiu, bineînţeles, la ce se referea cînd vorbea despre dificultăţile *admiterii,* adică ce-ar fi, în plus, faţă de un liceu obişnuit. Şi am aflat, între altele, despre faptul că trebuie să fii perfect sănătos, ca şi despre alte cerinţe, în legătură cu care, analizîndu-le eu în fugă, am deliberat că „nu sînt probleme”, după cum nici cu starea sănătăţii nu erau... Rămînea examenul. Am aflat că, de obicei, este concurenţă foarte .mare. I-am răspuns, cam cu îngîmfare, îmi dau seama, dascălului meu : „Nu mă tem !”, dar începînd din clipele acelea un tremur mi s-a strecurat în suflet, de care n-am scăpat decît atunci cînd am aflat rezultatele...

După ce am trecut toate „vămile”, pe care bănuiesc că le cunoaşteţi (mă refer, în principal, la recomandarea

pe care trebuia să mi-o dea şcoala — şi n-am avut probleme cu ea la consimţămîntul *părinţilor* — şi ce luptă a trebuit să duc pînă l-am obţinut !, la verificările medicale etc.) am ajuns la examenul propriu-zis.

M-a însoţit mama (vă mărturisesc că aş fi vrut să vin singur), domnul Corbeanu, pardon, tovarăşul director, că a ajuns director de uzină !, ne-a adus doar pînă aici cu maşina şi ne-a „vărsat” la poartă. L-am rugat s-o ia şi pe mama înapoi. El ar fi luat-o, dar ea n-a vrut. Şi-a găsit o gazdă aici, în oraş, şi a tremurat pe lîngă poartă şi pe lîngă. gardurile liceului în toate zilele cît a durat examenul. Mă gîndeam cu milă la dînsa, o zăream uneori, iar seara stăteam de vorbă. Ajunsesem s-o încurajez eu. Plîngea aproape tot timpul. Pe de o parte ar fi dorit, din cîte intuiam (ea nu spunea aşa ceva), să nu reuşesc ca să mă întorc în oraş şi să intru la un liceu obişnuit, să fiu mai aproape, dar pe de altă parte – şi această dorinţă primă, fără îndoială – ţinea din toată fiinţa ei să izbutesc, pentru că, altfel, vă daţi seama, cu ce faţă ar fi trebuit să se întoarcă acasă şi să-i spună *stăpmului* că fiul *ei* n-a reuşit ! Cît despre mine, cu adevărat că nu m-aş mai fi întors în oraş. înţelegeţi deci pe ce drum mă angajasem.

— Şi cum a fost ?

— Mai mult spaima ! Examenul, fără să fie uşor, n-a fost nici foarte greu !

— Te aşteptai la succesul dobîndit ?

— Nici pe departe ! Ştiam că am făcut lucrări bune, din cîte puteam eu să-mi dau seama, să mă autoevaluez, dar nu cunoşteam ceea ce au reuşit alţii A facă şi, mai ales, cum ie vor aprecia profesorii.

Deşi, prin fire, sînt sociabil în general, am totuşi o singurătate a mea, pe care, atunci, în acele zile, o trăiam din plin, aş putea spune chiar că mă complăceam în ea, o valorificam. Nu vorbeam decît foarte puţin cu colegii mei, răspundeam scurt la întrebările lor, iar eu nu întrebam pe nimeni nimic... Cei mai mulţi, cînd ieşeau de la vreo probă, se manifestau

zgomotos, vorbeau, întrebau, se consultau : „Cum ai făcut ?” „Dar tu ?”. „Aici sau *acolo* cît ţi-a dat ?‘ „Dar ţie ?” „Mie – atît !” „Aoleo, mie mi-a ieşit altfel !” „Ca mine cred că e bine !” „Ba nu, ca mine !” „Pe-asta cum ai luat-o, pe-asta, propoziţia asta ? !” „Cum

s-o iau, concesivă!
„Nu e concesivă,
să știi!” „Dar cum
e?” „Ei, eu am
luat-o.” Îl
ascultam; treceam
pe lîngă acești
gălăgioși mai
departe, căutam să
fiu singur. Mi-era
un fel de spaimă să
discut. Nici nu
voiam să aflu la ce
rezultate au ajuns
alții, de teamă, pe
de o parte, să nu
aflu că au ajuns
la altele decît ale
mele și să-i aud
susținînd că ale
lor sînt cele
bune. Eu credeam
într-ale mele,
voiam să cred! Și-
apoi n-am înțeles
niciodată cum
cineva aflat într-
o asemenea situație
— de competiție,
adică — are
libertatea de
spirit să discute,
să discute și iar
să discute. Nu
știu, poate eu sînt
de vină, poate eu
nu intru, nu mă
înscriu „în formă”,
defectul fiind la mine
și nu la alții...
Am crezut însă
totdeauna, mai
normal este să spun
cred, căci abia acum
cred cu adevărat,

după o experienţă de cîţiva ani (pe care *atunci* fireşte că n-o aveam, deşi sentimentul meu era acelaşi) am crezut însă şi cred că asemenea momente de tensiune de orice fel

— şi cu atît mai mult de tensiune a examenelor – au, trebuie să aibă, o *decenţă* a lor, care obligă la o comportare adecvată din toate punctele de vedere...

Â sosit, în sfîrşit, şi ziua rezultatelor. Ne-am adunat „ sutele de copii şi de părinţi – în faţa *„comenduiriv*[1]*,* clădirea aceea mare şi frumoasă care, în timpul verii, este toată îmbrăcată în verdeaţă, e o frumuseţe ! De pe trepte, comandantul şcolii a început să citească numele celor reuşiţi... E un întreg ceremonial : cei ce sînt strigaţi se desprind din mulţime şi trec în partea dreaptă a comandantului, într-un loc anume rezervat. Unul cîte unul părăseşte mulţimea aceea care parcă n-are formă

— chipurile se topesc toate de căldura emoţiilor, se amestecă unele cu celelalte, totul, părinţi şi copii, devenind o masă, o masă vibrîndă, o stare de suflet înerînce- nată, aşteptînd parcă să se desfacă în bucăţi, ca în urma unei explozii. Şi *explozia* se produce cu fiecare strigare a comandantului. Atunci, din amestecul acela de suflete aburinde şi de haine pestriţe şi umede de transpiraţie, se desprinde cîte o mogîldeaţă, mai mare sau mai mică, se desprinde încet, cu sfială sau, dimpotrivă, cu zgomot, cu pornire repezită ca la un start, de data aceasta de cursă lungă, cel mai adesea pentru o viaţă, se desprinde şi trece în partea dreaptă a comandantului şcolii. Aici

— fiecare bucată (sau bucăţică) ruptă din marea masă capătă imediat formă distinctă, are nume, are chip radios, are înălţime, care uneori întrece vîrfurile clădirilor şi chiar pe cele ale plopilor de pe aleea principală, căci înălţimea mîndriei întemeiate pe demnitatea unei adevărate izbînzi, poate fi fără limite. Şi dacă la intrarea în şcoală *mogîldeaţa* (mai mică sau mai mare) se strecura pe alee ca o umbră vîltorită de respiraţiile atîtor spaime, acum priveşte peste lume, cu sufletul drept, precum tulpinile plopilor, martori la scurgerea timpului şi la maturizarea şi înflorirea, prin muncă şi dîrzenie, a atîtor suflete.

Pe măsură ce *formele* din dreapta comandantului se înmulţesc, *masa* din faţă se împuţinează, iar cînd „strigările" se încheie, se aud cuvintele legate în fraze frumoase şi calde de felicitare a celor victorioşi, dar şi de încurajare a celor ce au rămas *dincolo de victorie,* de o asemenea victorie, la care n-au ajuns, cu toate că şi-au dorit-o ; dar şi ei, urmînd, cum este şi firesc, alte dru-

muri, ale altor şcoli ce-i aşteaptă, pentru că fiecare are locul său a. igurat într-o şcoală, vor obţine, fără îndoială, izbînzi ce le vor bucura sufletele acum puţin înlăcrimate...

După aceste momente, *victorioşii* aleargă spre cei ce le-au dat viaţă şi care, prin izbînda lor, sînt chemaţi şi ei să-şi reia *formele* existenţei, să-şi recapete identitatea, aleargă spre a îmbrăţişa şi a se lăsa, mai ales, îmbrăţişaţi. Lacrimi, vorbe frumoase, poate cele mai frumoase spuse şi ascultate pînă acum, încurajări, promisiuni...

în ceea ce mă priveşte, cînd mi-am auzit numele rostit odată cu prima strigare, nu mi-a venit să cred, am rămas surprins, întîrziind să mă rup din mulţime şi-atunci m-am auzit chemat încă o dată...

Cînd m-am întors lîngă mama, ea mai lăcrima încă. „Lasă, doamnă, nu mai plînge, încerca s-o liniştească un bărbat de-alături, uite, nici al meu n-a reuşit. O să-i dăm la alte şcoli, n-or să rămînă ei pe-afară ! Deşi, bine-ar fi fost aici, c-aveau de toate şi armata făcea din ei oameni, vă spun eu, că doar... Hai, Ioane, că ceva constructor tot te fac eu 1”

„Ba al meu a..." A reuşit, a vrut să spună biata mama, dar n-a mai apucat, fiindcă omul îşi înşfăcase feciorul şi-l împingea către poartă...

Relatarea lui Radu l-a adus şi pe Valeriu Bogdan la nivelul de *mogîldeaţâ,* înviindu-i dintr-o dată în suflet amintiri pe care le credea şterse demult...

...Sute de oameni şi de copii, o singură respiraţie şi-o singură privire – aţintită spre treptele acelea, care i se păreau ca un podium,

însoţit de eîţiva profesori, directorul şcolii, masiv, adus puţin de spate, cu o coamă de păr alb ca a lui Belavrancea, apăruse acolo spre a aduce la cunoştinţa mulţimii, probabil după vreo tradiţie a liceului, numele celor mai buni copii care au ocupat primele locuri în rîndul celor reuşiţi la examen.

Sute de oameni şi de copii – o singură respiraţie şi-o singură privire.

După primul nume, pe care nu-l mai reţinea, directorul a strigat un altul. A strigat o dată, de două ori,. de trei ori. Din rin duri nu se prezenta nimeni. Atunci, s-a pomenit îndemnat de tatăl său :

— Du-te, poate-oifitu !

Şd-a; făcut loc şi a apărut în faţa celui care i se părea cît muntele de mare.

— Pe mine mă cheamă.,:

— De unde eşti, băieţaş ?

A spus comuna, satul, şcoala de unde venea, anul, luna şi ziua în care se născuse... Datele se potriveau !

îi era greu să creadă... şi totuşi era adevărat !

Directorul i-a strîns mina şi l-a mîngîiat uşor... Pînă în momentul acela nu-şi observase tatăl printre oameni, îndreptîndu-se spre el, atunci l-a văzut de la distanţă şi i s-a părut că-i întrece cu un cap pe toţi ceilalţi... Părăsind şcoala, i se părea că în toţi brazii de pe aleea cea largă şi frumoasă, în toţi pomii grădinii cîntau numai privighetori...

— Iarăşi vă rog să nu rîdeţi de mine, şi-a continuat Radu relatarea, dar eînd am ieşit, după ce am mers la croitoria şcolii, ca să-mi ia măsură în vederea confecţionării uniformei, mama mă ţinea, mîndră, de braţ, iar pe alee plopii îşi plecau parcă vîrfurile, dintr-o parte şi din alta, către fiinţele noastre... La un moment dat, m-am desprins din stiinsoârea tandră a braţului mamei şi-am început să alerg cu degetele de la ambele mîini răşchi

rate, prefirînd printre ele şmicelele din vîrfurile cele înalte ale mîndrilor copaci, care se întindeau cu mugurii lor către obrajii mei, mîngîindu-mă şi bătîndu-mă pe umeri ca într-un ceremonial al investirii cu grad de nobleţe...

Atunci am ştiut că voi ajunge neapărat general-înginer !... Ei, nu rîdeţi de mine ? Acum vă dau voie ! Rîdeţi, că aveţi de ce !

r— De ce ? Te-ai răzgîndit cumva ?

i— Bineînţeles că nu !

.— Atunci... tot înainte

— Vă mulţumesc !... în sfîrşit, ca să termin cu laudele, aş vrea să vă mai spun că, odată ajunşi la poartă, am privit în stînga, în dreapta, o dată, şi încă o dată, şi a treia, şi a zecea oară, căutînd o maşină pe care amîndoi, şi eu şi mama, o cunoşteam foarte bine.

„Poate o fi la gazdă, a spus mama, să mergem acolo."

Am mers, dar maşina *tovarăşului director* nu era m:i la poarta gazdei. Am mai aşteptat o oră, apoi încă una, şi încă una. Dînd un telefon, mama a aflat că soţul ei „a avut treabă multă la uzină" şi că n-a putut, în consecinţă, să vină să ne ia acasă. Ne-a sfătuit să venim cu trenul, înainte de a închide telefonul – eram lîngă mama şi am auzit – a întrebat, ca printre altele : „Ei, ce scofală a făcut fiu-tău ?" Telefonul s-a închis fără să i se dea nici un răspuns... Astfel a fost sărbătorită *în familie*. prima victorie din viaţa mea... Şi, iată, sînt de-atunci aproape patru ani !...

9

■— Vă spuneam însă – a reluat Radu povestirea după cîteva minute – că profesorul meu diriginte mă avertizase cum că : „Acolo, adică *aici,* nu este uşor nici de intrat şi nici, mai ales, de rămas !”

— Exact! Şi a avut dreptate ? Cu prima parte ne-am lămurit, dar cu cea de-a doua ?

:— Mai ales cu cea de-a doua a avut dreptate. Dar să vă povestesc mai întîi, dacs vă interesează, despre un alt moment şi anume despre cel al începerii cursurilor.

— Mă interesează, cum să nu mă intereseze, îl asigură profesorul (Radu prinsese curaj, îşi dăduse drumul şi acum era greu de oprit),- dar ţi-aş propune să ne în- tîlnim cu colegii tăi şi cu ceilalţi elevi care ne aşteaptă, fiindcă a sosit ora stabilită. Mai vedem noi după aceea, în orice caz, nu plec pînă nu aflu totul de la tine, ca şi de la alţii. Tot ceea ce mă interesează şi voi îmi puteţi spune.

Valeriu Bogdan s-a întîlnit cu băieţii. îl aşteptau toţi,' punctuali, cu hainele periate şi cu pantofii lustruiţi, în faţa blocului-şcoală. Cînd a ajuns la cîţiva paşi de ei, cineva a comandat scurt : ^Atenţiune, drepţi !" Cei aproape douăzeci de tineri au luat poziţia de drepţi şi l-au salutat. Le-a răspuns la salut, impresionat de gestul lor, care – de fapt – era în firea lucrurilor, adică a regu- lamentului, a obişnuinţelor lor... Le-a spus ce-ar dori de la ei...

Privind la uniforma curată şi frumoasă a unuia dintre colegii lui Radu, profesorul l-a întrebat :

— Şi pe tine te-a fascinat uniforma, Marius ?

— E cea mai frumoasă din cîte am văzut eu, tovarăşe profesor, îi răspunse acesta mîndru.

— E într-adevăr frumoasă ! confirmă Valeriu, cu un zîmbet în colţul gurii.

'„Cînd am îmbrăcat pentru prima dată această haină eram atît de mîndru, încît nu mă mai, uitam la *civilii* de vîrsta mea, *eu fiind acum apărătorul lor, eu fiind un erou,* care este gata oricînd să lupte cu arma în mînă pentru patria lui." Cine-o fi ? se întrebă, citind, Valeriu Bogdan- Uitîndu-se la semnătură, constată că era chiar Marius...

„Uniforma cu epoleţii purpurii, ca două bucăţi de jar ! mărturiseşte altcineva. Le-am simţit arsura răspunderii : eram alt om ! Le-am simţit căldura încurajării : puteam să privesc cu- mîndrie, trebuia să înving !" Semnează : Cristian... Care-o fi Cristian ? se întreabă involuntar Valeriu Bogdan. A, baiatul acela. spătos, înalt, cu mustăcioară !... Spiritual băiat...

îşi aminti că el vorbea despre momentul în care toţi copiii din anul I se îmbracă în uniformă, devenind „o

lume distinctă", o lume cu acelaşi chip; 3eşî cu Ieţe diferite, o lume mai ales- cu aceleaşi ţeluri şi cu aceleaşi *condiţii* de împlinire a lor...

— Alergam cu toţii la oglinzi să ne privim, să vedem cum ne stă. „Cum îmi vine ?", ne întrebam, nerăbdători, curioşi. Aproape că nu ne mai recunoşteam!... Sub o caschetă imensă, sub un veston pe care-1' puteai numi palton, în faţa noastră stătea ascuns un chip sfios, de copil, emoţionat şi speriat de tot ceea ce vedea în jurul lui. Ne-a pufnit rîsul şi rîzi, şi rîzi... Rîdeam. cu gura pînă la urechi, iar dacă n-am fi avut urechi, am fi rîs cu gura de jur-împrejurul capului ! „Ce s-a întîmplat, măi ţîcă, de-ai intrat aşa la apă ?" Va întrebat atunci careva pe cel pierdut sub uniformă. Bietul copil şi-a dat cascheta pe spate şi, privindu-ne, a. început să rîdă şi el. Iar cînd a terminat de rîs, a întrebat cu îngrijorare : „Şi-acum eu ce fac ? Că doar n-o să m-aşteptaţi pînroi creşte ca să umplu *forma* asta de general ?" Am izbucnit cu toţii, din nou, în rîs. „Ia priviţi la el, are şi umor băiatul!, a spus cineva din apropiere, un elev mai mare din anul al IV-lea, însărcinat cu supravegherea noastră. După ce că e cu capu-n traistă şi ia altă uniformă, acum o face şi pe spiritualul.".

„Eu am luat-o pe aceea care mi-a fost dată !", a răspuns atunci băiatul, demn.

. ᵛ„Gura ! se auzi glasul sergentului. Aici nu se răspunde decît atunci cînd eşti întrebat şi nu aşa cum îţi vine pe limbă, ca la civili, ci cu : «Permiteţi să raportez ?», «Am înţeles !«■ şi altele ca acestea pe care-o să le învăţaţi voi foarte curînd, începînd chiar de astăzi. S-a înţeles ?"

,,'Nţeles ! Să trăiţi !", a spus băieţelul, ducînd cu stîn- găcie dreapta la chipiul său mare, în timp ce cu stînga îşi ţinea pantalonii să nu-i scape.

;,Aşa, bravo ! a exclamat sergentul. Văd că bagi la cap uşor ! Acum; la magazie, fuga marş !, să-ţi schimbi uniforma."

Băiatul a rupt-o la fugă, dar, după doi paşi, împiedicîndu-se în. pantaloni, a ajuns la podea. în timp ce noi ne ţineam cu mîinile de pîntece din[1] cauza rîsului, el s-ă sculat, şi-a scos tacticos pantalonii, a adunat cascheta de

pe jos ! că-l sărise cît colo, şi rămas în chiloţi şi cu vestonul care-l acoperea aproape, s-a întors către noi, a făcut o reverenţă, după care a întins-o rapid spre magazie.

Cine credeţi dumneavoastră că era *Prîslea* cel atît de „voinic” ? El se află aici, printre noi...

— Eu ştiu ?! spuse profesorul, privindu-i cu atenţie pe cei aproape douăzeci de flăcăi. Ar putea fi oricare dintre voi, pentru că, în patru ani...

— Răspuns bun, pînă aici se acceptă, recunoscu Cristian.

:— Mulţumea: 1

■— Şi totuşi...

— Păi, nu pot să spun decît la-ntîmplare, vă daţi seama, deşi, dacă nu eşti dumneata – şi arătă spre cel mai mic dintre ei – atunci..., şi-şi roti ochii, căutînd un indiciu cît de mic pentru ştrengar ia copilului acela de demult; părîndu-i-se că-l identifică în mustăcirea unui lungan, cel mai înalt dintre toţi, spuse : atunci trebuie să fii *dumneata* / şi-l indică pe acesta din urmă.

— Extraordinar 1 Te-a ghicit, Victore J spuse Cristian, sincer mirat, după care au izbucnit cu toţii în rîs.

Cineva, iată, notează foarte pe scurt cu privire la acel moment ăl potrivirii uniformelor : „M-am îmbrăcat în uniformă şi m-am dus la ai mei. Le-am predat hainele *civile.* Au început să plîngă... Eu am încercat să-i îmbărbătez... Eram de-acum militar !...”

Despărţirea de părinţi, de cei dragi, în general, este trăită adînc de fiecare elev şi nu numai în clipa începutului de drum. E o concluzie ce rezultă din atîtea alte mărturisiri.

„îmi iau rămas hun de la cei dragi, care m-au condus pînă aici (e vorba de gară) – afirmă unul dintre noii *prieteni* ai profesorului. îmbrăţişez cu ochii locurile, la care mă voi gîndi de atîtea ori. Mă urc în vagon. Simt cum roţile scrîşnesc şi şarpele metalic se pune în

mişcare. Merge din ce în ce mai repede. În depărtare, pe peronul rece ăl gării, puncte care se mişcă..., tremură..., nu se mai văd...

Această despărţire se repetă întocmai, ca o placă zgî- riată de patefon, de cîteva ori pe an. Privesc cîmpul care aleargă pe lîngă mine şi parcă nu văd nimic. Am ajuns...

După cîteva minute, un lung convoi albastru urcă serpentinele ce duc la liceu. Pătrundem din nou în *cetatea* noastră. Ne vom trezi iarăşi dis-de-dimineaţă, vom alerga la pregătirea fizică, vom învăţa, ne vom lua la întrecere cu noi, cu cartea, cu timpul, cu infinitele greutăţi..."

O altă mărturisire, ca un scîncet. E glasul unui „boboc" : „Prima seară cînd sînt singur ; mama nu mă mai dădăceşte, nu mă mái mîngîie la culcare, nu mă sărută, nu-mi urează «Noapte bună, sufletul meu !* O comandă care mă înfioară : «Stingerea !» S-a făcut întuneric. A început să-mi fie frică. Mi-au venit lacrimi în ochi. Le şterg la repezeală. Bine că nu mă vede nimeni, m-aş fi făcut de rîs. Mă gîndesc : «De-acum trebuie să trăiesc pe picioarele mele !»„

?..Emoţia îl cuprinde şi pe Valeriu Bogdan : în minte şi în suflet îi apar imaginile unui moment cu spaime în parte asemănătoare...

Prima noapte petrecută de el ca elev al Şcolii Normale. Tatăl său îl „depusese" aici cu toată „zestrea" pe care regulamentul şcolii cerea s-o aibă – cearşafuri şi feţe de pernă, plapumă, saltea, cămăşi, indispensabili, cîte şi mai cîte –, pentru care ai lui, spre a le putea cumpăra, vînduseră cam tot ceea ce aveau prin curte, îndatorîn- du-se, pe deasupra, la nişte vecini pentru cine ştie cît timp.

înainte de a se culca, pedagogul care fusese repartizat să se ocupe de clasa lor (era absolvent, din anul acela, tot al Şcolii Normale) a stat de vorbă cu ei... Despre fel de fel de lucruri : cum să se poarte în şcoală, la masă, în sălile de meditaţie, în dormitor, cum să procedeze cînd vor avea învoire în oraş, cum să înveţe... Printre altele, către sfîrşitul convorbirii (de fapt, el vorbise, iar ei îl ascultaseră cu gurile căscate, din ce în ce mai înfricoşaţi, dîndu-şi seama cîte aveau de făcut, întrebîndu-se dacă vor fi în stare să le facă aşa cum trebuie, ce se va întîmpla cu ei ?), pedagogul le-a atras atenţia să aibă mare grijă de lucruri, să nu rămînă, cumva, fără ele.

Toate ca toate, dar numai cînd s-a gîndit Valeriu că s-ar putea să rămînă fără palton ori fără bocanci, fără

haină sau pantaloni, l-a cuprins spaima. Drept urmare, cînd s-a anunţat stingerea în dormitor, el şi-a strîns totul, inclusiv bocancii, a desfăcut uşor cufărul (avea un cufăr mare de lemn, ca de recruţi) şi a înghesuit întreaga „avere” acolo. L-a încuiat apoi la loc cu lacătul, iar cheile le-a ascuns între burduful de pernă şi faţa care îl acoperea. A întors perna cu cheile în jos şi s-a culcat. Vorba vine „s-a culcat”, de fapt, s-a zbuciumat toată noaptea, căutînd bocancii, pe care, în vis, i-i furase totuşi cineva. Cînd s-a trezit, leoarcă de sudoare, deşi în dormitor nu era prea cald, şi a văzut că nu se întîmplase nimic (ca să se convingă, a căutat în ladă şi-a văzut că bocancii erau neclintiţi), l-a cuprins o adevărată

fericire. A adormit din nou, visînd, de data aceasta, că se afla acasă, la rîu, şi că se scălda cu fraţii lui mai mici. Deodată apa s-a făcut rece şi el a început să tremure. S-a trezit. Se dezvelise, iar în dormitor se făcuse frig.

Spaimele s-au prelungit şi în alte nopţi, pînă ce ş-ă convins şi el, ca şi alţii, că n-avea cine să le fure lucrurile. Erau cu toţii copii săraci, nu se putea bucura unul de ceea ce aparţinea altuia.

10

— Venisem special cu trei zile înainte de începerea cursurilor. De fapt nu numai eu, ci toţi „bobocii” din clasa a IX-a fuseseră chemaţi ! i-a spus, la un moment dat, Radu, în timp ce colegii lui răspundeau, în scris, la unele întrebări pe care profesorul le supusese atenţiei lor. Trebuia să ne pregătim în vederea participării la festivitatea de deschidere a anului şcolar. Ca cel ce reuşisem *primul* la examenul de admitere din vară, eu aveam o sarcină în plus : să vorbesc, în cadrul festivităţii, în numele noii promoţii ce abia pătrundea în liceu...

Deschiderea e un adevărat spectacol, unul dintre cele mai emoţionante. în faţa „comenduirii” se amenajează o mică, dar impunătoare tribună, la care se instalează microfoane, legate de difuzoare, plantate în jurul întregului platou din centrul complexului. Se adună acolo, la tribună, în ziua respectivă, toţi profesorii, conducerea şco-

Iii, în frunte cu comandantul, numeroşi invitaţi, printre care tovarăşi generali, reprezentanţi ai ministerului, ai organelor de partitd şi de învăţămînt. Participă, de asemenea, pionieri de la şcolile din oraş, utecişti...

Noi, „suflarea cea multă a liceului”, cum ne numea cineva, sîntem' organizaţi pe grupe, plutoane, companii, cu comandanţi din rîndul elevilor mai mari pentru grupe şi plutoane şi cu ofiţeri-comandanţi pentru companii.

înainte de deschiderea propriu-zisă a festivităţii ne prezentăm, în pas de defilare, în ordine, la locurile dinainte stabilite, pentru a constitui careul – formaţia în care vom participa la ceremonie, iar după terminarea acesteia, cu drapelul liceului în frunte, defilăm, într-o ordine impecabilă şi într-o mişcare perfect sincronizată, prin faţa întregii asistenţe.

Deci, în principal, ceea ce ne privea pe noi, *începătorii,* era *defilarea,* de a cărei perfecţiune, ia drept vorbind, eram încă departe. Aşadar, trei zile de frecuş pînă scoteam pur şi simplu limba, ea să învăţăm să batem pasul cum se cerea, să păstrăm alinierea,- să ne mişcăm cu toţii în acelaşi timp, ca şi cînd am fi unul singur, să..., să...* tot ‘astfel de cerinţe ce trebuiau îndeplinite întocmai, fără murmur, fără nici un fel de comentariu. Reuşita depinde aici poate mai mult decît în oricare alt sector de viaţă de fiecare în parte, dar şi de toţi la un loc, căci formăm un *tot* indestructibil, puternic, de neînvins – prin *cerinţe, condiţii, idealuri, împliniri.* Important este – şi asta am înţeles^ în parte, chiar de la început, în ciuda unor comentarii întemeiate pe o cunoaştere superficială a realităţii, desigur, pe nepătrunderea acesteia, cum că „aici toţi sînitem o apă şi-un pămînt, nu mai poţi fi tu însuţi, dispari ca individ”, că „aici te înghite mulţimea”. „Şi poate că e mai bine să fie aşa „, spuneau alţii cu gîndul mai speriat de spectacolul ineditului pentru ei – important este, repet, că, dimpotrivă, chiar în aceste condiţii de necesitate a realizării unei unităţi, de proiectare a devenirii şi de înfăptuire a acesteia, a unei unităţi de gînd, de sentiment şi de faptă, ţi se cere *să fii tu însuţi, să rămîi tu însuţi,* să te valorifici la maximum într-un cadru ce-ţi asigură toate condiţiile pentru aceasta... Aşadar, în timpul defilării – ce-i drept, cam bîjbîite ! – din acele zile, cînd simţeam alături, în stingă şi în dreapta,

în faţă şi în spate, cotul, mişcarea, gîndul, sufletul colegilor mei, a început *înţelegerea* cea mare... a rosturilor existenţei şi ale *misiunii* noastre...

La defilarea cea mare însă eu trebuia *să defilez* singur ! Vă mărturisesc că spaima examenului din vară â fost floare la ureche pe lîngă cea prilejuită de momentul respectiv. Dacă cu toţii la un loc aveam curaj, pentru că, simţindu-i lîngă mine, eram pătruns de sentimentul puterii şi deci şi de cel al corectitudinii îndeplinirii misiunii, acum, cînd.trebuia să mă desprind din mulţime (ca la acea „strigare" din vara ce rămăsese parcă undeva, foarte departe) şi să înaintez către tribună, dar nu ca în vară, legănat, sfios, tremurînd, ci *în pas de defilare,* bătînd pasul, cu deschidere largă şi cu talpa întreagă – „să se audă" şi „să se simtă" –, cu mîinile mişcate într-un anumit balans, ordonat şi armonios, acum, zic, mă simţeam „galben-pierit", fără puteri.

Aşteptam, cu inima ticăind ca o nebună, scăpată din rosturi, din normal, să-mi vină rîndul. Şi mi-a venit...

Am întîrziat cîteva secunde trăgînd aer în piept. în timpul acesta am simţit în spate un ghiont al lui Marius, însoţit de cîteva vorbe şoptite : „Dormi în front, elev, ce faci !" Am pornit, fireşte, în *pas de defilare*™, rar, cu mişcări largi, aproape exagerate, cu izbituri puternice, prea puternice, că-mi simţeam tălpile şi mai ales călcîiele plesnindu-se parcă direct de asfalt. La un moment dat mi-a trecut prin gînd că s-ar putea să-mi sară tocurile de la pantofi... Ce-ar mai fi rîs lumea : „premiantul fără tocuri", „premiantul desculţ 1", „ia uitaţi-vă, oameni bum, n-are milă de efectele statului..." Şi, în timpul acesta, nu ştiu cum, am încurcat' mîinile, nu se mai mişcau cum trebuia, ca la început, ceva era anapoda, simţeam bine acest lucru, dar... am mers înainte, „fie ce-o fi !", mi-am zis, totul e să ajung acolo, la comandant, şi să-i dau raportul™

Am ajuns, într-adevăr, m-am prezentat, aproape gîfîind, roşu la faţă, precum dungile şi epoleţii uniformei, ori poate palid, ca faţa soarelui acelei zile de început de toamnă,,4

Comandantul mi-a răspuns la salut, mi-a strîns mina, în timp ce-mi zîmbea părinteşte şi m-a invitat la microfon...

Cînd am văzut microfonul în faţă, m-am trezit ca dintr-un vis... Am dus repede mîna dreaptă la buzunarul de la piept din aceeaşi parte ; am repetat mişcarea cu mîna stingă către buzunarul din partea respectivă şi... m-am convins de *catastrofă.* Mişcările au fost, bineînţeles, observate de toţi cei ce se aflau în preajma mea, ca şi de cei din primele rînduri ale mulţimii...

Nu trecuseră decît cîteva secunde, după care vocea mea, puţin tremurată, s-a auzit în microfon :

„Tovarăşe comandant,

Onorată asistenţă,

Stimaţi tovarăşi profesori,

Dragi colegi,

Sînt momente în viaţă cînd omul, dacă scapă teafăr din ele, ar putea, cu dreptate, să spună că s-a născut din nou. Mărturisesc că mă găsesc într-un asemenea moment. (În rîndul celor din jur şi mai ales în rîndurile, multe, din faţa mea – rumoare.)

Trebuind să vorbesc astăzi în faţa dumneavoastră, potrivit unui frumos, emoţionant, ceremonial, pe care l-am socotit, pînă acum cîteva minute, înainte de a trebui să pornesc din rînduk de-acolo, ca pe o binefacere şi ca pe o mare cinstire pentru fiinţa mea, mi-am *potrivit,* aşa cum se cuvenea, cîteva cuvinte, atingătoare de suflet, vă asigur, pe care să le rostesc aici. Constat însă, cu mare regret, că ele au rămas pe patul ce mi-a fost, de cîteva zile, încredinţat, din dormitorul nr... (prin mulţime s-a strecurat, cum ar fi zis Grigore' Alexandrescu, „un fior" ale cărui nuanţe mi-a fost-greu să le receptez din- tr-o dată). Şi cum nu pot, desigur, – am continuat – să vă solicit o mică pauză, pînă ce vecinul meu de pat, colegul Marius Popa – care, înainte de a pleca spre tribună, m-a îndemnat cu un ghiont *să fiu la înălţime* – s-ar deplasa, în pas alergător, să-mi aducă acele *cuvinte*; vă rog să-mi permiteţi *să vă raportez* (toată lumea a izbucnit în rîs), în esenţă, la ce mă refeream acolo..."

Cînd, după vreo zece minute, în care am spus ce mi-a trecut prin minte, pentru că nimic din ceea ce scrisesem nu-mi apărea în faţa ochilor – mă gîndeam la foile ace

lea ale c*uvmtării* şi le vedeam absolut goale, albe; cu obraz de var curat, şi doar am o foarte bună memorie vizuală, dar, vedeţi, se mai întîmplă ! –, deci, cînd am încheiat şi ara ascultat aplauzele care parcă nu se mai opreau, m-a cuprins o fericire căreia rareori i-am mai putut găsi egal în

toată viaţa mea de pînă acum.

Tovarăşul comandant m-a felicitat, adăugind, la vorbele calde pe care mi le-a adresat, că „iată, ne-a intrat în şcoală nu numai un elev foarte bun, care, să sperăm, va ajunge şi un bun militar, ci şi un adevărat orator".

Abia atunci mi-am dat seama ce poznă făcusem şi-am plecat de la tribună frămîntat şi micşorat... în mine, fiindcă, la urma-urmei, eu mă dovedisem, în primul rînd, un adevărat *gură-cască* (ceea ce pentru un viitor fhilitar era o notă foarte proastă) şi abia după aceea un „orator" de ocazie, care a încercat, pe cît l-au ţinut puterile, să-şi spele obrazul cît de cît', spre a nu rămîne de rîsul-rîsului, precum s-ar fi întîmplat cu siguranţă.

Povestindu-vă această întîmplare, am făcut-o mai ales pentru a vă spune că ea mi-a fost de mare învăţătură. Şi în alte dăţi, în diverse împrejurări, mă dovedisem împrăştiat, • chiar „gură-cască", şi ieşisem din încurcăturile în care singur mă vîrîsem exploatîndu-mi alte însuşiri, fireşte, pe cele pozitive. Dar niciodată nu mă alarmasem. Acum, adică în situaţia descrisă, am avut cu adevărat revelaţia unei. asemenea neglijenţe. Mărturisesc cu bucurie că, prin educarea voinţei, a atenţiei, altfel stau lucrurile în prezent.

11

„Venisem în liceu să mă pregătesc pentru viaţă ! Voiam să ies cu fruntea sus din această luptă !", scria Lucian, un băiat din clasa a Xl-a.

Deci „luptă" ! *Lupta pentru viaţă* abia după intrarea în liceu începe cu adevărat. Avea dreptate profesorul-diriginte (din clasa a VlII-a) al lui Radu... : „mai greu e să rămîi *acolo*

„Răsfoiam cu ardoare broşuri şi cărţi despre cariera militară – mărturiseşte cel cu uniforma, Victor, de care

au î!îs toti colegii — şi nu de puţine ori am rămas impresionat de curajul şi dîrzenia oamenilor care stau de veghe, care au grijă ca viaţa noastră, tihna şi ritmul muncii noastre să nu fie de nimic şi cu nimic tulburate... Am simţit dorinţa de a intra în rîndurile lor." „E greu, băiatule, dar e frumos !" mi-a spus tata. Cînd pe umerii tăi vor străluci cei doi *luceferi,* vei vedea cît este de frumos ! Încearcă !" *„Liceul militar !"* Aceste cuvinte mi-au cucerit atunci gîndul şi treptat, fiinţa, şi gîndul a devenit speranţă, speranţa — vis, iar visul — împlinire !"

„Armata e grea, e o şcoală a curajului, a bărbăţiei. Aici înveţi să te stăpîneşti, să trăieşti cu adevărat !" Cuvintele acestea apar aidoma în aproape toate mărturisirile...

„Uneori ne este însă greu, mult prea greu..., mai ales la început !"

:— Şi ţie ţi-a fost greu la început, Radule ?

— Bineînţeles ! Eram la un pas de disperare. Dacă n-aş fi fost aşa de mîndru :— pentru că, mărturisesc *„păcatul",* sînt ! –, dacă n-aş fi fost învestit, de la început, cu responsabilitatea de şef de clasă – şi cum era să mă fac tocmai eu de rîs ? –, dacă n-aş fi avut *acasă* situaţia pe care o cunoaşteţi, dacă nu mi-aş fi adus, în fiecare

clipă, aminte de. avertismentul dirigintelui meu, dacă,... dacă..., cine ştie ?... Dar ce bine că au fost toate acestea, fiindcă acum... Dar mai bine haideţi să vă povestesc cîte ceva despre greutăţile noastre, despre *programul* faimos, căruia trebuie să i te supui şi să nu-i rămîi supus, ci să-l învingi...

Ceea ce „înspăimîntă" pe noul sosit, la primul contact cu viaţa specifică liceului, este tocmai acest *program* al fiecărei zile, cu mici modificări, al tuturor zilelor şi al tuturor anilor : deşteptarea, înviorarea, spălatul, curăţenia pe sectorul repartizat, masa de dimineaţă, inspecţia de dimineaţă, pregătirea (scurtă) de dinaintea orelor, lecţii – teoretice şi practice (şase-şapte ore zilnic, cu o pauză mare, în care se serveşte *gustarea),* masa de prînz, programul de pregătire obligatorie, curăţenia în sector, masa de seară, raportul de seară, pregătire, stingere, plantonul de noapte şi iar : deşteptare, înviorare, „Elevul *Cutare,* ţa mine !", „înapoi, fuga marş !", „Pas de defilare", „Drepţi !", *„Salt înainte !",* „Culcat !", „Drepţi !", „Salt înainte !"... Şi tot aşa, pînă ce începi să constaţi *că,* într-adevăr, *mergi înainte !*

Primul lucru „insuportabil” din program – âşa ţi se pare la început şi cred că aşa au gîndit despre el toate generaţiile de elevi – este chiar *începutul* lui : *deşteptarea,* care se petrece totdeauna la ora şase dimineaţa, aţi reţinut, sper, *ora şase !...* Cum să te scoli la ora şase, cînd erai învăţat să dormi pînă cel puţin la şapte, la opt, uneori, dacă învăţai după-amiază ?... Deşteptarea însă nu se face cu : „Scoală, puişor,” „Scoală-te, dragule, că ţi-a făcut mămica (sau bunica) ouşor moale, ţi-a fiert lăptic, ţi-a pregătit brînzică...”, şi tot aşa cu promisiuni, cu mîngîieli, cu sărutări, cu masaje pe spate, în timp ce tu te mai răs- feţi, întorcîndu-te cînd pe-o parte, cît pe alta, nu, bine-înţeles, aici deşteptarea este cu comandă, în stare să zgîrie şi urechile unui mort, urmată de : „Ta-ta-ta-taaa ! Ti-ti- ti-tii !” şi iarăşi : „Ta-ta-ta-ta-taaa !”... Sunete de goarnă, care-ţi pătrund fiinţa, chemîndu-te să arunci pătura sau păturile de pe tine, să te îmbraci sumar, în două minute, şi'să-alergi afară, jos, în curte, pe platou, la *înviorare!* Pe orice timp : ploaie, zăpadă, soare (de unde soare la ora aceea ?), frig, înviorare ! Şi ce „plăcutg” e treaba aceasta mai ales pe frig, ori pe viscol, pe ger de ţi se lipesc nările una de alta cînd inspiri cu putere aerul rece ! Dar înviorarea trebuie făcută, căleşte organismul, este nevoie de ea, căleşte, totodată, voinţa, spiritul de disciplină, de îndeplinire a ordinelor în orice împrejurare...

— într-o noapte – trecuseră cam vreo cinci săptămîni de la începerea cursurilor – ne trezim, toţi cîţi eram în dormitor, mi se pare vrep şaisprezece la număr, în ţipetele bietului Victor.

„Mamă ! Mamă ! Săriţi, mă omoară !... Mamă” Ne-am sculat buimăciţi, am aprins lumina şi l-am deşteptat...

Victor s-a trezit, era speriat şi ud leoarcă, deşi în dormitor nu era prea cald ; tremura tot ca o vargă...

„Ce e, mă, cu tine ? Eşti bolnav ?” l-a întrebat cineva. M-am apropiat de el, l-am liniştit şi-apoi l-am întrebat ce a visat, fiindcă era limpede că visase ceva urît...

Jenat mai întîi – se temea să nu rîdem de el –, Victor şi-a dat drumul pînă la urmă şi-a început să ne spună...

.Ce & întîmplase ? Tot afurisitul de *program* era de vină... Visase "bietul băiat că doi elevi din ultima clasă, doi năbădăioşi, cunoscuţi de întregul liceu, care aveau

parcă

0 plăcere din a ne chinui pe noi, ăştia mici, şi tocmai în perioada aceea în care simţeam atîta nevoie să fim mai protejaţi, înţeleşi, pînă ne acomodam şi noi cu asprimile vieţii militare, îşi puseseră în gînd să-l dea gata pe „voinicul" de Victor, vrînd, auziţi dumneavoastră, după o „metodă" a lor proprie (nu uitaţi că totul era vis !), să-l facă, dintr-o dată, *om* pe „boboc" ! Metoda consta în a-i introduce *programul,* bucată cu bucată, pe gît. Şi-au început „experimentul" cu cel mai „arătos" dintre toţi : l-au pus jos, i-au deschis gura cu forţa şi s-au apucat să-i toarne ceva – parcă era o doctorie cumplit de amară, povestea Victor.

„Hai, leat, ar fr zis unul, serveşte-i răcanului : *deşteptarea !* Aşa, înghite ! Şi-acum : *înviorarea !* Şi *spălatul,* şi *sectorul,* şi *pregătirea,* ... şi *plantonul,* da, *planton schimbul doi..."* Şi „înapoi, fuga marş !", „Salt, înainte !", „Culcat !", „Drepţi !", „Cincizeci de metri – tîrîş ! Executarea !" Apoi : „Salt, înainte !"... Şi, tot aşa, nu se mai opreau. Curios era că, după fiecare înghiţitură, Victor simţea cum
1 se umflă, cîte puţjji, stomacul... Şi s-a umflat, ajungînd, la un moment dat, cît un butoi. Atunci, cei doi „călăi" au început să rîdă de el, rostind, printre sughiţuri : „Te-am făcut om, răcane, te-am făcut om !"

Scăpat din mîinile lor, băiatul alerga pe platoul din centru – acolo fusese ales locul „execuţiei", strigînd : „Mamă ! Mamă ! Săriţi, mă omoară ! Mamă !" Împiedicîn- du-se şi căzînd pe burtă, ajunsă cît un butoi, Victor a auzit o bubuitură puternică şi... a simţit cum se dezumflă... Nu ştiam de ce, cînd l-am trezit, îşi fot pipăia stomacul...

— Haideţi să ne culcăm, băieţi, a spus atunci Marius, avem deja *un om* în mijlocul nostru. Şi, dacă ne gîndim şi la procedeul de „facere rapidă", putem fi complet liniştiţi. Sîntem salvaţi ! De mîine aplicăm experimentul : „Serveşte-i răcanului – DEŞTEPTAREA !"

Glasul sergentului de serviciu ne-a înfiorat ca în fiecare dimineaţă. „Experimentul" nu începea, continua ! Am continuat, desigur, şi noi lupta cu *programul,* despre care v-am împuiat capul, ca şi cu alte şi alte lucruri. Unele dintre ele ar fi putut fi evitate, dar toate ne-au învăţat să îndurăm, să strîngem din dinţi şi să

înţelegem că *e necesar,*

pentru ca, atunci cînd va fi nevoie, să poţi, să reuşeşti, să nu ţi se mai pară greu !...

„Şcoală a bărbăţiei, şcoală a curajului !”

„Zilele trec unele după altele, identice şi monotone, dar rezultatele nu se lasă aşteptate : bagajul de cunoştinţe şi de deprinderi creşte, înţelegerea devine tot mai profundă cu privire la menirea noastră, a viitorilor ofiţeri...”, notează, cu mîndrie, copilul de altădată, ţîncul căruia i se aplicase „experimentul” din vis...

„Omul, chiar copil sau adolescent în formare, – se gîndeşte Valeriu Bogdan – este o complexitate... aproape fără limite, care trebuie descoperită paş cu pas. înţeleasă, ocrotită întru creştere frumoasă, adică mai ales din acele izvoare ale ei care sînt clare şi frumoase sau măcar au şanşa de a deveni... Aici se făureşte o lume *distinctă,* dar «o *lume»* – aceasta nu trebuie uitat – care nu are, nu trebuie să aibă, doar *linii, linii* asemănătoare, prin trupul cărora fluxul vieţii, raportat la cerinţe, la misiuni, să curgă la fel, ci şi *relief, cu* nenumărate elemente distincte, însemne ale acelei complexităţi, ce, în final, *împlinindu-se,* înflorind, .va oferi ochiului şi parametrilor de evaluare un peisaj pe cît de *variat,* ca necesitate, pe atît de *armonios”.*

n

Secretara intră în cabinetul directorului şi-i lasă pe birou o carte poştală ilustrată.

— Acum o sosit ! E tot de la...

Directorul ia scrisoarea, o priveşte şi faţa i se luminează într-un zîmbet cu margini de miere.

— Dacă aţi şti cine-mi scrie ? ! Aproape că nu e săptă- mînă să nu primesc o asemenea ilustrată, o carte poştală obişnuită, mai rar cîte o scrisoare mai lungă, uneori o telegramă, un telefon :

„Albu se gîndeşte la dumneavoastră cu respect şi recunoştinţă !” ;

„Calde şi respectuoase salutări din Hunedoara ! (am

ajuns în dimineaţa aceasta cu o treabă)” ;

„Permiteţi-mi să raportez : Mi-e dor de Dumnea-voastră !

Şi de tovarăşul profesor... la fel !" ;

„Cînd veniţi pe la Piteşti, nu ne ocoliţi ! Vă aşteptăm cu drag şi dor ! *Fetele* mele sînt bine, sănătoase şi se înclină cu gînduri alese spre zîmbetul dumneavoastră cel bun şi spre ochii aceia calzi !" ;

„A ajuns *ţăranul* din Cîmpia Bărăganului la Paris! Phiii... că mare şi frumos îi !... Şed cît şed şi vin degrabă ! La întoarcere, e musai să vă vedem. Deocamdată vă port în dorul meu pe «Champs Elysée», pe unde mă plimbai o ţîră..."

Valeriu Bogdan aşază pe masă scrisorile şi cărţile poşr tale ilustrate pe care i le întinsese directorul să le citească. Sub palma lui, scoase dintr-un sertar, se mai aflau, în teanc, alte cîteva zeci de asemenea petale, ce înfloriseră, fără îndoială, din izvoarele nobile ale unui suflet frumos.

r- Cine e ? întreabă Valeriu Bogdan curios.

— Să vedeţi... Era..., nici nu mai ştiu exact cînd era..7, adică în ce an. Dar nici n-are importanţă. Era într-o vară, în tot cazul, pe vremea cînd examenul de admitere se ţinea în comun, deci într-un singur loc pentru toate liceele militare din ţară...

Locul acela era, în anul respectiv, Iaşiul.

Desfăşurarea examenelor se afla în toi. Aveam mulţi candidaţi, puteam deci foarte bine să alegem. Aşa că ridicaserăm şi cotele de exigenţă.

într-o zi, în pauza de prînz – cam de vreo două-trei ore –, după ce am servit masa, am intrat puţin în „Copou", aflat în apropierea sediului în care se ţineau examenele.

Ne-am plimbat mai întîi, eram cu încă doi profesori : unul de limba română şi altul de matematică, am admirat „bătrînul tei" al nemuritorului „Luceafăr", am făcut plecăciune cu gîndurîle şi fiinţele noastre în faţa *POETULUÎ,* adică a bustului acestuia, am cercetat cu privirile şi cu inimile chipul de bronz al aeeleia ce-i fusese izvor de nemuritoare POEZIE, ca şi de zîmbet şi de învolburare pentru clipele scurtei lui *treceri* „pe suprafaţa humei", pe care a luminat-o şi a înnobilat-o pentru vecie prin „cuvîntul ce exprimă adevărul", după "care ne-am aşezat undeva, pe o bancă, la umbra unui pom, spre a ne odihni puţin. Colegul

meu, profesorul de matematică, a scos atunci din geantă tabla de carton şi piesele minuscule ale unui şah şi m-a invitat la o *partidă.* Profesorul de română „chibiţa”,. În prima rundă, care s-a consumat foarte rapid, am bătut eu, în cea de-a doua, învingătorul a fost el.

Ne găseam, la a treia... La im moment dat, observ învurtirrdu-se pe lângă noi, adică trecând când î®tr-o parte, când m alta, pe un băieţel. S-a oprit apoi la eîţiva metri şi ne privea stăruitor. Am crezut că-l interesează şahul. De aceea l-am şi întrebat :

„Îţi place ?” Răspunsul a fost : „Ehe !” L-am privit toti trei: era pirpiriu la înfăţişare, îmbrăcat cu o cămaşă veche, dar curată,. cu nişte pantaloni de doc, decoloraţi, fără să fie murdari, în picioare cu nişte bocanci vechi şi cam mari (nu fac, să ştiţi, literatură —- eu sînt profesor de matematică 1), cu capul descoperit (părul scurt şi des, castaniu, era pălît parcă de soare) ; lîngă piciorul drept, jos, pe pietrişul afeei, se sprijinea o traistă de lină – spălată şi răspălată –, din acelea în care li se dădeau, la ţară, cailor ovăz sau boabe de porumb să mănmce ; în traistă, se afla, desigur, ceva, fiindcă era puţin umflată.

„Vrei să încerci ?”, am întrebat mai departe.' ;,Am încercat, dar nu cred că am să reuşesc ! a dat el un răspuns îndurerat... Şi tare aş vrea să rămîn !”

Am ciulit cu toţii urechile *(„Unde dai şi unde crapă !”).* „Unde să rămîi ?” ; „La liceu !” ; „La care liceu ?” ; „La ăsta la care sînteţi dumneavoastră

L-am chemat mai aproape... Am aflat astfel că băiatul venea dintr-un sat din Cîmpia Bărăganului. Avea mamă şi încă şapte fraţi. Tatăl le murise. „E musai să intri, Tudore, îi spusese mama, dacă vrei *să mergi mai departe,* precum zici... Eu n-am cu ce să te ţiu în şcoli. Acolo aud că-ţi dă de toate, cum spune domnu-nvăţător !...”

„Da’ n-am avut noroc !”, adăugă băiatul, cu ochii la. vîrful bocancului drept, cu care răscolea încetişor, cu grijă parcă să nu deranjeze pietricelele de pe'alee, -

' „De ce spui aşa ?”

„Pentru că'n-am făcut prea bine la romàna.' De textul acela pe care **ni** l-aţi dat să,l povestim **n-am** prea auzit...'

Eu nici n-am avut carte, iar *doamna* noastră a cam lipsit, că-i tare bolnavă... Da’ nvăţătorul meu, cel din clasele I—IV, mi-a zis că-s bun pentru liceul ăsta : «Du-te, măi, că tu ai memorie bună, o să le-nveţi pe deasupra toate... *regulile*-acelea după care se conduc ei»-. Că eu numai ce mă uit la o poezie şi o şi-nvăţ ! Aşa şi cu *povestea* aceea, v-o spuneam toată, pe deasupra, dac-o vedeam. Dar aşa, de unde, n-am văzut-o...” Şi ochii i-au fost năpădiţi de lacrimi.

„Zici că ai memorie bună, măi Tudore ? Tudor şi mai cum ?”, întrebă profesorul de limba română.

„Albu ! răspunse băieţelul... Păi, puneţi-mă la încercare !”, a continuat el cu oarecare speranţă în priviri.

Colegul meu a căutat în servietă şi-a scos de-acolo o gazetă cu profil literar. A ales o poezie dintr-acestea, moderne, fără rimă. Nu .era prea mare, ne-am uitat şi noi la ea, avea cam vreo douăzeci de rînduri... I-a întins-o băiatului, întrebîndu-l : „Cît îţi trebuie ca s-o înveţi ?”

„Mult mai puţin decît v-o trebuit dumneavoastră să gătaţi cu piesele-acelea ! Să zic aşa, cam preţ de... cinci minute !”

„Bine, mă uit la ceas !”, a spus profesorul.

Tudor Albu s-a îndepărtat puţin de noi. Ne-am reluat partida. Într-adevăr, n-am apucat să facem decît cîteva mutări, că ne-am şi pomenit cu el.

„îs gata !”, ne-a spus. Ne-am privit ceasurile : trecuseră trei minute şi jumătate.

„Dă-i drumul, Albule !”, spuse colegul meu, începînd să urmărească rîndurile din gazetă.

Tudor al nostru a luat poziţie de drepţi acolo, în mijlocul aleii, a făcut o scurtă plecăciune către noi şi-a început să reciţe cu glas limpede, clar, puţin tărăgănat. N-a sărit nici un cuvinţel ! Era o poezie de natură, cu mfetafore cam sofisticate, pe care bietul copil le-a reprodus întocmai !... Cînd a încheiat, s-a plecat din nou în faţa noastră şi, cînd ne-a privit, avea un strop de zîmbet în colţul buzelor, pe care-l ocrotea ca pe o izbîndă.

„Extraordinar !”, am zis eu, entuziasmat.

„Ai înţeles poezia ?”, l-â întrebat profesorul de română.

;,Nu prea ! a răspuns sincer băieţelul. Dar, dacă doriţi, v-o povestesc, aşa cum am priceput-o eu.”

„Nu, nu-i nevoie, Tudore ! Dacă vei fi elevul meu, vei vedea tu de ce nu se pot povesti asemenea texte !...”

„Da’ cum o să fiu, cînd n-am făcut nimic ? întrebă copilul din nou, îndurerat. Şi tare-aş vrea să rămîn !”...

Ne-am luptat ca Tudor Albu să devină elev al liceului militar. Am mers pînă acolo încît am intervenit la Bucureşti, cerînd să-l mai examinăm în plus... Ni s-a răspuns că dacă-l *admitem* va trebui să-l’ luăm la noi ! (Băiatul candidase pentru locurile altui liceu.) L-am admis, în final, şi l-am adus aici !

Nici nu vă puteţi închipui ce fericire .a fost pe bietul copil. La începutul anului şcolar a venit şi cu mamă-sa, care, atunci cînd m-a văzut şi a aflat, de la băiat, tot ceea ce se întîmplase, s-a repezit la mine şi, luîndu-mă prin surprindere, mi-a sărutat mîna !

Tudor Albu nu-şi mai încăpea, de mîndru ce era, în hainele de licean. Dar, după începerea şcolii, l-au prins şi pe el spaimele. Nu din cauza *programului,* bineînţeles ! Sculatul la ora şase ? „Păi ce, m-am sculat vreodată mai tîrziu ?”, ne spunea el. *înviorarea, curăţenia sectorului,* în general toate activităţile din program, cu excepţia învăţăturii, nu-i puneau nici un fel de probleme.

La învăţătură însă dădea cu genunchii de pămînt mai la fiecare pas. îi era greu. în ciuda faptului că avea o memorie care s-a dovedit, în continuare, foarte bună, întîm- pina mari greutăţi pentru că nu avea pe ce să-şi bazeze înţelegerea (pregătirea lui anterioară fiind extrem de precară), nu avea pe ce să clădească ; nu fusese învăţat şă gîndească sistematic, să stabilească relaţii între elemente, fenomene, să le analizeze, să facă generalizări, să formuleze... Plîngea de necaz şi de durerea situaţiei şi ne ruga de fiecare dată cînd mai lua cîte o notă slabă să nu ne supărăm şi să avem răbdare cu el, să mai avem răbdare, în sufletul lui, recunoştinţa pentru noi era cît cuprinde zarea (în cazul respectiv – biata lui fiinţă). Căuta tot felul de forme să şi-o manifeste : era peste măsură de ascultător şi de disciplinat, la cele mai grele sarcini el era în frunte, la activităţile practice se dovedea priceput şi

extrem de ¡harnic, iar la pregătirea «militară depunea eforturi care ne impresionau şi obţinea şi rezultate destul de bune.

Impresionantă era «nai ales o anume comportare a elevului Tudor Albu... Cînd ne vedea, cînd ne zărea doar trecând prin curtea şcolii, pe mine mai ales, dai* şi pe ceilalţi doi profesori din Grădina „Copou”, bătea *pm de defilare* aproape să-şi rupă călcâiele şi saluta chiar dacă noi treceam la distanţa de peste o sută de metri de el'!...

Cînd l-am observat pentru prima dată, l-am chemat în biroul acesta, i-am mulţumit, iar el a rămas de-a dreptul uluit de vorbele mele, l-am mîngîiat pe cap... Cînd ne-am despărţit, m-a rugat, ca de obicei, „să am răbdare”, că el „va birui” pînă la urmă, ce „până la Urmă, cît de curând”, pentru că „simte el” acest lucru.

Şi, într-adevăr, „biruinţele” lui au început să se arate, încet* încet, în trimestrul întîi mai puţine, dar apoi, în celelalte, au devenit tot mai consistente. încheierea primului an l-a situat undeva nu prea departe de coada rezultatelor.

. În clasa a X-a însă lucrurile s-au schimbat mult, iar în ceilalţi doi ani Tudor Albu a ajuns unul dintre elevii noştri ¿oarte buni.

După absolvire, a făcut Şcoala de ofiţeri la Piteşti. S-a şi căsătorit acolo. Are două fete, far cînd vorbeşte despre „fetele" lui, o socoteşte între ele şi pe soţia sa. Are o muncă de răspundere, în care îşi face datoria cum poate el mai bine... Şi are şi *memoria... sufletului bună,* după cum se vede, pentru că, aşa cum vă spuneam, nu trece o săptă- mînă fără să nu ne sosească o vorbă bună şi caldă de la el !... Acum e la Paris, unde „se plimbă o ţîră” pe „Champs Elysée”..: -

;— .:7„în suflet cu dorul pentru dumneavoastră !” Frumoasă pildă, într-adevăr : de măsură a intuiţiei, a omeniei şi a muncii unor dascăli adevăraţi şi de dîrzenie – în muncă şi în viaţă – a unui om care a avut şansa să fie descoperit la timp şi care şi-a făcut o bucurie – pentru o viaţă întreagă – din a recunoaşte mereu acest lucru... ..

13

— Tovarăşe profesor,' se adresă Victor, acum *cel înalt*, în timp ce Valeriu Bogdan trecea cu grupul de băieţi pe lîngă un eleşteu aflat undeva, în spatele grădinii liceului, în partea de apus, să vă spună Marius cum a ajuns el să vorbească la microfon, alături de tovarăşul comandant al şcolii.

— Bravo, Marius ! spuse profesorul, crezînd că e vorba despre yreo faptă deosebită pentru care a fost felicitat în faţa întregului colectiv, luînd şi el cuvîntul cu acel prilej.

— Ce „bravo 1” ? Mai de grabă : „brava”, mi se cuvine, pentru că n-am ajuns acolo, la microfon, în urma cine ştie cărui merit, ci în urma unei prostii, în săvîrşirea căreia l-am avut tovarăş pe Sorin – şi-l arătă pe Sorin cînd spuse acest lucru. La microfon n-am vorbit însă decît eu, deoarece s-a considerat că e suficientă autocritica unui şingur..? **7**,măgar”,• pe /celălalt l-au luat pe garanţie..,

— într-o vară, acum doi ani de fapt, începe să relateze Marius, pe vremea unor călduri nemaipomenite – ne apropiam de sfîrşitul anului şcolar – am -făcut baie în eleşteul acesta.

— Păi aveţi voie să faceţi **)baie aici**' întrebă Valeriu Bogdan, cu mirare. .

— Tocmai că **rai** avem **voie! În** primul rînd pentru că groapa aceasta cu apă nu este amenajată pentru a se face baie **in** ea. Noi însă, deşi cunoşteam interdicţia, nu cunoşteam prea bine fundul bălţii, adică nu-l cunoşteam deloc, ce mai ! Ne încălziserăm aşa de tare – era cam pe la unu („după miezul nopţii”, cum ar fi zis un personaj al lui Caragiale). —

Rămăseserăm în sala de studiu^ să învăţăm. Aveam a doua zi teză la matematică. în sfîrşit, cînd ne-am terminat treburile, ne-am strecurat spre dormitor, cu grijă să nu facem nici un zgomot,, ne-am dezbrăcat în mare grabă, fără nici o vorbă şi ne-am strecurat sub cearşafuri. Am adormit în cîteva secunde... În ceea ce mă priveşte, am visat că eram undeva într-o pădure, cu copacii toţi uscaţi, care, la un.moment dat, au luat foc. Eu alergam înnebunit printre flăcări, care mă ardeau, mă ardeau mai ales prin

înăuntru — curios, nu simţeam arsurile la suprafaţa pielii,' ci, cum spuneam, înăuntru, în mine, alergam deci să scap, să ies undeva, să ajung la o margine, dar nu reuşeam defel. în zbuciumul acela, m-am rostogolit probabil şi m-am trezit jos din pat...

N-am făcut zgomot prea mare, aşa că n-am sculat pe nimeni...

Ridicîndu-mă, am constatat că sînt lac de sudoare, iar în stomac simţeam un foc cumplit. (Tot învăţînd, ni se făcuse foame. Sorin avea nişte brînză de burduf în dulap. Avea şi pîine. Am mîncat ca nişte lacomi. Nu ştiu

ce ne apucase. Iar brînza era sărată şi usturată...). M-am dus pînă la spălător şi-am băut cîteva guri de apă, care parcă m-au mai potolit întrucîtva. Întorcîndu-mă în dormitor, am simţit că flăcările au început să crească în mine din nou. M-am aşezat pe pat şi mă gîndeam ce să fac... în timpul acesta aud nişte gemete din patul vecin. Mă apropii şi-l văd pe Sorin zvîrcolindu-se. El gemea. îmi spun că şi ăsta o fi visînd tot foc, ca şi mine... îl scol cu grijă...

— Hai, măi, vorbă lungă, scurtează-i coada o dată, se auzi glasul lui Sorin... M-am sculat şi eu, continuă el, nu visasem foc, dar îl simţeam, ca şi el, în mine, aşa că, negăsind altă soluţie, ne-am gîndit să facem o baie. Ce-i drept, el a propus. Iar eu am fost de acord... După cîteva minute plonjam direct în oglinda aceasta împînzită de atîtea fire de ierburi... Constatînd că apa e adîncă, trecea cu mult de statura noastră, acum a mai scăzut, am încercat să înotăm, dar ne încurcam în ierburi, în nişte crengi de copaci care erau pe-atunci aruncate aici... Am trecut la „călcatul" apei, dar nici aşa n-am scos-o la capăt... „Hai să ieşim !", îi strig lui Marius..., care se avîntase mai mult decît mine, spre mijloc. „Nu pot să mă mai întorc", mi-a răspuns... în timpul acesta eu făceam eforturi disperate să ajung la mal şi, într-adevăr, am ajuns... Cînd am ieşit afară, i-am strigat din nou : „Ieşi mă, odată, ce vrei să te îneci ?" Era o noapte cu lună. îl vedeam zbătîndu-se aproape de mijlocul apei (al eleşteului). „Marius, Marius, am ţipat la el, uitînd de faptul că pot fi auzit de soldaţii de gardă, îndreaptă-te către mal, n-auzi, ai să oboseşti..."

„Nu pot ! Mi s-au încurcat picioarele în ierburi", a mai apucat el să spună şi l-am văzut zbătîndu-se, apoi apa l-a acoperit.

M-am aruncat în eleşteu din nou, înaintînd spre el ; între timp, Marius a reapărut la suprafaţă, aruncînd apă pe nas şi pe gură de parcă ar fi fost o pompă dispersoare...

M-am zbătut să ajung lîngă el, l-am prins cu o mînă şi-am încercat să înot pe drumul pe care-l cunoşteam. Am reuşit să-l smulg din capcana în care fusese prins, dar am simţit cum mîna mea dreaptă cu care înotam devenea tot mai grea, încurcîndu-se în ierburi asemănătoare cu cele în care era aproape în întregime înfăşurat Marius.

— Ei, ce să-ţi spun, îi „tăiaşi” tu coada... Povesteşti de un sfert de oră cît de viteji eram noi, mai ales tu, şi ce „închinăciune” făceam prin baltă pregătindu-ne să devenim hrană peştilor..., dac-or fi... Chiar, or fi peşti în eleşteu ? întrebă Marius, ca şi cînd atunci l-ar fi văzut pentru prima dată.

:— Şi ?..., pînă la urmă ?

■— Norocul nostru a fost că ne-au auzit soldaţii de pază... Au alergat, au găsit un lemn pe care ni l-au întins, ne-am agăţat de el şi astfel ne-au ajutat să ieşim...

— A doua zi era vineri, ziua *trecerii în revistă* a între-! gului efectiv al şcolii,

:— Ce înseamnă această *trecere în revistă ?*

— E tot un *punct* al *programului,* se oferă Radu sa explice : în fiecare vineri, dimineaţa, înaintea cursurilor, în faţa blocului-şcoală se adună întreaga conducere, în frunte cu comandantul, cadrele didactice şi prin faţă defilează plutoanele şi companiile de elevi. Fiecare clasă formează un pluton, patru-cinci plutoane – o companie. Ofiţerii-comandanţi de plutoane şi companii trec prin faţa şefului şcolii şi a tuturor celor adunaţi, odată cu elevii. După aceea, ies din rînduri şi îşi privesc *ucenicii* mai departe, cum „se desfăşoară”... E un prilej de a ne obişnui cu parăzile militare, cu momente mai deosebite ale vieţii militare în general, dar, în acelaşi timp, este un moment de control asupra pregătirii noastre fizice, de specialitate..:

Totodată, *revista liceului* este momentul de evidenţiere a faptelor bune, deosebite şi, mai rar, de criticare a greşelilor ce se mai săvîrşesc...

Dacă nu s-a întîmplat nimic deosebit, după ce, am trecut pe sub ochii comandantului şi ne-am aşezat pe platou, în careu, la locul dinainte stabilit, acesta ne

salută, ne urează „Succes” ! pentru săptămîna următoare şi noi ne

vedem de treburi,' intrăm la clase în ordine şi încep cursurile.

Dacă sânt însă lucruri deosebite de evidenţiat, atunci, de la microfonul instalat în faţa şefului şcolii, au loc evidenţierile, făcute pe scurt, se comunică dispoziţii, (andine...

— în dimineaţa aceea, de a doua zi deci după isprava noastră, interveni Marius, şcoala intrigă avea să afle un kieru „deosebit”, dar unul negativ, bineînţeles. A fost anunţată şi comentată succint abaterea noastră, suhlmi- indu-se şi consecinţele graye pe care le-ar fi putut avea...

Dacă vă spun că aş fi preferat să-mi fi tras tovarăşul comandant, două, perechi de palme, acolo, în faţa întregii suflări a liceului, dar trase aşa, cu sete, să răsune plnă în Buzăul din care provin, înseamnă să indic soluţia cea mai uşoară ce ar fi putut fi aleasă, din punctul meu de vedere...

Nu m-a pălmuit însă nimeni, la propriu... M-au pălmuit, m-au ars, mai rău, desigur, decît focul din visul trăit cu o noapte în urmă, decît jarul pe care-l simţeam în mine atunci eînd împreună cu nepricopsitul de Sorin hotărîsem să ne aruncăm în lac, miile de- perechi de ochi ce mă cercetau dezaprobator, iar năvala aceea de gînduri necruţătoare, sosite din toate părţile, m-a împrejmuit, amenin- ţînd Să mă sugrume. Am simţit atunci o judecată în care nimeni nu spune nimic... Sorin era alături de mine ! „Pri- viţi-i !”, atît a spus tovarăşul comandant. Şi a urmat un minut cît o viaţă, un minut în care noi am murit de mai multe ori şi am înviat de tot atîtea ori, spre a ne primi, cel puţin, cu demnitate, condamnarea.’

Apoi mi-a fost întins microfonul, pentru ca eu, Marius Popa, să apreciez singur cele întîmplate... Nu-mi mai aduc aminte ce am spus. Deşi m-am gîndit de nenumărate ori la abaterea aceea, nu mi-am putut reconstitui vorbele cu care am condamnat-o. L-am întrebat şi pe Sorin : nici el nu-şi amintea. Şi, iată, abia azi mărturisesc că mi-a fost frică să-i întreb -pe careva dintre ceilalţi.:: De-atunci...

— De-atunci, ar vrea să spună Marius, au trecut doi ani, şi despre ei, adică despre el şi Sorin, numai de bine ! Numai că „pasiunea” pentru acest eleşteu nu s-a sfîrşit cu episodul povestit cu atîtea

amănunte. Am mai avut un... „erou”...

— Ce spui, Victore, despre cine e vorba ? Nu, cumva,' despre tin'e ?

— Nu, răspunse băiatul cel înalt, care păstra ceva pe figura lui din chipul de copil ştrengar, aşa precum şi-l închipuise Valeriu Bogdan, în urma descrierii ce i se făcuse.

— Atunci?

— A, nimic interesant, tovarăşe profesor, se amestecă, precipitat, Radu.... Să mergem, dacă ne permiteţi, să vă arătăm şi altele... Prea ne-am oprit mult la acest eleşteu !

...Au urcat un deal...- Băieţii povestesc, în continuare,' fel de fel de lucruri, smt extrem de sinceri, deşi prudenţi, mereu atenţi la ceea ce comunică, precum şi la felul în care realizează comunicarea. Se întrec să fie care de care mai plastiq în expresie, măi *deosebit* în idei, dar, dincolo de aceste strădanii ale lor, profesorul îi' simte sinceri, buni, serioşi. E o solidaritate tinerească între ei, bărbătească, „frumoasă, în care se încadrează şi el cu nespusă plăcere şi cu bucurie...

Citise, mai de dimineaţă, într-un număr al revistei acestui liceu, o serie de poezii, unele dintre ele remarcabile. Iată, acum îşi aminteşte ceea ce spunea un elev, din clasa a Xll-a, într-o „Nocturnă" ;

„Clepsidra toarce vremea Şi
oamenii păşesc în veşnicie Cu
visurile-n mină,
Iar eu surîd
Convins că sînt el înşişi..."

' Reţinuse; de asemenea; şi'versurite <3espre o noapte „mare, albă, / ca halatul unui medic / lîngă masa de operaţie / ca lumina lunii / sclipind pe baioneta grănicerului /, ca adevărul întrezărit £ în ochii gînditorului *i* întîrziat la masa tăcerii..." !

Plimbîndu-se cu aceşti băieţi; Valeriu Bogdan simţi cum îl învăluie şi pe el atmosfera dintr-o poezie a lui Marius :

ţ,N-am simţit nici odată mai
intens Şi n-am înţeles
mai concret

'Solidaritatea ostăşească
decît în mijlocul
plutonului meu la defilarea
liceului...
Energia adolescenţei noastre
cu disciplina instrucţiei şi
armonia muzicii se sublimează
în spirit, în conştiinţă:
Sîntem ostaşi ai patriei J De-
aGeea sîntem ostaşi, ca să
apărăm libertatea patriei
noastre, truda roditoare a
poporului, jocul copiilor,
, dragostea tinerilor, duioşia
părinţilor, înţelepciunea
bunicilor, liniştea mormintelor
străbune Şi mai ales viitorul,
Viitorul nostru liber, al
poporului nostru, ‘ al României
Socialiste *!'J,*

Şi Vaier iu Bogdan înţelege astfel mai bine suferinţa -acestui băiat din momentele judecăţii săvîrşite în faţa liceului, a acelei imagini a solidarităţii» de data aceea a desolidarizării cu gre^elile.^

' p- Ce este cu acest *forum romanum* în ruină ? întreabă profesorul, ajungînd în faţa unei foste construcţii, aflate într-adevăr în paragină.'

Era un fel de amfiteatru,’ cu trepte **3e** piatră, multe trepte, vreo douăzeci la număr, înălţate pe tot dealul, dispuse în potcoavă, cu o deschidere mare la mijloc. Băieţii nu ştiu să-i spună aproape nimic despre originea acestei construcţii. îi precizează doar că ei, din cînd în cînd, o folosesc drept *gazdă* a unor spectacole în aer liber şi că s-au hotărît s-o renoveze în cel mai scurt timp.'

14

— Tu de ce te afli în dormitor la ora aceasta ?

— Permiteţi-mi să raportez : sînt elevul-sergent Ma- carie Doru... Mi-am luxat glezna, nu pot să merg. Medicul mi-a ordonat să rămîn în pat două zile ; de altfel abia pot să calc pe picior...

— Şi nu stai la infirmerie ?

— Ba da ! Am venit aici doar pentru cîteva minute, să-mi iau ceva !

— Ţi-a dat apă de „Burov" ?

— Da ! Şi apă de „Burov" !

— Să-ţi umezeşti mereu pansamentul ! îl sfătuieşte Valeriu Bogdan. E foarte bună soluţia aceasta în asemenea situaţie... Ştiu din experienţă !... Odată, într-o vară, la mare, îşi aminteşte, nu ştiu cum'm-am rostogolit în apă şi m-am lovit cu degetul mare de la piciorul drept de o piatră... Pesemne că l-am luxat, fiindcă după-amiaza .(cînd m-am lovit era pe la prînz) a îndeput să mă doară cumplit. S-a umflat, nici vorbă să mă mai pot încălţa şi să calc pe picior. Atunci, soţia unui pictor, doctoriţă, a alergat pînă la o farmacie şi mi-a adus tablete „Burov". Le-a dizolvat, preparîndu-mi astfel soluţia (vezi să fie destul de concentrată şi a ta), m-a pansat şi, peste pansament, ca şi la tine, mi-a turnat âpă din aceea... În două zile m-am făcut bine. Dar am stat în pat, am respectat prescripţia... spune profesorul. ^

Doru zîmbeşte puţin trist. Nu speră să se facă bine chiar în două zile. Una trecuse deja şi piciorul îl durea încă foarte tare.

— Ei, la tine este luxată glezna, ceva mai mult deci..: Dar cînd mă gîndesc că eu nu eram decît un biet *civil,* pe cînd tu eşti ostaş în toată legea, sergent chiar, ai patru ani la activul tău *de luptă* şi de *împliniri...,* sînt sigur că vei trece peste acest mic necaz în cel mai scurt timp.

Băiatul oftează. Valeriu Bogdan îl priveşte cu atenţie.' E un tînăr bine făcut, frumos la chip, cu părul scurt; ondulat...

— E prietenul meu, intervine Radu,' unul dintre prie-j teni... Aici, de fapt, toţi sîntem mai mult decît prieteni;

adaugă el, privindu-i pe ceilalţi, ne considerăm fraţi – membri ai aceleiaşi familii, solidari în ceea ce facem bun şi ne izbîndeşte, gata oricînd să ne sprijinim la nevoie, la necaz... Deşi suferinţa fizică, mai ales,... rămîne întreagă şi *numai a ta...*

— Da, da, îmi amintesc de meditaţia ta de demult !

Băieţii îl privesc curioşi.

— Noi, adică eu şi cu Radu, ne cunoaştem de vreo cinci ani, mărturiseşte Valeriu Bogdan. L-am reîntâlnit aici pe Radu şi mă bucur foarte mult.de revedere.

— Doru e un foarte bun matematician ţ reia Radu.

— Bravo ! Felicitări ! înseamnă că participă şi la olimpiadă ?

— Bineînţeles ! Şi anul acesta a luat premiul I pe judeţ. Urmează să meargă la faza naţională.

— Ca şi tine ! adaugă Marius, referindu-se la Radu

— Trebuie deci să "se facă foarte repede bine. Pîni atunci nu mai este decît aproximativ'o săptămînă. ■

— Ei, de-»acolo nu lipsesc chiar dacă ar fi să merg în tr-un picior ! /

— îmi place hotărîrea ta ! îţi doresc mult succes ! Vi, doresc, mai corect spus. Cred că aveţi şi alţi „olimpici”..-

— Destui,! Spre mîndria noastră, afirmă Sorin ; chiar*- între cei de-aici se află unii care mai participă la *naţio^ nală :* Victor – la biologie, de exemplu, Marius – lir română, Mihai – la limba rusă, Cristian la limba franceză[11] iar Amilcar Ionescu (în aceste zile nu se află în şcoală, E fost chemat la Bucureşti pentru lotul internaţional) este, imbatabil la fizică. A luat şi în anul trecut premiul I la faza internaţională şi sperăm să nu se dezmintă nici d<. data aceasta. '

— Foarte bine, băieţi, vă felicit, din inimă, pe toţi ;

— Aţi fost şi prin dormitoare ? îl întreabă directorul- cu care se întîlneşte, la ieşire, pe Valeriu Bogdan.

Rămîn amîridoi de vorbă. Băieţii se retrag, promiţînt CEÎ-L vor aştepta la cabinetul de literatură...

— Am găsit, într-un dormitor, un băiat .cu

picioruj| luxat. Mi s-a părut un elev bun. De altfel, colegii lui spuneau că e şi „olimpic” la matematică.

— A ! Doru Macarie ? ! Ce-i drept, e băiat bun, are *substanţă* foarte toună, dar—

— Âm simţit că e ceva cu el, clupă cum i-a luat Radu apărarea.

— Ce-a zis Radu despre el ?

— Că e cel mai bun prieten al lui !

— Sînt prieteni, n-a minţit. *Matematicieni* amîndoi. **În** fiecare seară, între ora 20 şi 21,30' sînt **la** mine, **în** cabinetul de matematică. Lucrăm...

• – Cum, dumneavoastră în fiecare seară sînteţi în şcoală ?.

— Stau aproape..., doar trec strada ! Să revenim însă la Doru... E un băiat bun, dar dificil, mai exact a trecut printr-o perioadă grea, ne-a făcut şi nouă unele necazuri...'

— Vă ascult, vă ascult ! îl îndeamnă Valeriu Bogdan pe director. 4

— ...Tatăl lui este militar de carieră şi doreşte, bine- ijiţeles, să facă acelaşi lucru şi din băiat.

— Pînă aici – foarte bine !

_ – Da, numai că, fiind mai mulţi ani plecat în străinătate,, în diplomaţie, băiatul a fost încredinţat, pentru creştere, unui bunic, tatălui mamei lui Doru. în casa acestuia şi-a petrecut, de fapt, şi copilăria, amîndoi părinţii •iind ocupaţi cu serviciile lor, neavînd timp de el. Şi n-au avut mai ales în .anii aceştia, cînd Doru, ajuns ado- escent, le-a simţit nevoia mai mult decît oricînd. în .cúrtele perioade petrecute împreună, nici tatăl şi nici mama n-au reuşit să se apropie decît foarte puţin de băiat, bever din fire, grijuliu, pretenţios, în chip firesc, tatăl, în bc să încerce să şi-l aducă lîngă suflet pe fecior, să vadă ce gîndeşte şi el, ce vrea, ce simte, îi dădea mai mult sfa- ari, care sunau a ordine : să faci aşa, să faci pe dincolo, trebuie, trebuie, trebuie... între altele i-a cerut „să fie cel mai bun din liceu”, pentru că şi el a fost la fel. Cerinţă, ntr-un fel firească, dar nu te întrebi : „Poate oare ?”. ‚Acum care o mai fi situaţia la şcoală ?”. „tn capul şi în fufletul lui ce se întîmplă ?” Nu-l întrebaseră, de fapt, îici cînd l-au adus la liceu : „Vrea ? Îi place ?” Aşa au fiotărît, aşa au procedat ! Copilul trebuia să se supună ’

Doru s-a supus, ce-i drept, dar „s-a supus”, asta neînsemnînd că şi gîndea ca părinţii lui, că, mai ales, îşi *dorea* şi el acelaşi lucru...

„Putea să mă convingă foarte uşor, avea să-mi spună băiatul în timpul unor lungi discuţii pe care le-am avut împreună, dar nu, el *mi-a ordonat* şi aceasta n-a făcut decît să mă revolte. Adică de ce ? mi-am zis. Ce, eu sînt nimic ? Sînt un lucru pe care să-l iei dintr-o parte şi să-l aşezi în alta, convins fiind că acolo o să rămînă ? Eu nu sînt fiinţă, om, n-am suflet, n-am dorinţe, aspiraţii, nu gîndesc ?"... Şi uite aşa se tot întreba băiatul, ambalîndu-se în revolta lui, exacerbînd-o chiar...

Am încercat să-l liniştesc şi am şi reuşit în mare măsură.

Odată, în vara trecută, elevul a avut învoire acasă. Venise mamă-sa din străinătate şi nu rămînea în ţară decît cîteva zile ; |-am dat drumul s-o vadă. A plecat sîmbătă la prânz. A ajuns acasă în nici două ore, s-a întîlnit cu mama (lucrur ile, aşa cum s-au petrecut *acolo,* la Bucureşti, le-am aflat mai pe urmă de la el). Au stat de vorbă, s-au bucurat. La un moment dat băiatul dădea semne de nerăbdare... A fost nevoit să-i spună pînă la urmă mamei că între timp – în ultimele luni ori în ultimul an de cînd părinţii nu mai veniseră acasă – se împrietenise cu o fată, elevă de liceu ca şi el...

Mamă-sa a sărit ca arsă, „parcă ar fi aflat că am dat foc Bucureştiului", povestea băiatul. „M-a certat, spunîndu-mi că sînt neserios, că, în felul acesta, n-o să se aleagă nimic de capul meu, că tata ţine atît de mult ca eu..., şi tot aşa, pînă ce a ajuns *să-mi ordone,* în numele ei şi al tatei, să termin imediat cu..., nu pot să pronunţ cuvîntul rostit la adresa acelei fete !... Şi, dacă ar fi cunoscut-o cel puţin, dacă ar fi văzut-o cum arată,... cît e de frumoasă, de pură !"

Elevul a plecat de-acasă a doua zi, dimineaţă. Nu i-a mai trebuit nimic. A sosit la şcoală cătrănit de supărare

Se plimba nervos pe o alee din grădină.

„Simţeam că mă sufoc – mi-a spus mai tîrziu, că-mi gîtuie cineva ¿ufletul..."

Şi-atunci n-a mai văzut în faţa sa decît apa... Şi-a scos înjţrabă vestonul şi s-a aruncat în eleşteu !... După cîteva clipe, bătea din mîini, ca o pasăre cu aripile frînte...

L-a salvat cineva – nici nu mai ştiu cine – şi l-a adus la camera de gardă. Au sosit în grabă cîţiva colegi de-ai lui, printre care Radu, Marius, Victor, Sorin – cei pe

care-i cunoaşteţi – şi dumneavoastră –, să vadă ce s-a întîmplat. Au vrut să-l ia în dormitor, ori să-l ducă la infirmerie. Doru s-a opus, cerînd să vin eu acolo, fiindcă numai cu mine „vrea să stea de vorbă”. Deşi duminică, eram în şcoală. Am aflat şi m-am dus... Zăcea întins pe un covor şi tremura (era ud leoarcă). În clipa în care m-a văzut, a încercat să se scoale, dar l-a podidit plînsul. Printre suspine mă ruga să-l iert.

„O pereche de pantaloni şi-o cămaşă ! am cerut, nu vedeţi că tremură de frig ?” (în cameră era răcoare). În două secunde, toţi băieţii au rămas în chiloţi şi în maiouri, fiecare întinzîndu-i lui Doru pantalonii şi cămaşa lui.

,,Luaţi-l de-aici şi duceţi-l la infirmerie sau în dormitor !” am mai spus şi am ieşit, fiindcă mi se pusese un nod în gît.

Am plecat spre casă, gîndindu-mă la Doru şi la colegii lui... „Multe lucruri pe lumea aceasta, îmi spuneam, ar trebui să fie simple, pentru că ele reprezintă adevăruri fundamentale de viaţă, dar la înţelegerea lor oamenii ajung foarte greu” (uneori nici nu ne putem explica de ce, mai exact – n-avem timp). Iată, de pildă, relaţia dintre copii şi părinţi ar trebui să se afle atît de mult în preocuparea celor învestiţi, de viaţă, în primul rînd, cu creşterea generaţiilor ce le vor lua locul. În cazul de faţă, *preocuparea* a existat din plin, dar ea nu s-a bazat pe cunoaşterea reală şi completă a „datelor problemei”, aş spune eu, ca mate-

matician. Într-o relaţie nu poţi să iei în seamă doar un singur termen, pentru că rezultatul nu poate avea o bază reală. Apoi, prietenia dintre băieţi şi fete, care s-ar cere, după mintea mea, mai bine luminată şi mai frumos ocrotită din partea celor maturi... Dar „operaţiile” acestea trebuie făcute cu deplină discreţie, cu pricepere, cu „instrumente” adecvate unui domeniu atît de gingaş cum este sufletul omului, simţirea acestuia, mai ales a tinerilor... ; *prietenia şi solidaritatea* celor de un fel, a celor care au acelaşi statut de viaţă şi de muncă, de devenire, cum sînt elevii noştri, ar trebui să se afle şi mai mult în preocupările noastre (mă iertaţi că am început să vorbesc ca la un consiliu pedagogic, dar nu găsesc alţi termeni la îndemînă ; cum sîntem însă între profesori mizez pe faptul că ne înţelegem reciproc)..:

Pînă la urmă, *cazul* cu care v-am reţinui; atenţia (ah ! fir-ar să fie, tot termeni, expresii care s-au tocit, golin-du-se de conţinut), *cazul* deci a fost rezolvat 1

(„Interesant tip, îşi spune Valeriu Bogdan, gîndindu-se la director... ; om bun – întîi şi-ntîi şi dascăl admirabil, după cum mi-au spus şi băieţii, de nenumărate ori ; preocupat pînă în adîneul fiinţei sale de binele acestor tineri, al şcolii pe care o serveşte de atîta timp ; că ţine şi la „haina expresiei”, foarte bine ! Cu atît mai bine !”)

— ...Am discutat, în tihnă, a doua zi, cu băiatul, reia directorul. Am socotit că nu e cazul să mai ştie toată şcoala ce s-a întîmplat, ca într-o altă situaţie, în parte similară, petrecută tot la eleşteu...

— Am aflat, am aflat !

■— V-au informat deci !

— Da ! Nu trebuia ? !

— Viaţa nu are numai alb 1 Iar într-o carte... Poate veţi scrie ceva despre noi, cine ştie, şi-atunci s-ar putea să se spună că prea e „roz” 1 „Fugi, tovarăşe ! Păi, ce, lasă, că mai ştim noi !...”

— Păi, dacă „ştiţi”, de oe nu-mi spuneţi ? Mă lăsaţi aşa, „roz”, în gura... criticilor ?

Rîd amîndoi.

— Acum, trecînd peste glumă, spune directorul, eu cred, dacă-mi permiteţi o părere, de *nespeciaUst,* fireşte, că nu e nevoie să-l ţii pe unul o oră cu un cuţit în rană şi să-i descrii, cu lux de amănunte, fiecare din cele o sută de împunsături pentru a convinge că «colo e un loc care *doare.*

Literatura e..T

— Sugestie ! Care pleacă însă de la viaţă şi trebuie să construiască o lume cel puţin egală cu ea ; literatura adevărată e mai convingătoare decît viaţa însăşi...

Dar, să revenim la...

— De acord !... Şi, aşa cum vă spuneam, dar ce să vă mai spun.., poate e de ajuns *problema,* nu ?

— Care, se vede, <ăt de colo, că *doare,* chiar dacă nu descriem cele o sută de lovituri.

— Exact 1 Şi totuşi, cînd m-am gîndit la *rezolvare,* ţineam seama pe de o parte de faptul că părinţii, cu care am stat de vorbă mai apoi, cu mama băiatului în special

— şi eu, şi tovarăşul comandant –, au înţeles unde se afla locul acela eu „durerea", unde nu făcuseră dînşii destul şi, ca urmare, au luat măsuri al căror efect a fost salutabil; pe de altă parte, un rol nemaipomenit asupra lui Dom, I-a avut. Radu, prietenul şi colegul lui, un băiat *tare,,* care, în ceea ee-l priveşte, a reuşit să învingă singur obstacole ce pe alţii poate că i-ar fi doborît. Am aflat şi eu lucruri interesante despre viaţa lui din afara liceului... Am spus şi „eu”, ştiind că dumneavoastră îl cunoaşteţi dinainte de a fi elevul nostru...

Anul acesta, ca şi înainte de altfel, cu excepţia acelei întîmplări, Doru Macarie a avut a comportare exemplară. Dar lucrurile trebuie măsurate nu numai pe dinafară, adică nu numai faptul că ele intră perfect în cerinţele regulamentelor vieţii noastre este important, ci, mai ales, aş zice că merita să fie admirată biruinţa ce s-a săvîrşit *înăuntru,* E mare lucru să ştii şi să simţi *la timp,* aş sublinia, că pe drumul, greu, al obţinerii unei biruinţe (care poate fi şi de acest fel) se află, alături de tine, cineva ! Este – mi-aş permite să remarc – o concluzie de mare preţ la care elevii noştri cu toţii ajung mai devreme sau mai tîrziu,' în orice caz în timpul şcolarităţii lor !

r,Âici învăţăm să învingem orice greu ! citeşte Valeriu Bogdan într-o nouă mărturisire. Ţi se par nerezolvabile atîtea. Apoi constaţi că se poate !”

:..„Am înţeles pentru prima oară că viaţa este grea şi că, dacă nu eşţi pregătit, te poate doborî! spune altcineva.' Dar viaţa din liceu m-a schimbat mult, m-a făcut să preţuiesc munca, m-a învăţat să muncesc cu adevărat şi să respect munca altora. M-a făcut puternic de unul singur şi mai ales împreună cu ceilalţi...”

„Cei mai frumoşi ani ai vieţii mele aici i-am petrecut,’ deşi n-au fost deloc uşori... Liceul este casa noastră, viaţa noastră aici se orînduieşte, se plămădeşte şi se desface spre lume.:: Am impresia, uneori, în vacanţă, că sînţ singur !" [1]

„Avem grijă de pregătirea noastră teoretică şi practică,[1] militară, dar şi de cea politică şi morală. Sîntem şi yom

rămîne soldaţi ! Nu uităm că armata se încadrează în pulsul vieţii patriei, în locurile cele mai fierbinţi ale acesteia !”

Valeriu Bogdan l-a rugat pe Radu să-i mai spună şi alte lucruri despre Doru. N-a scos" de la el mai mult decît faptul că „este un băiat foarte bun şi un prieten admi-, rabil !”

— Bine, dar.:.'

— Mi-am închipuit că aţi aflat. Nu-l condamn pe tovarăşul director că v-a spus. Poate că a făcut bine. De altfel dînsul a bandajat şi a vindecat rana.

— Dimpotrivă,'spunea că tu...

— Eu nu i-am fost decît prieten lui Doru. Prietenia, camaraderia, nu se măsoară. Eu n-am aflat încă să se‘ fi inventat o unitate de măsură pentru ele... ''

— Există, şi încă de cînd lumea : faptele !

— Mă iertaţi : faptele sînt chiar esenţa, fără ele cum să-ţi dai seama că există prietenie... ?! -

— Şi tot ele sînt şi măsura !

— Mda !

[1]— Poţi să nu fii de acord cu mine, dar lucrurile tot aşa rămîn.

.— Ba, cred că pot să fiu ! adăugă băiatul, zîmbindu-i parcă recunoscător. ;

~ Apropo de *prietenie,* Radule, despre un alt fel de prietenie : ce mai face fata aceea..., Liana Alexandrescu parcă se numea ? întrebă profesorul. .

:— N-aţi uitat-o !

■— Nu, n-am uitat-o, dovadă că, iată, acum, după aproape cinci ani, mi-am adus aminte de ea şi de numele ei...

— Vă spun altă dată !

— Mă bucur pentru faptul că vrei să ne mai vedem," dar nu plec de-aici, să ştii, pînă nu aflu ce este tu Liana !

— Altă dată poate fi şi mîine, că doar nu plecaţi în seara aceasta, ori chiar astăzi, mai tîrziu..:

' – Îţi mulţumesc j

15

— Ştiţi că Radu şi Doru vor merge la Academia Militară ? i-a spus directorul lui Valeriu Bogdan.

— De Radu ştiam ! îmi pare bine că şi prietenul lui...',' răspunde acesta.

— El l-a convins. Sînt buni matematicieni, cum vă spuneam.

— Radu cred că e bun la toate, nu numai la matematică... E şi scriitor ! Probabil c,ă şi Doru învaţă bine şi la celelalte discipline.

— Nu chiar ca „şeful clasei", dar bine, bine !... Cînd îi văd, mi-aduc aminte de tinereţe...

— Sînt gata să notez.

— Nu mai notaţi, că doar n-o să scrieţi despre mine.

— Nu, nici vorbă ! Pe mine mă interesează elevii, ei sînt viaţa liceului, pulsul lui !

Valeriu Bogdan aşteaptă, cu privirile în jos, să „audă" reacţia ; cînd îşi ridică ochii, nu-l mai recunoaşte pe director. Acesta îl priveşte de parcă l-ar cumpăra pe cinci bani, dar numai aşa, pentru plăcerea de a-l arunca după aceea.

— Cum, şi noi ? Noi ce sîntem aici ? izbucneşte. Cînd îl vede zîmbind, îşi dă seama de *cursă.* Adaugă, rîzînd : Vă jucaţi cu mine deci.

— Nu mă joc ! Aştept să-mi povestiţi !

— Altă dată ! Acum au prioritate elevii !

16

— Băieţi, aveţi şi sere ? întreabă Valeriu Bogdan, tre- cînd pe lîngă o construcţie care nu arăta să fie altceva.

— Avem de toate ! răspunde Marius. Şi sector zootehnic... de fapt, *sectoare...*

— Ce *sectoare,* mă, intervine Sorin, că doar n-a fost nimeni repartizat să lucreze aici mereu...

— După cîte înţeleg eu, nu-ţi prea place să lucrezi prin asemenea „sectoare", Marius ?

— Eu sînt de la ţară, tovarăşe profesor, ştiu ce însemnează munca şi la vaci, şi la porci, şi la cai, la zarzavaturi, la porumb, la ceapă, la grîu... Poate „boierilor” ăstora de la Bucureşti, că avem destui, să li se mai „strîmbe” nasul eînd intră în grajd şi mai ales cînd sînt puşi să facă curăţenie...

— Marius, las-o moartă ! şe aude glasul lui Cristian, „olimpicul” la limba franceză.

— Cum ai lăsat tu atunci vaca nemulsă... Dacă l-aţi fi văzut, tovarăşe profesor, cum se chinuia, scosese şi limba printre dinţi tot strîngfnd de ţîţele vacii, dar laptele nu apărea deloc. Pînă s-a plictisit Joiana şi i-a aplicat „franţuzului” un picior şi-o coadă peste ochi de l-a aruncat cît colo, cu „şiştar” cu tot.

— Îi dă mîna să rîdă..„ zise Cristian, cu ua zîmbet superior pe faţă. Păi, nu văzusem pînă atunci în viaţa mea de-ap'roape ugerul unei vaci. De unde să ştiu şi cum s-o mulg...

— N-are dreptate ! intervine, din nou, Marius. Militarul trebuie să ştie de toate. Ce te-ai fi făcut, mă, dacă erai undeva, într-o ,, situaţie-limită”, şi singura ta sursă de hrană s-ar fi aflat acolo, în ugerul Joianei ? Ai fi murit de foame privindu-l ?... Şi-apoi, nu mai vorbesc că, în cazul de faţă,, puteai să înveţi din exemplul concret, care se afla alături : de la viţel !

Băieţii izbucnesc în rîs, ca -de atîtea ori în timpul plimbării...

— Nu s-ar zice că n-ai limbă ascuţită, amice Marius !

— Mai bine ascuţită decît cu ea cît lopata, să-ţi dai gata interlocutorul doar prin simpla mişcare a aerului...

— Cu florile..., schimbă vorba Radu.

— Ei, ce-i cu florile ?

— Să vă spună mai bine Vlad, el cunoaşte îndeaproape lucrurile.

Vlad, un băiat nici înalt, nici scund, cu ochii verzi şi privire iute ca de viezure, apăru îft faţă.

— Ei, e o trăsnaie, pe care am făcut-o eu către sfîr- şitul anului întîi... Atunci, ca şi acum, întrecerile între plutoane, adică între colective de fitasă, cuprindeau toate aspectele muncii şi ale vieţii acesteia a noastre, în colectiv, deci şi „ţinuta” sălii de clasă în care învăţam. Era într-o vineri, seara, aproape de sfîrşitul programului. *O*

lustruiserăm noi – lună era (sala, bineînţeles).A doua zi se făcea un control, în urma căruia se acorda un punctaj, -de care se ţinea seama şi la învoirile în oraş sau acasă. Cei mai mulţi doreau să plece acasă pentru sîmbătă după-amiază şi duminică. Cu toţii însă ţineam să ne păstrăm locul fruntaş în competiţie şi, deasupra tuturor acestor argumente, se afla dorinţa de a-l mulţumi pe dirigintele nostru – atunci, ca şi acum, tovarăşul căpi- tan-prof esor de limba română.

— *Gazda* din cabinetî

— Exact ! Simţeam, ştiam căşi dînsul ţine mult la noi, se bucura, de fiecare dată, pentru cel mai neînsemnat succes al nostru, se purta cu noi foarte apropiat, gata oricînd să ne înţeleagă, să ne asculte destăinuirile, la care, fără să ne dăm seama, ne îndemna, ca să ne cunoască; desigur, dar şi ca un părinte adevărat, *al nostru, al tuturor,* acum, în lipsa celorlalţi... Orice undă de bucurie îi lumina, dintr-o dată, ochii căprui, şi noi învăţa- serăm să iubim toate acele „luminări”, ţineam atît de mult să le vedem cît mai des, să nu le pierdem».. Ştiţi cît de bine se poaté simţi cineva într-o asemenea atmosferă de viaţă şi de muncă ? N-ai da-o pe nimic în lume !"

— Mă emoţionezi, Vlade J se auzi glasul hii Valeriu Bogdan. Ceea ce spui este un lucru atît de frumos, aş zice, pe de o parte, ca. nobleţe a sufletului, a fiinţelor voastre, iar, pe de alta, ca putere de a remarca, de a identifica aşa ceva şi de a vă lupta, cu toate resursele voastre, ca *acel lucru* să vă rămînă !

— N-am intenţionat sâ vă emoţionez, am evidenţiat, pur şi simplu, un adevăr ! a adăugat băiatul cu decenţă. Deci era într-o vineri, seara, aproape de sfîrşitul programului... înainte de a părăsi clasa, ne-am mai rotit o dată ochii peste ea. Eram mulţumiţi. Cineva însă a spus : „Dacă am fi avut şi nişte flori, flori multe aşa, să punem peste tot, ee bucure® ar fi fost tovarăşul diriginte şi ce mîndru s-ar fi simţit cu noi

Am plecat spre dormitor. în capul meu intrase însă cuvîntul „flori” şi începuse să îmbobocească, mai mult, tot mai mult. Pe măsură ce mă apropiam de locul de odihnă, iată că se desface: explozipee L. flori, flori,

multe flori, care mai de care mai colorate, peste tot. În mine, erau numai... *flori !*

M-am •prefăcut că mă culc ! După ce colegii mei au adormit cu toţii, m-am sculat uşurel de tot, să nu-l trezesc pe careva, mi-am luat pantalonii şi cămaşa în mînă, la uşă mi-am ales şi pantofii, de pe culoar, m-am îmbrăcat în grabă şi cu grijă, să nu mă observe *plantonul* şi am coborît, cu paşi ca de pisică, ieşind în întunericul de-afară. Era, nu ştiu de ce, beznă. Probabil că erau nori, nu ştiu, n-am avut timp să observ *starea meteorologică.* Âm trecut în fugă uşoară, uşoară pe lîngă blocul-şcoală, am cotit-o puţin la dreapta, am lăsat în aceeaşi parte sala de sport şi, printre ea şi clădirea aceea care se vede – sala de ,mese cu întregul bloc-alimentar –, m-am strecurat, oprindu-mă colea, în faţa intrării în seră.

Cu cîteva zile înainte doar fusesem de serviciu la sere, aşa că ştiam 'rosturile pe aici. Uşa era, fără îndoială, încuiată. Numai că eu observasem atunci, tot cotrobăind prin această împărăţie florală, cum exact deasupra uşii un, ochi de geam, mare atît cît să te poţi strecura prin el, se mişcă, poate deci fi îndepărtat uşor, la nevoie. Intenţionasem chiar să sesizez acest lucru, dar, pînă la urmă, scăpasem din vedere.

Acum, ajuns în faţa. uşii, totul era să mă pot urca pînă la geamul cu pricina. Mă mişcăm în voie fiindcă, din cauza întunericului, nu riscam să fiu văzut. întîmplă- tor am găsit un trunchi de lemn prin apropiere, l-am proptit de perete, mi-am scos pantofii – afară era cald –, m-am urcat pe el, apoi m-am agăţat de o grindă şi, dintr-un mic salt, am fost deasupra. Am dat geamul deoparte şi-am intrat. Am deschis apoi uşa pe dinăuntru, care era încuiată cu o yală. M-am încălţat şi-am început lucrul... Cunoşteam bine topografia, aşa că am început chiar de la uşă : mi-am încărcat braţele cu vreo şase- şapte ghivece cu flori ; am ieşit şi le-am dus-în sala de clasă ; am revenit şi-am luat apoi alte şase-şapte cam de pe la mijlocul serei ; alte soiuri, alt drum ; am mai făcut încă vreo trei asemenea drumuri...

La ultimul, înainte de a pleca, am tras uşa după mine ; yala s-a încuiat. „Bravo ! mi-am zis. Acum să

ajung cu bine şi cu astea şi să le aşez în clasă.” Am ajuns, le-am

aşezat peste tot pe unde am putut şi pe unde mi s-a părut că s-ar potrivi. Eram mîndru de sala noastră de clasă, ca şi de isprava mea, fireşte. M-am culcat cu gîndul la *lumina* aceea din ochii şi de pe faţa tovarăşului diriginte. Am dormit buştean. Rareori în viaţa mea fusesem atît de fericit ! A doua zi, am întîrziat anume puţin în dormitor, ca să ajungă ceilalţi în sala de clasă : voiam să le ascult reacţiile.

într-adevăr, cînd am intrat pe uşă, toată lumea era într-o stare de admiraţie şi de nedumerire, totodată. Erau atît de frumoase ghivecele cu flori, toţi făceau pronosticuri că vom ieşi primii, tovarăşul diriginte se va bucura... Un lucru rămînea însă neclar : cine le adusese şi de unde ?

„Cum, mă, «de unde» ? a întrebat atunci Radu, unde avem noi flori în şcoală ? Că doar n-a venit cineva din oraş cu ele ? Voi nu vă gîndiţi ?”

La o asemenea întrebare, bineînţeles că tuturor le-a apărut în minte : sera !

„Deci ghivecele au fost «împrumutate» de la seră, ca să nu spun pe nume, cum ‘ar trebui de fapt, adică : furate !”

„Nu «furate», Radule, spusei atunci repede în gînd, ci «împrumutate», dragule, pşa, vezi ce deştept eşti ? Bravo, acesta este *cuvîntul* şi, totodată, ieşirea din încurcătură”, fiindcă înţelegeam tot mai mult că făcusem o dandana, din care cine ştie ce putea să iasă... „Nu poate să iasă nimic, mă autoîncurajam. Asta e, am vrut să le fac colegilor o surpriză, tovarăşului diriginte la fel,... am «împrumutat» nişte ghivece de la seră, iată-ie – poftiţi, nu s-a pierdut nici unul, dacă vreţi le duc tot singur înapoi, da, da, nu vă deranjaţi, ce mare problemă, iau cîte şase- şapte, ca azi-noapte, şi în trei drumuri (ori patru, nici nu mai ţineam minte cîte făcusem) le-am dus, le aşez la loc, le şi ud, dacă doriţi...”

„Problema este însă cine le-a adus ? Cine le-a luat şi le-a adus aici ? continuă Radu. Că nu poate să fie decît unul dintre noi ! Sau, mai ştii, poate că altcineva, din altă clasă, a vrut să ne compromită...”

„Cum o să-ţi treacă un asemenea lucru prin cap, Radule, spusei, cum o să ne facă nouă alţii...”.

„Băieţi, băieţi, strigă profesorul nostru diriginte, intrînd ca o furtună pe uşă, trebuie să-l găsim, dacă aţi şti ce vandal, ce vandal !... Bietele cale, erau o frumuseţe şi le-a batjocorit, le-a jucat în picioare, le-a strivit cu pantofii, auziţi...”

Ne aflam cu toţii în jurul dirigintelui...

„Ce *cale,* tovarăşe diriginte ?” a întrebat Radu.

„Măi, băieţi, a continuat profesorul, staţi să vă explic : am fost ofiţer de serviciu astă-noapte... şi în dimineaţa aceasta a venit grădinarul de la sere să-mi raporteze că s-au furat douăzeci şi două de ghivece cu flori. Dar nu numai că s-au furat ghivecele, cel care a făcut acest lucru e şi un adevărat vandal, un om fără simţire, fără suflet, auziţi voi ce-a făcut : a călcat în picioare frumuseţea aceea de cale înflorite, care se găseau pe un strat din colţul din stînga al serei... Le-a zdrobit, pur şi simplu...” Colegii mei deveniseră stane de piatră cu feţe de var. Iar eu mi-am simţit stomacul în .gît, lacrimile au început să-mi curgă pe obraji, mîinile îmi tremurau...

„Dar ce e cu voi ? a întrebat atunci profesorul speriat, în clipa aceea, făcîndu-şi cu braţele potecă printre trupurile noastre. Cum ? a strigat el. Voi aţi luat ghivecele ? ! Voi, chiar voi, elevii mei ? ! Într-o noapte în care *eu* am fost de serviciu ? Nici că se putea potrivi mai bine totul !” *

Faţa i s-a întunecat, ochii i-au devenit crunţi, apoi nesfîrşit de trişti... S-a aşezat pe un scaun, într-o bancă, prinzîndu-şi capul între palme...

Am apărut în faţa dumnealui, tremurînd din – toată fiinţa...

„Pedepsiţi-mă cum credeţi mai rău, tovarăşe diriginte, am spus. Eu sînt vinovat de tot dezastrul. Dar florile acelea, care erau într-adevăr o minune, n-am vrut să le stric..., cum aş fi putut ? !... Am uitat de ele, nu le-am văzut... Pedepsiţi-mă, pedepsiţi-mă cum credeţi mai rău !... Numai eu sînt vinovat, nimeni altcineva, nu m-am sfătuit cu nimeni, am vrut doar să vă fac... o bucurie, ţineam aşa de mult la ea...”

Şi-am izbucnit de-a binelea în plîns...

Ce credeţi că a făcut ?

S-a ridicat din bancă, a venit lîngă mine, a întins mîna şi m-a mîngîiat pe cap, spunlnclu-mi : „Linişteş

te-te ! Iar
voi» s-a adresat
celorlalţi, luaţi
floriile şi, du-
ceţi-te înapoi ! f<

— Şi cu pedeapsa ? a întrebat Vaier iu Bogdan.

— Aceasta a fost!...

17

„Mă gîndesc cît a plîns- ea*... Se rugase cu lacrimi în ochi să nu reuşesc; să nu plfee atît de'departe, să rămînem unul lîngă altul pentrutoată viaţa !”

„Ia te uită ce scrie ! Era îndrăgostit băiatul de-acum vreo patru’ ani. deci 1 Sau; mai degrabă, *ea* era îndrăgostită, dacă -«a plîns atîta»..., -«s-a rugat», chiar «cu lacrimi în ochi» ; el însă, nu I Şi-a urmat *chemarea !* Dar «ea» ? Ce s-o fi făcut ?”

— Radule, cred că a sosit timpul să-mi spui ceva despre Liana, i-a zis băiatului Valeriu Bogdan, seara, cînd au rămas, din nou, singuri, acum toată lumea aflase că se cunoşteau mai de demult. Parc-o văd' cum arăta în vara aceea*.., a continuat profesorul. Ea „te-a descoperit”, aşa-i ?

— ...Eram gata cu cel de-al treilea număr al *Anonimului,* gazeta mea- „misterioasă”, cum aţi numit-a dumneavoastră;

— Dacă ai şti ce ne-am frămîntai în legătură cu ea. Eram intrigaţi, ne întrebam, în chip firesc ; „Cine se ascunde, domnule, în spatele acestei gazete ?” Nu ştiu dacă ai aflat, dar cîţiva băieţi mai mari mi-au propus să facem de pază...

— Cum să nu aflu ? Ştiam tot ce se întîmplă în şcoală. Vă urmăream din umbră pas cu pas şi chiar din mijlocul dumneavoastră. Eram zilnic în şcoală, în tabără, dar nimeni, nu mă băga în seamă. Am asistat Ia reacţiile dintîi, apoi la celelalte...

— Şi am făcut ! Chiar eu am stat cu năzdrăvanii aceia cîteva nopţi la rînd de pază, în

speranţa că doar- doar vom descoperi misterul...

— Şi asta ştiu. Apoi v-aţi descurajat şi v-aţi lăsat păgubaşi. Eu, tocmai atunci, am afişat cel de-al treilea număr...

Era tot o noapte întunecoasă, aşa cum fusese şi cînd apăruse „prima ediţie”. M-am strecurat uşor şi precis în şcoală —‘ drumul mi-era perfect cunoscut. Am ajuns în careul acela faimos. Am desprins cu grijă vechiul număr, în aşa fel încît să nu fac nici un zgomot şi am lipit, în locul lui, pe cel nou. Totul se petrecuse fără ajutorul lanternei, mă pregăteam să mă îndepărtez de lîngă zid, cînd, un fascicul de lumină mi s-a fixat drept în faţă, în timp ce o voce m-a somat : „Mîinile sus !”

M-am gîndit, o clipă, să fug : din doi paşi, aş fi fost pe scări, cu alţi doi aş fi trecut dincolo de uşă, ieşind în culoar, iar de-acolo m-aş fi putut socoti scăpat. Nu puteam suferi însă gîndul de a se crede despre mine că sînt laş, că nu am curajul răspunderii pentru propriile mele fapte. De aceea am rămas pe loc, fără să *ridic* mîinile, după cum mi se poruncise.

Din întuneric, de la cîţiva metri numai, lumina lanternei mă descoperea treptat unor ochi pe care nu-i puteam vedea şi care, desigur, mă supravegheau ca să nu fac nici o mişcare. Orbit de lumină, nu-mi puteam da seama despre „forţele duşmanului”.

„Ia te uită, se auzi atunci un glas mirat, sosind din direcţia lanternei. Fii atentă, Doina, cine este misteriosul *anonim :* băiatul de care rîdeam cu o săptămînă în urmă, cînd alerga pe aleea principală a şcolii.”

Întîlnirea cu cele două fete, căci două fete, după cum ştiţi, alcătuiau „forţele duşmanului”, cu care peste cîteva secunde eu aveam să fac cunoştinţă, se petrecuse cu mai multe zile în urmă, mai exact atunci cînd eu hotărîsem, stimulat de gazetele celorlalţi, să realizez *„Anonimul”.* Alergam spre poartă, pe aleea principală, străjuită de brazi înalţi, argintii, în timp ce în gîndurile mele vuiau cîteva cuvinte : *Anonimul – ediţie de noapte,* aşa îi voi spune ! îmi ziceam. *Anonimul – ediţie de noapte, Anonimul !* Atunci am văzut cum dinspre poartă se apropiau două fete, ce înaintau cu mişcări uşor legănate, care le puneau în dulce vibraţie făpturile de neîmplinite liane. Ajungînd în dreptul lor, am simţit cum două flăcări

verzi, care scăpăraseră sub o pală de mătase castanie, mi-au ars ochii, strecurîndu-mi-se parcă în întreaga ființă. Am simțit nevoia să respir bărbătește, puternic, dar aerul împins în afară nu s-a transformat decît într-un oftat dureros, care a stîrnit, doi clopoței de argint. Am rupt-o la fugă, fără să mai privesc înapoi...

Pe fata aceea cu ochii verzi, cu sclipiri de aur, cu gene negre, întoarse, desenînd o formă de migdală, am văzut-o după aceea în dimineaţa în care-mi citea poeziile, în auzul tuturor curioşilor, adunaţi în careu. Era destui de înaltă, subţire la trup, cu păr castaniu, bogat, care-i mîngîia grumazul fin. Faţa îi era bronzată, buzele roşii, cărnoase, nasul mic şi drept.

— Desen perfect ! Ce se fixează pe fondul unei impresii puternice se ţine bine minte !

— Am aflat că se numeşte Liana. Iar în noaptea în care m-a „somat”, i-am aflat întregul nume : Liana Alexandrescu. Cealaltă, vă amintiţi, se numea Doina Sta- varache.

„Liana Alexandrescu ?”, am întrebat eu atunci, mirat.

„Da, Alexandrescu, a răspuns fata ; pe tine cum te cheamă, misteriosule ?”

„Radu ! am răspuns, Radu Corbeanu, fost Alexandrescu !” :

„Ce înseamnă : «fost Alexandrescu» ?” s-a mirat de data aceasta ea.

„A fost numele meu la început. Acum mi l-am schimbat !” (Ştiţi că aşa se numea mama : Alexandrescu, deci şi eu, pînă ^ce am fost trecut pe numele *tovarăşului inginer şi director Corbeanu !...)*

„Şi, mă rog frumos, de ce ? m-a întrebat fata intrigată. Nu ţi-a plăcut ?”

„E o poveste lungă, poate am să ţi-o spun vreodată !”, i-am răspuns.

— Şi i-ai spus-o ?

— *Ei* – trebuia ! Dar nu atunci, bineînţeles... în noaptea aceea n-am scăpat însă de cele două detective amatoare, care-şi cumpăraseră special lanternă din oraş pentru această escapadă, decît după ce le-am promis că mă voi întoarce, a doua zi, în şcoală spre a lămuri întregul mister al *Anonimului...* Ceea ce am şi făcut, vă amintiţi !

Radu i-a povestit tai Valeriu Bogdan pe ‘larg despre trăirile tai din săptămânile acelea, consemnate mai apoi într-un ■*jwrrutl,* pe nare d l-a încredinţat, ea pe un *vis frumos ide viaţă adevărată...*

Fata, care citise multe -dintre „producţiile” lui literare din *Caietul cu copertele roşn* (profesorul pareă-l vedea şi acum-în faţa •odtaloi'), i-a spus -la rnn moment dat (avea un spirit critic pătrunzător şi £> putere de a sintetiza mergând spre -esenţd) :

„Poate că ceea ce scrii tu aici (cuvintele sînt notate în *jurnalul* tai Radu) nu este nemaipomenit, deşi elemente inedite, în raport cu nota comună, sînt destule şi ele însele ar fi, cred eu, de ajuns să ,stârnească interesul oricui. -Dar, -mai presus de acestea, ceea ce mi se pare captivant şi reconfortant în sens omenesc este. ceea ce aş denumi sinceritatea unui suflet : puritatea, candoarea, ■naivităţile şi treptata tai maturizare – toate, ca şi multe altele, faţă în faţă cu viaţa.-”

13

„Iubirea este, poate, .cea mai mare miwim» pe care o cunoaşte omul, în toată viaţa tai ! notează Radu, în *jurnalul* său. Am . s p u s o *cunoaşte* şi nu o *făureşte,* pentr.u că, în .primul riad, iubirea este un dar pe care viaţa îl strecoară în fiinţa la, pe care ţi-l oferă, şi tu, cu inspăimîntată fericire, cel mai adesea, iei .cunoştinţă de naşterea tai, înţplinită pentru tine anume, atunci cînd îţi apare în cale *izvorul* acestei minuni. .Gucerindu-ţi fiinţa, sigur că „minunea” .de-abia de-aici -înainte se cere *făurită :* dar al vieţii, ea' trebuie să ajungă să fie viaţa însăşi şi să nască, la rîndu-i, luminile acesteia, cu care să-i încălzească şLsă-i .bucure zarea !...

Cînd am înţeles pentru prima dată <că şi Liana mă iubeşte, am trăit o fericire cu nimic comparabilă..., doar dacă aş fi putut să văd acolo sus, sub cupola azurie, plutind între cer şi pămînt, agăţat de *firele* acelea ale vieţii... şi -ale morţii, pe cel pe care lumea, cu răsuflarea întretăiată de admiraţie şi de spaimă, îl numea *Geo Zbu*

rătorul ! Dar şi el cred că mi-ar fi zîmbit, spunîndu-mi: Rămîi *acolo* şi mi-ar fi ocrotit CLIPA...

...Şi CLIPA mea s-a transformat în teritoriul de viaţă L. În toamna aceea şi în anul care a urmat, am trimis eătre ochii şi sufletul Lianei sute: de scrisori – bucăţi de suflet, învolburări de cuvinte,, pe. care încercam, să le decantez, în fraze şi. ritmuri, fără să mistui, nici, măcar să subţiez în vreun fel vigoarea tumultuoasă a *izoorului.*

Respirările blînde, delicate, dar pline da adevăr, ale fiinţei sale, ale inimii şi ale gîiîdulu-i,, transformate în petale de fericire, s-au prins de mină şi, făcînd lanţ de frumuseţe,, au tăiat drum,, peste munţi, între oraşul de la poalele Tîmpeî şi. inima mea...”

Valeriu Bogdan citea, pe: nerăsuflate *jurnalul* lui Radu, meditînd, în acelaşi timp, la destinul celor doi tineri. Zborul frumos, şi' pur al sufletelor lor, dîntr-o parte în cealaltă a munţilor, a dăinuit- mai mult de un an. Dogoarea din inima cuvintelor ar ’fi fost în stare să-aprindă lumea din* cale: Ochii cei albaştri .şi. cei verzi[1], n-an- avut însă prilejul- să se mai oglindească – fiecare în vrăjitele fîntîni ale celorlalţi. Radu nu îndrăznea, bineînţeles, să spună ceva părinţilor lui. adică mamei lui, că „domnului” Corbeanu nici nu se punea problema. După prima scrisoare sosită, a vorbit cu poştaşul- ca orice asemenea epistolă: să nu-i fie înmînată dfecît. luiᵥ direct. Ira tînăr poştaşul, L-a Înţeles şi a răspuns cu plăcere şi cu zîmbet cald rugăminţii lui.

În ceea ce-o* priveşte pe Liana,, ea primea scrisorile la „post-restant”. Radu îşi amintea – şi-L povestise acest lucru şi profesorului – că fusese chiar’ intrigat eînd ea i-a. cerut să-i serie pe adresa : Btuşm?' *W – pmt-mstant; pentru Liana Alexandrescw.*

„La post-restant ? a întrebat el atunci. Dte ce ? Ţi-e teamă de părinţii tăi ?”, a- adăugat, încercînd să dibuie adevărul.

„Nu mi-e niei o teamă de părinţii mei,, i-a răspuns fata, nici de părinţi,, nici de bunica. îmi place,, pur şi simplu, să-mi răspunzi la post-restant Ştii, a încercat ea să dea totuşi o explicaţie : poşta, se. află vizavi de şcoala noastră. Aşa că,, atunci cînd ies de la cursuri,

înainte de a ajunge acasă, trec pe la poştă şi întreb : «Nu vă supăraţi, pentru domnişoara Liana Alexandrescu aveţi ceva la post-restant ?» Funcţionara de la ghişeul respectiv se va uita, precis, curioasă la mine, apoi va căuta în teancul de scrisori şi, desprinzînd plicul, care va purta pe el scrisul mărunt şi frumos al «domnului Radu Corbeanu», mă va întreba neîncrezătoare bineînţeles : «Dumneata eşti Liana Alexandrescu ?» «Fireşte, tovarăşă, altfel de ce v-aş fi deranjat !» - am să-i răspund. «Ai vreun act la dumneata cu care să-ţi dovedeşti identitatea ?» va continua ea. «Sigur că da, *buletinul* ! Am împlinit doar 14 ani !» Iar de va fi o funcţionară mai afurisită, spunea *atunci* Liana, jucînd teatru, fireşte, ar putea să adauge : «Pe

vremea mea, la 14 ani, nu se primeau scrisori la post-restant !» «Nu vă supăraţi, dar cum se primeau ?», aş” putea să adaug...!

Văzînd însă că ochii de cer ai lui Radu se făcuseră rotunzi ca farul de la Constanţa, slobozind lumini în derivă şi semnale S.O.S., fata a adăugat, spre a-l linişti : „Dar nu te speria, Răducule – îl mîngiia pentru prima dată cu acest diminutiv –, n-am să te fac de rîs. Dimpotrivă ! Mă voi împrieteni cu fetele de la ghişeu (de obicei sînt fete tinere care îndeplinesc această muncă), aşa că, de îndată ce mă vor vedea intrînd pe uşă, mă vor ^striga : «Liana, Liana, ai o scrisoare la post-restant ! Vino, repede, te-aşteaptă !» înţelegi, aşadar, stimate domnule Corbeanu, a precizat Liana, de ce vreau să-mi scrii la *post-restant ?* Pentru că doresc să mă aştepte scrisorile matale şi să-mi fie înmînate personal..., atunci cînd eu mă voi îndrepta către ele ; voi trăi astfel, de fiecare dată, senzaţia că mă duc la o întîlnire cu cel ce mi le-a scris...” Chiar aşa-i şi mărturisea, în răspunsurile ei succinte, delicate, pline de o poezie densă, de idei şi de sentimente : „Azi m-am întîlnit din nou cu tine! (sau: „azi, şi ieri, şi alaltăieri”..., depinde la cîte scrisori îi răspundea într-una singură). Radu era foarte harnic, adică harnice erau sufletul şi inima lui ce-i dădeau ghes. Scria, scria aproape în fiecare zi : ori o poezie, ori o microproză, un gînd, ceva tot consemna pe hîrtie şi toate acestea le trimitea Lianei, fireşte, cu formula : *„post-restant”.* Fetele de la ghişeu – se nimeriseră, într-adevăr, să fie nişte funcţionare tinere, care abia terminaseră liceul comer-

cial, fiind încadrate în aceste posturi – îi păstrau scrisorile şi, de fiecare dată, cînd Liana se prezenta (cam la două-trei zile o dată), i le întindeau, zîmbindu-i : „harnic, harnic feciorul, n-avem ce spune. Performeur ! Asta cîştigă orice concurs, precis, dacă are o astfel de tenacitate !” >

„E obişnuit, a mai cîştigat şi altele !”, răspundea fata. Şi-apoi...”

„Te iubeşte ! Ştim, ştim ! Dar sînt iubiri şi iubiri !” „Aici e vorba de *una singură,* dar adevărată ! *Iubirile* fac sentimentul bucăţele şi-l pierd printre degete. La noi e vorba despre una singură – bucată de jar întraripată, care, după cum vedeţi, se încumetă şi chiar reuşeşte să treacă munţii cu fiecare ivire a zorilor !”

Radu menţionase în *jurnal,* potrivit informaţiilor date de Liana, că, ascultînd-o, tinerele funcţionare zîmbeau, privind-o din ce în ce mai insistent (deşi împlinise doaf-15 ani, era o adevărată domnişoară, „întruchipare tulburătoare ce-ţi taie respiraţia”)...

„Mi s-a tăiat respiraţia, am avut senzaţia leşinului, cînd am văzut-o în faţa liceului !, mărturisea băiatul într-o altă pagină dintre cele cu care profesorul se delecta de peste o oră.

«Am simţit că dacă nu te văd mor pur şi simplu !». avea să-mi spună atunci cînd am apărut în faţa ei şi m-a îmbrăţişat fără nici o reticenţă, ca pe un frate. «Sînt o verişoară de-a lui», aşa spusese, cînd a fost întrebată la postul de control : «Cine-l caută pe elevul Corbeanu Radu ?»...”

„De cîteva luni îmi anunţase o nenorocire : mama ei, femeie tînără, abia trecută de patruzeci de ani, se îmbolnăvise de cancer... În tot acest timp, scrisorile Lianei au sosit din ce în ce mai rar. Voiam să mă duc pînă *acolo* s-o văd, s-o consolez, dar îmi dădeam seama cît de nepotrivită ar fi fost prezenţa mea. În plus, nici nu ştiam unde s-o caut, pentru că în afară de adresa de la «posl- restant», eu nu cunoşteam o altă adresă. în ceea ce priveşte şcoala, ştiam doar profilul : filologie-istorie, la un liceu din oraş. Care ? Habar n-aveam !...

Acum se găsea în faţa mea, frumoasă ca o dimineaţă de aur; dar îndurerată. Am aflat că nemiloasa boală sugrumase, doar în cîteva luni, fiinţa celei ce-i dăduse viaţă.

•«Am rămas singură pe lume,, Radule.!, mi-a spus atunci şi a izbucnit în plîns. Nu te am decît. pe tine...»

Liana, cum se poate ? am încercat s-o. aduc: la realitate. Dar tatăl tău, dar. bunica ?

«Bunica e... bunica – mi-a răspunsj; deşi ea mi-este ca şi o mamă adevărată, nici nu e prea bătrînă, n-are încă şaizeci de. ani; Cu toate acestea, rămîne undeva, parcă alături de inima mea. îmi dau seama că sînt, întrun fel, nedreaptă;.., dar. aşa. simt. Mama eră întreaga mea viaţă... sufletească,.iac după ea, sigur altfel, doar. tu...»

I-am sărutat mîinilei fierbinţi, aş fi îmbrăţişat-o, dacă nu. toraş. fi aflat, acolo, în faţa' porţilor liceului,, simţeam nevoia. s-a. strâng, la. piept, de. cînd aşteptam eu minunea această, de clipă, dan nuj se.puteai..

«în.ceea ce-L priveşte, pe tata, el nu mi-a fost niciodată prea apropiat. Nu. ştiu, deşi e arhitect, aşa cum a fost şi mama,, un. artist deci, şi. este într.-adevăr foarte apreciat, are. imaginaţie,, sensibilitate, în relaţiile cu mine a fost totdeauna veşted, nu l-am simţit niciodată, suflet întreg... Pe mama a. iubit-o. Simt că e distrus fără ea, dar, închi- puieşterţi. acum,, după ce ne-a părăsit fiinţa aceea superbă care era *mămica mea*, el. parcă s-a. veştejit şi mai mult, uneori am senzaţia că nici nu mă vede. în orice caz, nu se îngrijeşte aproape în nici un fel de mine, în afară de faptul că»i dă nişte hanLbunicii... Ei, ce spui ?»...”

— Ge era să spun ? afirmase Radu în lungul lui dialog. cu profesorul. Nu-l cunoşteam, pe om, nu ştiam, de fapt, ce se întîmplă cu el. Cine ştie ce se afla şi în sufletul lui ? Greu de apreciat...

Era sîmbătă... Urma. să plec peste câteva ore acasă..; Am primit biletul de voie. Liana m-a. aşteptat în oraş. Ea voia să ajungă, la Bucureşti, la o mătuşă, soră cu bunica ei, mai mică. decît aceasta. Am însoţit-o pînă în Capitală. Am rămas şi eu. sîmbătă seara acolo, iar duminică dimineaţa, cu aprobarea mătuşii. Lianei, am pornit spre satul acela minunat în care. m-am născut şi pe care doream din toată fiinţa să-l vadă şi ea;

Bunica şi bunicul ne-au primit cu încântare. Am stat doar cîteva ore, vreme în care tam arătat, pădurea, dealurile, rîul, zăvoiul... Peste tot, sufletul meu: de copil ne întâmpina cu, braţele deschise. Am părăsit cu nespusă

. părere de rău şi imaginile acelea fragede întru amintire. şi pe cei ce-mă crescuseră de tcînd am dat primul strigăt spre lume şi care mă iubeau atîta.

Liana parcă se mai liniştise puţin. Ne-am ,îndreptat spre gară. Ne-a condus bunica, ceva mai sprintenă decît bătrînul, care de-abia se mai .mişca ¡prin ogradă.

Deşi fiecare s-a urcat în alt .tren, gîndurile şi sufletele ne-au rămas împreună, îngînînd aceiaşi cîntec de dor fericit şi îndurerat totodată...

Am început, din nou, să alergăm .peste munţi, cu vorbele noastre cele .purtătoare de suflet, pînă cînd..., adu- nîndu-se vreo două săptămîni, în care nu mai primisem nici o veste de la ’Liană, am .solicitat din nou învoire... M-am îndreptat, cu inima îngrijorată, spre oraşul de la poalele Tîmpei. Acum ştiam şi-adresa de^acasă a-Lianei...

Am găsit-o la spital ! Bunica ei era mai mult moarta ! Liana trecuse »prin momente ¡extrem de grele. „Murise, maică !”... mi-a spus biata bătrîriă, plîngînd.

Bine, dar ce s-a întâmplat ? am întrebat, cu disperare.

„Ei !...”% mi-a răspuns, ¡.şi-am simţit că asdunde ceva, că lucrurile muisânt în regulă.

După insistenţe, am aflat totul : văzîndu-l pe tatăl ei cu altă femeie, la nici şase luni de ia moartea celei ee-i fusese iubitoare soţie, Liana n-a putut să suporte, s-a străduit să înţeleagă, dar n-a reuşit, i-a .cerut socoteală tatălui, iar .acesta a repezit-o, .spunurdu-i că „n-are dreptul să se amestece în treburile şi în viaţa lui”, iar cînd .fata a început să plîngă, el s-a înfuriat şi mai .tare şi-a lovit-o.

Albă ca varul, Liana s-a .retras atunci în camera ei, a căutat nişte medicamente, ştia că rămăseseră de ila mama sa nişte tranchilizante, s-a^dus în baie, a înghiţit un flacon întreg dintr-o .dată .şi-gpai s-a aşezat în pat „să moară” !

După un sfert de oră au început durerile, adevărate chinuri, şpasme cumplite, v.omă..„ leşin – vecin cu moartea...

Doctorul care a transportat-o cu SALVAREA la spital n-a garantatcăscapă... ,A scăpat lotuşii...

...Acum Radu, potrivit propriilor sale mărturisiri ¡(tot din *jurnal),* .alerga, de cîte ori putea, peste munţi, unde se simţea *ca acasă !...*

19

Au părăsit cabinetul de *„ars poetica"* şi s-au îndreptat spre cel propriu-zis de limbă şi literatură română. Era tîrziu, dar Valeriu Bogdan nu îndrăznea să-şi privească ceasul de la mînă. Căpitanul-profesor, gazda lui, fusese atît de amabil, încît oaspetele se temea ca acesta să nu ia gestul ca pe o dovadă de grabă, de plictiseală, deşi amîndoi ştiau că lucrul ar fi fost neadevărat.

— V-am obosit prea mult astăzi, să lăsăm pe mîine dimineaţă ! îndrăzneşte totuşi Valeriu Bogdan să spună, gîndindu-se că a abuzat de bunăvoinţa colegului său.

— Numai dacă dumneavoastră sînteţi obosit ! Altfel, noi, militarii...

— Am aflat şi am văzut atît de multe lucruri interesante, care aproape că m-au copleşit. Da, în zilele acestea, sînt şi eu unul *de-aici,* de-al dumneavoastră...

Culoarele erau pustii şi cu lumină puţină. Elevii se aflau în dormitoare. Căpitanul introduce cheia în broască şi vrea să deschidă. Observă că nu se poate. Scoate cheia, o priveşte, ca şi cînd n-ar fi cea potrivită şi, convingîn- du-se că n-a greşit, încearcă din nou. Acelaşi rezultat : yala pare blocată.

Bate uşor în uşă. De dincolo, din interior, se aud paşi apropiindu-se. Un cap de elev, cu ochii puţin speriaţi, apare în faţa celor doi profesori.

— Ce e cu tine aici, Ionuţ, la ora aceasta ? întreabă căpitanul.

— Permiteţi să raportez, vă rog să mă iertaţi, răspunde băiatul încurcat, conspectam ceva pentru... sesiunea ştiinţifică.

Au intrat. încăperea era scufundată în întuneric. Doar pe o masă mare, un pupitru de comandă, după cum şi-a dat seama imediat, se afla o lampă de birou aprinsă. Lîngă lumină, deschisă, *istoria literaturii române de la origini pînă în prezent* a lui George Călinescu. în picioare, în poziţie de drepţi, lîngă masă, alt elev. A aflat că se numeşte Alexandru Bratu şi, ca şi colegul lui, Ionuţ Stancu, se apropia de încheierea clasei a Xl-a.

— Sînt ajutoarele mele pentru acest cabinet, îi recomandă căpitanul. Sînt băieţi foarte buni, dar mai abuzează uneori...

— Abuz *pozitiv,* după cum se vede, remarcă Valeriu Bogdan. Cui îi place atît de mult să studieze i se iartă, probabil, faptul că mai iese. din cînd în cînd, din litera programului... Şi-apoi, cu o asemenea c*arte de vizită,* cum este *marea CÂRTE* deschisă pe masă, din care ei sorb luminile, au *drum deschis, drum alb !*

După ce băieţii au plecat – căpitanul i-a trimis imediat în dormitor – şi după ce profesorii au trecut în revistă, pe scurt, fireşte, zestrea *cabinetului,* ca şi concepţia de organizare şi de lucru – totul dezvăluit în lumina becurilor din sală – s-au aşezat pe scaune, parcă obosiţi ; Valeriu Bogdan l-a rugat pe amfitrion să aprindă, aşa cum o găsiseră, doar lampa de birou.

în atmosfera aceea de tihnă şi de blîndă lumină, vecină cu întunericul, a trăit cîteva clipe de rememorare a unor scene de demult, al căror chip îl socotea şters şi uitat. Nici nu ştia exact dacă glasul lor s-a rostit doar pentru sine sau şi pentru colegul de-alături...

Era ca băieţii aceia pe care-i găsise în cabinet, elev în penultima clasă de liceu. Nu se hotărîse încă definitiv în legătură cu ce va face în viaţă, ce facultate va urma. Ştia că va urma neapărat o facultate, dar asupra sa acţionau influenţe diverse, care nu-i lăsau liberă conturarea unei singure opţiuni. învăţa bine la toate disciplinele (un *premiant* trebuia să nu neglijeze nimic, oricine îţi putea „scoate ochii" că pe *el* l-ai dat deoparte) ; dascălii lui îi spuneau că ar putea urma şi matematica, şi fizica, şi chimia şi biologia...

într-o vreme, chiar la începutul acelei penultime clase, cu învoirea specială a profesorului de fizică şi de chimie, îşi mutase patul într-o cămăruţă-anexă a laboratorului, unde lucra pînă noaptea tîrziu, făcea experienţe..., dar, de la un timp, mai ales citea – citea pe nerăsuflate. Literatură... Cărţi : zeci, sute de cărţi, pe care le împrumuta atît de la biblioteca liceului, cît şi din copleşitoarea zestre de literatură română şi străină descoperită în casa profesorului său de specialitate din perioada respectivă. Trep

tat, acest din
urmă, dascăl l-a și
convins pe ce drum
trebuia să apuce.

—, îi mulţumesc, cel puţin în gînd, ori de cîte ori îmi apare în minte şi în suflet şi, din cînd în -cînd, în realitate, în faţa ochilor, spune Valeriu Bogdan, ca pe o şoaptă de inimă, către colegul său.

Deocamdată însă, adică atunci, în anii aceia de demult ■— continuă el – citeam. ■ Lîngă mine se afla, - de multe ori, cuprins de aceeaşi patimă a lecturii, un alt coleg, un băiat mic de statură, cu un chip rotund şi cu ochi albaştri, inteligenţi, care a devenit, după terminarea ¿Liceului, ofiţer. Ne-am întâlnit după mulţi ani într-un oraş din apropierea celui ce a fost gazda studiilor -noastre din etapa de mijloc a formării fiecăruia şi ne-tam bucurat, aducîndu-ne aminte, între altele, de nopţile acelea din laboratorul de chimie şi de fizică, loc în care noi ne confruntam cu lumile plăsmuite de mintea şi de talentul atîtor scriitori.

Victor, aşa se numea colegul meu, mă iniţiase în secretele unui sistem de citire rapidă, aşa că înghiţeam, în cîteva clipe, pagină după pagină, dînd gata, în fiecare noapte, una-două cărţi...

Ce perioadă formidabilă a fost aceea ! Fericirea mea şi a lui Victor nu cunoştea margini, în primul rind, datorită faptului că aveam ce citi.

În ceea ce mă priveşte, dusesem dorul cărţilor ani de zile. La ţară, înaintea mea, nu adusese nimeni vreo carte în casă, ori mai drept ar fi să spun. că atunci cînd eu m-am trezit citind cursiv cuvinteld, cu ajutorul strădaniilor învăţătorului, n-am găsit nici o carte, a vreunui înaintaş direct de-al meu, pe care să-mi opresc ochii. ¿Fuseseră, cu siguranţă, unele cărţi de şcoală pe care învăţaseră tata şi surorile mele mai mari, dar dispăruseră. La biblioteca şcolii din sat nu găseam, de asemenea, aproape nimic.

- Norocul meu, în această direcţie, l-a întruchipat un bătrîn înţelept, moş Ioniţă, de care şi în alte împrejurări mi-am adus aminte, evocîndu-l cu căldură. El avea vreo douăzeci de volume, pe o policioară din odaia ân care locuia, nu prea departe de casa noastră. Printre ele, cîteva. erau de basme – *Basmele românilor,* adunate şi

publicate de Petre Ispirescu —, pe care bătrînul ni le-a povestit, de zeci de ori pe fiecare, în timp ce păşteam împreună oile şi viţelele pe zăvoi, aşa cum le-a povestit şi altor generaţii de dinaintea noastră şi de după noi. Se aflau, de asemenea, printre cărţile moşului, volumul „*Amintiri din copilărie*" de Ion Creangă, ca şi un volum de poezii de Mihai Eminescu, altul de George Coşbuc şi altul de Octavian Goga. Mi le-a împrumutat şi mie să le citesc şi să învăţ poezii din acele cărţi, poezii pe care îmi cerea mai apoi să le recit, pe zăvoi, în faţa cîrdului de copii...

îmi doream aşa de mult să am cărţile mele ! Cînd am ajuns, mai tîrziu, la liceu, odată cu fiecare ieşire în oraş, cînd ne dădeau învoire să plecăm de la internat, la sfîrşit de săptămînă – sîmbăta după-amiază ori raumai duminica –, primul drum pe eare-l făceam era la singura librărie existentă în tîrguşorul nostru. Era o librărie particulară, a cuiva, nu-mi mai amintesc numele. Intram şi nu mai plecam din faţa meselor cu cărţi decît după aproximativ două ore. Cercetam, mai întîi, să văd ce-a mai. apărut nou. Apoi mă opream,

luam un volum şi începeam să-l răsfoiesc. După cîteva minute mă apucam şi eiteam, de la început, pagini întregi, zeci de pagini...

Dacă la primele intrări în librărie nu prea fusesem observat, după aceea, adică după cîteva săptănrîni, stăpînul mă cunoştea, era un bătrîn cu o- bărbuţă albă şi cu o figură, de om inteligent şi bun ; mă lăsa să citesc; dar îmi atrăsese atenţia să nu stric vreo pagină- ori coperta, să nu se îndoaie ceva, să citesc – mi-a spus el, înţelegînd bine de ce nu cumpăr acele cărţi ce-mi plăceau atît de mult –, dar .„să nu se observe că am pus mînă pe ele”, căci, altfel, „nu se mai vînd”.

Atîta mi-a trebuit, să aud acele vorbe binecuvîntate de Ia stăpînul cărţilor. După această dezlegare, luam o carte, mă aşezam undeva, într-un loc mai ferit, şi, într-o oră şi jumătate-două, „o înghiţeam” ! Chiar aşa mă întreba negustorul la sfîrşit, cînd plecam, neştiind cum să-i mulţumesc mai călduros pentru binele ee miri făcea : „ai mai înghiţit una” ? Şi se inteaesa apoi ce-am citit. Era un om instruit, şi lui îi plăceau cărţile, nu era doar un negustor pur şi simplu. Cît stătea uneori acolo, sus, Ia *casă,* înlocuind-o, pentru scurte perioade, pe soţia sa care de obicei primea banii de la cumpărători, deschidea

el însuşi cîte o carte şi se afunda în lectură. Atunci, în magazin (adică în librărie), intra spre a servi clienţii o fată tînără, cam de vreo douăzeci şi ceva de ani, fiica librarului. Mi-aduc aminte că era o fată frumoasă, ter-minase liceul (am aflat acest lucru, mai tîrziu, de la nişte elevi mai mari şi mai vechi deci în tîrg), urmase şi vreo doi ani *„la litere”*, dar apoi se spunea că se îmbolnăvise — de nervi (dintr-un amor nefericit, umblau vorbele!) şi se lăsase de facultate. Era astfel, din cînd în cînd, vînzătoare în librăria părinţilor săi. În restul timpului nu ştiam ce făcea; probabil că şi ea citea, dacă tot fusese „studentă „la litere”?! M-a întrebat şi pe mine o dată (se dumirise între timp, căci la început îl atenţionase pe tatăl său, ce este cu băiatul

acela care ore
întregi nu se mişcă
din faţa cărţilor,
nu e, cumva, vreun
hoţ, care aşteaptă
o clipă potrivită
spre a „şterpeli"
ceva ?, m-a
întrebat, deci dacă
nu vreau să urmez
„literele" după ce
voi termina
liceul. Îmi
atrăsese apoi
atenţia şi ea să
„nu stric" cărţile
şi să nu cumva „să
mi se lipească
vreuna de degete" !
Când am auzit-o mi-
au venit lacrimi în
ochi. Am spus:
„Mulţumesc ! Bună-
ziua ! şi-am
plecat ! Vreo
câteva săptămâni n-
am mai intrat în
librărie. Treceam
pe stradă, mă
opream în faţa
vitrinelor, priveam
minute în şir şi
plecam, până într-o
duminică, era de
dimineaţă, ieşisem
în oraş mai
devreme, fiindcă
venise tatăl meu la
şcoală „şi mă
ceruse" de la
director ; voia să
mergem împreună
până la o
cunoştinţă de-a
lui, să rezolve

ceva şi avea nevoie şi de mine ca să păzesc caii şi căruţa, în timp ce el urma să se ducă pînă la persoana respectivă care stătea undeva, deasupra parcului, pe-o străduţă unde se ajungea mai greu. Aşa că pe mine voia să mă lase în piaţă cu caii şi căruţa mai vindeam, între timp, cîteva roşii, ardei şi ce mai adusese tata din grădina noastră, să mai scoată un ban. Cît venise la şcoală rugase pe un vecin de-al nostru, tovarăş de drum, ce se afla de asemenea în piaţă, să aibă el grijă de tot.

Acum, duminică dimineaţă fiind, eu treceam cu tata pe strada principală, în drum către piaţă. Pe *Strada Mare,* aşa se numea, se afla şi,casa negustorului cu librăria.

Tocmai deschisese şi se afla în prag, privind în jur cu satisfacţia omului care constată că afară e o zi frumoasă. L-am salutat respectuos. Mi-a răspuns cu bucurie, recu- noscîndu-mă şi m-a întrebat totodată de ce n-am mai venit pe la el..., adică, deci... Mă oprisem din mers. Tata se uita curios, neştiind cine este acel om şi, mai ales, ce legătură aveam eu cu el.

„E băiatul dumitale ? a întrebat librarul, privind spre tata. Ştiai că-i place atît de mult să citească ?"

Tata a confirmat, bineînţeles, că sînt feciorul lui, dar n-a priceput pe loc de unde cunoştea negustorul pasiunea mea pentru cărţi. A îngînat ceva, încurcat, iar eu l-am tras de mînecă, să mergem.

„Te-aştept pe la mine !", mi-a spus librarul la plecare. M-a bucurat mult invitaţia lui ; peste o săptămînă, sîmbăta viitoare, am intrat din nou în librărie. Cînd m-a văzut (se afla la casă), m-a întrebat, de-acolo, de sus (era aşezată pe un podium, cam la vreo 50 de centimetri înălţime, probabil să se vadă în toată încăperea) de ce n-am mai venit în ultimele săptămîni. În librărie se afla, bineînţeles (cînd pleca mama – apărea fata), şi fata lui, fosta studentă ; auzind întrebarea, s-a uitat spre mine, atentă să asculte ce am să răspund.

„Am avut multă treabă, n-am mai putut ieşi în oraş, de aceea...", am răspuns. Fata a schiţat un zîmbet, întorcînd repede capul într-o parte. Dar după vreo jumătate de oră, cînd tocmai mă aflam adîncit în lectură, m-am pomenit cu ea lîngă mine, spunîndu-mi : ,,Te rog să mă ierţi ! Să ştii că sînt şi dintre cei care..."

Mi s-a făcut din nou ruşine, dar de data aceasta nu pentru ceea ce spusese fata, ci pentru că, o dată, la început, pentru cîteva fracţiuni de secundă, îmi trecuse şi mie prin gînd o asemenea idee : „ce-ar fi să ascund sub haină o carte şi să plec cu ea ?" Dar, chiar în clipa următoare, am simţit că-mi tremură mîinile şi că mi-a strecurat cineva parcă un sloi de gheaţă pe spate, între cămaşă şi piele. Mi-amintesc că am aşezat pe masă cartea cu care eram în mînă şi, ducîndu-mă mai spre negustor,

chiar, foarte aproape de el, mi-am ales alta şi-am început s-o răsfoiesc. Timp de cîteva minute însă nu vedeam, decît rîndurile, cuvintele erau toate legate între ele şi nu aveau un sens. În capul meu se zbuciuma un singur gînd, pe care i-l adresam, cu insistenţă, librarului : „Uită-te la mine ; uită-te la mine, priveşte-mă şi convinge-te că n-am luat nimic, nimic, dacă vrei, mă şi dezbrac !" Şi mi-am scos tunica şi mi-am aşezat-o pe umeri. Privindu-mă întîiîn- plător, desigur, stăpînul librăriei mi-a zîmbit, întrebîn-du-mă : „E aşa de interesantă că te-a şi încălzit ?" N-a mai aşteptat însă răspunsul* pentru că cineva îi solicita o carte;...

Simţeam recunoştinţă pentru fata aceea frumoasa... şi tristă, pentru că era într-adevăr tristă. Aveam s-o ur-

măresc de-atunci îndeaproape cîţiva ani la- rîhd, cred că mă îndrăgostisem: de ea, şi aproape tot mereu i se putea citi în ochii, căprui, ca iarba uscată, o nesfîrşită tristeţe.

Bineînţeles că* treptat, am început să strîng bani, economisind" „la- sînge”, din' ceea ce îmi trimiteau, uneori, ai mei, ca şi din bursă şi să-mi cumpăr astfel cîteva dintre cele mai îndrăgite cărţi. Iia sfîrşitul fieeărui an şcolar, le duceam acasă, împreună cu cele pe care le primeam drept premii; încropindurmi, încet-încet, o mică bibliotecă, la care ţineam ca la ochii din cap. Cu toate acestea, am dat dezlegare unei surori mai' mari, care rămăsese acasă, ca> să împrumute din. aceste' cărţi – pentru o lectură făcută: cm *nemaipomenită* grijă, cum îi sublimasem; în aşa fel încît „să; nu se observe că s-a umblat eu cartea respectivă” – unor copii, săraci; oa şi mine, şi dornici de a citi. La liceu fiind, mă gîndeam uneori cu îngrijorare la. acele, cărţi. Şi îngrijorarea, s-a: dovedit, pînă la urmă,, chiar întemeiată, deoarece unii dintre cei ce luau cartea- în mină nu numai că nu umblau- cu ea cu „nemaipomenită grijă”, precum spusesem eu* dar voiau; ca; pe; lîngă alte. urme : pagini îndoite* coperte rupte etc: să lase şi pe cele *ce:* ar: fi putut să'[1] amintească oricui despre- „importanta*” lor persoană, semnîndu-se astfel pe cărţi, la început,, la sfîrşit* la'mijloc, pe unde nimereau, după ce „compuneau” şi" cîteva versuri neroade *întru amintire.*

Cînd am văzut aşa ceva, într-o vară, venind în vacanţă, am simţit un fel de leşin, cred că mă făcusem alb ca peretele şi-mi venea să urlu... Am luat toate cărţile şi le-am închis într-o ladă. Dar, În vacanţa următoare, constatînd cum roseseră şoarecii cîteva, mi-am zis că tot mai bine e, în asemenea situaţie, să le citească şi alţii, poate, cu timpul, speram eu – şi speranţa nu mi-a fost deşartă –, cititorii cărţilor mele se vor mai *subţia* şi ei şi vor învăţa să umble aşa cum se cuvine cu aceste documente de suflet...

...Eram fericiţi, după cum vă spuneam, eu şi -colegul meu de demult, pentru că citeam atunci unele dintre cele mai importante cărţi din cultura noastră şi a lumii... Ce iriic şi parcă fără de rost mă simt uneori acum, în anii de cînd *cărţile constituie profesia mea* (în.calitate de dascăl, bineînţeles), în acele momente în care sînt nevoit să constat că adun, în biblioteca din apartament şi pe noptiera de lîngă căpătîi, volume, multe volume, pe care, în parte, nu am timp decît să le răsfoiesc pentru informare şi pentru valorificare, în diverse ipostaze, promiţîndu-mi mereu că voi reveni asupra lor spre *a le citi* şi pentru sufletul meu. Pentru că-mi spun, şi-am spus-o şi elevilor mei, de mai multe ori, că lipsa de lectură (de lectură sistematică, serioasă, profundă) este sinonimă aproape cu o adevărată nenorocire pentru orice fel de om, indiferent de profesia lui (cu atît mai mult pentru cei care...).

20

Vorbind despre cărţi, căpitanul-profesor i-a povestit lui Valeriu Bogdan o întîmplare ale cărei semnificaţii „ar trebui cunoscute de mai multă lume” – chiar aşa şi .spusese în timp ce se îndreptau spre ieşirea din şcoală – „în otice caz lumea acestui liceu s-ar cuveni .să le ştie şi să şi le apropie...”

— Au trecut mulţi ani de-atunci. în liceu aveam cîteva clase de elevi care proveneau de la nişte case de

copii din Moldova.
Aţi văzut vreodată o clasă de elevi cu asemenea copii ?

— Sigur că am văzut ! Am şi scris, în alte împrejurări, cîte ceva despre ei, fiindcă m-au impresionat tare mult.

— Şi pe noi ne impresionaseră copiii aceia. Participasem şi eu la recrutarea lor, la examenele pe care le dăduseră, spre a deveni elevii noştri, aşa că mă simţeam puternic legat de ei. Tuturor le eram şi profesor de limba română.

Ne priveau ca pe nişte adevăraţi părinţi ; iar liceul era – absolut la propriu – *casa* lor timp de pat,~u ani de fapt. Erau foarte cuminţi, disciplinaţi, respectuoşi, se străduiau să nu ne supere cu nimic. În clasă, mă înţelegeam cu ei, aşa cum se spune, „din ochi”. Căutau să-mi descopere, de cum intram pe uşă, starea sufletească : dacă eram bine dispus-ori, dimpotrivă, mă frămînta ceva. Spun aceasta pentru că, în ciuda dorinţei, ? strădaniilor noastre şi a necesităţii, la urma-urmei, de a lăsa iotul afară – la poarta şcolii, în cancelarie sau măcar la uşa sălii de clasă –, tot ceea ce îriseamnă viaţă personală, frămîntare în afara preocupărilor de a ne face datoria deplină aici, în focul făuririi, ca oameni, a celor ce ne sînt încredinţaţi, nu reuşim aceasta deplin şi mereu. Iar copiii cu care lucrăm ne simt, după cum ne simt dacă sîntem sinceri în toate intenţiile şi strădaniile noastre, în toate momentele relaţiilor cu ei, dacă ne preocupă cu adevărat ce se întîmplă în fiinţele lor, reacţiile fiindu-le în strînsâ legătură cu natura înţelesurilor la care ajung.

Acei elevi despre care vorbesc eram deci cu deosebire atenţi la ceea ce se întîmplă cu mine şi, în consecinţă, se purtau în aşa fel îneît să nu mă supere, mai mult, să mă bucure cu ceva. De aceea, deşi nu le era uşor, înţelegeam, citeau toate cărţile pe care le indicam ca obligatorii, ca şi pe cele cu regim de „lectură suplimentară”, îşi alcătuiau „fişe” de lectură, întocmeau, cum puteau ei mai bine, compunerile solicitate, se străduiau să scrie ordonat şi corect, să vorbească în mod cursiv şi adecvat despre o operă, un

fenomen...

— Am senzaţia că-mi descrieţi prototipul elevului model ! spuse Valeriu Bogdan.

— Aşa şi este, răspunse căpitanul, numai că, să reţinem: acest prototip există în sensul unei imagini aflate în devenire, mai exact al unei imagini ce-şi valorifică, cu o impresionantă voinţă, toate resursele spre a ajunge la o cotă a cerinţei ce poate fi sinonimă şi cu *modelul.*

În primul an al existenţei lor în lieeu n-am avut cu aceşti copii, nici pe departe, greutăţile pe care le întîmpinam cu ceilalţi, cei cu *statut familial normal.* Ei n-au resimţit atît de puternic *singurătatea,* în sensul acelui gol ce se creează, dintr-o dată, în jurul tău, fără să-ţi dai seama, atunci cînd te-ai despărţit de cei dragi, pe care ai fost obişnuit să-i vezi şi să-i auzi zilnic, să le asculţi vorba şi sfatul, să le simţi căldura cuvîntului şi **a** inimii, căldura faptelor săvîrşite pentru tine, dintr-o grijă şi un îndemn ce nu pot fi cu nimic comparate şi nici răsplătite vreodată...

— Vorbiţi de parcă aţi fi unul dintre ei...

— Nu sînt unul *dintre* ei, dar am devenit, cum era şi firesc, *al lor,* al tuturor. M-am străduit pentru aceasta, în sfîrşit, iertaţi-mă,... vă vorbeam... despre *singurătate...* Gred însă că şi elevii cu care aţi discutat dumneavoastră v-au vorbit despre aşa ceva...

— Nu atît despre singurătate, cît despre nevoia de a nu se mai simţi singuri.

— Foarte bine marcată nuanţa. Ea exprimă adevărul strădaniilor *devenirii* elevilor noştri. Dar, la început, în primele zile, săptămîni, o lună, cel mai adesea întreg trimestrul întîi al primului an şcolar, copiii simt golul în jurul lor şi înlăuntrul lor, orice ai face. îşi caută *rostul* şi parcă nu-l găsesc. Sînt, uneori, apatici, fără vigoare, parcă nu mai sînt ei, cei adevăraţi. Chiar aşa ne şi spun unii : „nu ne mai recunoaştem !” Sigur că, în această etapă de adaptare, firească, aşa cum s-a mai spus de multe ori, există diferenţe între copii, în sensul că unii reuşesc să depăşească momentul neobişnuit mai repede, în timp ce alţii o fac mai greu. Ei, bine, elevii despre care vorbesc, chiar dacă nu proveneau din acelaşi micro- colectiv cu toţii, s-au legat unii cu alţii într-un tot, într-o

familie, unită şi la bine şi la greu, aproape de la început. Ei s-au simţit bine aici, cel puţin din acest punct de vedere, din primele zile. Se bucurau parcă mai mult şi de uniformă pe care-o îngrijeau şi o păstrau cu o atenţie aproape emoţionantă, şi de cărţi, şi de caiete... Ei nu s-au speriat prea mult de cîntecul trompetei la deşteptare şi nici de solicitările multiple, după cum aţi aflat şi aţi avut timp chiar dumneavoastră să constataţi, ale *programului.*

în orele în care părăseau liceul, fiind învoiţi în oraş, aveau grijă să nu ne supere prin nimic din comportarea lor. Nu se îndepărtau prea mult de şcoală, nici nu prea aveau, de fapt, unde să se ducă. Toată lumea îi cunoştea : mergeau de obicei în grupuri mari... Le atrăgeam atenţia să -se mai disperseze ca să nu deranjeze, prin această prezenţă masivă, lumea de pe stradă. Nu vorbeau prea tare, nu povesteau, decît cu foarte mare reticenţă, ceva despre viaţa lor de-aici..,

Deseori cînd circuli printr-un oraş, mai ales unul atît de mare cum este Bucureştiul, din care veniţi dumneavoastră, ai prilejul să auzi – mă iertaţi, nu critic pe nimeni şi deci nu vreau să se supere cineva –, dar...

— Cum nu sîntem decît amîndoi, cel ce s-ar putea supăra nu e altul în afară de mine...

— Tocmai, dumneavoastră să...

— Ştiu la ce vă referiţi... Şi vă dau perfectă dreptate. De cîte ori nu am incriminat eu însumi asemenea comportări ale elevilor care vorbesc cu nepăsare, cu lipsă de respect uneori, despre viaţa, despre sufletul şcolii lor pe străzi, în mijloacele de transport în comun, în parcuri..., în faţa blocurilor, oriunde şi peste tot – vorbesc cu voce tare ca nu cumva să rămînă cineva care să nu audă şi să nu „se bucure". Culmea este că, de cele mai multe ori, aceşti copii nu realizează exact ceea ce fac – aceasta este părerea mea. Ei nici nu-şi pun cel mai adesea problema dacă, prin aceasta, fac bine sau nu. Ei discută, pur şi simplu, aşa cum se pricep, despre viaţa lor, pentru că şcoala este şi trebuie să fie, realmente, viaţa lor. Numai că, faţă de o asemenea situaţie, se cer cel puţin două

întrebări : — cine i-a învăţat pe ei să discute aşa, mai corect, cine le-a servit drept exemplu, negativ, fireşte, pentru un asemenea fel de discuţie (mă gîndesc şi la familie, dar şi la şcoală), şi, a doua întrebare, cum de nu reuşim noi : dascăli, reprezentanţi ai organizaţiilor de copii şi de tineret, membri ai familiilor, noi, lumea cealaltă, inclusiv cea de pe stradă, din autobuz, din tramvai, troleibuz, din parc, să influenţăm în bine această „lume” receptivă la orice fel de influenţă? ! Aşadar, mă bucur auzind că acei elevi ai dumneavoastră „nu vorbeau prea tare”, cînd mergeau pe stradă şi „nu povesteau” „mai ales despre şcoală...

— Dar, cum vă spuneam, de ei se leagă o amintire foarte interesantă. Iată despre ce este vorba : în oraş nu exista, pe atunci, decît o singură librărie. Ieşind la plimbare, elevii noştri nu o ocoleau, bineînţeles (librăria era deschisă şi sîmbăta după-amiaza şi duminica dimineaţa). Nu numai că nu o ocoleau,

dimpotrivă, pentru mulţi dintre ei ajunsese un punct de atracţie. Intrau, cercetau, răsfoiau cărţi, se apucau să citească... Responsabila, ca şi vînzătoarele – două erau – îi priveau cu plăcere, dar se mişcau, totodată, printre ei, cu nelinişte şi cu ochii „în patru”.

Iată însă că, de la un timp, din librărie au început să dispară cărţi. Cine le lua ? Cu ce scop le lua ? Vestea s-a răspîndit în oraş. Lum'ea a început să se agite. La rîndul nostru, am început să fim bănuitori, dar soluţia nu ne stătea la îndemână. Le-am suspectat pe vînzătoare, am bănuit-o chiar pe responsabilă, deşi faptul nu ar fi avut logică. M-am gîndit (vorbesc despre mine) la unii oameni din tîrg, pe care-i cunoşteam, la copiii de la şco-lile celelalte. Mi-am tocmit un fel de antene... Nu dădu-sem încă de[1] fir i

— Asta înseamnă că...

— Bineînţeles ! Pînă la urmă am descoperit totul. Povestea, de aici înainte, vă avertizez, o să vi se pară, în parte, puţin patetică şi oarecum poliţistă. Vă asigur că lucrurile s-au petrecut întocmai...

— *întocmai!* Cu cît subliniem mai mult caracterul real al întîmplărilor povestite, cu atît faptul are şansa de **a** fi socotit drept plăsmuit, aranjat...

— Luaţi-o cum doriţi, dar abia mîine, acum v-am condus pînă la hotel, e şi aşa prea tîrziu, permiteţi-mi să vă urez : „Noapte bună !” Vă aştept mîine dimineaţă... din nou. Vă aşteptăm !

„E tîrziu, trebuie să mă culc, – îşi spuse Valeriu Bogdan – altfel mîine risc să nu mă mai pot scula. N-am lăsat nici un semnal la recepţie. Mă trezesc eu ! Sînt mulţumit că am parcurs toate însemnările băieţilor. Unele lucruri mi le-am şi notat separat spre a le folosi, eventual. Mîine voi sta, din nou, de vorbă cu ei...

21

Valeriu Bogdan a adormit... Visează...

„Tovarăşe profesor, tovarăşe profesor !”

„Ce s-a întîmplat, Radule, ce. e cu tine ? Ce cauţi, aici, noaptea ?”

.„O, dar s-a făcut ziuă de mult ! V-am aşteptat. Tovarăşul comandant m-a trimis după dumneavoastră !”

,,S-a făcut ziuă ? Extraordinar ! îmi pare rău. Voiam să ajung la liceu înaintea... profesorului vostru.”

„Şi dînsul e acolo, au spus să veniţi repede !”

„Dar ce, arde ceva ? în fond, eu am programul meu ! Iar tu, tu de ce baţi în fereastră ? De ce n-ai venit pe uşă !”

„Am sosit prin parc. Am sărit doar cîteva garduri de la liceu pînă aici, tovarăşul profesor mi-a spus care e camera dumneavoastră şi că dă cu ferestrele în parc !... Mă iertaţi !...”

S-a spălat şi s-a îmbrăcat în grabă... A străbătut aleea de la intrare alături de Radu. Cînd a ajuns în faţa platoului din centru, comandantul, căpitanul-profesor, directorul, cîţiva elevi —[1] dintre cei cu care se plimbase în ajun – îl aşteptau.

„Sînt şi avioanele gata ! Zburăm !” îi spusese Radu, în timp ce veneau spre liceu.

„Ce avioane ?” întrebă Valeriu.

„Acelea din platou. N-aţi observat ? Avem două avioane – unul într-o parte, celălalt în cealaltă. Avioane

mici, nu încap în ele, în afară de pilot, mai mult de trei- patru persoane.”

„Mă faci să rid, Radele ! spuse profesorul. Acelea sînt *foste* avioane ! Doar visurile voastre mai pot zbura cu ele. Nu spunea aşa Marius ? Nu-ţi aminteşti ? Cînd am trecut ieri pe-acolo am "întrebat : «Şi cu avioanele acestea cine zboară ?» ; «Visurile noastre ! a răspuns Marius Avem aşa de multe visuri că nici nu încap în ele !» ; «Şi tocmai în rablele acestea v-aţi găsit să le trimiteţi în lume ?» ; «O, nici nu ştiţi ce grozave sînt la o adică !>► Ce voia să spună cu asta ?”

„Păi, vedeţi ? La o adică... Ei, să ştiţi că astă-noapte am lucrat tot timpul. Le-am echipat cu motoare noi, le-am reparat, le-am vopsit, le-am alimentat... Sînt gata de zbor ! Tovarăşul comandant a ţinut, a zis că, mă rog, în cinstea dumneavoastră..., în sfîrşit, o surpriză.”

într-adevăr, avioanele, ca două păsări argintii, strălucitoare, aşteptau cuminţi de-o parte şi de alta a platoului.

„Ne-am gîndit să vă facem o surpriză, începu comandantul. Propunerea a pornit de la băieţi. Ei au lucrat toată noaptea, făcînd să pornească aceste păsări, care ne vor purta, în dimineaţa clară, pe aripile lor...”

„Tovarăşe comandant, ce să spun, sînt copleşit de gest..., iar dumneavoastră aţi devenit poet ! zise Valeriu Bogdan. Nu-i de mirare, de altfel, cu poezia aceasta a faptelor, care peste noapte... în sfîrşit...”

„Da, în sfîrşit, haideţi !” spuse comandantul, invitîndu-l să se urce în una din acele „păsări.”

Cînd au decolat, erau cinci : pilotul, un ofiţer tînăr, comandantul şcolii, profesorul-căpitan, Valeriu Bogdan şi Radu, emoţionat de cinstea ce i se făcea.

„Nu eşti şi tu *şef* ? *!* a remarcat colonelul, cînd l-a invitat să meargă împreună cu ei... încă de-acum patru ani, a continuat. Şi-mi pare bine că te-ai ţinut în frunte în tot acest timp. Aşa că ai dreptul la acest loc, poftim !” în celălalt avion nu observase cine s-a urcat. Probabil că directorul, alţi profesori..., iar dintre elevi, Marius...

După ce i-au simţit motoarele duduind, avionul în care se afla şi Valeriu Bogdan a făcut cîteva rotocoale pe platou, apropiindu-se apoi de aleea largă şi dreaptă – o adevărată pistă de decolare.

Ca să încapă între cele două ţărmuri de plopi, şi-a- micşorat puţin aripile, dintr-o singură mişcare; – o manevră abilă făcută de pilot : extremităţile au- intrat, cam cu vreo doi metri, în partea dinspre fuselaj. Observase fără să-i atragă cineva atenţia – tocmai privea prin fereastra mică defilarea pomilor şi a clădirilor – şi s-a mirat.

„A, e un fleae, a precizat comandantul, o mică adaptare la... situaţie... Drumul prin viaţă, care trebuie croit cît mai drept, te obligă... fireşte... M-am bucurat însă că elevii au. propus această modificare, ei au găsit soluţia."

Intrind pe alee, pilotul a accelerat tot mai mult, viteza creştea, plopii îşi micşorau distanţele dintre ei, adu- nîndu-se la un loc, constituind' un singur trup măreţ, puternic, solemn, care le făcea acum cu mîna, se pleca în faţa lor, odată cu virajul pe care pilotul l-a executat, înălţîndu-se deasupra liceului.

„Priviţi ! îl îndeamnă colonelul, nu-i aşa eă-i frumos ? !"

Într-adevăr, de-acolo, de sus (se înălţaseră la cîteva sute de metri, şi se. roteau), clădirile căpătaseră o măreţie în plus, deşi se micşoraseră. Profesorul abia acum putea cuprinde, dintr-o singură privire,, complexul vast, căruia, curios, pareă-i simţea pulsul şi mai aproape. Simţea acea mare tumultuoasă, cu zeci-,, sute de valuri albastre,, străbătute de fulgerele unor dungi roşii, defilând, prin inima sa.

„Tovarăşe locotenent,, o- luăirn pe cursul apei, în sus, către munţi !" se adresă colonelul pilotului...

Vedeau, casele, localitatea. în. întregime,; panglica şoselei, ca şi sclipirile de argint alie Prahovei. Un. nou, viraj i-a ajutat să capete înălţime: Se apropiau de munţi. Pilotul s-a ridicat la peste' 2:06O> de metri. Au trecut, între timp, printr-un strat gros; de puf aib-cenuşiu,. ca prin nişte caiere de vată fragiiăj ce îi înconjurau din toate părţile. Cînd au ajuns deasupra, li se părea că soarele s-a apropiat atît de mult de ei, încît din clipă în dipă, îi va sorbi, pentru totdeauna, în îhapărăţia lui de lumină. Cu eît se apropiau însă de el, astrul vieţii le zîmbe® parcă fericit, îndepărtîndu-se tot mai mult.

Priveau în jos- la- marea aceea de vată ce începuse sâ se mişte şi, din mişcarea ei, tot mai precipitată;, au

crescut, după cîteva minute, în faţa ochilor tuturor, nişte spinări uriaşe de hipopotami aurii, cu soarele pe creştet şi pe spate. Cei cinci călători îi mîngîiau cu umbrele gîndurilor şi ale zîmbetelor lor.

„Vă place, aşa-i ?” îl întrebă colonelul pe Valeriu Bogdan.

Radu se afla lîngă el, au întreaga fiinţă într-o admiraţie mută.

„Vă mulţumesc foarte mult pentru această «surpriză» ! răspunse Valenina Bogdan. E, într-adevăr, minunat. Natura .aceasta este mama tuturor minunilor !

,,«în lume-s multe, mari, minuni ! Minuni mai mari ca omul nu-s 1»„, spuse comandantul, meditativ.

„O, Sofocle ! *Antigona !”*

„O minune de oameni sînt copiii noştri, adăugă comandantul, spintecînd cu privirile lui verzi razele de soare.

„Tovarăşe comandant, tovarăşe comandant, se auzi glasul profesorului-căpitan, vă rog să ne întoarcem, vă rog ! Am eu «antenele» mele, care, iată, vibrează, anunţîndu-mă că sîntem pe urmele...'„

„«Pe .urmele» cui ?”

„Ale „hoţilor de cărţi” din oraş 1...”

Într-adevăr, în buzunarul de la pieptul tunicii, din partea dreaptă parcă, ridicmd clapeta, văzură ¡un şir de fire mici, argintii, ca nişte plopi de cîţiva centimetri, intrate într-un tremur, din care se desprindea dar un : „S.O.S.”.

„înapoi la bază !” ordonă .colonelul.

În timp ce aterizau, Valeriu Bogdan ‘auzea foarte dar tremuru! .acela al „antenelor” căpitanului, ca pe un cîntec cu trei note punctate : „S.O.S.”, „&.Q.3.”, „S.O.S.”...

Aprinse lampa de pe noptieră şi privi şperiat spre

ceasul de la mină : şase J „Bine că n-am întîrziai” – mormăi. Pătura aluneease de pe pat şi el rămăsese Învelit numai cu cearşaful. În cameră se făcuse iarăşi cald : dăduseră drumul la calorifer,. Din baie se auzeau insă, din nou, picăturile acelea de la robinetul ce nu se în

chidea bine. Zgomotul lor îl însoţise aseară, chinuindu-l, pînă ce adormise... Acum, cînd apa se pornise, cădeau şi ele, din nou, ca o ghilotină : Pic, pic pic ! Pic, pic, pic !...

22

Valeriu Bogdan a ajuns la liceu înaintea colegului său. Elevii se aflau în „sectoarele" de care răspundeau. Tre- băluiau, agitîndu-se care mai de care. Făceau curăţenie pe alei, pe platou, prin grădină, în sălile de clasă şi în dormitoare, în sfîrşit intraseră în program. îi privea cu plăcere, urmărindu-le (celor pe lîngă care trecea) mîinile şi feţele. Constatarea pe care era obligat s-o formuleze era mereu aceeaşi : hărnicie şi bună dispoziţie, adică *firesc !* Ceea ce vedea nu constituia decît o petală din marea corolă a existenţei cotidiene. Şi ea era firească, normală, ca şi devenirea vieţii.

...S-a apropiat de avionul cu care „zburase" în noaptea aceea. „Acesta parcă era, şi-a spus. Ba nu, cel din dreapta, îmi aduc bine aminte ! Acela a fost ! Bietele avioane ! Avea dreptate Marius, care parcă spunea că vrea să devină aviator, doar pentru visuri mai sînt bune. Şi_pentru cuiburi de păsări ! Da, da, dacă eu aş fi pasăre, mi-aş face cuibul într-unul din ele. E doar atîta loc, şi adăpostul e bun... Dar dacă intră vreun năzdrăvan de «aviator» (din vreo clasă) şi dă de cuib ? ! Parcă, odată..."

— Aveam o mulţime de treabă de făcut în după-amiaza aceea : trebuia ca în vreo două-trei ore să săpăm, în grădină, o bucată bună de pămînt (nu mai ştiu cu ce fusese plantată), trebuia, apoi, să spălăm sala de clasă (la noi este autogospodărire doar), să confecţionăm şi un panou, în sfîrşit, sarcini erau destule. Ca şef de clasă, le-am împărţit tuturor cîte ceva. Nu ştiu ce i-am repartizat lui Marius să facă, dar cînd îl chem, după un timp, ia-l de unde nu-i ! Am trimis după el la cabinetul de literatură, la cel de matematică, la bibliotecă, la sala de festivităţi, dar unde n-am trimis ? ! A fost căutat peste

lot ! Nu era nicăieri ! M-am interesat la comandanţii noştri să aflu dacă n-a fost, cumva, învoit să plece din şcoală pentru vreo treabă urgentă şi n-a mai avut timp să mă anunţe ! Nimeni nu ştia nimic de vreo învoire. Am întrebat la poartă : dacă n-a fost văzut ieşind totuşi ! Cei ce erau în post au afirmat că pe-acolo n-a ieşit.

„Măi, am spus, te pomeneşti că nebunul, ăsta a sărit gardul şi cine ţftie unde s-a dus !”

„Nu se poate, au răspuns ceilalţi, Marius nu face aşa ceva !”

— Dar alţii mai fac ? a întrebat Valeriu Bogdan, curios să afle şi despre nişte năzbîtii ale lor, că doar n-o fi totul alb, alb, alb 1 Sau „roz”, cum mai spunea. ,,E prea monoton !” Glumea desigur. în fond îl bucura nespus şi îl mira chiar „cum de se poate ?” „Se poate, iată", îşi zicea. „Orice se poate, dacă ai voinţă şi dacă ştii ce vrei !” O spuseseră doar atîţia dintre ei, care ştiau acest lucru mult mai bine.

Dar atunci, cînd povestea Radu, a întrebat, ce-i drept : „alţii mai’ fac acest lucru ?” Adică sar,- uneori, gardul liceului ?

— Ei !..., a răspuns băiatul, vădit încurcat.

— Chiar săptămîna trecută cineva, a intervenit Victor, „nu spun cine, persoană importantă”, şi-l căută cu ochii pe unul din grup, a... – şi a făcut semnul saltului peste gard –, ca să poată sta mai bine de vorbă cu o ,,zînă” de vreo optsprezece anişori, ce-şi tot sticlea ochii printre zăbrele. I-a fost milă de ochii „bietei” fete, ceea ce nu s-a întîmplat şi cu comandantul

plutonului, căruia, ne- maifiindu-i milă de „Don Juanul” săritor de garduri, l-a plantat, trei nopţi la rînd, de... planton, în...

— *Schimbul doi!* a precizat Valeriu Bogdan.

■— Exact, aţi ghicit ! Pe deasupra,, tăindu-i şi învoirile în oraş ori acasă pe timp de o lună.

— Cam „scumpă” săritura !

— Adevărat record ! Să fie ţinut minte !

*— în sfîrşit, să reluăm. Deci : „Marius nu face aşa ceva !”, aici rămăseseşi, dragă Radule !

— Da, Marius n-a sărit niciodată gardul şi deci nici atunci...

•— Şi atunci ?

— L-am găsit pînă la urmă ! Cînd am terminat noi toată treaba, fără el.

— Unde ?

r— Dumneavoastră unde credeţi ?

r— Păi, nu ştiu, doar aşa, să-mi dau cu presupusul...’

■— Ca să vă ajut, aş preciza : undeva Za *•Şedere l*

— La vedere ? ! întrebă mirat Vâleriu Bogdan. Te pomeneşti că în avion, spuse, fiindcă se aflau chiar faţă în faţă cu avioanele acelea, deci „la vedere”.

Au izbucnit cu toţii în rîs, iar hazul cel mai mare îl făcea, bineînţeles,. Marius, căruia şi acum i se părea ceea ce făcuse atunci o „şotie reuşită”. „Băi, e reuşită, ce mai, trebuie să recunoaşteţi !”, a spus, cînd l-au depistat...

Trecuseră pe lîngă avion de mai multe ori în după-amiaza aceea, într-o parte sau în alta, tot alergînd după treburi. Uitaseră de colegul lor, cînd l-a descoperit Cristian parcă, „franţuzul”, cum îi zic ei (fiindcă vorbeşte foarte frumos franţuzeşte, a stat vreo cinci ani la Paris cu părinţii săi şi, după ce, sosit în ţară, a intrat la un liceu de construcţii din Bucureşti, s-a lăsat convins de un fost coleg de şcoală generală să dea diferenţe şi examen pentru treapta a doua la liceul militar. Le-a dat, le-a luat şi – iată-l elev aici). Ei, trecînd Cristian pe lîngă unul din „aeroplanele” astea, cum le spune el, i s-a părut că aude sforăituri. S-a oprit : sforăiturile s-au repetat, „băgîndu-l la idei”. „Măi să fie !” şi-a' spus şi, dintr-un salt, s-a şi strecurat în trupul „măgăoaiei”. Marius, întins pe o pătură, dormea, avînd obrajii îmbujoraţi, dormea şi... sforăia.

— Mamăă, ce i-a păţit pielea în seara aceea din partea colegilor ! a zis Cristian. L-âm dus de urechi, să spună el dacă nu e aşa, la „şeful clasei” !... L-am ocărît cu toţii, de i-a ieşit somnul prin piele...” Ho, nebunilor, ne-a strigat. Ho, gata ! „Am să muncesc şi eu altă dată pentru voi ! Şi, la urma-urmei, nici n-am vrut să mă culc. Am vrut doar aşa, să vă sperii puţin, să văd ce faceţi, să ascult cum vă frămîntaţi. Dar n-aţi trecut deloc pe lîngă avion la început, aşa că, fiind acolo atît de bine, am ador

— **mit! Mare scofală, m-am odihnit şi eu puţin !”, s-a apărat** Marius ; „O să-ţi iasă odihna asta prin piele, ţine minte, amice i-a spus Radu. Şi i-a ieşit: două săptămîni la rînd a făcut singur curăţenie în clasă şi în dormitor !

— Aşa e, Marius ? a întrebat profesorul.

— Militarii sînt oameni serioşi, tovarăşe profesor. **Ei** cîftd spun ceva, să fiţi sigur că aşa e, nu mint I

23

— Ei, tovarăşe căpitan, îmi spuneţi ce s-a întîmplai cu „hoţii de cărţi” ? Gă astă-noapte i-am visat, pur şi simplu î

— Dacă i-aţi visat, înseamnă că ştiţi cum s-au petrecut lucrurile. Poate că ar trebui ca dumneavoastră să-mi povestiţi mie visul.

— N'am nimic împotrivă, dar... după dumneavoastră ! Aşa că aştept...

— ...Tocmai ieşeam într-o zi pe poarta liceului, cînd aproape că mă izbesc de un băiat, de un elev de-al nostru, care alerga într-un suflet pe stradă. îl cunoşteam, era dintr-o clasă de-a mea (anul HI sau IV). S-a oprit, şi-a cerut scuze, dar apoi a început să-mi spună, precipitat : „Tovarăşe profesor, aţi.putea veni repede cu mine pînă..., o să vă arăt eu pînă unde... Cred că am dezlegat misterul cu cărţile... !”, „Ce «pui, băiete ? am sărit eu, plin de interes. Zi-i, zi-i mai repede 1” în timp ce ne îndepărtam de poartă, se întuneca deja, băiatul a început să-mi povestească...

Am aflat astfel că el şi cu încă un coleg de clasă fuseseră în după-amiaza aceea în oraş. Primiseră învoire specială spre a-şi rezolva nu ştiu ce fel de treburi.-Şi le rezolvaseră, erau mulţumiţi. Se întorceau spre şcoală. Treceau pe o străduţă din spatele librăriei. Apropiindu-se de o portiţă din dosul clădirii, observară cum cineva,, un bărbat în vîrstă, se strecura pe lîngă gardul de zid, venind dinspre clădire. Avea în mîna dreaptă un sac de hîrtie, legat cam pe Ia jumătate cu o sfoară. îl ţinea de partea

de deasupra, fiindu-i aproape, în timp ce mergea şchio- pătînd.

Gabriel, băiatul care mă abordase pe mine, l-a văzut primul. I-a făcut semn lui Andrei, colegul său. S-au oprit amîndoi lîngă un tei mare din stradă, ascunzîndu-se în spatele tulpinii puternice a acestuia.

Bărbatul cel şchiop, cu sacul, s-a apropiat de portiţă ; a deschis-o privind grăbit într-o parte şi în cealaltă a străzii, iar apoi către clădirea librăriei. Convingîndu-se că „nu-l vede” nimeni, a ridicat sacul cu ambele mîini, în- doind partea rămasă liberă şi l-a strecurat sub braţul drept. A pornit-o apoi şontîcăind la vale,- îndepărtîndu-se tot mai mult de librărie. Cei doi băieţi s-au luat după el. Strada avea mulţi copaci, aşa că nu le-a fost greu să-l urmărească, ascunzîndu-se mereu-în spatele acestora. Individul cu sacul a cotit-o la dreapta, apoi la stînga, apoi a sărit peste un gard, croindu-şi drum prin grădinile oamenilor. Gabriel şi Andrei îl urmau atenţi, să nu-l scape cumva din ochi.

„Parcă am citi o carte poliţistă, a spus Andrei. Să nu dăm de dracul !” „Cine o fi «Quasimodo» ăsta ? (omul mergea şi puţin aplecat spre dreapta, purtînd parcă o cocoaşă pe umeri). Şi crezi că în sac... ?”, a întrebat Ga- briel. „Ne lămurim noi, adică sper să ne lămurim ! Numai de nu ne-ar căra cine ştie pînă unde...” „Aoleu, spuse Gabriel, privind spre ceas : întîrziem de la liceu, depăşim ora de învoire !” „Nu-i nimic, adăugă Andrei. Vor înţelege !” „Şi dacă tipul are în sac cine ştie ce... prostie şi nu ceea ce ne gîndim noi ? S-ar putea să-l urmărim degeaba. Mai ajungem şi caraghioşi. îţi dai seama ce prilej de băşcălie le-am oferi colegilor : «detectivii păcăliţi«- !”

Din grădină în grădină, au ajuns pînă la ultima, unde „Quasimodo” s-a oprit, îndreptîndu-se spre o casă nu prea mare, aflată în apropiere de pădure. A intrat printr-o uşă din spate...

„Ei, «Sherlock Holmes», ce facem acum ? Aşteptăm aici pînă vine dînsul să ne spună ce avea în sac şi să ne felicite pentru urmărire, ori...”, întrebă Andrei. „în loc să-ţi pui mintea la contribuţie, trăncăneşti aşa, de pomană ! spuse, puţin iritat, Gabriel. Hai să ne apropiem de fe

restre !” : „Poate ajungem şi noi băieţii lui «Quasimodo», ne rupe ăsta vreun picior-şi face să ne crească vreo cocoaşă, să-l ţinem minte toată viaţa !”, Interveni, din nou, Andrei.

Ajunseră lîngă'casâ. Pomii din jur îi ascundeau destul de bine, cu greu i-ar fi putut descoperi cineva. Doar dacă „omul cu sacul” nu-i observase deja şi-i atrăsese, conştient, în vreo capcană. Gîndindu-se ia aşa ceva, Andrei privi speriat în jur, ferindu-se parcă să nu-i sară cineva în spate...

„Ia te uită !”, spuse Gabriel cu mirare, făcîndu-i semn colegului său.

De la fereastra prin care priveau ei se vedea o încăpere, nu prea mare, cu un divan lat într-o parte, scund, aproape de pardoseala camerei. Pe divanul acoperit cu un pled miţos din lînă albă de oaie se afla o femeie, nici prea tînără, nici prea în vîrstă, cu un chip plăcut, legată în jurul capului cu un batic subţire de mătase, înfăşurat de parcă era un turban. Avea pe ea un pulovăr, ce se mula frumos pe trup, şi pantaloni. De fiecare ureche îi atîrna cîte un cercel – un rotocpl mare din aur.

În jurul ei – în pat, pe podeaua acoperită de covoare –, cărţi, teancuri de cărţi.

La capătul divanului, care se învecina, pe jumătate, cu o altă fereastră a camerei, pe o măsuţă, se găseau tot felul de obiecte, probabil pentru toaletă, şi o lampă frumoasă, cu un bec aprins.

La lumina acestuia cercetaseră cei. doi băieţi camera, sucindu-şi nasurile lipite de geamul de-afară, cînd într-o parte, cînd în alta.

„Quasimodo”, în picioare, dar aplecat spre femeie, scotea din sacul cu pricina cărţi, pe care le întindea gazdei. Femeia le primea, le privea pe fiecare cîteva clipe, după care le repartiza spre diferite teancuri, aruncîndu-le ori aşezîndu-le, dacă ajungea pînă acolo.

— Iată unde sînt cărţile furate, Andrei ! spuse, în şoaptă, Gabriel. Ei, ce facem acum ?” ; „Ăştia ar trebui prinşi în «flagrant delict», cum se spune’! Uite aşa cum sînt acum acolo ar trebui prinşi !” ; „Atunci, rămîi tu, puişorule, de pază, că eu am plecat. Alerg la şcoală, să

chem ajutoare”, spuse Andrei. „Ba rămîi ta* că eşti mai solid decît mine şi mai bun ia lupte; nu te lăudai chiar azi ? ! Dacă e nevoie de ceva, te descurci tu. Fa ! Am plecat !” mai spuse Gabriel„ Ai grijă !”

Lui Andrei i s-a făcut dintr-o dată frig. Parcă 0 bătea un vînt rece din spate. Se întoarse, dar mu simţi nici o asemenea boare (era începutul lui iunie, cu o căldură de „scoteai limba” pe la mijlocul zilei).

„în casă trebuie să fie răcoare, dacă „madam" stă îmbrăcată cu pulovăr şi pantaloni”, se gîndi băiatul, retră- gîndu-se puţin din fereastră, în clipa în care cei doi, atraşi parcă de ceva, îşi îndreptară privirile într-acolo.

„Te pomeneşti că ăştia m-au simţit î* gîndi şi se ascunse după un pom. Se făcuse întuneric de-a-binelea. „Şi-acum dacă iese «Quasimodo» eu ce fac, mă bat cu el ? Dacă are vreun cuţit şi ajung mîine «erou» ? O las pe mama cu ochii în lacrimi ! Şi pe Mírela !”

Ajunseserăm în dreptul postului de Miliţie, continuă căpitanul să povestească. „Să intrăm, să luăm pe cineva de-aici, că doar n-o să ne batem noi cu hoţii. Şî-apoi trebuie să şi constate cineva, să facă «proces-verbal»„, am spus eu.

Am intrat, am explicat în fugă şi am luat cu noi doi miliţieni : un plutonier-major şi un sergent.

Ne apropiam de casa descrisă de Gabriel, cînd, din spate, dinspre centrul oraşului, unde se afla librăria, s-au pornit strigăte : „Foc,! Foc ! Arde !”

„Ce s-o fi întîmplat ?”, ne-am întrebat toţi patru, parcă într-un glas.

„Te pomeneşti că au dat foc librăriei, mă gîndesc eu şi chiar spun acest lucru. Mergeţi dumneavoastră acolo, mă adresez plutonierulüi-major şi sergentului, vă

conduce băiatul. Eu mă întorc să văd ce s-a întîmplat ! Vedeţi să nu vă scape ! Lucrurile par să aibă legătură, mai spun, în timp ce începusem deja să alerg... îmi mergea şi mie mintea mai abitir decît elevilor mei !...

Pe măsură ce mă apropiam, vedeam ridicîndu-se, chiar dinspre locul unde ştiam librăria, o coloană de fum alb,

gros... Lumea începuse să se agite. Se agitau vorbele mai mult, pentru că, de alergat într-acolo, nu alerga aproape nimeni în afară de mine...

...Agitaţia a ajuns, parcă adusă de vînt, şi pînă la casa de lîngă poala pădurii.

„Quasimodo” ieşise afară. Se afla pe treptele casei. Andrei îl vedea bine, din spatele pomului, unde era ascuns, {între timp se apropiase din nou de fereastră şi văzuse cum femeia îi aruncase nişte bani – plata pentru cărţi. El îi luase, îi mototolise în palmă, şi-i băgase apoi într-un buzunar de ia pantaloni.

S-a aplecat după aceea, îngenunchind lîngă un dulap. A scos de-acolo o sticlă şi două pahare. A turnat într-unul şi l-a întins femeii. Aceasta i-a făcut un semn, refuzîn- v du-l. Bărbatul şi l-a apropiat atunci în grabă de buze şi l-a golit. A dus apoi sticla la gură şi a început să bea, înghiţind cu lăcomie, înghiţind, înghiţind. Cînd s-a oprit, ca să respire, şî-a şters gura cu mîneca, în timp ce privea sticla, golită mai mult de jumătate. Femeia a strigat la el, cerîndu-i, probabil, să se oprească. Drept urmare, bărbatul a dus din nou sticla Ia gură şi nu s-a oprit decît cînd a simţit că nu-i mai curge nimic din ea pe gît. Atunci a îndepărtat-o, arurtcînd-o pe covor. Apoi a ieşit din cameră.

„Quasimodo" privea acum spre Oraş, atras de coloana de fum alb, ce putea fi văzută şi de aici. *O* vedea şi Andrei, fără să înţeleagă ce se petrece.

Bărbatul însă pricepu şi, trezit parcă dintr-un vis de ■câteva clipe, s-a repezit pe uşă, în casă. S-a apropiat în grabă şi elevul de fereastră. Cei doi strîngeau cărţile, ingrămădindu-le în saci, pe care femeia-i scotea dintr-o iadă. A rămas să facă treaba aceasta, mai departe, femeia, în timp ce „şchiopul" aruncă un sac pe umăr şi cu altul într-o mînă se strecură pe uşa din spate, încercînd să se piardă în întunericul din grădină, cine ştie spre ce ascunziş.

în aceste clipe, Andrei, cu inima prinsă parcă în nişte căngi de oţel, nu ştia ce să facă... Se hotărî :

trebuia să-l oprească, altfel scăpa şi rămânea zadarnică toată truda.

Din cîţiva paşi ajunse lîngă el şi i se prăvăli cu toată forţa în spate, doborîndu-l la pămînt. Bărbatul, puternic, încercă să se răsucească. Andrei simţea că, dacă se întoarce cu faţa spre el, era pierdut. Ridică un pumn şi-l lovi în cap, o dată, şi încă o dată. Avea pumn puternic, asta o ştia, vrusese chiar să facă box, o vreme se şi antrenase... Cînd simţi că rezistenţa omului de sub el scade, îi prinse mîinile, una cîte una, trăgîndu-i-le spre spate, în timp ce cu genunchii îi apăsa mijlocul cît putea el de tare. îşi desprinse în grabă cureaua de la pantaloni, pe care i-b trecu adversarului în imediata apropiere a palmelor – mari cît două lopeţi – şi strînse pînă ce acesta începu să geamă. Acum era sigur că n-o să-i scape, iar dacă ar fi încercat totuşi- ar fi fost nevoit să-l lovească mai departe, mai ales că, dibuind prin apropiere, dăduse peste o scurtătură de lemn numai bună pentru aşa ceva.

Astfel l-au găsit Gabriel şi cei doi miliţieni, cînd au sosit, după numai cîteva minute.

„Repede, în casă ! a strigat Andrei. Să nu scape femeia !"

Cînd am ajuns în spatele librăriei, începuseră să se arate şi flăcările. Ajunseseră, înaintea mea, un miliţian, ca şi vreo şapte-opt bărbaţi,- ce se chinuiau să spargă uşile.

Focul izbucnise într-o anexă lipită de clădirea principală şi comunicînd cu aceasta. Acolo era depozitul pentru *papetărie,* A sosit în grabă şi responsabila, care se afla într-o stare de disperare.

,,Duceţi-vă careva şi anunţaţi la liceu că arde librăria, m-am adresat eu, peste mulţimea adunată. Să vină imediat elevii !"

Am deschis uşile, din spatele cărora -au izbucnit flăcările. Am început să organizez pe cei ce mînuiau găleţile cu apă. S-a găsit pînă la urmă şi un furtun. Apoi, încă unul, şi încă unul, alimentate din diverse guri de apă. Flăcările nu se potoleau însă... Au fost anunţaţi şi pompierii. Nu ştiu cum de ne gîndiserăm atît de tîrziu tocmai la ei...

În cîteva minute, peste o sută de elevi se aflau la uşile librăriei. Cine credeţi dumneavoastră că se găsea

în fruntea acestora ? Copiii aceia care îndrăgiseră atît de mult cărţile...

Cînd au aflat că arde librăria, au ieşit din sălile de clasă – se aflau la studiu –, au traversat platoul în cea mai mare grabă şi-au început să alerge prin grădină, în direcţia în care voiau să ajungă cît mai repede , şi care nu coincidea cu direcţia porţii. Săriseră, în cîteva clipe, peste gardurile liceului, şi ajunseseră gîfîind...

Trebuia să salvăm cărţile din depozitul aflat în imediata apropiere a celui cu obiecte de papetărie. Cu elevii sosiseră şi cîţiva profesori-ofiţeri. A sosit, bineînţeles, şi tovarăşul director. Comandantul era plecat din localitate.

Am organizat împreună evacuarea şi, totodată, paza cărţilor, ca şi a altor obiecte salvate din depozitul în flăcări... Copiii aceia au fost, stimate coleg, o *minune !* S-au purtat ca nişte oameni de curaj, gata să facă orice sacrificiu.

— O minune ! repetă Valeriu Bogdan, meditativ. Chiar aşa îi numea'şi comandantul în visul meu de astă-noapte !

— Nu ştiu ce spunea comandantul despre ei în visul dumneavoastră, nu mi l-aţi povestit încă, dar ceea ce vă spun n-a fost vis, ci realitate, care-ţi poate înălţa sufletul chiar şi pînă la starea aceea euforică de vis, dacă vreţi !

Responsabila, o femeie în vîrstă, mai avea vreo doi-trei ani pînă să iasă la pensie, fiinţă chinuită, după cum aveam să aflu, trăise o mare dramă. Avusese un băiat, un copil foarte bun, din cîte se spunea, care, la vîrsta de 21 de ani, dispăruse pe frontul de Vest, către sfîrşitul celui de-al doilea război mondial.

Viaţa ei şi a soţului ei, pe-atunci un om de treabă, bărbat întreg, falnic, muncitor forestier, a intrat în penumbră. Ani de zile, mama celui ce dispăruse atît de prematur n-a putut fi văzută decît cu lacrimile pe obraz. Tatăl a început să bea. Din cauza băuturii a avut un accident groaznic de muncă, în urma căruia rămăsese şchiop pentru toată viaţa. încă un accident – la coloană şi la umărul drept –, ca şi mersul acela cu corpul mereu aplecat, spre piciorul rămas mai scurt, îl

schimonosiseră, făcuseră din el o arătare, de care aproape că se speriau copiii. Fusese pensionat, dar, ca să poată să-şi procure

băutura de care zilnic avea nevoie, mai muncea pe ici pe colo, pe la cîte cineva, fie pe bani, pe care îi dădea pe băutură imediat ce-i cîştiga, fie pe cîte-un pahar, două de „otravă”, cum numea soţia sa tot ceea ce el bea. Cînd se îmbăta, şi se îmbăta aproape în fiecare zi, devenea violent, faţa — şi aşa buhăită, că ajunsese de nerecunoscut — i se congestiona, i se învineţea, ochii îi luceau de parcă ar fi avut febră, mîinile începeau să-i tremure, nu-şi mai putea controla şi stăpîni reacţiile, gesturile. Ajungea, în asemenea momente, o jalnică epavă. Cît era treaz însă se purta ca un om normal, blînd şi trist, conştient de nenorocirea ce se abătuse asupra lui, a soţiei sale, a casei lor.

Deşi îl bănuia, de-o vreme, soţia nu putuse să admită că el ajunsese pînă într-acolo, îneît să fure cărţile. De mai mult timp, la fiecare inventar, ieşeau lipsuri ; lipseau tocmai cărţi bune, scumpe, căutate...

„Nu, îşi spunea responsabila, parcă spre a se autocon- vinge mai departe, bărbatul meu n-% ajuns să fure !... Nu se poate... De la cine să fure, de la mine ? Păi nu e şi de la el ? Da, e neglijent, aruncă mucurile de ţigări aprinse pe unde se nimereşte. Mereu i-am spus : «O să dai foc la totul, Ioane, într-o zi, şi-atunci ori rămînem în drum, ori intrăm în puşcărie, adică pe mine mă bagi în puşcărie, pentru că eu răspund aicea, eu, auzi ?»-." Ţipa la el, zguduindu-I de piept, fiindcă tocmai aruncase o ţigară aprinsă între nişte hîrtii din depozit. îl mai folosea şi pe el, îl punea să-i care cărţile, mărfurile, în general, să le aşeze, să le şteargă de praf...

„Dar, dacă..., îşi spuse ea acum, în desperarea în care se afla, nemernicul a dat foc tocmai pentru a acoperi un nou furt ? ! Oare pînă aici să fi ajuns ? !..."

în sfîrşit, focul a fost stins. Râmîneau să fie evaluate pagubele, adică ceea ce se distrusese din depozitul de pa- petărie. Cărţile fuseseră salvate în întregime. Nici o carte nu fusese cuprinsă de flăcări ; erau, desigur, multe ude, dar nu distruse ori pierdute.

Responsabila a trăit însă cîteva zile cu o spaimă ne-maipomenită pînă a făcut- un nou inventar. „Precis mi-au dispărut atîtea'în zăpăceala aceea. Nu se poate să nu fi

dispărut ! Lumea este ticăloasă, chiar cînd te afli în nenorocire se mai găsesc unii care te lovesc, tocmai atunci, aşa, să nu te mai ridici !

Inventarul i-a arătat că, în afară de cîteva zeci de volume, care ieşiseră lipsă şi la precedentul inventar, făcut doar cu o săptămînă înainte de incendiu, toate celelalte cărţi se aflau în librărie...

„Cum ? a întrebat ea atunci. Nici o carte pierdută ? în toată zarva aceea ? Cine le-a salvat ? Cine a avut grijă de ele ?"

Fusese atît de ínnebunită de spaimă, în timpul incendiului, încît nici nu observase ce rol jucaseră elevii noştri în seara respectivă. Cînd a aflat că toate cărţile i-au fost salvate şi apărate („să nu se piardă") de băieţii de la Liceul Militar, ochii i s-au umplut de lacrimi.

între timp, spre nenorocirea, dar şi spre binele ei, totodată, Miliţia, care descoperise, tot cu ajutorul a doi elevi, după cum avea să afle şi ea, drumul cărţilor furate, i le-a înapoiat pe cele mai multe dintre, ele – cîteva fuseseră vîndute sau „dăruite" altor persoane de femeia din casa de lîngă pădure (persoană dubioasă şi din alte puncte de vedere, ce rămăsese să fie cercetată). Cu ocazia aceasta s-a descoperit, fireşte, şi hoţul, ca şi autorul, involuntar, al incendiului. El nu era altul decît bărbatul responsabilei, „Quassimodo" cel urmărit de Gabriel şi de Andrei şi „răstignit" ,1a pămînt de acesta din . urmă. A mărturisit totul în privinţa cărţilor. Incendiul sigur că se declanşase de la un rest de ţigară aprinsă, aruncat, din nebăgare de seamă, în depozitul papetăriei...

Ne apropiem, în sfîrşit, de final, spuse căpitanul-profesor. Femeia a venit peste puţin timp la şcoală. Era într-o vineri dimineaţă, cînd avea loc *revista liceului.* L-a rugat pe comandant să-i permită să apară în faţa elevilor... Rugămintea i-a fost îndeplinită.

Cînd s-a apropiat de microfon, era copleşită de emoţie. Le-a mulţumit elevilor cu vorbe simple, dar fierbinţi, rupte din suflet. Aplauzele lor au trezit-o parcă

dintr-o visare. Obrazul, congestionat de irăirea adîncă ce-o stă- pînea, a început să i se lumineze, ochii să-i zîmbească, iar buzele să îngîne ca pe o rugăciune numai a sufletului ei : „O minune, copiii aceştia sînt o minune !”

24

— Tovarăşe colonel, e uşor să fii comandantul unui liceu militar ? întrebă Valeriu Bogdan.

— Ce este uşor pe lumea aceasta ?

— „Uşor nu e nici cîntecul. Zi

şi noapte – nimic nu-i uşor pe pămînt :

căci roua e sudoarea privighetorilor

ce s-au ostenit toată noaptea cîntînd”, interveni căpita- nul-profesor, citind aceste splendide versuri ale lui Lucian Blaga.

— Mă gîndeam, cînd v-am întrebat, spuse, în continuare, profesorul – la faptul că – şi acesta este doar un singur aspect al problemei ! –, deşi aici făuriţi, aşa cum am mai discutat, o *lume distinctă,* ea este alcătuită, la rîndu-i, din oameni distincţi, din individualităţi. în acest sens deci şi la dumneavoastră cunoaşterea şi promovarea personalităţii constituie o preocupare de bază a vieţii şcolare şi militare. Cu atît mai mult, cu cît *la suprafaţă,* elevii dumneavoastră sînt la fel, ori mai degrabă par la fel, fiindcă uniforma le creează acea imagine.unitară, fiind, poate, primul element ce generează sentimentul colectivităţii şi al puterii totodată.

în ceea ce ne priveşte, noi, „civilii”, trebuie să trudim ca să asigurăm în şcolile noastre acea unitate de aspect. Şi, dincolo de cerinţa *regulamentului,* care ne ajută în această grivinţă, mai importantă mi s-a părut totdeauna munca de a lămuri elevul, eleva, cum că ceea ce li se cere *este şi necesar !*

„Ce înseamnă necesar în acest caz ? par să întrebe ei, eu zîmb'etul pe buze. Adică, vreţi să spuneţi că ne e mai bine, nouă, aşa, într-o uniformă, din care nu mai poţi ieşi decît în zilele de sărbătoare şi în vacanţe, mai bine decît în hainele noastre obişnuite, frumoase, diverse, care ne fac... aşa şi pe dincolo... Fetele ar putea să spună desigur : care ne arată mai cochete, mai subţirele, mai... şi, în orice caz,_ ne scot din anonimat, nu mai sîntem :

una dintr-a IX-a, sau a X-a, ori a XH-a, ci... Asta vreţi să spuneţi ?”

Sigur că, la asemenea întrebări, gîndite sau formulate chiar, răspunsurile pot fi multiple, succinte ori mai ample... În esenţă însă, mă gîndesc – precizează Valeriu Bogdan – şi am şi spus uneori elevilor mei acest lucru, că tînărul trebuie să înţeleagă şi, înţelegînd, este dator să şi accepte că în viaţă, indiferent în ce cadru se desfăşoară (ori se va desfăşura), omul nu poate trăi „de capul lui”, adică fără să trebuiască să respecte, ca pe o necesitate vitală,‘subliniez : legi, reguli, cerinţe...

Mult mai greu este însă cu ceea ce se află dincolo de uniformă. În această privinţă cred că noi, dascălii, oricît ne-am strădui să nu fie aşa, rămînem foarte mult datori vieţii. Atîtea zone din fiinţa copiilor ce ne sînt încredinţaţi spre formare rămîn, măcar în parte, în umbră pentru noi, din vina noastră, din vina lor, adică a copiilor, din vina vieţii...

Cert este că ne trezim, nu de puţine ori, cu altcineva în faţă decît cu cel pe care-l cunoşteam de unul sau de mai mulţi ani... În îndelungata mea activitate de profesor, de director de liceu, n-au fost puţine asemenea surprize. Iată una dintre ele. Să-mi daţi voie să v-o povestesc, să vă reproduc, pe cît îmi voi aminti mai bine, un dialog...

„Să trăiţi, tovarăşe director ! Permitşţi-mi să raportez : sînt caporalul...” (sînt mulţi ani de-atunci ; eram, pe vremea aceea, directorul unui liceu din Capitală).

Mai întîi am izbucnit în rîs ! Dar, după cîteva secunde, luîndu-mi şi eu rolul în serios, m-am ridicat de la birou, m-am apropiat de „caporal”, i-am întins mîna şi i-am ordonat r „Pe loc, repaos !” Apoi, măsurîndu-l cu interes şi admirîndu-i corectitudinea ţinutei... militare, l-am invitat pe musafirul meu să ia loc în fotoliu.

„Cum să stau eu în fotoliu, în faţa dumneavoastră, tovarăşe director ? Nu ştiţi, locul meu e acolo, în colţ, în picioare ! Permiteţi-mi să vă amintesc că eu sînt fostul dumneavoastră elev... Am absolvit liceul acum un an şi jumătate. Dar... pînă am terminat, de cîte ori n-am

stat eu în colţul acela şi nu v-am ascultat vorbele de dbjană...

„Credeai că nu te-am recunoscut ? i-am spus. Este adevărat eă în, atîtea dăţi în care ai stat «la colţ», cum zici tu, n-ai reuşit aproape niciodată «să te ţii» pe două picioare : te scălîmbăiai cînd pe unul, cînd pe celălalt ; şi, deşi îţi vedeam de fiecare dată urechile, cam roşii, ce-i drept, mereu am avut impresia că eşti surd, fiindcă nu auzeai nimic... Dar eu am uitat aceste lucruri, le-am uitat de-atunci. Sper că nu spre a mi le aminti ai venit pe la mine i”

„Şi da, şi nu, tovarăşe director !”

„Te rog să iei loc ! (Băiatul nu s-a aşezat pe nici unul dintre fotolii, ci şi-a tras, dintr-un colţ, un scaun pe care „a luat loc” aproape jenat; m-am făcut că nu observ)... Şi spune-mi ce înseamnă : «şi da, şi nu» ?”

„Adică..., ce mai, tovarăşe director, nu mai e ce-a fost ! Armata...”

„Ce vrei să spui ?”

„Armata a făcut *alt om* din mine !”

„Bravo ! spusei, afectînd supărarea. Şcoala n-a reuşit nimic, armata – totul !”

„Vă rog să mă scuzaţi, nu asta am vrut să spun. Mă refeream la... disciplină. Ce *mai!* E... altceva”

„Cît priveşte disciplina, «ce mai», «e», într-adevăr, «altceva» !”

„Tovarăşe director, dacă aţi şti ? ! ...Phii ! Smirnă ! Ce mai, la milimetru ¡ Acolo nu merge !”

„Va să zică... «acolo nu merge» ! Bine de cei din armată !”

„Ştiţi..., cînd mă gîndesc la cîte necazuri v-am făcut, îmi pare rău, zău că-mi pare rău, tovarăşe director ! Şi de asta am venit la dumneavoastră. Dar am vrut, mai întîi să vă văd, să...”

„Mă bucur,, «zău» că mă bucur ! i-am răspuns, într-adevăr bucuros, cu sufletul încălzit. Şi să ştii că sînt mulţumit,mai ales de... schimbare !”

„Hei,: dacă ar şti ăştia mici ! Cred că mai aveţi din cei... ca mine ! Adică..., aşa cum eram eu, altădată...”

„Din. păcaite, ¡rau ducem lipsă. Ce să-i faci, o să ¡le vină şi lor rîndul...”

„Da, da... zise, de data aceasta gîhdiţor, .băiatul. O să le vină şi lor rîndul !”

„Hai să lăsăm asta ¡../ Altfel, ce mai faci ?”

„Ce să fac, tovarăşe director, armată ■!”

„"Armata o să se termine. Şiaipod ■?”

„Apoi... o să mai vin eu pe la dumneavoastră. Trebuii să intru' neapărat la o şcoală tehnică de mecanică (pe-atunei, mai erau asemenea şcoli). Am învăţat ceva în armată şi vreau să mă calific. Ştiţi că-mi place grozav să fiu mecanic *1”*

„Şi mie îmi place... să te văd cum ară/ţi şi să aud ceea ce spui !... «Ce mai», îmi place, şi-ţi mulţumesc că ai venit *să mă vezi!”*

„Dumneavoastră, mie ?... Vă rog să mă iertaţi dacă v-am deranjat ! Să trăiţi ! Vă rog să-mi peramdfteţi să mă retrag 1...”

„Stai, stai ! i-am spus atunci. Mai stai puţin L: Despre poezie... nu-mi vorbeşti nimic ?”

„Cum, v-aţi adus aminte şi despre asta ? Extra-ordinar !”

„Cum să nu-mi aduc aminte ? Poezia este ceva... de care totdeauna ar trebui să ne amintim...”

„Mă copleşiţi, tovarăşe director, mai ales că eu, parcă ce scriam eu...”

„Unele lucruri nu erau rele !”

Băiatul s-a luminat, ca şi cînd i-ar fi răsărit un soare întreg pe faţă, în clipele acelea...

„Păi, dacă e aşa, «îmi daţi curaj. Ştiţi, la armată, cînd mă gîndeăm la ai mei, acasă, la... şcoală, să nu rîdeţi de mine, m-am gîndit de-atîtea ori şi la şcoală... Şi, drept să vă spun, vă rog să mă credeţi, m-am gîndit totdeauna frumos, cu nostalgie... Acum începusem cu adevărat viaţa, intrasem în *regulamentul* ei... Stînd însă eu aşa şi gîn- dindu-mă, mai «ciocneam cuvintele», vorba dumneavoastră, încercam să le potrivesc cu zvîcnirile din suflet...” „Aşadar ai continuat şi cu poezia !”

„Unele mi-au fost publicate în gazeta unităţii, să ştiţi !” „Bravo, te felicit !”

„Dacă aş şti că nu vă plictisesc şi că n-o să rîdeţi de mine, v-aş spune una...”

„Păi, în cazul acesta, înseamnă că tu nu mă cunoşti deloc pe mine, *caporal !* Cum, aşa mă ştii tu, că... ? !”
„Iertaţi-mă, tovarăşe director, m-am gîndit că şi aşa aţi pierdut atîta timp, ştiu că aveţi treburi multe, poate...”
„Dă-i drumul, caporal ! Să auzim !”

„Mă impresionase teribil *jurămîntul.* Ştiţi dumneavoastră ce momente sînt acelea cînd depui *jurămîntul ?...* Adică ştiţi, iertaţi-mă, cum să nu ştiţi, şi dumneavoastră aţi trecut prin ele...”

„Am trecut, e adevărat ! Şi pentru mine a fost o *clipă sfîntă,* de legătură şi de legămînt cu ţara, cu ce a fost şi ce-o să fie ! Hai să vedem ce-a ieşit din «clipa» ta. Dă-i drumul !”

A luat poziţie de drepţi, şi-a potrivit ţinuta şi a început :

„Cu sufletul fremătînd Ca
o ramură tînără înfiorată
de vînt, am rostit, cuyînt
de cuvînt, cu ochii-aţintiţi
la drapel, primul meu
jurămînt !
Cine-ar putea să spună
ce furtună de gînduri a
stîrnit în mine el,
jurămîntul ? !
Simţeam că-mi clocoteşte
sub picioare
pămîntul
de durerea osemintelor ce-a
adunat în atîtea bătălii peste
care **a** fluturat,

biruitor,
gloriosul drapel...
În aer
plutea o boare de
fermecată sărbătoare :
O muzică, pornită din
creştet de munţi, cu
unduiri de ecou şi
clipocit de izvor, ori cu
mistuitoare doine de dor.
vibra în preajmă,
mîngîindu-mi simţirea, în
timp ce, solemn,
rosteam,
cuvînt de cuvînt, primul
meu *jurămînt !"*

Am aplaudat, fireşte !

Atunci, a mai scos din buzunar o foaie de revistă şi mi-a întins-o. Este aceasta, de pe care v-am citit jurămîntul de legătură cu ţara, al fostului meu elev de demult...

Mi-a mai recitat el şi-un *Colocviu cu arma,* purtat în prima noapte de santinelă..., iar la plecare mi-a lăsat un carneţel pe care m-a rugat să-l citesc „cînd voi avea timp"... Mi-a făcut mare plăcere vizita băiatului aceluia, pe care eu nu-l cunoscusem, nici pe departe, îndeajuns ! Armata decantase şi pusese în valoare aurul fiinţei sale. îmi făcuse astfel o surpriză...

— Ceea ce-aţi relatat, spuse comandantul şcolii, demonstrează faptul că pe lîngă necesitatea cunoaşterii profunde a celor cu care lucrăm şi pe care vrem să-i influenţăm, să-i formăm, importanţă deosebită au nu atît condiţiile create unei colectivităţi spre a se dezvolta, cît mai ales scopurile pe care i le punem în faţă, idealul spre care o chemăm, ca şi ajutorul dat spre a-l atinge.

— Sigur că la *reuşită* contribuie substanţial personalitatea dascălului (a rezultat şi din ce s-a spus, de altfel), intervine directorul cU părul alb, ceea ce este el şi, mai ales, ce ştie să facă *cu ceea ce este* în faţa elevilor. Astfel, după părerea mea, prestigiul profesorului – din care face neapărat parte şi ceea ce se cheamă *farmecul* lui ! – este determinant în evoluţia elevului, dacă ne referim la factorii ce-l pot influenţa pe acesta. Mi-aŞ putea argumenta afirmaţia cu destule exemple din cadrul colectivului nostru. Mă voi referi la unul reprezentativ.

Iată, cu vreo cîţiva ani în urmă, în colectiv a sosit o nouă colegă : tînără, frumoasă, foarte bine instruită, foarte bine educată, cu bun-gust în felul în care se îm-brăca, cu tact şi echilibru în întreaga comportare – cu colegii şi elevii –, cu vorbă caldă şi domoală, dar pro-fundă, mereu cu un zîmbet fluturîndu-i pe buze, chiar dacă nu avea neapărat motive şi stare sufletească pentru zîmbet. Prin tot ceea ce am amintit, colega noastră era şi este (nu->i indic specialitatea spre a nu merge prea mult la identificări, căci, la urma-urmei, ceea ce spun ar putea fi luat drept un simbol) o persoană cu un farmec deosebit, un om de prestigiu, pe care şi l-a cîştigat de la început şi, de-atunci, îl păstrează, consolidîndu-l.

Care credeţi că a fost reacţia elevilor cînd au văzut-o intrînd pe uşa clasei lor ? !

— Degeaba mă puneţi la încercare, spuse Valeriu Bogdan, fiindcă o. ştiu. O ştiu de la sursă, adică de la elevii clasei lui Radu : elevii s-au ridicat din bănci, parcă fulgeraţi de zîmbetul profesoarei, au răspuns la salut ori au dat raportul – nu ştiu exact ceea ce spuneau că au făcut în această privinţă (ştiţi mai bine dumneavoastră cum se procedează !), dar, după aceea, au rămas înlemniţi. Un minut întreg, sau mai mult, poate „o veşnicie", zicea băiatul, poetizînd, vă daţi seama, au rămas în picioare ca nişte stane de piatră. „Parcă eram o pădure tînără, de trunchiuri viguroase, însă încremenită într-o frumoasă mirare, provocată de apariţia unei neasemuite flori ! a continuat Radu, făcînd apel la capacitatea lui de metaforizare. Cînd ne-am aşezat, eram toţi cu sufletele pe

— buze. Îi sorbeam vorbele cu sufletele noastre, cu inimile, cu întreaga noastră ființă. Am jurat atunci: fiecare în gînd și apoi toți, la sfîrșitul orei, de data aceasta cu glas tare, că atîta timp cît ne va fi profesoară, vom învăța și ne vom purta în așa fel, încît să nu-i ofilim niciodată zîmbetul acela bun...

— Şi, de-atunci, reluă directorul, clasa lui Radu, ca şi toţi ceilalţi elevi la care predă colega noastră învaţă bine şi foarte bine *şi* de dragul profesoarei lor !

— Mi-aduc aminte că odată, demult, cînd eram ca ei – mărturisi Valerivi Bogdan –, şi eu am învăţat la o anumită disciplină, mai mult decît o făcusem pînă atunci, *şi* de dragul unei profesoare.

Fiind şi noi acolo, în internat, numai băieţi, ca şi aici, ne uitam cu multă atenţie şi uneori cu jind (nepermis, fireşte) după profesoarele noastre mai tinere...

La începutul trimestrului al doilea al uneia din clasele făcute la Şcoala Normală (aveam vreo cincisprezece ani şi jumătate) ni s-a schimbat profesorul de fizică (s-a mutat la altă şcoală, ori a plecat din oraş) şi în locul lui ne-a venit o profesoară. Era tînără, frumoasă, şi aproape că aş putea repeta şi eu, pe drept, descrierea făcută de tovarăşul director colegei dumneavoastră. Era îmbrăcată în negru, purta doliu deci – după soţul ei, aveam să aflăm mai tîrziu, tot profesor, care se prăpădise în război ! (Momentul la care mă refer trebuie situat cu cîteva luni înainte de încheierea războiului antihitlerist.)

Noi n-am observat doliul, ci numai faptul că ne-a

intrat pe uşă o femeie frumoasă, care ne-a anunţat că în anul acela, pînă la sfîrşit, ne va fi profesoară de fizică. Ne-am bucurat, am aplaudat chiar, după care am rămas cu ochii lipiţi de ea. Astfel că, dacă se ducea într-o parte a clasei, porneam şi noi, cu ochii, fireşte, într-acolo, dacă apărea în faţa culoarelor dintre bănci, mai să ne spargem capetele, pe care le ciocneam în timpul aplecării, dintr-o parte şi din alta, spre a o vedea mai bine.

în sfîrşit, aşa cum mărturiseam – adăugă Valeriu Bogdan, în tot anul acela am învăţat fizica -şi de dragul profesoarei mele. Şi nu numai eu, ci şi ceilalţi colegi !

Cînd se-apropia ora la care trebuia să sosească, în clasă ori în laborator încetau orice zgomot, orice murmur, în afară de cel al inimilor noastre tinere, abia săltate din prima copilărie, care îngînau un cîntec al lor, frumos şi cald, ce-şi revărsa lumina pe obrajii cu puf şi culori de piersică.

Profesoara noastră ştia, observase de mult acest lucru, ştia şi se bucura că ne luase în stăpînire fiinţele, de care se îngrijea, printr-o trudă deosebită, să crească şi să se împlinească spre luminile, cele nemuritoare, ale cărţii.

În vacanţa cea mare i-am dus dorul, iar în anul următor am aflat, cu părere de rău, că a plecat din tîrguşorul nostru nu ştiu spre ce zare a vieţii. Ne-a venit un alt profesor. Preda şi fizica, şi chimia. Era cel ce mă va lăsa să dorm, în ultimul an de şcoală, într-o cameră-anexă a laboratorului...

25

— Marius, tu ce vei urma cînd termini liceul ? întrebă profesorul.

— Academia Militară ! O facultate tehnică...

— Măi, dar toţi vreţi să urmaţi Academia ! Parcă liceul militar pregăteşte cadre pentru şcolile de ofiţeri... Dintre voi cine se face ofiţer ?

— Cei mai mulţi ! răspunse Victor. Pentru Academie vor candida doar cîţiva : Radu, Doru, Marius...

— Şi-atunci de ce-ai mai venit la liceul militar, Marius ? De ce nu te-ai gîndit să mergi direct la Academie, că doar acolo se primesc candidaţi şi dintre absolvenţii celorlalte licee, după cîte ştiu eu, dintre „civili" ?

— Ar trebui s-o luăm, cu motivaţia, de la capăt...

— Să n-o luăm, s-o continuăm, dacă se poate !

— E bine, într-adevăr, să n-o luăm de la capăt, fiindcă întrebarea dumneavoastră are un *schepsis,* bate în altă parte.

— Mulţumesc ! Deci ?

— Apropo mai întîi de civili : să ştiţi că aici aţi atins un punct al nostru dureros. Ştiţi că e o problemă...

— Poate că sînt chiar mai multe...

— Poate !.

— în regulă ! Să vedem mai întîi „problema” !

— în ultimul timp, din cauza ei, a „problemei”, am început să fim cam îngrijoraţi. Mă refer, între altele, la faptul că, iată, în timp ce noi stăm aici, în acest perimetru, în c*etatea* noastră, şi învăţăm la *toate disciplinele* din catalog, dumnealor, „civilii”, viitorii noştri concurenţi, de mult, din clasa a X-a, dacă nu chiar dintr-a IX-a, au părăsit această practică, pregătindu-se doar (mă gîndesc, desigur, la pregătirea serioasă, temeinică, sistematică) la ceea ce-i interesează, în principal : matematică şi fizică. în asemenea condiţii, bineînţeles că, oricît ne-am strădui noi, egali nu mai putem fi !

— „Egali”, nu ! Superiori, da !

— Nu, nu ! Mă iertaţi ! Eu vorbesc serios, să ştiţi !

— Nici eu n-am glumit, să ştii !

— în sfîrşit..., dacă-mi permiteţi să continui...'

— Te rog !

— Deci *aceea* a fost „una la mînă !” A doua : în tîinp ce noi ne pregătim doar cu profesorii noştri...

— Marius, Marius, ce vrei să spui ? Mărturisirile voastre de pînă acum...

— Daţi-mi voie ! Deci : în timp ce.noi ne pregătim doar cu profesorii noştri..., care, oricît de formidabili ar fi – şi sînt, recunoaştem în continuare ! –, lucrînd, în general, cu toată clasa, nu pot să ne ajute şi mai ales nu pot atît cît ne-ar trebui fiecăruia dintre noi, luaţi în mod individual (am în vedere, să ştiţi-, şi meditaţiile, consultaţiile, cercurile..., totuşi...), dumnealor, „civilii”, şi-au tocmit demult, hăt, de prin clasa a X-a, dacă nu dintr-a IX-a, „ajutoare speciale”, meditatori... Şi, oricum, meditatorul te-ndoapă, te-ndoapă, după nevoie, iar tu, chiar dacă n-ai vrea

neapărat, te umfli, te umfli şi, într-un caz de..., „dai din tine” mai abitir decît bietul „militar”. în asemenea condiţii...

— Depinde, aş zice eu, de „militar" : dacă acesta este un „biet"... atunei sigur că...

— Marius, eşti knockaut ! Gata ! Lasă-te ! au strigat cîţiva colegi de-ai băiatului.

Dar Marius, deşi înghite în see, trece pleste... şi îşi continuă demonstraţia... El are „tăria opiniunilor" sale.

— A treia Ia mînă : în timp ce...

— Mai începe, măi, şi altfel frazele, că m-am săturat de „în timp ce...", îl admonestează careva.

— Mulţumesc ! în vreme ce – spune el zîmbind –, dar imediat trece la o faţă serioasă..., viitorii noştri concurenţi, „civilii" în discuţie, sînt ocrotiţi de mama, şi de tata, de bunicul şi de bunica, de fraţi şi de surori (dacă au), şi lăsaţi numai să înveţe (sînt deranjaţi de la învăţătură doar spre ă se distra : „mai ieşi, maică, de-acolo – adică din camera *dumnealui* – şi te mai aeriseşte şi tu puţin", zice bunica : „mai du-te, băiete, şi tu o oră-două şi te plimbă cu... fata aceea", spuneî bunicul ; „mai dă, dragule, drumul la casetofontd acela, pune «Love Story», că tare-mi place şi mie", ar putea să spună tot bunica, dar chestia cu casetofonul vine de la sine, dă drumul băiatul şi fără *îndemnuri* din afară ; „mai mergi la film", „mai mergi la teatru", „la fotbal" etc, etc.) deci, în vreme ce noi, noi cei cu „bucăţile de jar" pe umăr, decorate cu inele de aur, avem de îngrijit „sectorul", dormitorul, sala de' clasă, de învăţat regulamentele şi diverse... probleme de specialitate militară, ca să nu mai vorbesc despre : „Salt înainte 1", „înapoi, fuga marş !", „Slab punctaj la ochire !" ; „Antrenează-te-!", „Antrenează-te !", „Pas de defilare !"...

Tare aş vrea să-i văd o dată pe civilii ăştia la o alergare de două-trei mii de metri, cu tot echipamentul militar în spinare şi apoi arătînd... ca nişte cîini leşinaţi de foame !

— „Da' amarnic mai eşti la suflet, măi nepoate !" zise Valeriu Bogdan, în timp ce izbucnesc cu toţii în rls... în ceea ce priveşte „alergarea" cred că ai o părere greşită despre „civili", uitînd că şi ei fac o anume pregătire militară, nu ca a voastră, desigur, dar, în orice caz... !

Şi-apoi cei dintre voi care vor intra la Academie vor fi fără îndoială în avantaj, căci dacă voi v-aţi format aici, v-aţi obişnuit cu de toate, v-aţi călit, aţi devenit oameni de oţel, cum se lăuda cineva, ei, „fericiţii” de civili, despre care Marius a vorbit cu superioară ironie, ca să nu spun mai mult, uitînd că şi între voi, acum, şe află un civil, abia atunci, ca studenţi, vor începe să cunoască într-adevăr greul. Aşa că, cine rîde la urmă...

— Aţi amintit despre „civilul” dintre noi, interveni Radu, vă rugăm să ne iertaţi, dar nu vedem pe nici unul. Că doar nu despre dumneavoastră poate fi vorba. Dumneavoastră sînteţi de-al nostru !... Permiteţi-ne sa vă considerăm astfel !... Ne-aţi spus doar că aţi vrut să urmaţi liceul militar, să deveniţi ofiţer.

— Dacă mă provocaţi să vorbesc despre mine – zise Valeriu Bogdan – atunci să-mi daţi voie să vă spun că, prin structură, sînt un om căruia îi plac : ordinea, disciplina, munca serioasă ; că, de mic, m-ajn obişnuit să lucrez după un program, să respect legi, dispoziţii, cerinţe, să fiu deci corect în toate. ^Ca elev la şcoala pe care am
#urmat-o, în locul liceului militar, eram aproape ca un soldat, ca şi voi, numai că pe atunci condiţiile noastre erau altele, mult mai grele...

Şi noi trăiam în internat, aveam un program, care începea tot de la şase, dacă nu chiar mai de dimineaţă, şi noi curăţăm singuri clasele, dormitoarele, culoarele, curţile (că avea şcoala mai multe), platoul din centrul ei – în formă de pătrat –, Radu îl cunoaşte, după cum cunoaşte şi şcoala, pentru că a fost într-o tabără acolo, ea aflîn- du-se chiar în orăşelul de unde vine colegul vostru ; şi mai aveam „sectoare” de care răspundeam, singuri ori în colectiv, făceam de serviciu la bucătărie şi la sala de mese, făceam de planton (schimbul doi era şi la noi, de obicei, cel de pedeapsă) ; într-o perioadă, în timpul războiului, şi noi aveam ofiţeri, care, spre deosebire de ai voştri, erau mult mai aspri cu noi ; cînd apărea vreunul în capătul unui culoar, dispăream cu toţii, ca potîmichiile ; şi aveam şi carcere – nişte cutii de lemn, ori de metal, puse în colţuri de coridoare, în care te închideau ca în nişte sicrie, aşezate în picioare însă – şi trebuia să stai acolo o

noapte întreagă, fără să te poţi mişca ; (la acestea, abonaţi erau elevii mari de obicei, fiindcă ei făceau tot felul de trăsnăi, ajungînd la carceră; printre ei, îmi aduc aminte, se afla un băiat dintr-a VIII-a – eu eram pe-atunci, deci înainte de reforma învăţămîntului, în clasa întîi, abia intrasem, şcoala, adică liceul, avea o durată de opt ani, după care ieşeai învăţător ori puteai, dacă erai foarte bun, între primii trei *pe* şcoală, să urmezi, mai departe, o facultate ; băiatul acela, un tînăr înalt, chipeş, cu părul ondulat, cu ochii verzi – Mişu îi spuneau colegii, probabil de la Mihai –, făcea ce făcea şi nu era săptămînă să nu ajungă la carceră. Şi, ca să stai o noapte întreagă în poziţie de drepţi, chiar dacă te mai sprijineai de cutia aceea, era peste măsură de chinuitor. Aşa că Mişu vorbea cu cî'te un coleg şi acesta, după ce se suna stingerea, se ducea pîş-pîş, pe întuneric, şi apleca cutia-carceră, încet-încet, pînă o culca. Mişu, chinuit, fără îndoială, putea să doarmă totuşi, în această poziţie. Dimineaţa, colegul binevoitor trebuia să se scoale mai devreme şi să alerge iarăşi la Mişu, de data aceasta ca să-l ridice.

Uneori însă colegii uitau de cel pedepsit. Acesta aştepta, aştepta, bombănea, înjura, dar nimeni nu se apropia de eh

Într-o asemenea situaţie, începea să se balanseze cu carceră cu tot, puţin cîte puţin, apoi tot mai mult, pînă ce cădea din poziţia verticală şi ajungea la podea. Atunci un zgomot cumplit se auzea... şi toată şcoala ştia că ,,iarăşi a căzut Mişu cu carcera”...

Fiind cu toţii băieţi de la ţară, ştiam să cosim, să săpăm, să secerăm şi şcoala avea grădini mari în care cultivam fel de fel ; avea ferme de vite, de porci, de păsări – şi noi îngrijeam de ele ; după cum îngrijeam de rondurile de flori de pe aleile şcolii, ori din grădina de flori, pentru că primeam note şi pentru asemenea aspecte ale muncii. Şi noi trebuia să învăţăm bine la toate materiile, căci de toate trebuie să ştie un învăţător, iar examenele nu erau la două-trei discipline, ci la cîte se aflau înscrise în catalog...

Şi eu am avut uniformă, ca şi voi (şcoala avea o anume uniformă), pe care însă n-o primeam gratuit, ci o

cumpăram şi, bineînţeles, că nu aveam ca voi uniformă de iarnă, uniformă de vară, ţinută de şcoală,. ţinută de oraş (de paradă). Nu, aveam una singură pentru toate împrejurările vieţii şcolare şi pentru mulţi ani... Mi-amin- tesc că pînă să termin şcoala a trebuit să-mi „cos” cu sîrmă de mai multe ori pingelele ghetelor (erau nişte bocanci, de fapt) ca să nu le pierd de tot. Dar ce mîndru am fost de uniforma aceea, de emblenia şcolii pe care-o purtam pe braţ şi în fruntea băştii ce-o puneam pe cap, fie iarnă, fie vară...

Ordinea, disciplina, curăţenia, respectarea legilor, a cerinţelor, corectitudinea, munca serioasă constituie, în continuare, elemente fără de care nu pot concepe viaţa. Ca profesor am stăruit, după puterile mele, să-mi deprind elevii cu asemenea trăsături ale unei vieţi normale i-aş spune, adevărate. De aceea, dacă vreţi să ajung cu mărturisirile pînă la capăt, vă spun că nu pot să suport o sală de clasă murdară, nu pot să admit dezordinea în- tr-un colectiv riiai mie sau mai mare, nu pot să concep indisciplina în timpul orelor şi îl găsesc vinovat – dacă se întîmplă într-o clasă aşa ceva, în timpul unei lecţii —■ în primul rînd pe cel de la catedră. Dacă observ, în timp ce sînt în clasă, că un elev are tentaţia să se ocupe cu altceva decît să lucreze, odată cu mine şi cu colegii lui, îmi pun, întîi şi-ntîi, probleme pentru mine, mă întreb adică : „Ce nu e bine în ceea ce fac eu ?” Căci, prin ceea ce fac, prin ceea ce spun şi *cum* spun, prin *ceea ce* şi cum le cer să facă elevilor mei socotesc că trebuie să le cîştig atenţia şi respectul... Dacă din toate aceste cerinţe nu fac o *adevărată reuşită* (sigur, diferită, ca valoare, de la un moment la altul, de la o oră la alta, de la o etapă la alta), atunci nu am de ce să intru în clasă ! Nu-mi justific prezenţa acolo şi aceasta este egal cu a nu-mi justifica viaţa de dascăl !...”

Valeriu Bogdan se opri „să-şi tragă sufletul”... Zîmbi, apoi continuă : Fără îndoială că vă spuneţi acum în gînd : „Mamăă, ce se mai laudă «civilul acesta de militar», ori «militarul acesta de civil» !...” Vă priveşte ! „Păcatul” să fie al vostru ! Să ştiţi însă că... sînt lucruri în care... *eu cred* !...

26

E iarăşi noapte. Profesorul Văleriu Bogdan rememorează clipe dmtr-0 nouă zi petrecută în mijlocul elevilor în uniformă de „generali'„ şi în compania unora dintre dascălii lor.

— Vedeţi *chioşcul,* acesta ? îl întreabă directorul, -în timp ce treceau pe lîngă o construcţie destinată vînzării, mai ales în timpul pauzelor programului, a tot felul de alimente, băuturi răcoritoare, ca şi a unor obiecte de pa- petărie... Are şi el o poveste cu bătaie mai lungă.

Cu mai mulţi ani rn urmă, imediat după o aprovizionare serioasă pe care o făcuse gestionarul, chioşcul a fost spart. „A fost spart” este un fel de a se vorbi despre faptul că, din el, au fost furate numeroase obiecte, fără să se poată observa pe unde.

A doua zi, băgînd de seamă totuşi lipsa, gestionarul ne-a adus-o la cunoştinţă. Se puneau deci două întrebări : *cine ?* şi *cum ?* săvîrşise spargerea. Am început cercetările... Ke-am zbătut timp de aproape două săptămîni fără nici un fel de rezultat. N-am dat nici de urma obiectelor, nici de a celui ce le luase, şi nici n-am priceput cum intrase acesta înăuntru, fără să lase vreo urmă. Parcă ar fi avut cheile încuietorilor. Dar de unde ? Nu aveam pe cine bănui – aşa că *problema* risca şă fie „clasată” fără rezolvare.

Atunci a venit la mine un elev din anul întîi. „Spargerea” se făcuse în primăvară. Deci el era elevul nostru de circa şapte-opt luni. Era un elev bun la învăţătură, fără să strălucească însă. Bun era şi la pregătirea militară ; era disciplinat, politicos. În sfîrşit, nu se plînsese nimeni de el pînă atunci. Dar nici nu ieşise în evidenţă cu ceva deosebit.

Mi-a mărturisit că autorul „spargerii” este el.

„Adică al furtului”, am spus eu.

„Nu, al *spargerii,* pentru că pe mine spargerea m-a interesat. Obiectele acelea le-am luat ca să se poată observa că a intrat cineva înăuntru. Le-am păstrat, fiindcă n-am avut nici o intenţie cu ele. Le-am îngropat undeva,

o să vă arăt unde. Am cercetat* între timp, locul, nu l-a descoperit, nimeni, după cum nimeni n-a descoperit cum s-a intrat în, chioşc. M-am bucurat şi m-am întristat, totodată.”

„la ascultă^ măi băiete, t-am oprit eu, ce faci, îmi ţii o lecţie despre «psihologia spargerilor», ?”

„Nu o, lecţie, ci voiam să vă înfăţişez elementele unei motivaţii.”

„Adică ?”

„Adică, pentru ce am făcut ceea ce am făcut !”

„Şi pentru ce ai făcut ?”

„Ca să-mi demonstrez mie, în primul rînd, şi altora, după aceea, că sînt în stare să fac *ceva deosebit !”*

„Bravo, fecior, vasăzică pentru tine «ceva deosebit» este să spargi şi să furi !”

înţelesesem bine ce vrea să spună copilul, dar voiam să-l stîrnesc şi mai mult, să văd ce dă din el.

„Nu m-aţi înţeles”, mi-a zis.

„Mulţumesc", am răspuns eu.

„Vă rog să mă iertaţi, o iau de la capăt – mi s-a adresat el, ca la neajutoraţi (era să zic „ca la tîmpiţi”), eu am vrut să fac ceva deosebit, ca să-mi demonstrez că...” „Am priceput, băiatule, nu sînt chiar aşa de greu de cap. Gîndindu-te că nu ai cum să te afirmi altfel decît prin spargerea unui chioşc şi prin furtul unor obiecte, ai făcut întocmai : o spargere şi un furt, ca să fim bine înţeleşi !”

A lăsat ochii în podea, părînd să-mi dea dreptate.

„în orice caz, n-am vrut să fur, dovadă că eu am venit la dumneavoastră, altfel cred că în veci nu mă descopereaţi...”

„Observ că deja ai o părere foarte bună despre tine !” „Nu am, dar aş vrea să-mi fac I Să am motive să-mi fac.”

„Şi faptul că ai realizat o «operaţie» de clasă şi...”

„Chiar vi se pare că «operaţia» a fost reuşită ?”

Era nostim puştiul... în sfîrşit, pînă la urmă mi-a explicat el, mai întîi pe hîrtie, printr-un desen, cum a

procedat ca să desfacă ferestrele (sau numai geamurile), cum a intrat, cum a reuşit să le pună la loc fără să se observe ş.a.m.d., pentru ca apoi să meargă la chioşc, după ce şi-a adus, dintr-un loc secret (pe care nu mi l-a arătat), nişte scule şi să-mi demonstreze, practic, cum a procedat. Noroc că nu ne-a văzut nimeni (alesesem un moment potrivit, cînd toţi elevii se aflau în programul de studiu), că ne-ar fi luat drept hoţi adevăraţi. Mi-a spus că atunci cînd „îi ordon" va aduce şi obiectele luate din chioşc (se ferea, în continuare, să spună „furate").

„Problema e cînd le punem la loc ?", mi-a zis el, într-o clipă a discuţiei.

„Cum adică, ai renunţat la «popularizare»„, l-am întrebat.

„Ceea ce era de demonstrat a fost demonstrat !", a răspuns el, serios.

„Şi-atunci de ce nu le-ai dus singur înapoi ?"

„Am vrut să vă spun totuşi dumneavoastră !"

„Aşa, ca să ştie totuşi cineva despre isprava ta !"

„Exact !"

„Şi nu te-ai gîndit că, odată ce mi-ai spus mie, eu sînt obligat să spun mai departe ?"

„Ba da !"

„Şi-atunci ?"

„Am încredere în judecata şi în aprecierea dumneavoastră ! Va trebui – în sensul acesta permiteţi-mi să vă rog mult ! – să ţineţi seama de caracterul special al faptei mele."

I-am povestit toată tărăşenia ¿bmandantului (era altcineva pe-atunci şeful şcolii).

Cînd a auzit, s-a înfuriat teribil. „Cum ?! s-a mirat, un elev din anul întîi ? Eşti sigur, bre, că e elevul nostru? (era moldovean şi folosea des în exprimare acest apelativ, „bre"). Eu tot aşteptam să-l descoperim în altă parte, nu aici, în grădina noastră. Păi, dacă avem şi hoţii noştri, ne-am pricopsit, ce mai ! Sîntem oameni făcuţi ! Auzi, un mucos din anul I. Adu-l încoace, adu-l încoace să-i spun că-l dau afară. Armata e o instituţie serioasă ! În armată nu-i loc pentru asemenea experimente..."

L-am lăsat să se răcorească şi, cînd am observat că s-a mai liniştit, am intervenit :

„Eu aş zice, dacă-mi permiteţi, că nu trebuie să ne grăbim. Tot au trecut două săptămîni...”

„Ce să nu ne grăbim, cum să nu ne grăbim, pe ăştia trebuie să-i stîrpim repede şi de la rădăcină !”

„...Cred, mi-am continuat eu ideea, că trebuie să luăm în seamă cînd vom analiza lucrurile – că, de analizat, trebuie să le analizăm – două elemente : întîi, că băiatul a venit la mine şi mi-a mărturisit totul, căci altfel, vorba lui, poate că nu-l descopeream niciodată şi apoi – de ce a săvîrşit el «spargerea»„.

„Ce «spargere», furt !”

„Aşa am zis şi eu la început, dar elevul m-a lămurit că, dacă vreţi, e «un furt» de un anume fel, cu un motiv special...”

„Păi, dacă «te-a şi lămurit», m-a ironizat, grăbit, atunci adu-l repede, cum ţi-am spus, dar nu ca să-l dăm afară, ci spre a-l premia !”

„Puteţi să rîdeţi de mine – i-am răspuns –, dar ceea ce a făcut el acolo, «operaţia» în sine merită toată atenţia!” „Bre, ori eu m-am sclerozat, ori dracul ista (o dădu şi mai spre graiul mamei sale)...”

„...Mi-aţi ordonat de două ori să vi-l aduc, am intervenit eu. Băiatul aşteaptă afară. îmi daţi voie...”

L-am introdus în cabinet. S-a prezentat. Mă uitam la el : nu avea prea mari emoţii.

La început, comandantul n-a spus nimic. S-a ridicat de la birou, a venit pînă lîngă elevul încremenit în poziţia de drepţi, i-a dat rotocol, privindu-l cercetător, de parcă ar fi fost un extraterestru, ca apoi să izbucnească :

„Nu ţi-e ruşine ! Altceva mai acătării n-ai găsit să faci decît să te-apuci de furat ?”

Băiatul m-a privit întrebător, de parcă mi-ar fi zis : „Pentru ce m-am trudit să-ţi explic, tovarăşe director, dacă nici atîta lucru...”

„Mă rog, mă rog, nu de «furat», că am auzit că nu-ţi place, de «operaţii speciale», fie, dar să ştii de la mine că tot furt se cheamă şi pentru asta eu te dau afară ! Ai priceput ? Afară !”

Elevul, palid dintr-o dată, a schiţat un gest de salut, dînd să iasă.

„Nu, nu afară din birou, ci din şcoală, flăcăule, să te duci "mata unde vrei şi să-ţi exersezi metodele «operaţiilor speciale», dar nu aici î Aici e armată şi nor de hoţi n-avem nevoie... !”

În zilele următoare au avut loc dezbateri serioase. Nimeni din consiliul de conducere, în afară de comandant, nu era de părere că elevul trebuia exmatriculat.

Tocmai sosise în control, venit din minister, un tovarăş general. În prima zi a aflat şi despre această problemă. I-a comunicat-o comandantul şcolii, spunîndu-i şi despre hotărîrea pe care dînsul susţinea că trebuie neapărat s-o luăm.

Musafirul nostru n-a spus, la început, nimic. Ne-a cerut doar să-i relatăm amănunţit despre acest caz. A chemat apoi băiatul şi-a stat de vorbă cu el, separat, cam vreo oră, după care, invitîndu-ne şi pe noi (elevul plecase), a spus, adresîndu-se şefului şcolii :

„Eu cred că... noi, armata, ar trebui să avem cît mai mulţi elevi ca băiatul acesta

„Tovarăşe general, dar...”

„Te rog să mă asculţi şi să luaţi notă de ce vă spun : e un copil deosebit, are stofă bună în el; e preocupat sâ se afirme, are o dexteritate extraordinară (pe care, deocamdată, ne-a demonstrat-o într-o direcţie nepotrivită, deşi... ; sarcina voastră e să-l ajutaţi să se valorifice cum trebuie şi să mai descoperiţi şi alţi «deosebiţi», dar-să-i descoperiţi voi, nu să aşteptaţi pînă îşi aleg ei eăile de a ieşi la lumină ! Că acestea pot fi şi căi care duc... Ia întuneric ! E clar ?”...

27

A sosit poşta ! Un val de emoţii se mişcă prin „cetate”. Băieţii se retrag, care pe unde apucă, pentru întîlnirea cu mesajele venite dintr-o lume spre care ei nu de puţine ori stau cu ochii gîndului aţintiţi.

J(Dragă jgenerale*

Mai întâi urarea, din inimă făcută şi cu atît mai caldă, că-i inimă de frate : Să trăieşti şi să ajungi... general, bineînţeles 1 Dar şi inginer, precum îţi doreşti !

În al doilea rind, dă-i voie fratelui tău mai mic, ajuns de-abia în preajma treptei a Il-a (de liceu electrotehnic), să ia poziţia de drepţi şi să-ţi raporteze că şi-a îndeplinit misiunea...

. Cu inima înlăcrimată îţi aduc însă la cunoştinţă, iubite al meu «general», că temerile noastre (ale tale mai ales) cu privire la domnişoara Andreea, din păcate, s-au adeverit...

Sala căminului cultural, mare şi frumoasă, durată doar cu cîţiva ani în urmă, era plină de tineri. Pe scenă, orchestra, tot din tineri alcătuită, cînta un tangou. După vreo jumătate de oră de dans modern, adică de... „mişcări care mai de care mai dezarticulate” – cum afirmase o voce din sală –, se crea acum un moment de respiraţie mai tihnită, de reaşezare a fiinţelor acelora cu chipuri aproape congestionate, dar cu zîmbete pe buze, de recîştigare a echilibrului – fizic şi sufletesc – bîntuit ca de o mare furtună...

Marius se întorsese de vreo două ore din perioada de pregătire practică. Aflase, de la mama sa, că este serbare la cămin...

S-a spălat în fugă, şi-a îmbrăcat uniforma cea nouă – cu vestonul alb şi cu epoleţii roşii, înconjuraţi, într-o parte, de acel mic inel de „aur” – gradul de fruntaş (trecuse de-aeum în anul al II-lea), cu pantalonii bleumarin, înfioraţi de vipuşcă de „jar” – marca „viitorilor generali” —;, s-a încălcat cu pantofii cei buni, adică de sărbătoare, şi, după ce a mai trecut, încă o dată, o bucată de pluş peste ei, după ce şi-a aşezat cascheta pe cap, cu cozorocul puţin aplecat spre sprinceana dreaptă, s-a privit o clipă în oglinda din perete, zîmbindu-şi mulţumit, şi a plecat şi el la serbare.

Cînd a intrat în sală, cîţiva foşti colegi de şcoală generală şi prieteni, acum şi ei elevi la diferite licee, văzîndu-l, s-au repezit spre el, l-au îmbrăţişat, bucuroşi, ad- mirîndu-i uniforma cea strălucitoare. Era emoţionat de-

întîlnire şi mîndru, totodată, pentru că era elev al unui liceu militar. Ceilalţi, oricît de bune, de curate haine ar fi avut pe ei (fiecare se îmbrăcase, desigur, cu ce avea mai acătării pe-acasă) se pierdeau în. anonimat, cu toţii asemă- nîndu-se, confundîndu-se, pînă la urmă. El însă era unul singur şi putea fi observat de la distanţă, observat şi admirat.

I se părea sau ţ:hiar crescuse cu cîţiva centimetri de cînd intrase în sala aceasta ?! Oricum, vedea peste capetele tuturor, putea cerceta fiecare chip şi, parcă, fiecare suflet. Uitîndu-se astfel, în cele cîteva clipe ce trecuseră doar, privirile îi fură captate, ca de un magnet, de o siluetă de trestie unduitoare, acoperită cu un veşmînt subţire din zăpadă mătăsoasă, ce se străduia să se păstreze „în poziţia de drepţi", salutînd cu mîna ei mică în dreptul unui val de _păr auriu, care-i împodobea umerii precum o hlamidă de-soare.

Marius s-a apropiat şi a salutat şi el, aproape înmărmurit.

— Eu sînt Andreea ! a spus acea întruchipare, cu un glas cristalin, slobozit printre două petale sculptate din miezul cireşelor de mai ; mi-au vorbit colegii despre tine ; atîta ţi-au lăudat uniforma... Bănuiesc că e de „general", 'nu ? a spus ea, zîmbind ştrengăreşte, în timp ce l-a fixat cu două săgeţi albastre, trecute prin văpaie de suflet.

„Generalul" (căci, de-atunci, spre plăcerea lui, aşa i-a rămas numele) mai că se zăpăcise, deşi un ostaş ca el n-avea voie i pericolul era însă cum nu se putea mai... atrăgător, „duşmanul" avea atîtea arme ucigător de frumoase, cu care deja începuse atacul, iar „în dotare" Marius îi bănuia desigur şi altele ce i-ar fi putut permite un asalt îndelung şi cotropitor pentru el. Făcînd o sforţare şi reuşind să spargă pînza aceea de vrajă ce-o simţea tot mai mult învăluindu-i fiinţa, ordonă „recrutului" din faţa sa : „Pe loc, repaus !", în hazul şi în aplauzele tuturor celor din jur.

Tangoul, abia început, îşi ondula peste sală înfiorate-i acorduri. Marius a dus mîna la caschetă, a salutat, după care a schiţat o uşoară plecăciune în faţa fetei cu

chip de aramă catifelată, luminat de două diamante furate de cineva din inima de vis a bolţii cereşti.

Cînd s-a apropiat de el, în prima clipă, băiatului i s-a părut că a fost conectat la o sursă de fulgere cu săgeţi de miere aromitoare şi aproape halucinante. Un „şoc” ca acesta nu trăise în viaţa lui. Fata i-a zîmbit frumos, dar l-a avertizat că mai e mult pînă se va face doctoriţă, aşa că, dacă vrea să-i fie pacient, lucru ce nu se prea potriveşte cu un ostaş, trebuia să mai aştepte ! „Duşul” a fost răcoritor, Marius şi-a recăpătat, pe loc, echilibrul necesar luptătorului de cursă lungă şi, eventual, învingătorului...

A aflat că e din Buzău, că e fiică de doctori şi că vrea să urmeze medicină. Era elevă la un liceu de maiematîcă- fizică. Trecuse, ca şi el, în clasa a X-a.

— Şi aici ? Cum ai ajuns aici ? a întrebat Marius.

— Bunicii mei, adică părinţii tatălui, sînt din comuna vecină. îmi petrec o parte din vacanţă la ei, a răspuns fata, rostind fiecare cuvînt ca pe o promisiune.

Au dansat toată după-amiaza mai mult împreună.

— „Generale”, fereşte-te ! l-a avertizat un prieten. E o „redută” periculoasă ! S-ar putea să te întorci cu steagurile „de-a umăr” !

— Ce vrea să spună „onorabilul” ? a întrebat-o Ma- riuş, făcînd pe neştiutorul.

— N-ai auzit ? Fereşte-te ! Altfel s-ar putea..'.'

— În faţa unei asemenea „redute”, nu cred că ar fi ruşine să îngenunchezi, închinîndu-i steagul... vieţii tale !

— Ooo ! Armată poetică şi sentimentală ! Păi, ce ne facem?! Pe-acolo, pe la voi, nu se învaţă că orice „redută” trebuie cucerită mai întîi ?! După aceea, adică după ce i-ai fluturat deasupra frunţii steag de învingător, poţi să-i pleci la picioare şi o armată de steaguri !

— Bravo ! Tu poţi să fii deja profesoară de „generali” ! Ai toată strategia şi toată tactica... „în degetul cel mic”, spuse băiatul, ducînd la buzele sale, pe rînd, şi să- rutînd tandru fiecare din degetele

mîinilor mici, catifelate şi tainice.

Dansul a-a terminat tîrziu. Andreea a dorit să plece însă înainte de a se însera. Trebuia să ajungă pînă în satul vecin, aflat la o distanţă de aproximativ trei kilometri. Venise cu bicicleta. Drumul era asfaltat în cea mai mare parte. Doar la un moment dat trebuia să se abată din firul principal cam cinci sute de metri, trecînd pe lîngă o pădurice şi peste un pod, pe sub care susurau apele unei gîrle, spre a ajunge la casa bunicilor ei.

Marius s-a oferit s-o însoţească. Elena, colega de clasă de la liceu, consăteancă cu „generalul", fata ce-o invitase pe Andreea la serbare, i-a spus : „Eşti în mîini bune, nu ai de ce te teme ! Iartă-mă deci că eu mai rămîn la bal 1" Şi a rămas.

Băiatul atîta aştepta ! Nici Andreei nu i-a părut rău pentru faptul că Elena n-a mai însoţit-o.

— Trecem pe la mine pe-acasă ca să-mi iau şi eu bicicleta ? a întrebat-o Marius, cînd a văzut-o desprinzîn- du-şi de lîngă zidul căminului cultural „Pegasul" cu care sosise. Sau mă iei şi pe mine pe „bidiviul" tău ?

'— Nici una, nici alta, mergem pe lîngă el ! a răspuns fata. Iar de vom obosi (că de ţopăit – ţopăirăm, slavă Domnului) eu am să mă urc pe şa, iar mătăluţă, la „portbagaj" ! Numai dacă-ţi va plăcea „să te duc eu"!

•— Depinde unde vrei să mă duci ! Un soldat trebuie să-şi cunoască totdeauna drumul (cel puţin al misiunii ce-o are de îndeplinit).

Mergeau alături pe marginea şoselei şi se cunoşteau parcă de cînd lumea. Marius ducea bicicleta cu mîna dreaptă, iar cu stînga mîngîia degetele fine, delicate, fierbinţi, ale fetei. Treceau, din cînd în cînd, pe lîngă ei maşini, căruţe, pietoni. Unii dintre aceştia întorceau capetele după „copiii aceia frumoşi, ca două bucăţi de dimineaţa fără pată", cum auzise pe cineva rostind.

— Ai auzit ce-a spus femeia aceea ? întrebă Andreea după câteva minute.

r— Mulţi Qameni de pe-aici seamănă cu vorbele lor floH, pentru că şi le rup din suflet. Au acolo grădini întregi ! [1]

— Măi, măi, nu' zicea degeaba Alecsandri că ^românul s-a născut poet” !

— Se pare că nu ! Şi chiar dacă păstrăm spusele *marelui bard* doar ca pe o metaforă, aşa cum, în esenţă, s-au şi dorit, aş spune eu (observi : ew şi Alecsandri sau, ca să fiu mai modest, *El* şi *eu !)* că cel puţin românul *crede în poezia vieţii,* pentru care trudeşte, clipă de clipă, spre a şi-o făuri !

— îmi place, tovarăşe „general”. înseamnă că armata noastră...

— Dar... ce credeai ?!

— Ştii că bunicul a luptat în amîndouă războaiele, *îr* al doilea fiind ofiţer de rezervă ?

:— Mai trăieşte ?

— Sigur că da ! Are aproape optzeci de ani, dar nu-i dai mai mult de şaizeci şi ceva !

:— Bravo ! înseamnă că a fost bărbat tare !

:— Se trage de undeva, dinspre munţi. Nu ştiu cum a. cunoscut-o pe bunica – pe vremea cînd erau şi ei elevi – şi, la repartizare, adică atunci cînd au terminat Şcoala Normală, au primit posturi -în acelaşi sat, în cel spre care ne îndreptăm noi acum...

— Vrei să ne urcăm pe bicicletă ? Să vedem dacă pot *să te duc ?* Vreau să-mi prohez puterile !

— Eu credeam că le tot „probezi” de ore întregi ! Ba,' sînt convins că ţi le cunoşti mai de multicel !...

— Aaaa, „generalul” nostru aré vorbă cu..: bătaie lungă, care va să zică ! -

:— Şi de asta credeam că te-ai convins I

■— Dar că putem să mergem amîndoi pe bicicletă nu!

:— Te rog, plăcerea e de partea mea, chiar dacă aceasta (adică partea) va fi portbagajul!

— Pe bărbat trebuie, mai întîi, să-l legi şi să-l aşezi acolo unde...

— Măi, fată, dar multe mai ştii tu..r, în direcţia aceasta, ca să zic aşa...

:— Dar... ce credeai ? Ei, ce faci, te urci *7*

— Dacă era bicicleta mea, cu ghidon, alta ar fi fost problema. Eu te-aş fi aşezat în faţă.

— Ce sâ-i faci, *merite* şi *merite*

— Să ne împăcăm cu meritul rezervat de soartă ! Poftim, sînt gata, zise Marius, aşezîndu-se, cu grijă, pe grila aceea a portbagajului, după ce o acoperise cu batista, ca să nu-şi murdărească pantalonii.

Fata mişcă puţin bicicleta şi, după vreo cîţiva paşi, se urcă, uşoară şi abilă, pe şa.

— Ţine-te bine ! îi strigă, întorcînd puţin capul,

— De ce să mă ţin ?

— De mine ! răspunse Andreea, în chipul cel mai firesc.

Marius fu pus, din nou, în încurcătură ! Văzînd însă că bicicleta nu-şi păstrează prea bine echilibrul, din cauză că el nu şi-l putea păstra, folosindu-se şi de un nou îndemn al Andreei, prinse mijlocul fetei cu mîna dreaptă, înconjurîndu-i talia mică. Trupul acela fraged şi frumos mirositor se afla acum lîngă pieptul lui, iar, din piept, inima îi zvîcnea, de parcă s-ar fi ambiţionat să vadă dacă poate sări de-acolo, din culcuşul ei. „Tocmai acum şi-a găsit ! îşi spuse băiatul. Dacă o. simte Andreea ?"

— Hai, ce faci, dormi în front ? Fii atent, vezi că ne răsturnăm. Lasă visurile !

„Afurisită ! Dulce, dar afurisită creatură ! o mîngîie cu un gînd tainic băiatul. Pe toate le ştie, domnule ! Asta vede şi gîndul mişcîndu-se ! D-apoi..."

O strînse atunci mai lîngă el, aşa, ca să vadă ce spune!

— Sper că nu ţi-ai propus să mă sufoci ! zise Andreea, simţind, într-adevăr, strînsoarea. Riscul ar fi prea mare: am cădea şi ţi-ai strica uniforma !

„Nu spuneam eu : «afurisită», domnule ! Parcă are ardei pe limbă, te arde cu fiecare cuvînt", se gîndi, mai departe, Marius, fără să slăbească strînsoarea mîinilor.

— Domnu', domnu', nu se-aude ? îi făcu semn fata cu mîna, desprinsă numai cîteva clipe de pe bicicletă. Mai uşurel ! Se sparge ! N-ai văzut că scrie „fragil" ?

Dar Marius nu spunea nimic. Simţea o nemaipomenită fericire, de care nu voia cu nici un chip să se... despartă!

— Atenţie, aterizăm ! spuse Andreea, oprind bicicleta în cîţiva paşi.

Ca trezit dintr-un vis de aur, liceanul sări în picioare, lăsînd portbagajul să treacă mai departe. Se cercetă în grabă, bucurîndu-se că nu se murdărise pe haine.

[1]— Ce păcat că pe lumea aceasta fericirile durează prea puţin, spuse. el.

— Şi cînd te gîndeşti că durata lor se înscrie doar pe această lume..., răspunse Andreea.

— Şi-atunci ?

— Şi-atunci „ce” ? Mai sînt şi cotituri în viaţă, băiete. Nu e totul aşa oblu şi cu asfalt sub tălpi. Problema e... „cum iei curba” şi dacă mai ieşi în linia cea dreaptă !

Ai să mă sperii cu-atîta înţelepciune, mă descu rajez^. Şi tocmai acum, cînd am nevoie de curaj !

— Dar lâ ce-ţi trebuie ?

— Nu spuneai tu că părăsim linia dreaptă ? Curajul îmi trebuie ca să umblu drept şi pe alte linii !

— Nu e rău, „generale” ! Am să propun – fac o scrisoare către comandantul tău – să-ţi mai dea un galon, văd că unul deja îl ai... Ce grad vine după „general” ?

— Caporal !

— Ei, atunci, caporal să te facă !

— O să mă facă, dar peste un an !

— Asa de greu ?! La excepţional nu se poate ?

— Nu !

— De ce, la voi nu se fac excepţii ?

— Nu !

— De ce ?

— Noi sîntem toţi pe-o formă !!

— Păcat ! Atunci, dacă am să te văd acolo, în „forma” aceea mare, cum am să te mai recunosc ?

, — După formele de dinăuntru, care sînt altele decît...'
Ştii, să nu rîzi, aşa ne şi spune comandantul nostru : „formele de dinăuntru, băieţi, sînt şi trebuie să rămînă altele, diverse, fiecare cu un anume relief. Misiunea noastră, ca şi a voastră, desigur, este aceea de a face în aşa fel, încît, neştirbind nimic din acest relief, dimpotrivă – promo- vîndu-l, accentuîndu-l –, să creăm totuşi o armonie trainică între lumea de dinăuntru şi imaginea concretizărilor ei în afară.” Ei ?

— Deşteaptă chestie !

|— Bătaie lungă şi reglare precisă !

Au părăsit şoseaua luînd-o la dreapta, pe drumul ce ducea spre casa bunicilor Andreei. După vreo două sute **de** metri, s-au oprit **în** margine de pădure, aşezîndu-se

pe

iarba cea verde ; Marius a seos batista şi a aşternut-o spre. a proteja rochia fetei. Priveau tăcuţi, către soare apune. Se; lăsau mingii aţi de ultimele raze ale globului de foc ce le zîmbea cu ochi tainici înainte de a se ascunde pe după dealul de la orizont.

Vorbiseră parcă prea mult. Acum, fiecare îşi închisese porţile fiinţei, aşteptînd, din spatele lor, acea mişcare de revitalizare.

S-au privit, ca la o comandă. Făta i-a zîmbit. Marius i-a luat mina şi i-a sărutat-o. Ridlcîndu-se apoi în grabă, a început să strîngă de pe pajiştea de la picioarele şi din jurul IOT crteva flori de cîmp : garofiţe, albăstrele, nişte flori albe, suave, al căror nume nu-l cunoştea. A făcut un buchetel şi i l-a întins ea pe o ofrandă a inimii.

Andreea s-a ridicat, a primit florile, le-a mirosit şi le-a sărutat pe rînd, de parcă ar fi fost vii. Apropîindu-se apoi, cu un pas, a dus braţul pe după gîtul băiatului (era aproape cît el de înaltă^ şi şi-a apropiat buzele, ce captaseră parcă mirosurile tuturor florilor la un loc, de buzele lui. „Topit", în primele clipe, „generalul" şi-a regrupat forţele, strîngînd fata în braţe, ca pe o comoară scumpă, scoasă în calea lui de zîna cea bună a pădurii ce-i ocrotea !...

- De la pod aproape că se zărea casa bunicilor Andreei.

— Acolo e un loc foarte bun de făcut baie ! îi spuse fata, arătîndu-i într-adevăr un loc liniştit, în care mai. tremura o rază de soare, unde apa, adîncă de peste un metru şi jumătate, cum precizase Andreea, era calmă, ieşită, puţin din albia principală, într-o buclă blîndă, în care „se putea înota foarte bine !"

— E prea tîrziu ca să ne mai scăldăm acum, spuse Marius. Dar mîine ?!

— Dar mîine ? Cine ştie ! adăugă fata, zîmbându-i cu buzele acelea ca cireşele de mai, cu miresme din florile cîmpului.

Bunicii Andreei i-au înconjurat cu ochi ealzi şi buni şi cu vorbe blînde, pur tind pe ele însemne de suflet cu vibraţie pornită dintr-o vatră aleasă de omenie şi de înţelepciune a vieţii.

Marius se sfiise, la început, să meargă pînă în-curtea oamenilor.

— Ce vor spune ? s-a întrebat el. Să nu-i supărăm !

— Se vor supăra tocmai dacă nu te voi duce să te vadă... Nu ştiu dacă observi, dar bunicul ne-a şi zărit de-acolo, din grădină. Vezi „trunchiul” acela alb cum se mişcă printre pomi ? Dînsul este !

învăţătorul pensionar Pavel Cernat era cu adevărat „un trunchi” de om, bărbat falnic, înalt de peste un metru şi optzeci de centimetri, spătos, fără să fie gras, şi se ţinea şi acum drept. Avea părul tot alb – ca florile primăvara –, de asemenea, mustaţa albă, ce-i acoperea aproape gura, dar obrazul îi era roşu şi neted, ochii vii, negri, pătrunzători, vorba domoală, cu rezonanţă rotundă» ce-ţi pătrundea fiinţa.

I-a plăcut „micul general”, cum a ţinut să-i spună, întinzînd mîna spre Marius şi apoi aducîndu-l cu afecţiune spre pieptul său. S-a interesat de .unde e şi la ce şcoală învaţă. O cunoştea pe mama băiatului, îi cunoscuse şi tatăl, care se prăpădise atît de timpuriu...

Bunica Andreei era o femeie micuţă, delicată, subţirică.

— Nu se dnaTîngraşă nici la bătrîneţe ! zisese moşul, în glumă, cînd i-o prezentase lui Marius, a rămas aşa cum am luat-o, acum... aproape şaizeci de ani, de parcă ar vrea să-mi spună că ea nu îmbătrâneşte şi că deci, mîine- poimîine, cine ştie ce-i mai trece prin minte !

— Dacă nu te-aş cunoaşte... tot de aproape şaizeci de ani, aş zice cine ştie ce despre mintea aceea a ta, dar aşa, nu-mi fac nici o problemă !

— Foarte bine, că şi-aşa ne fac alţii probleme, Ioană ! spuse bătrânul.'

Chipul femeii fusese frumos şi se mai păstra încă.

— Eu cu bunica semăn, declară Andreea, cu o vădită mîndrie. Adică semăn cu tata, iar tata – cu bunica. Aşa că şi eh...

—; Păi, da, numai cu bunică-ta semeni tu 1 se auzi, mormăit, puţin, glasul bătrânului.

— Şi cu matale, bunicule, nu am eu firea matale ?

— Adică ce fel de „fire” ? întrehă, iscoditor, învăţătorul.

— Aşa, dintr-o bucată, care taie drum drept şi nu se teme de nimic 1

— Ba nu, nepoată, în viaţă trebuie să te şi temi, sînt multe de care trebuie să te temi.

:— Nu mi-ai vorbit niciodată despre aşa ceva.

— Dovadă că mai am încă multe să-ţi spun. De aceea să vii mai des pe aici, să stai mai mult pe lîngă mine... Că mîine, poimîine se va auzi dangăt de clopot şi pentru Pavel Cernat, şi n-ai să mă mai găseşti decît acolo, pe dealul acela, la biserică.

, :— Bunicule !

:— E drumul tuturor, fetiţo ! Şi drumul acesta nu e atît de rău cînd îl străbaţi cu părul alb ca mine, chiar dacă purtat pe braţele altora. Eu aş avea multe braţe care să mă poarte... în atîtea mîini am aşezat, pentru prima dată, condeiul, în atîtea minţi şi suflete am slobozit răspunsuri la cîte încordări le-o fi ridicat viaţa. Rău este cînd pe drumul acela cu un singur sens se rostogolesc vieţi secerate mult prea devreme, ca aceea a tatălui musafirului nostru din această seară, ca cele, şi mai tinere, multe dintre ele, văzute de mine stingîndu-se precum luminările peste care suflă o vijelie otrăvită. „Otrăvite vijelii" au fost războaiele, flăcăule ! Eu am luat parte la amîndouă, Cînd am intrat în primul, aveam, cu puţin mai mulţi ani decît ai dumneata acum. A trebuit să întrerup şcoala, pe care am continuat-o după aceea, cînd am cunoscut-o şi pe Ioana. Eu eram dintr-acolo, dinspre munţi, ea de-aici ! Şi vezi, ea a învins. Ne-am tras încoace !

\ – Şi n-o fi fost bine !

— Nu pot să spun aşa ceva. Dimpotrivă ! Dar ea ştie, dorul meu de locurile acelea nu mi-a trecut nici acum. Trec, din cînd în cînd, prin locuri pe unde am luptat. Şi nu pot să nu ascult în mine vuietul asurzitor al clipelor de demult. Acum cîteva săptămîni am trecut cu maşina pe masivul Mateiaş. Veneam cu feciorul nostru, tatăl An- dreei, de la Braşov (de la Poiana Braşov), unde am fost şi eu anul acesta cu „tînăra" mea consoartă. Coboram spre Cîmpulung. Alesesem anume drumul acela frumos. Voiam să mai văd nişte locuri ce mi-au fost şi mi-au rămas dragi...

— ...Cînd am ajuns în preajma Mausoleului durat în amintirea eroilor căzuţi prin acele locuri în primul război mondial... am auzit bubuiturile lungi şi puternice ale tunurilor... Loviturile cădeau, în dimineaţa aceea, la inter

— vale egale, izbindu-se de frunţile stîncilor, despicând piatra .şi făcînd-o ţăndări, după cum în ţăndări se spărgeau oglinzile fragile ale liniştii ce se instalase decuseară între adîn- citurile care coborau grăbite sau mai domoale către poalele masivului... În spaţiile dintre două explozii, a prins să curgă, încrîncenat, răpăitul ca de meliţă al mitralierelor. De pe înălţimea *Cotei 201,* gloanţele şi schijele obuzelor se împrăştiau pe fiecare metru pătrat de teren, ca nişte lacrimi de foc, aducătoare de moarte.

De-acolo, de sus, duşmanul supraveghea, nestingherit, orice mişcare a trupelor noastre...

Aici, Pavel Cernat s-a oprit şi-a privit ţintă, încruntat, undeva, în sus, rotindu-şi ochii negri, cu luciri ca de foc, peste nişte imagini pe care el singur le cunoscuse.

— Ajunseserăm într-un punct mort, a continuat bă- trînul învăţător. Trebuia să cucerim neapărat masivul, ca să putem înainta. Era musai ! Numai că de trei zile ne tot căzneam, fără nici o reuşită. Nu puteam face o mişcare fără să nu fim observaţi... în dimineaţa acelei zile, comandantul plutonului nostru, un sublocotenent subţirel, n-avea decît 22 de ani, ne-a ordonat să facem tot ce vom şti numai să ajungem acolo, sus ! „Cu orice risc !”, a zis el, pri- vindu-ne pe rînd, pe fiecare, cu ochi trişti, îndureraţi. Dintre cei de faţă, eu eram cel mai tînăr. Abia împlinisem nouăsprezece ani ! Fusesem dat în grija unui sergent – Tudor Ionescu, om de mare ispravă, din sat de la noi. Îi spuneam „nea Tudoré”. Avusese milă de mine, mă ferise în multe împrejurări, să nu mor ! De la el învăţasem să lupt. Şi învăţasem şi curajul de a înfrunta moartea. Cu el alături nu-mi era frică. Aveam încredere că nu voi muri....

Ştii tu, măi fecior, ce înseamnă încrederea aceasta în camarazii tăi, în cei cu care constitui un tot, un trup şi o inimăr-un suflet şi un gînd, pentru că unul singur este ideálul pentru care trăieşti, pentru care te lupţi pe viaţă şi pe moarte ? Oricum ar arăta moartea din faţa ta, oricît ar fi de fioroasă, de necruţătoare, cu ei cot la cot, cu ai tăi, ţi se pare că eşti nemuritor ! Şi chiar eşti, căci, luptînd astfel, nu se poate să nu învingi, dacă nu tu, care eşti în primul val, alţii de după tine, din următorul, sau din următorul, din următorul – marea cea albastră are atîtea valuri care nu se mai termină, cum infinite sînt valurile puterilor sufleteşti ale poporului tău !...

Tudor acela de demult, consăteanul meu, a primit orc[1]!« să-şi aleagă zece oameni cu care să îndeplinească misiunea ce ne-o dăduse sublocotenentul. N-a întrebat decît atît : „Cine vrea să meargă cu mine ?" Dintre multele mîini ridicate, el a ales zece. M-am bucurat că am fost primul pe care l-a chemat lîngă el... „Dacă te ştiu lîngă mine, voi fi mai liniştit. Numai să ai mare grijă, Pavele, mi-a spus el. Aici moartea ne va pîndi la fiecare centimetru, neică ! Nu e de glumă !” ; „O să am, nea Tudoré ! i-am răspuns. Nu te mai tulbura £i pentru mine ! Ai dumneata destule şi aşa !”...

Ne-am luat armele, ne-am încărcat sacii cu grenade şi am ieşit, pe rînd, rostogolindu-ne grăbiţi peste buza tran- şeei în care ne aflam. N-am apucat să ne tîrîm decît cîţiva metri, că s-au şi auzit bubuiturile lungi şi puternice ale tunurilor, iar în spaţiile dintre explozii a prins să curgă încrîncenat răpăitul ca de meliţă al mitralierelor. Ne-am oprit, păzindu-ne frunţile pe lîngă tîmplele pietrelor îri- tîlnite în cale. Strîngeam din dinţi şi înjuram pe înfundate...

„Grijania... cui v-a făcut ! îl aud pe nea Tudor, care se afla la cîţiva metri în dreapta mea. Astăzi vă venim noi de hac !”, mai spuse el, făcîndu-ne semn să reluăm înaintarea.

Plesneau obuzele în stînga şi în dreapta, în faţă ori în spate ; ţiuiau, văitîndu-se parcă, ori şuierau cu. venin, plumbii ţîşniţi din gurile negre ale mitralierelor, căutîn- du-ne tot mai insistent. Muream în fiecare clipă, pentru a ne naşte, cu bucurie şi îndîrjire în suflete, în secundele următoare...

Mă rugam, în gînd, să ajungă măcar cîţiva dintre noi acolo, sus. Oricare vor fi aceştia, din cei unsprezece ! Să terminăm odată cu cei care ne-au căsăpit zile în şir ! Să deschidem drum înaintării, eliberării pămîntului nostru scump invadat de duşmani !...

înaintam, cu mişcări de rîme printre pietre, pătate, ici-colo, de smocuri de iarbă, din inima cărora se înălţau trupuri plăpînde de paie galbene, aproape uscate.

Tîram după noi, cu grijă, armele şi sacii cu grenade. N-avea nici un rost să încercăm să tragem. Eram

încă prea departe de ţintă ! Iar de aruncat grenade..., nici atît. Scopul nostru era, deocamdată, să înaintăm cît mai mult. Şi speranţa noastră era ca măcar cîţiva să scape neobservaţi de ochii ageri, ajutaţi uneori de binocluri, ai celor de pe vîrful cotei, ori să nu muşte din noi plumbii şi schijele ce ne dădeau tîrcoale- în fiece clipă.

Din cînd în cînd, mîna stingă a lui nea Tudor ne repeta îndemnul de a stărui mai departe, pe *golgota* misiunii noastre !...

De la un timp, la îndemnurile sergentului n-au mai răspuns toate cele zece trupuri aflate în luptă cu muntele şi cu moartea. Rămăseserăm opt..., apoi şase..., apoi patru !

„Dacă am ajunge măcar noi, măcar noi!...", repetam, tot mai stăruitor, ,în gînd, strîngînd din dinţi, de emoţie şi de încordare, aproape să-i sfărîm.

Tudor mi-a făcut semn să mă îndepărtez de el, spre a acoperi astfel un cîmp rămas gol prin dispariţia a doi camarazi.

Am executat ordinul. La fel au făcut şi ceilalţi doi, care înţeleseseră, la rîndul lor, comanda. După această mişcare, ne-am oprit toţi patru... Tunurile băteau în continuare, iar mitralierele tocau* în lanţ, ţintind tot mai aproape de noi.

După cîteva minute, timp în care nici unul n-a făcut nici cea mai mică mişcare, focul ucigător a încetat ca prin minune.

Asta aşteptam cu toţii i în aceasta speram ţ... în clipele acelea am început să nădăjduim că-i vom putea păcăli. Credeau, desigur, că am pierit, că nici unul dintre noi nu mai este viu 1

Am numărat fiecare, în gînd, pînă la zece, aşa cum ne înţeleseserăm înainte de a porni din tranşee şi apoi, ca la o comandă, am ţîşnit, aproape toţi patru în aceeaşi secunda^ făcînd cîteva salturi repetate, care ne-au adus dincolo de bătaia tunurilor, în acel unghi mort în care nu mai puteam fi atinşi.

Bineînţeles că cele două guri mari, otrăvite, au început să-şi scuipe în continuare ghiulelele, dar ele că

deau de-acuma undeva, în spatele nostru. Înaintarea ne era uşurată. Trebuia să ne ferim numai de lanţul de foc pe care-l întindeau în faţa noastră cele' trei mitraliere aşezate în preajma tunurilor, aproape de streşinile masivului, pe care ne tîram de mai bine de două ore.

Am privit atunci spre Tudor. N-am putut să-i văd faţa, dar eram sigur că zîmbeşte. întrezăream victoria ! „Doamne, Doamne, de n-am muri tocmai acum, m-am trezit murmurînd. S-ajungem să le închidem gura spurcaţilor ăstora, şi-apoi, fie ce-o fi■!”

Atunci am auzit strigătul lui Tudor : „Grenadele !... Ţintiţi bine, băieţi, şi aruncaţi cu putere '... Fooooc !”

Patru bubuituri, altele decît cele ce umpluseră pînă atunci văile, timp de trei zile şi trei nopţi, au răsunat, la intervale foarte scurte, sus, pe creasta jnuntelui !... Iar în urma lor, au încetat bubuitul unui tun şi cîntecul sacadat al unei mitraliere.

Un val de' bucurie ne-a cuprins inimile, în timp ce, de la poalele masivului, din tranşeele noastre, mi s-a părut că auzim uralele pline de entuziasm ale camarazilor...

Ne-am scos la repezeală alte grenade din sacul de la şold şi ni le-am pregătit. Am ţintit din nou şi, la comanda lui Tudoh, le-am aruncat cu toată puterea şi ura ! De data aceasta a fost scoasă din luptă încă o mitralieră.

Tunul trăgea însă, la disperare, lungindu-şi tirul pînă spre poalele masivului spre a nu permite, cumva, înaintarea trupelor noastre. Şi, la un semn pe care l-a făcut sergentul, patru grenade au pornit spre aceeaşi ţintă. La sfîrşitul exploziilor, care s-au unit aproape în una singură, înfricoşătoare, a amuţit şi cel de-al doilea tun.

M-am uitat în urmă spre poziţiile noastre. în frunte cu sublocotenentul, plutonul din care făceam parte ieşise acum din tranşee şi înainta în strigăte de urale şi de victorie ! Am privit şi în stînga mea, dar n-am mai văzut nici o mişcare din partea celor doi camarazi. Mitraliera inamicului îi ucisese pe amîndoi, iar acum îşi îndreptase focul spre poziţiile noastre, a mea şi a lui nea Tudor.

M-am ascuns cî-t am putut mai bine înapoia unui bolovan destul de mare, de care reuşisem să mă apropii

între timp. Gloanţele se izbeau de piatra masivă şi ricoşau pe deasupra capului meu, ori într-o parte sau în alta.

Mi-am pregătit o nouă grenadă, aşteptînd să găsesc un moment potrivit spre a otrimite către ţintă. Aşa cum stăteam, îl vedeam bine pe consăteanul meu,care se apropiase mult de mine, pînă la aproximativ zece metri. Am înţeles atunci că intenţionase să se ascundă în spatele aceluiaşi bolovan. Fără să-i cunosc gîndul, eu ajunsesem acolo înaintea lui.

Cînd m-a văzut, mi-a făcut semn să rămîn, schiţînd un zîmbet care voia parcă să spună : „E bine ! Stai acolo !”

În timpul acesta, observîndu-l aproape descoperit, mitraliera de pe creastă şi-a orientat tirul spre el. Parcă sfidîndu-l pe înverşunatul duşman, Tudor s-a ridicat atunci aproape în picioare şi a aruncat, cu toată puterea şi cu sete, o grenadă către ultima ţintă şi sursă de moarte.

Cîteva secunde mai tîrziu, după ce grenada pornise din braţul lui, un şir de gloanţe l-au secerat în dreptul pieptului, străpungîndu-i plămînii şi inima şi omorîndu-l pe loc.

M-am repezit către el, strigînd din toată puterea : „nea Tudore !”. Cînd am ajuns, i-am ridicat capul în grabă şi i l-am sprijinit pe genunchii mei. Ochii mă priveau ţintă, ochii lui negri ca păcura, dar nu mă vedeau... Pe la colţurile buzelor, deschise într-un început de zîmbet, se prelingeau şuviţe calde de sînge. Am înţeles că murise !

I-am acoperit acele frumoase lumini negre cu pleoapele mărginite de gene lungi şi-am simţit cum mă năpădeşte plînsul, în timp ce strîngeam, pentru ultima oară, la pieptul meu pe acela care-mi fusese ca un frate mai mare, ca un părinte. Aşa m-a găsit sublocotenentul, care înainta acum nestingherit în fruntea plutonului. Grenada aruncată de Tudor închisese şi gura ultimei mitraliere duşmane, din care apucase să pornească, din nefericire, focul ucigător ce-i luase şi lui viaţa.

Sublocotenentul m-a îmbrăţişat, cuprins de un entuziasm fără margini, dar, văzîndu-l pe Tudor, a înge

nuncheat în faţa trupului lui, i-a luat capul între palmele sale delicate, s-a aplecat şi i-a sărutat ochii închişi pentru totdeauna.

S-a ridicat apoi în grabă, pornind în urma soldaţilor care ajunseseră deja pe creasta masivului. *Cota 201* fusese cucerită ! Victoria, atît de aşteptată şi pe care o dobîn- diserăm atît de greu, cu atîtea sacrificii, era, în sfîrşit, a noastră.

Drumul înaintării era acum deschis...

L-am înmormîntat pe nea Tudor. alături de ceilalţi camarazi, în cimitirul eroilor din apropiere de locurile în care, la vîrstă atît de tînără – nu împlinise 35 de ani –, se întîlnise cu moartea, cu o moarte de erou ! La scurt timp, sergentul Tudor Ionescu a fost decorat cu *Virtutea Militară,* iar după mai mulţi ani numele lui, ca şi al altor eroi, a trecut de pe modestele cruci din cimitir pe marmura de pe faţa mausoleului ridicat pe masivul Mateiaş, în cinstea şi întru neuitarea vitejilor ce şi-au dat Viaţa pentru ţară. După cum oasele lui, ce-a mai rămas din ele, adunate şi înfrăţite cu cele ale miilor, zecilor de mii de bărbaţi căzuţi la datorie, pe cîmpul de luptă, au fost transportate şi depuse în nişa cea mare a mausoleului. Le-am privit şi eu de mai multe ori în anii care s-au scurs de atunci, şi n-âm putut să nu mă întreb : „Care or fi ale fostului meu prieten şi protector, Tudor Ionescu ?"

Cînd a rostit aceste cuvinte, vocea bătrînului învăţător Pavel Cemat a tremurat scurt, iar din ochi au prins să se rostogolească două şiruri de mărgele calde ce-i mîngîiau obrajii...'

— ...Să mă ierţi, băiatule, spuse el, adresîndu-i-se lui Marius, un fost soldat şi mai apoi ofiţer, care a văzut de atîtea ori moartea în faţă, n-ar trebui să lăcrimeze. Dar omul e om şi, mai ales cînd constată că în jurul său se face un gol tot mai mare, prin dispariţia celor ce i-au fost aproape, poate chiar dragi, îşi simte tăria de dinăuntru dînd, din cînd în cînd, cu genunchii de pămînt. Atunci mai scîhceşte, n-are încotro !... Voi sînteţi încă tineri şi frumoşi şi n-aveţi voie să mergeţi decît cu soarele în faţă. Iar dumneata, cînd vei ajunge... ge

neral, să-ţi aduci aminte şi de un bătrîn dascăl care ţi-a povestit, odată,' despre o pagină din eroismul fiilor acestui pămînt !

Se înserase. Marius a luat bicicleta Andreei, ca să ajungă mai repede acasă, cu condiţia – ce minunat pretext totodată ! – de a i-o înapoia a doua zi.

S-au întîlnit, astfel, din nou. Pădurea şi cîmpul i-au primit cu braţele deschise, asculţîndu-le hohotele de ris, izvorîte parcă din inimile lor fericite, ori şoaptele calde şi tainice, murmure ale unor fiinţe ce-şi întindeau aripile peste toată zarea, îftălţîndu-se pînă în cer, ori coborînd lin şi plonjînd de-a dreptul în oglinda liniştită şi binefăcătoare a rîului din apropierea casei celor doi bunici atît de sfătoşi şi de calzi ai Andreei.

Fata a rămas încă trei săptămîni în satul bunicilor, iar pentru Marius acele zile au fost cele mai pline de lumină din toată viaţa lui... Au fost, pentru că, deşi în anii care au urmat, sufletele lor s-au aflat multă vreme alături – mai ales al băiatului, alergînd pe urmele celei ce pusese stăpînire de mult pe întreaga lui fiinţă –, de la o vreme, care se măsura cu o parte bună din acest ultim an şcolar al lor înainte de studenţie, un vînt rece suflase peste vatra aceea de simţire comună, iar, din zbuciumarea ce se născuse, Andreea s-a trezit tot mai înstrăinată de luminile şi promisiunile de altădată.

Răsărise altcineva mai aproape de ea – un băiat din Buzău, elev la un alt liceu, fiu tot de medici, care dorea să urmeze, de asemenea, Medicina, dar la Iaşi, nula Bucureşti, cum intenţionase la început, Andreea, ca să fie, cel puţin ca studentă, mai aproape de Marius.El determinase acea zvîrcolire în inima fetei... Şi, pînăla urmă, prin insistenţe de fiecare zi – o aştepta la poarta şcolii, o însoţea pînă acasă, o invita după-amiezele la film, sîmbăta seara la petreceri, date la el acasă – reuşise... Scrisorile lui Marius către Andreea au început să rămînă fără răspuns. Intrat în alertă, „generalul" l-a rugat pe fratele lui mai mic – Dan, elev la un liceu de electrotehnică din acelaşi oraş cu Andreea – să se intereseze şi să descopere adevărul. Dan se executase, „luînd urmele" fetei, văzînd, notînd, suferind pentru fratele său. într-o zi n-a mai răbdat şi a ieşit în faţa celor doi:

— Bună ziua, Andreea, i-a spus el î Aş vrea să-ţi comunic ceva din partea lui Marius.

Andreea, surprinsă, a rămas cîteva clipe încurcată. Apoi, înaintînd către băiat, s-a apropiat de el şi, îmbrăţişîndu-l, i-a zis :

— A, Dănuţ ! Ce faci, dragule ? Ce face Marius ? Nu l-am mai văzut de-atîta timp. Tiberiu, a continuat ea, adresîndu-se celui cu care mersese de braţ pînă atunci pe stradă : uite, îţi prezint pe *un văr* de-al meu ! Fratele lui e elev la liceul militar, e un adevărat „general”.

— Salut, flăcăule ! a spus cel .pe care Andreea il numise Tiberiu. Şi sări spui lui frate-tău că mie armata nu-mi place. Eu am „să mă scutesc”, trebuie să-mi găsească el tata ceva; ca să mă reformeze ! Nu pot să sufăr să fac „drepţi” în faţa cuiva...

— Ei, în faţa mea ai să faci, dragule, că n-o să ai încotro !

— în faţa ta, comoară scumpă, stau şi în genunchi !

Dan rămăsese cu gura căscată, asistînd, fără să vrea, la acest spectacol de circ.

— Mă scuzi, Andreea, am plecat, mă grăbesc ! a spus el, înclinîndu-se în faţa celor doi, în semn de salut.

— Te rog să-i spui lui Marius, cînd îl vezi, ori .cînd îi scrii – că ai să-i scrii tu, precis ! –, să-i spui deci că m-am hotărît ; voi urma *Medicina la Iaşi* ! zise Andreea, oprindu-l pentru cîteva clipe. Nu-i aşa, Tiberiu, că la Iaşi mergem ? Haide, că am întîrziat ! se auzi, din nou, glasul ei, în timp ce-i întorcea spatele „vărului” şi pleca, de braţ, cu *dragul* de Tiberiu.

:::„Aşa că, scumpe *„generale”,* comandă, te rog, inimii tale : „Pe loc, repaus !”. Şi ascultă-mă pe mine, frate dragă, nu te necăji prea tare, că n-ai pierdut nimic ! Eu m-aş încumeta să zic că, dimpotrivă ! Andreea nu era de tine, nu era de noi ! Şi, mai bine acum, decît...

Mama e bine şi toţi ceilalţi, ai noştri, la fel ! Aşteptăm să ieşi victorios din *toate bătăliile.* Nu ne îndoim nici o clipă de tine, bagă de seamă, generale ! Te îmbrăţişează cu dor, *caporal* Dănuţ !”

T..Povestindu-i, cu de-amănuntul, toată istoria aceasta lui Valeriu Bogdan, după ce îi citise faimoasa scrisoare,

cu „înlăcrimata” veste, Marius şi-a înghiţit de mai multe ori lacrimile, cel puţin pe dinăuntru... Profesorul l-a lăsat, cu zîmbetul trist, pornit spre o lume pierdută» A simţit că avea nevoie, după descărcarea retrăită ca pe un vis, la care asistase, să-şi adune în tihnă foiţele, fiindcă, de învins vorba lui Dan – trebuia să învingă !

28

— Colegii mei de clasă : Matei şi Remus ! spuse Radu. Sîntem toţi trei din acelaşi, oraş. Am fost colegi şi la şcoala" generală. Cinci dintre cei de-atunci sîntem acum elevi de liceu militar : doi la Alba Iulia şi trei aici.

— însemnează că, cel puţin la început – afirmă profesorul Valeriu Bogdan – v-a fost mult mai uşor. în timp ce alţii trăiau perioada aceea de „înstrăinare” de ai lor, pînă să ajungă să simtă că cei de-aici sînt, în primul rînd, membri ai unei familii în care şi ei au intrat, voi aveaţi un nucleu cald, al vostru, o mică oază care sper că \ᵛ-a ajutat foarte mult. '

— Sigur, aveţi dreptate !

Profesorului ,i s-a părut însă că vorbele băiatului sunau fără convingere.

— N-am nimerit-o cu ceea ce am spus ? l-a întrebat cînd au rămas din nou singuri.

— Dumneavoastră aţi vizat ceea ce ar fi fost firesc să se întîmple... Lucrurile însă nu s-aupetrecut aşa.

—: De ce ?

— Remus fusese la şcoala generală şeful clasei noastre. Bl era premiantul I. Această mică glorie şi-o câştigase, în cea mai mare parte, pe drept. Remus e un băiat bun, adică vreau să spun că are cap bun, poate să înveţe. E şi muncitor, în general, serios, în multe privinţe. Calităţile acestea şi le manifestase chiar de-atunci, într-o măsură. Mai contribuia îrisă la clasamentul său şi faima pe care şi-o cîştigase în primii doi ani de gimnaziu, reuşind, prin stăruinţe susţinute, să se situeze în fruntea colectivului. Apoi, toată lumea, toţi profe sorii vreau să spun, porneau de aici, de la acest prag, ştiţi

dumneavoastră mai bine ca mine cum se petrec lucrurile. „N-a învăţat azi?”, „n-a ştiut ieri?!, „a făcut nu ştiu ce prostie ?”, „lasă-l, dragă, nu-i pune notă !”, „cum să-l sancţionezi ? !'„, „trebuie .să se fi întîmplat ceva cu el ! Ăsta e *b&mt bun !”.* Şi, uite aşa, i s-au iertat multe lui Remus şi, la sfîrşitul clasei a VUI-a, tot el „a ieşit” premiantul întîi !

Venind însă noi, toţi trei, la acest liceu, s-a întîmplat ca eu să obţin cea mai mare medie la examenul de admitere, după cum v-am mai spus (îmi cer scuze deci că repet). Remus a fost cam al douăzecilea, i-a trecut înainte şi Matei, clasificat al nouălea. Am fost repartizaţi toţi trei în aceeaşi clasă, iar eu, învestit cu funcţia de şef de clasă.

Remus – să înnebunească, nu alta ! Nu se putea împăca cu ideea că i-am luat-o înainte, deşi, nu ca să mă laud, dar şi la şcoala generală eu aveam o medie foarte apropiată de a lui, iar în multe privinţe... poezie, concursuri... eram favoritul întregii şcoli. El ştia însă una şi bună : patru ani îmi fusese şef şi acum lucrurile se inversaseră. Aşa ceva nu putea suporta. L-a atras, într-o vreme, e adevărat, numai îritr-o măsură, de partea sa şi pe Matei.

În aceste zile, aţi cunoscut multe dintre aspectele vieţii noastre. în legătură cu problema despre care vorbeam, voiam să remarc faptul că vă sînt cunoscute (şi dintr-o viaţă pe care aţi dus-o ca" licean, asemănătoare, în multe privinţe, cu aceasta de-aici, dar şi din ceea ce aţi întîlnit direct în şcoala noastră) raporturile dintre un colectiv (de clasă, de piMă) şi cel ce este învestit cu prima răspundere asupra acestui colectiv. De fapt, şeful de *clasă* se află între ai lui (colegii lui) şi toţi ceilalţi şefi, ierarhic, superiori. A se afla „între” înseamnă a media de multe ori în atîtea direcţii, şi de aici încep *problemele.*

Fără îndoială că vrei să iasă bine totul : clasa ta „să meargă” bine (iertaţi-mă, folosesc mereu „locuri comune”, din punctul de vedere al exprimării, dar nu mai stau să-mi aleg vorbele), să fie văzută „bine”, să obţină un punctaj bun în întrecerea dintre plutoane, pentru că... şi tot aşa mai departe. Dar acest bine depinde, pe

de o parte, de clasă, de colectiv – el avînd, rolul hotărî tor, fireşte –, dar şi de cei care... *Faţa* unui colectiv, cu toate ale lui, este aceea care *se vede* ori aceea care *se poate vedea,* aici intrînd unghiul de vedere ah cercetătorului, , ca şi al celui ce arată, care pune în lumină ceva şi în ce *fel* de lumină...

Eu trebuia, în funcţia pe care-o aveam – prin prisma colegilor mei, bineînţeles – să fac tot ce ştiu, să mă dau şi peste cap, ca la circ, numai să asigur acel unghi de *vedere mereu favorabil,* indiferent de *realitatea* pe care' ei o asigurau. Bineînţeles că acest lucru nu p uşor de realizat, şi mai ales; nu este *consonant cu adevărul,* cu cerinţele în spiritul cărora noi ne formăm, cu... aş putea să adaug şi alte elemente de raportare...

Să-mi permiteţi o paranteză : între altele, noi, aici, în acest liceu, învăţăm să devenim oameni – aceasta aţi auzit-o de atîtea ori de la noi, poate de prea multe ori, în orice caz *problema* este un laitmotiv al preocupărilor noastre şi ne bucurăm cînd devine dimensiunea principală a existenţei noastre, dar, în acelaşi timp, învăţăm şi să lucrăm cu oamenii. Ne pregătim, vasăzică, pentru o carieră, care, indiferent de ipostaza concretă a exercitării ei, în proporţie de aproape sută la sută, ne va aduce faţă în faţă cu oamenii, cu oameni mai ales în formare, cu tot felul de oameni, care, după cum ştiţi, trebuie aduşi la o unitate de acţiune, în primul rînd, bazată – acesta este idealul – pe o unitate de gînd şi de sentiment.

Deci, ţinînd seama de ţelul final al devenirii noastre, ceea ce îmi cereau uneori colegii mei nu era de acceptat. Cum să mediez între ei – care trebuiau făcuţi „neapărat” să înţeleagă unde greşesc, şi asta nu fiindcă eu aş fi fost mai grozav decît toţi, ci,' pentru că, avînd asemenea răspundere, mă tot întrebasem în legătură cu resorturile ei, căutîndu-le tuturor a'cestora înţelesurile corecte – şi între cei obligaţi să evalueze, în fiecare zi, în fiecare oră chiar, realitatea vieţii noastre, a devenirii noastre, constituia pentru mine o preocupare permanentă, sinonimă, de la o vreme, cu o stare aproape chinuitoare.

La sporirea chinului despre care' vorbesc au contribuit din plin cei doi colegi ai mei – Matei şi Remus, acesta din urmă cu deosebire. Remus nu voia să înde

plinească – a.şa cum se cerea – aproape nimic: din obligaţiile ce-i reveneau ca membru al colectivului clasei, de care eu răspundeam.

„Pedepseşte-mă, dacă ai curaj”, îmi spunea.

„Nu este vorba de curaj, Remus, la urma-urmei ştii că aşa ceva nu-mi lipseşte, i-am răspuns, ci de faptul că tu nu vrei să înţelegi o necesitate, că te aşezi de-a curmezişul mersului firesc al lucrurilor. Dacă întîmplarea a făcut ca raporturile noastre din şcoala generală să se inverseze (şi tu vezi că răspunderile de aici sînt cu totul altele, au* alt fel de dimensiune, de înţelesuri), sper să nu mă faci pe mine vinovat de aceste lucruri. Noi rămînem tot colegi, putem să devenim şi prieteni adevăraţi – aici această necesitate este una a vieţii, aş zice că este în interesul fiecăruia să-l simtă pe celălalt apropiat de sufletul său...”

,,Lasă-mă, domnule, cu filozofia ta... de două parale, poate crezi acum că funcţia cu care ai fost învestit – e adevărat, printr-o întîmplare, aici ai spus bine ! – te-a făcut şi înţelept ? !... Dacă eşti în stare, descurcă-te ! Iar dacă nu eşti, spune-o, băieţaş, că s-or mai găsi şi alţii care să ţină sus steagul colectivului...”

„Umbli cu vorbe mari de pomană şi vrei neapărat să jigneşti. Ar fi prea banal să-ţi spun că vei ajunge să-ţi dai scama că greşeşti. Pînă una-alta, am să-ţi atrag atenţia asupra unui fapt evident chiar şi pentru tine. şi anume că în Jurul tău a început să fluture... golul !”

Era o realitate care mă bucura, desigur : colegii din clasă, cei mai mulţi dintre ei, înţeleseseră treptat că Remus, care se erija în coordonator al factorilor negativi; face acest lucru numai spre a lovi în mine, fără să privească mai departe la urmările ce se înregistrau pentru întregul colectiv. Băieţii, lucizi fiind, observaseră asemenea urmări (de la ele au început analiza, ajungînd, pînă la urmă, la izvoarele, aproape ridicole, naive, în orice caz, ale atitudinilor colegului nostru). Observînd, înţelegînd, l-au părăsit pe Remus. Chiar Matei – care ştia de la început sursa exactă a „ţîfnelor” conoră.şea- nului său şi al meu, dar care se lăsase şi el prins în mrejele unor „argumente” de ordin „mai înalt”, aşa cum erau prezentate de fostul premiant – a trecut de partea întregului colectiv, deci şi a mea !

Poate Veţi zîmbi aflînd că am socotit aceşti paşi dintr-un lung drum al urcuşului nostru (al colectivului despre care vă vorbeam adică) şi ca pe o mică izbîndă personaUL M-am bucurat atunci mult şi mi-am zis că poate cel mai frumos lucru din viaţă îl constituie *lupta* pentru *ceva* care să -merite să lupţi, lupta dublată de încrederea că vei izbîndi; dacă acel ceva reprezintă o lumină în stare să încălzească nu numai sufletul tău !

„Războiul'[1] cu Remus nu se încheiase ÎQsă. Era, de fapt, o luptă încăpăţînată şi îngenuncheată la fiecare pas, pe care o ducea el singur...

Astfel ne-a'prins prima noastră vacanţă de liceeni-„ge- nerali”...

Sosiserăm cu toţii în oraş. Ne-am întîlnit cu cei doi de la Alba Iulia. Ne . admiram reciproc uniformele. Am mers la fosta şcoală ; ne-au văzut profesorii, ne-am întîlnit cu fete şi cu băieţi, foşti colegi, acum şi ei liceeni pe la diferite şcoli din oraşul nostru.

Fetele roiau mai ales în jurul militarilor, uniforma atrăgîndu-le ca un magnet. Aveam printre ele mai multe prietene, pentru că *prietenă* adevărată – ştiţi dumneavoastră ce vreau să spun – aveam doar una singură şi aceea se afla departe de mine.

Cătălina, o fată destul de drăguţă, prietenă a lui Remus – cît noi am fost gimnazişti –, nu ştiu de ce se uita acum cam galeş spre mine şi-mi tot făcea complimente, că aproape mă şi jenam. îmi spunea între altele : „că-mi stă nemaipomenit de bine uniforma”, „că-mi scoate în evidenţă albastrul frumos al ochilor”, „că sînt cel mai înalt dintre toţi —: un adevărat bărbat” (afirma ea, exagerînd, bineînţeles,-în toate...).

Spre Remus aproape că nici nu se uita, parcă nu l-ar fi văzut şi doar era de faţă, făcînd fşţe-feţe, enervîn- duse din ce în ce mai mult. Cînd a auzit că sînt şi *şef de clasă* (probabil îi spusese Matei), nu mă mai scotea din : „şefiile”, în sus, .¡şefule”, în jos ; ,,să vedem ce spune *şeful !” ;* „lăsaţi, dragă, se adresa *ea* celorlalte şi celorlalţi, avem un *şef* cu noi, să-l întrebăm, să vedem ce zice...”

Trecuseră cîteva zile de vacanţă. în fiecare dintre ele, Cătălina, însoţită de alte fete şi de băieţi, bătuse la poarta

noastră, chemîndu-mă la plimbare. Şi, oricât 'de supărat ar fi fost Remus -pentru «cest lucru, unde «era Cătălina, trebuia să fie şi el. Astfel că „înghiţea” totul, înghiţea în sec, dar n-avea ce face. Eu aş ;fi -vrut să rămîn mai mult acasă, cu mama şi cu frăţiorul meu mai mic – Mircea. îmi fusese tare dor de el, iar acum, domnul Corbeanu fiind plecat într-o deplasare, eram numai noi trei, puteam să ne bucurăm împreună. După Anul Nou, toţi ştiau că eu voi pleca la bunicii din partea mamei, în locul pe care-l cunoaşteţi, fireşte, bine.

Mai erau vreo trei zile pînă la revelion. Cuiva, Cătălinei parcă, i-a venit ideea să mergem împreună într-o excursie, la o distanţă de vreo douăzeci şi cinci -de ¡kilometri de oraş, la „Cabana Vînătorilor”. Era o cabană retrasă, situată într-un platou splendid, înconjurat de munţi. Acolo era zăpadă, puteam să schişm, să ne distrăm, în sfîrşit – zicea ea – ,,să simţim că .ne aflăm în vacanţă” !

Mama mi-a dat voie, spre marea părere de rău a lui Mircea, care rămînea iarăşi singur. A doua zi sosea însă tatăl meu vitreg şi, decît să-i văd ochii .indiferenţi cum mă cercetează ea pe o gînganie ‘neînsemnată ori să-i ascult bruftuielile ce se exprimau aşa, din senin, fără nici un motiv, mi-am spus că e mult mai bine în munţi, în fond mă mai eliberam şi eu de cîte adunasem în cele patru luni de zile, puteam să simt gol în jurul meu, un gol binefăcător de data aceasta, să mă cufund în spaţiul acela fără de hotare... Şi-apoi, eram cu băieţi, cu fete, ne vom-distra... Mă -puteam gîndi în acelaşi timp, parcă mai liber de-acolo, de sus, la *aceea* care se afla şi se află dincolo de munţi...

Dintre toate fetele care voiau să meargă, doar trei au reuşit să-şi convingă părinţii să le lase : Cătălina, Mariana, care era prietena lui Matei, şi-Cornelia, o blondă diafană, despre care ai fi putut spune orice, numai că schia ca o regină a munţilor şi făcea tot felul de şotii mai abitir decît orice năzdrăvan de băiat, nu ! Iar.dintre băieţi, în afară de mine, s-au prins alături : Remus, bineînţeles, cum era s-o lase el singură pe Cătălina, Matei, care, dacă venea Mariana, el nu putea lipişi, şi Grig, cum îi spuneam noi, de la Grigore, un băiat mai mărunţel şi îndesat, elev la un liceu industrial de mecanică.

Ne-am. pregătit, schiurile, ue-am- umplut, rucsacurile CIA ceea ee socoteam că o să ne trebuiască, am primit, fiecare, nişte bani de' cheltuială, ne-am îmbrăcat bine, ca de munte, şr cu tot ce ne trebuia să schiem, şi am plecat

Pînă. am ieşit din oraş ne-am urcat într-un autobuz ; apoi am luat o cursă – o maşină care străbăteai toate comunele (vreo trei la număr) aflate: în continuarea drur mului nostru, pînă ce începeau munţii Plecaserăm în dimineaţa zilei de 28 decembrie. Era soare, frumos ! Iar cînd am ajuns în munţi, totul era feeric. Aici zăpada era groasă de peste cincizeci de centimetri.

Eu şi cu Remus cunoşteam foarte bine drumuL Şi Grig îl ştia, şi mai ales Cornelia. Ea fusese mai mult decît fiecare dintre noipe-aici, drumeţise, schiase...

în sfîrşit, a început urcuşul. Erau nişte pante, nu prea uşoare, sigur că la coborîre totul era mult mai simplu, dar am scăpat de ele, învingînd, relativ uşor, cîteva dificultăţi. Norocul nostru era că şi celelalte două fete (în afară de Cornelia) – Cătălina şi Mariana – ştiau ce înseamnă urcuşul, mai făcuseră şi ele acest drum, astfel că s-au descurcat bine fără să aibă nevoie prea mult de ajutorul băieţilor.

în orice caz, Remus de la început a primit şi schiurile Cătălinei, spre a le duce el, atîta vreme cît n-a fost nevoie de ele, iar la urcuş era în stare să-i ia şi rucsacul. La un moment dat aşa a şi făcut, dar i-a dat înapoi schiurile, fiindcă începuse să gîfîie ca o locomotivă stricată.

La cabană am fost primiţi bine, ne-am instalat – băieţii într-o cameră, fetele în alta –, după care am făcut primele lansări cu schiurile pe pantele din jurul cabanei.

Remus se ţinea tot timpul după Cătălina, aşa încît biata fată „n-a prea avut loc să întoarcă", precum a spus, într-un timp, Cornelia : „N-are loc de întors Cătălina, «generalul»- ei o ţine permanent ^ub observaţie... Mai las-o, domnule, în pace, las-o să respire şi ea în aer liber, să se simtă ca pasărea cerului !", l-a apostrofat apoi.

„O să respire, după ce-oi pleca eu ! Are destul timp atunci ! Acum să stea lîngă mine, că d-aia o iubesc !", a răspuns Remus, dîndu-şi pe faţă toată „înţelepciunea" şi „fineţea" fiinţei sale, ca şi „coloratura'„ limbajului.

„Ce spui, domnule, a zis Cornelia, aşa, care va să zică, nu ştiam ce «minuni» ţi-aduce în viaţă iubirea. Păi,

în

acest caz. Cătălina, eşti un om făcut ! Te invidiez, fetiţo, îmi pare rău că nu mă iubeşte şi pe mine cineva aşa !" Am rîs cu toţii, pentru că şi vorbele lui Remus, ca şi cele ale Corneliei erau, în fond, o *joacă,* nimeni nu le-a spus şi nici nu le-a luat în serios.

Şi totuşi, cînd făptura cea diafană a ironizat „minunile" pe care ţi le poate aduce în viaţă iubirea, eu m-am simţit parcă muşcat de suflet. M-am uitat lung, m-am apropiat de ea şi, mîngîindu-i părul bălai, i-am spus, de la înălţimea staturii mele' de un metru şi optzeci de centimetri, cît aveam pe atunci, întocmai ca unui copil ce n-ar fi trecut defel prin viaţă :

„Ce ştii tu ce înseamnă minunile iubirii ? !..."

Ea, care în timpul mîngîierii, îşi frecase capul uşor de pieptul meu, precum o pisicuţă ce se onduleaza pe lîngă stăpînul ce-i dă atenţie, auzind vorbele acelea, şi-a înălţat ochii spre ai mei, răspunzîndu-mi cu o infinită tandreţe, inundată, în acelaşi timp, de nevinovăţie, dar şi de curiozitate :

„Mă leg să fiu o elevă silitoare, să învăţ bine totul !"
„îmi pare rău, Neli (am mîngîiat-o eu cu diminutivul acesta pe care, după cum mi-a spus odată, nu-l accepta decît de la mama sa !), dar ştii că..."

„Şi mie îmi pare rău, «şefule»,... spuse fata, cu o undă de tristeţe în ochii ce oglindeau parcă luminile tuturor brazilor din jur (ştia despre prietenia mea cu Liana), dar aici este mult 'prea frumos, aşa incit să ne bucurăm de ceea ce avem *aici* şi *deocamdată !"*

Cele două zile şi două nopţi, petrecute la „Cabana Vînătorilor", au trecut ca un vis. Eram singuri în toată cabana, noi şi stăpînii acesteia – o femeie şi un bărbat –, care erau ca şi părinţii noştri. Se îngrijeau de noi ca de propriii lor copii. Cînd plecam cu schiurile, lelea Zincuţa, cum îi spuneam noi (auzindu-l pe soţ cum o striga : „Zin- cuţo" în sus „Zincuţo" în jos, „Vezi ce fac copiii, Zincuţo"), ne atrăgea atenţia să nu ne îndepărtăm prea mult : „Vedeţi, dragii mamei, ne-a spus ea chiar din prima zi, că pe-aici sînt şi lupi, şi urşi, aveţi grijă", deci să nu mergem prea departe de cabană, „că şi timpul pe-aici se schimbă cît ai bate din palme", şi să venim la masă la ora... (ne dădea ea o oră cînd ne promitea că „ne face ceva bun"...)

Iar cînd soseam, ne lua în primire : „Repede, hai, repede, schimbaţi-vă, să nu răciţi, că uite. sînteţi transpiraţi – şi venea pe lîngă noi şi ne punea mîna pe frunte –, vă spălaţi apoi şi veniţi la mîncare !”

Seara, cînd întîrziam prea mult, dansînd, povestind, rîzînd, numai ce-o vedeam venind şi ordonîndu-ne :

„Gata, la culcare ! Mai e şi mîine o zi ! Cum o să mai alergaţi mîine, dacă nu dormiţi ! Hai, stingerea !” (auzise că noi, cei trei, eram militari, şi-atunci ne vorbea în limbaj *potrivit!)*

în prima noapte, la vreo jumătate de oră, după ce ne culcaserăm, după „stingere” deci (eu nu dormeam încă), numai ce-o văd că intră, încet, în camera noastră, a băieţilor, şi pîş-pîş printre paturi, pipăindu-le încetişor, să vadă dacă sîntem sub pături şi dacă sîntem înveliţi. Convingîndu-se că totul este... bine, se întoarse spre uşă, în cadrul căreia se afla nenea Marin cabanierul. „Hai şi la fete ! l-a îndemnat lelea Zincuţa, să nu se fi dezvelit careva, să răcească !”

Şi, bineînţeles, că şi în cea de-a doua noapte tot aşa ne-a „învelit” şi ne-a păzit, pentru că, „maică, ne-a spus dînsa în prima zi, părinţii au încredere în voi, dacă v-au lăsat ei pînă aici singuri, şi au şi în noi, cei ce vă primim, vă omenim, avem grijă să vă întoarceţi cu bine acasă ! Aşa că... !”

în a treia zi, în 31 decembrie dimineaţa deci, se punea problema întoarcerii acasă. Ne-am pregătit să plecăm, cu grija de a ajunge la timp – în seara aceea era doar revelionul şi nu trebuia să ne supărăm cu nimic părinţii.

Am adunat totul în rucsacuri şi ne-am luat rămas bun de la gazdele noastre, care se purtaseră atît de frumos cu noi. I-am îmbrăţişat pe lelea Zincuţa şi pe nenea Marin, le-am mulţumit pentru tot şi le-am urat „La mulţi ani !” Ne-am urcat apoi pe schiuri şi-am pornit-o la vale. „La mulţi ani, maică ! Să fiţi sănătoşi, voi şi părinţii voştri ! Şi să ajungeţi cu bine acasă !”, ne-a spus lelea Zincuţa, în timp ce ne îndepărtam încetişor de cabană.

înainte de a pleca, nenea Marin ni s-a adresat nouă, băieţilor, avertizîndu-ne : „Nu-mi place timpul, băieţi. Aveţi grijă. S-au anunţat ninsoare puternică şi viscol ! Mergeţi cu atenţie şi nu părăsiţi marcajele, pentru că s-ar

putea să vă rătăciţi uşor. Locurile sînt înşelătoare, toate par la îel şi Odată te trezeşti în altă parte...”

Mi se strecurase în suflet o oarecare grijă. La cabană nu era telefon, să-i anunţăm pe-ai noştri că am plecat. Dar toţi ştiau că pe la prînz trebuie să sosim. Dacă totul se petrecea bine şi nu erau, deocamdată, motive să fie altfel, în mai puţin de o oră trebuia să ajungem la poalele munţilor.

Am pornit-o deci şi-am mers vreo douăzeci de minute. Străbătuserăm platoul pe care era aşezată cabana, am coborît apoi o pantă, am trecut prin cel de-al doilea platou şi urmau acum, la rînd, două pante ceva mai grele.

în frunte mergea Cornelia, cel mai bun schior'dintre noi toţi. După ea, Remus, care ar fi vrut, dacă ar fi fost după el, să conducă tot grupul; dar Cornelia îi stopase imediat avîntul, spunîndu-i : „Treci în front, «generale», că, deocamdată, abia eşti recrut !”

S-a supus, n-a avut încotro, dar a chemat-o lîngă el pe Cătălina, care rămăsese mai în urmă, în preajma mea.

După Cătălina schia Mariana, apoi Matei, Grig şi eu, care încheiam „plutonul”...

Ne opriserăm spre a ne odihni puţin. Urmau două coborîri dificile, printre copaci, fără nici un fel de pîrtie. Între timp începuse să ningă şi, peste vechea zăpadă, se mai aşezase un strat cam de vreun lat de palmă.

Dintr-o dată am auzit un vuiet puternic. Parcă se rupea pădurea, parcă se despicau munţii în bucăţi, parcă era cutremur ! Ne-am speriat !

„Fraţilor, spuse Cornelia, care era cea mai umblată prin aceste locuri, începe furtuna !”

Şi nici n-a apucat să-şi termine bine vorbele, că aşa, ca din senin, s-a pornit un vînt puternic, aproape să te culce la pămînt. Ninsoarea s-a înteţit, fulgii erau mari, din ce în ce mai mari, parcă cerul ar fi fost făcut dift imense caiere de vată, pe care vîntul le rupea acum în bucăţi şi ne potopea cu ele, izbindu-ni-le peste faţă, peste ochi, peste tot.

Aveam **cu** toţii ochelari de schiat. Ni i-am pus la repezeală, **cu** mîini aproape tremurînde. Ne adunaserăm cerc să ne sfătuim. Dacă porneam .în clipele acelea la vale, printre copaci, riscam să fim izbiţi, din cauza vîn-

tului prea puternic, de trunchiurile lor, să se rupă peste noi, să ne împingă vîritul spre cine ştie ce prăpastie. S-a făcut întuneric de parcă ne-ar fi înconjurat din toate părţile noaptea.

Fetele, în afară de Cornelia, au început să plîngă. încercam să le potolim, dar în acelaşi timp căutam în minte o soluţie de ieşire din situaţia creată.

„Băieţi, ni s-a adresat atunci Cornelia, există un drum mult mai bun decît ăsta, mai lung, dar mai puţin periculos, trece şi pe lîngă un sat, un cătun de cîteva zeci de case – *Oţelul* se cheamă –, dacă ajungem acolo şi n-o scoatem altfel la capăt, batem în poarta unui om şi mai vedem noi.”

„Dar de ce nu ne întoarcem la cabană ?” s-a auzit glasul lui Remus.

„Cum să urcăm panta aceea pe un asemenea viscol ?”, i-a răspuns tot Cornelia.

„Şi, de-acolo, din Oţelul, cum ajungem în oraş ?”, a întrebat careva.

„Să ajungem mai întîi în sat, să fim la adăpost şi...°

Am pornit-o în urma Corneliei. Şirul era acum foarte strîns, mergeam cu mare grijă. Ne-am păstrat ordinea, cu excepţia faptului că eu am trecut lîngă fată, iar cei doi băieţi, Matei şi Grig, încheiau grupul. Mergeam, bîjbîind, cu capetele în piept, ca să putem respira. Ne-am legat fularele în jurul gurii, precum copiii. începea să se lase frigul ; şi aşa vîntul era destul de rece.

„Cornelia, eşti sigură că acesta este drumul ?”, am întrebat-o, după vreo oră de mers, pe blonda diafană, pe care o apăram cu trupul meu să n-o zboare pur şi simplu vîntul. Mergeam în dreapta ei în partea din care venea vijelia. Le spusesem să facă acelaşi lucru şi celorlalţi băieţi, care, în felul acesta, beneficiau de urmele mele şi puteau ocroti şi fetele.

„Sînt sigură, numai că mi se pare mult prea lung. Parcă altădată nu era aşa.”

„Altădată cu siguranţă că n-a fost un asemenea prăpăd.”

Intraserăm într-o pădure cu copaci rari, ca nişte piloni ce susţineau cerul.

„Drumul e bun, Radule, spuse fata, indicîndu-ml pădurea, o recunosc, după ea cred că ajungem la satul acela.

Atenţie însă : în partea ta, pe-aici, pe undeva, sînt nişte povîrnişuri, să nu aluneci !”

„Lasă, domnule, povîrnişurile, mi-a strigat Remus, din spate, daţi-i drumul mai repede să scăpăm din iadul ăsta odată !”

După cîteva clipe, cu toţii am rămas miraţi de ceea ce vedeam în faţa noastră, la o distanţă nu prea mare : un şir de luminiţe, ca o serpentină de licurici, se încolăcea printre copacii pădurii. Înaintau către noi, clipind ca din nişte ochi de foc.

„Lupii! a strigat Remus cu uri glas înfricoşat. Aceia sînt ochii lupilor. Mi-a spus tata că **aşa** se văd ochii lupilor noaptea !” Şi, în clipele respective, agitîndu-se, nu şi-a dat seama că în dreapta lui se afla unul din povîrnişurile despre care ne avertizase Cornelia, a alunecat şi... s-a dus la vale, dispărînd în pustietatea aceea de alb şi întuneric. [1]

„Raduleee !”, s-a auzit glasul lui, care a sfîşiaţ noaptea îngrozitoare Ce ne cuprinsese...

Spaima pusese stăpînire pe toţi.

„Să nu ne pierdem capul ! am spus. Să vedem, mai întîi, ce e cu «lupii» ! Strîngeţi-vă unii lîngă alţii. Repede !”

„Se apropie”, a şoptit Cătălina, plîngînd.

într-adevăr, şirul acela de lumim se zbuciuma acum tot mai tare şi din ce în ce mai aproape de noi.

„Nu sînt lupi, sînt oameni, am spus, dîndu-mi seama că lupii nu puteau umbla chiar aşa, unii în spatele altora. Sînt oameni, cu lămpi !”

„Trebuie să fie oţelenii, a confirmat, de lîngă mine, Cornelia, copiii din Oţelul, care învaţă la o şcoală din satul din vale, acesta e drumul lor, îl ştiu, am vorbit şi astă-vară cu ei. Am o rudă în satul acela, e chiar directorul şcolii, prin el i-am cunoscut pe copii şi am aflat multe despre ei.”

Între timp, luminile apropiindu-se, am identificat în spatele lor nişte mogîldeţe albe, unele mai mari, altele mai mici...

S-^au mirat, găsindu-ne acolo.

„Parcă am auzit un strigăt”, a spus băiatul din fruntea celor zece oţeleni.

I-am povestit în fugă despre accidentul lui Remus.

Băiatul. Barbu se numea, a rînduit copiii cu lămpile în jurul nostru. Apoi a întrebat dacă vrea sămeargă careva dintre noi cu el, să-l căutăm pecelpierdut.

Bineînţeles că m-am oferit eu — şiaşa aş fi pornit în căutarea lui Remus, chiar dacănu apăreau copiii aceia. Cornelia, ca o schioară bună ceera, a spus că merge cu noi. Dintre oţeleni, s-a oferit încă un băiat, I-Ioria.

Am luat cu noi patru lămpi (erau nişte lămpi din acelea de mineri), de fapt, eu şi Cornelia am împrumutat cîte o lampă de la copiii din Oţelul.

Rămîneau în grup încă şase lumini. „Nu vătemeţi, le-ă spus Barbu alor noştri, copiii ştiu ce să facă dacă apar lupii. Au şi ciomege, şi toporişti ! Noi totdeauna sîn- tem pregătiţi !”

Ne-am apropiat de povîrniş şi am pornit-o cu grijă la vale, strigînd, din cînd în cînd : „Remus !”, „Remus !”.

Panta era lungă, dar nu prea abruptă... Ne opream, sprijiniţi de cîte un copac, şi iarăşi strigam : „Remus !”, „Remus !”

La un moment dat, eu am văzut unul dintre schiurile colegului nostru. L-am ridicat, nu era rupt, dar se smulsese, pur şi simplu, legătura de metal, care rămăsese, probabil, prinsă de bocancul lui Remus. Bănuiam că trebuie să fie şi el pe undeva, pe aproape. Ne apropiaserăm, de fapt, de sfîrşitul pantei aceleia.

L-am găsit, după cîteva minute, în zăpadă, aproape sufocat. I-am observat vîrful celuilalt schiu, care rămăsese afară. Dacă mai întîrziam foarte puţin timp, nu-l mai salvam. În cădere, se lovise la cap şi îşi pierduse cunoştinţa. S-ar fi stins în spuma aceea albă, ca un giulgiu, fără să-şi fi dat seama.

I-am ridicat capul, l-am frecat pe tîmple, pe faţă, l-am smucit apoi puţin, strigîndu-l, pînă ce şi-a revenit. Avea un cucui în frunte, sub căciulă.

Cînd a deşchis ochii şi m-a văzut aplecat deasupra lui, a început să plîngă.

„Hai, că nu e timp de plîns, i-a strigat Cornelia, după ce că faci «o figură» aşa, de «zburător» în noaptea cea albă, şi ne mai pui să te şi căutăm...

I-am desfăcut schiul de la piciorul sting, ajutîndu-l să se ridice. Atunci a dat un ţipăt. încercase să se sprijine pe celălalt picior, dar simţise' o durere cumplită la gleznă.

„A, vasăzică, stăm prost, băiatule, îi spusei. Ia să vedem ! Şi, desfăcîndu-i legăturile, rămase suspendate de bocanc, şi apoi scoţîndu-i-l şi pe acesta, i-am controlat piciorul. Se şi umflase puţin.

„Fii atent, Remus, am strigat la el, strînge din dinţi !" În clipa aceea am smucit . o dată, tare, piciorul şi glezna s-a aşezat la loc. Durerea a fost cumplită.

I-am pus bocancul repede, fiindcă ştiam că acum se va umfla şi mai tare şi riscaţn să rămână cu piciorul afară, gol, în zăpadă. /

L-am ridicat şi l-am susţinut, ajutat de Barbu, despre care aflasem, pe scurt, cine este. Remus nu se putea ţine pe picior. Deci nu putea să urce povîrnişul.

În condiţiile acestea, Barbu a luat următoarea hotărîre : Horia să urce singur, să-i ia pe toţi ceilalţi care ne aşteptau deasupra şi să se îndrepte cu ei spre sat. Cum aj,ungeau acolo, Horia urma să ia o sanie şi pe cineva, nişte bărbaţi, şi să vină în întîmpinarea noastră. În acest timp noi, cei care rămîneam, adică eu,_ Barbu, Remus şi Cornelia, o luam pe firul văii (cunoscute foarte bine de Barbu), ca să ajungem la o pantă mult mai blîndă, pe care s-o putem urca cu cel rănit în spinare sau pe braţe.

Eu şi Barbu ne-am scos schiurile şi cu Remus pe braţe – Tăcuserăm un pod din mîinile noastre – am început să înotăm prin zăpadă.

Cornelia cu toate schiurile noastre în spinare, pe care oţeleanul le legase cu un fular, plutea pe schiurile ei, uşoară, dar chinuită şi ea, şi puţin înfricoşată. Se uita tot timpul cînd într-o parte, cînd în alta, ca să ne poată preveni cel puţin, să nu ne trezim cu lupii asupra noastră.

„Nu vin ei acum, e prea devreme, mai spre seară apar, domnişoară !", spuse Barbu, mai mult să ne încurajeze cred. Şi apoi avem lămpile cu noi. Dacă îi ameninţi cu lumina,, nu-ţi pot face nimic, pentru că nu au curajul să. sară pe tine. Iar la o adică, eu. am şi tejporişcă, iat-o aici, la brîu !..."

Barbu era elev în clasa a VUI-a, n-avea deeît paisprezece ani, dar se purta exact ca un bărbat, ca un om matur. Nici noi n-aveam decît cu un an mai mult

decît

el. Ca statură, nu era cît mine de înalt, dar era parcă mai bine legat şi cred că mai puternic, mai obişnuit eu greutăţile, cu munca fizică. Iată, eu obosisem, îmi amorţise mîna şi respiram din ce în ce mai greu, iar el călca mult mai degajat. Simţindu-mă obosit, Remus ne-a rugat să-l lăsăm jos, ceea ce am -şi făcut. îl durea piciorul cumplit, dar se simţea teribil de jenat. în timp ce noi ne odihneam, a încercat să se ridice. Văzînd că nu se poate ţine pe piciorul rănit, a pornit să meargă în mâini şi în genunchi.

Mi-a venit să rîd, dar, totodată, mi-am simţit ochii umeziţi de lacrimi. „Bietul de tine 1”, mi-am spus, imagi- nîndu-mi foarte clar ce putea să fie în sufletul său.

■L-am lăsat să se tîrască vreo zece metri, după care a rămas întins cu fata cufundată în zăpadă. Hohotea, probabil, dar nu se auzea nimic. Cei doi însoţitori ai mei erau gata să-l consoleze, l-am prins de mîini şi i-am oprit pe loc, făcîndu-le semn „să-l lase în pace 1” L-au lăsat. L-am lăsat cu toţii în pace cîteva minute, după care, ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat, l-am ridicat din nou, l-am aşezat pe braţe şi ne-am continuat calvarul.

După vreo cincizeci de meţri, a încercat să glumească :

„Nu credeam...”

Să-nvăţ a muri vreodată”..., continuă Cornelia, în-treru.pîndu-l.

„Pardon, spuse el : Nu credeam să ajung vreodată... să fiu purtat pe .braţe chiar de *şeful* meu.”

„Vezi să nu te-arunc eu cît colo-n zăpadă, şi-atunci poţi să reciţi ceea ce-ţi sugera Cornelia, «Oda» (în metru antic) a lui Eminescu...”

Am mai gîfîit, l-am mai aşezat jos, iar am mai gîfîit, pînă ce, în sfîrşit, l-am scos din văgăuna aceea, la lumina platoului. între timp, viscolul se oprise, iar afară, adică sus, pe platou, apăruse soarele,* Totul părea acum un tărîm de vis, pe care soarele îl transforma într-un ocean de diamante.

Cornelia şi-a scos schiurile şi a început să se rostogolească prin zăpadă, chiuind băieţeşte de vuia pădurea. A făcut apoi, la repezeală, bulgări de zăpadă, pe care i-a expediat în grabă în capetele şi în spinările noastre. I-am răspuns la fel, alergînd-o şi rostogolindu-ne apoi amîndoi prin minunea aceea moale* ce ne

zîmbea din milioane de ochi lucitori.

Barbu ne pricea zîmbind cu superioritate, ca în faţa unor copii nebunatici, deci şi fără prea multă minte.
Numai Remus stătea trist, aşezat pe zăpadă, parcă părăsit şi neajutorat. îşi pipăia piciorul cu glezna luxată şi se încrunta de durere.
„Lasă, amice, îi spusei, întorcîndu-mă spre el, că pînă diseară îţi trece, ai să vezi, o să încingi un dans la noapte de ai să te miri şi tu ; ai să-ţi spui că a fost un vis urît prin ceea ce am trecut.”
„După un vis atît de frumos !”, spuse Cornelia.
Se vedeau doi oameni, însoţiţi de Horia. Trăgeau după ei o sanie, numai bună pentru a-l aşeza pe Remus pe ea.

După vreo jumătate de oră, eram în sat. Unul din cei doi bărbaţi cq veniseră în întîmpinarea noastră era tatăl lui Barbu. I-am găsit pe toţi ai noştri în casa „salvatorului”, cum începusem să-i spunem băiatului aceluia. Mama lui Barbu ne-a dat să mîncăm, iar pe Remus l-a oblojit cum a ştiut dînsa mai bine, încît, după încă vreo oră, petrecută între acei oameni atît de buni şi de primitori, cu suflet şi zîmbet deschis, „generalul” accidentat, care „dăduse mîna cu moartea”, după expresia femeii, a gazdei adică (aşa spusese cînd auzise cum l-am găsit, acoperit de zăpadă ; de altfel, tot aşa ar fi spus şi bunica) a început să se sprijirie pe piciorul domnieisale.
„Ce-ţi spuneam eu, Remus, i-am zis atunci ! în noaptea asta dansezi precis !”
„Ba eu aş zice, maică, se amestecă femeia, să crufi piciorul o zi, două, să pui comprese în continuare cu apă din sticluţa asta pe care ţi-o dau eu şi atungi musai să te faci bine !”
Pînă în oraş ne-a dus o sanie cu doi cai, a tatălui lui Barbu. Am ajuns astfel la timp acasă.
înainte de a ne despărţi, Remus m-a îmbrăţişat şi mi-a spus :
„îţi mulţumesc, Radule ! îţi mulţumesc mult ! Fără tine, fără "Cornelia, fără băiatul acela, n-aş mai fi fost acum. Vă sînt dator cu viaţa ! La mulţi ani !”
„Tot aşa ai fi procedat şi tu, bătrîne, i-am răspuns, îmbrăţişîndu-l la rîndul meu. La mulţi ani ! Şi să-ţi treacă repede !” am adăugat, • arătînd spre picior...
M-a sărutat încă o dată şi a plecat şchiopătînd.

:..Radule, ce e cu tine, Radule ?...

Căzusem în genunchi, apoi am ajuns cu fruntea în iarba uscată, pe care-o simţeam înţepîndu-mă. Vorbele lui Remus veneau de departe, iar 'eu le filtram prin nişte şomoioage de vată pe care nu ştiu cine mi le îndesase la repezeală în urechi...

Ne aflam de aproape o lună într-o tabără de pregătire militară. Trecuseră greu zilele, săptămînile. Antrenamentele se desfăşurau zilnic, iar programul, chiar dacă era puţin mai relaxat decît la şcoală – nu mai aveam grija atîtor lecţii –, ne ocupa cea mai mare parte din timp.

Serile ne simţeam totuşi bine. Aveam cîteva ore „program de voie", deci timp la dispoziţia fiecăruia, în car,e citeam ceea ce doream, vorbeam într-aiurea, povesteam, ne jucam uneori precum copiii, ne plimbam depăşind chiar perimetrul taberei (obţinusem, în acest sens învoire), ajungînd într-o pădurice din apropiere, pe care începuserăm s-o considerăm ca pe o oază, în care evadam cu fiinţa şi cu visurile noastre.

Din cînd în cînd, cu învoire, fireşte, părăseam *unitatea,* ajungînd într-un orăşel, aflat nu prea departe; mergeam la cinematograf, beam,- uneori, cîte o bere, ne pierdeam cu ochii după diverse siluete ce se ondulau prin faţa noastră..., întorcîndu-ne încărcaţi de impresii şi ceva mai apăsaţi de dorul pentru cei... de departe.

Luna de practică, prima din pregătirea noastră de viitori ofiţeri (absolvisem anul I şi această lună se desiăşurase în continuare), se apropia, aşadar, de sfîrşit. Eram bucuroşi că terminăm.

AnuL care trecuse nu fusese deloc uşor : an al acomodării cu o nouă viaţă, an de încercare, un fel de pistă de probă, pe care te angajai după luarea startului şi pe care trebuia să alergi, să alergi..., trecînd peste tot felul de obstacole, învăţînd, din mers, să le escaladezi şi să le învingi, căci altfel... Cine ajungea cu bine la capătul acelui. prim tronson de drum ştia, avea aproape garanţia totală, că le va parcurge şi pe celelalte.

În prelungirea *tronsonului* de probă se afla şi această lună de pregătire practică, ale cărei zile se desprinseseră pe rînd, ^părăsindu-ne, precum frunzele unei toamne do- moale...

Evaluarea rezultatelor, făcută tot timpul prin diverse modalităţi de observare şi înregistrare, ca şi printr-o serie de teste, se încheia cu o acţiune de anvergură, complexă, fireşte, ce ne solicita aplicarea în practică a multor cunoştinţe şi ne prilejuia, mai ales, dovedirea deprinderilor însuşite, a unor deprinderi specifice vieţii. militare. Pînă în faţa acestei probe (compusă, la rîndul ei, din atî- tea alte secvenţe) plutonul nostru (clasa noastră deci), al cărui şef rămăsesem pînă la capăt, se afla în fruntea clasamentului. De rezultatele probei respective, cea mai importantă, de fapt, de pe parcursul întregii luni de pregătire, depindea şi locul nostru în ierarhia succeselor.

Ne pregătiserăm să ajungem în final cu fruntea sus, mîngîiată de razele atît de rîvnite şi atît de binefăcătoare pentru fiinţa noastră de dinăuntru ale victoriei !

Toţi băieţii mei, acţionînd acum ca unul singur, erau hotărîţi să" facă orice spre a pune în evidenţă măsura caratelor vieţii căreia i se dăruiseră.

în noaptea de dinaintea acelei zile am trăit, ca de puţine ori în întregul an şcolar ce trecuse, o mare neli-, nişte. Şi, curios, ea nu era numai a sufletului, ci şi a trupului. Iar neliniştea aceea s-a prefăcut în tremur şi, de la o vreme,' tremurul în fierbinţeală... N-am dormit aproape deloc. „Am răcit, fără îndoială, mi-am zis. Trebuie să fie o gripă, o viroză”... Avusesem de foarte puţine ori în viaţa mea aşa ceva. în anul care trecuse, niciodată !

„Gripă, tocmai acum ? mi-am spus cu îngrijorare. Tocmai în noaptea aceasta, cînd mîine..., mîine e ziua hotă- rîtoare pentru...”

M-am. sculat, cu grijă să nu-i trezesc pe ceilalţi. M-am strecurat pînă în camera în care ştiam că se află o cutie cu semnul acela de „cruce roşie” pe uşă. Am deschis-o, am căutat cu mîinile aproape tremurîndu-mi... Am găsit aspirine. Am luat cîteva şi le-am strecurat în buzunarul pijamalei. Am înghiţit apoi una dintre ele, la spălător, m-am întors, în pat, şi am încercat să adorm. Somnul nu s-a prins însă de ochii mei. Am mai înghiţit o tabletă !...

Dimineaţa, Remus, care avea patul lîngă al meu, mi-a observat figura răvăşită şi ochii lucind într-un anume fel.

,,Ce e cu tine, Radule ? m-a întrebat cu îngrijorare în

glas. Nu te simţi bine ?”

„Ba da ! am răspuns, încercînd să maschez starea cumplită în care mă aflam : ameţeam, îmi simţeam picioarele moi, aveam impresia că-mi ia pielea foc. Mă simt foarte bine ! Ce ţi-a venit ?”

Dar Remus s-a apropiat de mine şi mi-a pus palma pe frunte.

„Radule, ai febră, febră mare, băiatule !”

I-am făcut semn să tacă, să nu-l audă careva.

„Tu ştii ce zi este astăzi pentru noi. Tu ştii că dacă unul lipseşte de-acolo, lucrurile nu mai pot ieşi bine. Şi noi trebuie *să ieşim bine,* Remus, astăzi mai bine decît oricînd. Astăzi sîntem pe front, băiatule, ÎA tranşee, dacă nu ştim să ne purtăm, pierim. Unul singur dacă greşeşte, pune în pericol... viaţa tuturor !”

„Radule, dar eşti bolnav, nu înţelegi, viaţa ta e în pericol ! Trebuie să mergem la medic, urgent !”

I-am arătat aspirinele...

„Am luat două pînă acum, i-am spus, am să mai iau, după ce mănînc ceva, că simt cum îmi arde stomacul !”
„Sfărîmă-le în dinţi ! mi-a strigat el. Ştiu asta de la mama ! Nu mai sînt nocive astfel ! Şi totuşi tu nu te ţii pe picioare, nu vezi ? Şi nu ştii cîte avem de făcut ? Cum o să duci tot *echipamentul* în spate ?”

„Tu, ca cel mai bun prieten al meu, am spus (aşa îmi şi devenise Remus, după întîmplarea aceea de pe munte), şi ca ajutor de comandant vei fi tot timpul lîngă mine. La nevoie, am să-ţi spun ce va trebui să faci ! In orice caz, trebuie să ne purtăm în aşa fel, încît plutonul să nu simtă nimic. Ne-am înţeles ?”

Am pornit-o, cînd ne-a sosit rîndul, în fruntea plutonului. Cele două aspirine îşi făcuseră, oarecum, efectul, nu mai ameţeam aşa de tare şi parcă nu-mi mai tremurau atîta picioarele. Cred că şi febra se mai redusese.

Aveam cu noi, fiecare, în cea mai mare măsură, echipamentul de luptă al unui soldat. Şi asta într-o zi care acum, în primele ei ore, ne întîmpina cu o temperatură de peste 25°C.

Mă trudeam să mă păstrez drept şi în cadenţă cu colegii mei.

Am ajuns la locul stabilit, ne-am ocupat dispozitivul ; am dat primele comenzi ; acţiunea începea, iar şefii, care ne urmăreau şi ne cronometrau, erau cu ochii pe noi.

Vă spuneam că ceea ce trebuia să îndeplinim era o treabă foarte complexă, care dura aproape patru ore, în mod, normal ; săpam „tranşee”, înaintam pe teren accidentat, tîrîş, cu salturi, atacam, ne apăram, treceam tot felul de obstacole, trăgeam la ţintă, alergam în viteză, ne orientam, în teren necunoscut, cu aparatele din dotare şi, în funcţie de realitatea aflată, trebuia să adoptăm soluţii de îndeplinire a misiunii etc., etc.

Băieţii, toţi, erau hotărîţi să cîştige. Au abordat misiunea cu un entuziasm extraordinar, dar cu calm şi maturitate, în acelaşi timp. Primele probe au fost trecute cu bine, iar timpul înregistrat era excepţional. Am prins şi mai mult curaj. Se uitau la mine şi ochii le luceau de bucurie. Erau atît de preocupaţi de ceea ce aveau de făcut, încît nu observau că şi ochii mei luceau, dar din cauza febrei. Mă bucuram şi eu şi prindeam curaj. Remus se afla mereu în preajmă, gata, oricînd, să intervină, dacă mi s-ar fi întîmplat ceva,..

Lîngâ o lizieră de pădure, trebuia să săpăm, într-un timp foarte scurt, un mic „transfeu” de protecţie...

Remus s-a aruncat ca un disperat asupra lopeţii „Linemann”, scormonind pămîntul şi făcîndu-mi un loc unde să mă aşez.

„Stai aici, mi-a spus, de parcă mi-ar fi ordonat. Sap eu şi pentru tine !”

L-a chemat apoi pe Matei şi i-a ordonat să sape alături de el. „Sapă, sapă ! îi striga. Mai repede ! Mai repede !”

„Ce ai, mă, ai înnebunit ? îi răspunse conorăşanul nostru. Dar cu Radu ce e ?”, întrebă mai departe, văzîndu-mă palid, şi sprijinit de buza de pămînt a tranşeului ce începuse să se contureze.

„Nimic, sapă mai departe !”, i-a răspuns Remus.

Matei a înţeles totuşi că e ceva în neregulă, obscrvîn- du-mă cu o aspirină în mînă, în timp ce mă pregăteam s-o înghit. Şi-a văzut de treabă, zorindu-i, la rîndul său, pe ceilalţi.

Am trecut astfel şi peste această încercare, într-un timp ce ne avantaja în continuare.

Am intrat în pădure. Aici era „teritoriul acela necunoscut”.

„Radule, scoate totul de pe tine !”,

M-am uitat lung la Remus, neînţelegînd.

„Scoate totul de pe tine, am spus, tot echipamentul militar pînă la bluză şi pantaloni !" M-am executat, înţelegînd ceea ce voia să facă. L-a chemat din nou pe Matei şi-au împărţit între ei armele şi celelalte materiale din efchipamentul meu.

Rămăsesem doar cu busola,' cu binoclul şi cu o serie de instrumente de calcul. Le-a spus celorlalţi că m-a debarasat de „harnaşamentul" acela .(cum poreclíserăm noi tot ceea ce trebuia să cărăm în spate), ca să pot să acţionez mai rapid în conducerea plutonului spre îndeplinirea misiunii... a cărei reuşită, într-adevăr, n-a îhtîrziat să apară...

„Remus, nu mai văd bine, riu cred că am să nimetesc ţinta", i-am spus înaintea probei de tragere cu puşca.

„Tragi odată cu mine, ţintim în acelaşi loc, al tău !", mi-a răspuns.

A doborît „măgăcaia" dintr-o lovitură. Pe-a mea, bineînţeles !

„Bravo, Radule ! Mînă şi ochi de adevărat şef !", l-am auzit din spate, pe comandant, felicitîndu-mă.

„Hai, Remus, tu ce faci ?"

Din următoarea-lovitură, Remus a doborît şi propria lui ţintă. Tot aşa a procedat şi la alte serii .de trageri...

Mai rămăseseră cîteva puncte de îndeplinit din întregul program al misiunii.

Urcam acum un deal, sub arşiţa necruţătoare, încărcat, din nou, cu întregul „harnaşament-". Trebuia să ajungem pe creastă în cîteva minute, iar de-acolo, să rezolvăm alte misiuni. Eram răspîndiţi în linie, la distanţă de cîţiva metri fiecare. Locul era acoperit, ici-colo, cu nişte tufe ale unor arbuşti, nimiciţi şi ei aproape de razele de foc ce cădeau asupra lor, iar firele de iarbă ajunseseră nişte ţepi fragile, care se sfărâmau sub picioare...

Atunci am văzut soarele clătinîndu-se, ca o limbă de clopot care a luat foc, cerul se năruia peste pămînt, iar acesta, de spaimă, o luase la vale, fugindu-mi de sub picioare şi vrînd, desigur, să mă tîrască şi pe mine, odată cu el, în jos. Am căzut în genunchi, căutînd să sprijin dealul, ca să nu se răstoarne şi, văzînd că. nu reuşesc numai cu mîinile, mi-am proptit atunci şi fruntea de iarba uscată şi înţepătoare, de faţa aceea cenuşie şi scorojită a pămîntului întristat şi înfricoşat...

„Radule, ce e cu tine, Radule !”

Vorbele lui Remus veneau de departe, iar eu le filtram prin nişte şomoioage de vată, pe care nu ştiu cine mi le îndesase, la repezeală în urechi...

„Radule, trezeşte-te, trezeşte-te, Radule !”

Cînd am simţit apă pe faţă, am deschis ochii şi am văzut deasupra mea chipul congestionat al lui Remus. Mă tîrîse cîţiva metri la umbra puţină a unui arbust şi-mi turnase pe faţă toată apa din bidonul lui. Mi-a luat capul şi mi l-a aşezat repede pe genunchiul .său. Mi-a desprins apoi bidonul cu apă de la şold şi mi-a dat să beau. Mă simţeam mult mai bine.

„Ce s-a întîmplat, unde sîntem ?”, l-am întrebat.

„Sîntem în misiune, Radule, ai alunecat şi ai căzut. Nu s-a întîmplat nimic. Nu ne-a observat nimeni. Hai să mergem !”

M-am ridicat sprijinit de Remus şi, din cîţiva paşi*. am fost pe creastă. Colegii aşteptau să dau următoarea comandă. Remus parcă mi-a auzit gîndul : a dat-o el !

Am coborît în grabă versantul opus al dealului. Am trecut printr-o apă, care m-a mai răcorit, sporindu-mi puterile şi, după alte două *cerinţe,* pe care le-am realizat potrivit prevederilor, am adunat băieţii, ne-am ordonat în formaţia obişnuită şi am înaintat spre masă prezidiului. Am prezentat raportul. între timp, sosiseră toţi „observatorii”, de pe traseu, care au înmînat membrilor prezidiului punctajele.

Comandantul ne-a felicitat călduros. Victoria fusese obţinută ! Ieşiserăm primii pe companie şi cu cel mai mare punctaj, totodată, din întreaga tabără !

„Bravo, şefule !”, mi-au strigat colegii, cînd am rămas singuri, îmbrăţişîndu-mă care mai de care.

„Să-i mulţumiţi lui Remus ! El a salvat onoarea plutonului şi... m-a salvat şi pe mine”, am mai apucat să spun şi am leşinat.

Cînd mi-am revenit, eram la infirmerie. M-am făcut bine în cîteva zile şi am plecat sănătos în vacanţă.

în vara aceea am fost din nou, cu Remus şi cu Matei, cu Cătălina şi Mariana, cu Cornelia cea blondă şi diafană şi cu Grig, la „Cabana Vînătorilor”. Iar la plecare, l-am

căutat pe Barbu, băiatul din Oţelul. L-am găsit. S-a bucurat văzîndu-ne. Se pregătea ca, în scurt timp, să îmbrace şi el Uniforma unui liceu militar...

29

„Înainte de start, simţeam că mi se sparge pieptul. **Im** privirile colegilor citeam acea încredere acordată celm mai bun. Nu puteam să-i înşel ! Să-i dezamăgesc !

Proba de alergare pe distanţa de 1 000 de metri cere rezistenţă şi viteză...

Am plecat puternic de la început. După primul tur, eram pe la mijlocul plutonului. «Acum e momentul decisiv !», mi-am zis. Îi auzeam scandînd numele liceului. Ochii ilustrului cărturar şi voievod mă ardeau parcă din spate. Simţeam, realmente, cum îmi cresc puterile. Paşii îmi erau mai mari, se rosteau mai apăsaţi, mai clari şi la intervale de timp din ce în ce mai mici, întreaga mea fiinţă zvîcnea înainte... Şi-am cîştigat !

A fost o clipă a mulţumirii totale. Am transformat această mică victorie a mea într-un simbol al legăturii cu şcoala, al ataşamentului total faţă de ţelurile ei, al prieteniei cu colegii mei şi cu toţi ceilalţi elevi. Ea mi-a relevat parcă, într-o secundă, cît de important este pentru viaţa ta să faci ceva pentru colectivitate, pentru ai tăi !

Mă gîndeam mai departe la Cariera de militar : «ai tăi»-, în această din urmă situaţie, devine *întreaga ţară*. Pentru ea trebuie să faci totul, să dai totul, chiar viaţa !”

întrecerile sportive sînt în plină desfăşurare. Mărturisirea acelui elev, citită într-o scrisoare, l-a făcut pe Va- leriu Bogdan să caute sala de sport, să vadă terenurile de antrenament, să se intereseze de rezultate.

Dar aceeaşi mărturisire i-a readus în suflet o caldă bucurie, născută demult, într-o întîmplare la care nicidecum nu se aşteptase...

Unul dintre nepoţii săi, băiat al unui frate care locuieşte în satul natal, terminase liceul în acel an, se prezentase la examenul de admitere la o facultate a Institutului Politehnic din Bucureşti şi *căzuse.* Nu nimerise

nici profesori prea harnici în liceu şi nici cel puţin care să-i fi cerut să înveţe singur, atît cît îl ţineau forţele – şi pe el ,,îl ţineau” serios, era foarte inteligent, pricepea repede orice fel de explicaţie, în sfîrşit, avea mari posibilităţi, pe care însă nu le valorificase !

în asemenea condiţii, sigur că nu putuse să reuşească !

— L-am avertizat că facultatea este altceva decît liceul – spuse Valeriu Bogdan unui tînăr profesor cu care stătea acum de vorbă în sala cte sport. Mi-am luat sarcina chiar să-i explic mai pe larg acest lucru. A înţeles atunci că trebuie să se apuce de muncă. Timpul era foarte scurt, locurile rămase libere pentru toamnă – toarte puţine. Imposibil nu era însă...

Ca să fiu mai sigur, l-am adus în apartamentul meu, la Bucureşti, i-am pus tot ceea ce-i trebuia la dispoziţie – adică i-am creat condiţii pentru învăţătură – şi nu i-am cerut decît să înveţe !

S-a hotărît între timp, după ce-i pusesem sub ochi situaţia locurilor rămase libere, să dea examen la Institutul de Petrol şi Gaze de la Ploieşti. S-a interesat singur în legătură cu condiţiile de înscriere.

Am plecat, într-o zi, pe la prînz, cu maşina din Bucureşti ca să-l înscriu. Era, de fapt, ultima zi programată pentru această operaţie.

Ajunşi la institut, am aflat, cu surprindere, că pe lîngă examenul propriu-zis, care urma să înceapă peste cîteva zile, candidaţii erau supuşi unor probe preliminare şi eliminatorii : controlul medical şi trecerea unor probe sportive – aruncări la ţintă, alergări etc.

Sosiserăm în ultimul ceas. Aproape că treburile erau încheiate. A trebuit să ne rugăm să ne mai primească şi pe noi, adică pe el !, la vizita medicală, pe care a făcut-o, la repezeală, şi rezultatul a fost bun, dar mai ales la probele acelea sportive.

Erau strigaţi ultimii concurenţi, vreo douăzeci la număr. Am sosit şi noi. Am arătat rezultatul de la vizita medicală şi, pînă la urmă, i-am convins pe examinatori să-l adauge şi pe nepotul meu pe lista candidaţilor.

„Fie, a spus unul dintre ei. Să-şi îmbrace repede costumul.”

,,Ce costum ?”, am întrebat eu nedumerit.

„Echipamentul sportiv ! Ai, tinere, echipament ?”, l-a întrebat profesorul pe Gabriel, pe nepot.

La această întrebare, Gabi al meu a privit repede în jur, şi, smulgînd din mîna altui candidat un trening, a răspuns : „Am !” Intorcîndu-se spre băiatul acela, care trecuse desigur probele şi acum aştepta doar hîrtia cu rezultatul, l-a rugat să nu se supere şi să-i împrumute şi lui treningul.

„Şi încălţări – tenişi, bascheţi ? s-a încordat, din nou, examinatorul. Nu poţi să intri cu pantofii în sală.”

„Lăsaţi că găsesc eu pe-acolo, iar pantofii îi descalţ, ca să nu stric ceva !”

Şi a intrat !

Mă impresionase felul în care bietul Gabi se descurcase într-o situaţie ce nu trebuia pierdută, fiindcă ea reprezenta ultima lui şansă.

Mă gîndeam : o găsi el nişte afurisiţi de tenişi ori bascheţi ca să poată să intre în sală, să susţină probele, prevăzute pentru asemenea concurs şi apoi să iasă pe pistă, să alerge ?

A găsit, s-a descurcat şi a şi reuşit la acele prime probe.

Ieşise acum tot grupul de băieţi afară, pentru alergare pe o distanţă de 1 500 de metri.

Ceilalţi se pregăteau, au luat startul, iar Gabriel al meu nu apărea. în sfîrşit îl văd ieşind şi pe el în mare grabă din sală (rămăsese ultimul, să execute tot felul de aruncări cu mingea), şi, privind, speriat, după cei care porniseră în cursă şi străbătuseră deja vreo cincizeci de metri, îl văd că o ia şi el în urma lor.

Inima mea începuse să-şi grăbească bătăile. „Dacă nu-i mai ajunge ? !”; „Dacă nu îndeplineşte timpul cerut ?" ; „Extraordinar, cum de n-am ştiut din timp despre aceste probe – l-aş fi pus şi pe el să se pregătească, fir-ar să fie !” /

Mă căinam alergînd cu ochii după nepot.

El nu se grăbea însă ! Pornise ca într-o cursă lungă. Mergea relaxat, cu pas elastic şi larg, cu mişcările braţelor şi alé picioarelor bine coordonate, ca un adevărat sportiv, ca un alergător de clasă. Mă uit spre grupul celorlalţi : alergau care cum putea, unora îţi venea să le'plîngi de milă, văzîndu-i cum înotau, cum bîţîiau din mîini şi din

picioare, de parcă s-ar fi zbătut să nu se înece. Unul singur, în frunte, alerga ca şi Gabi. El era primul, iar nepotul meu... ultimul. Dar chiar în clipa aeeea, cînd eu îi fixam locul, „ultimul”, nepotul, parcă auzindu-mă, iuţeşte paşii, în cîteva secunde ajunge grupul, îşi alege un culoar mai lăturalnic, depăşeşte pe unul, doi, cinci, zece, întregul grup, în afară de cel ce i se instalase în frunte, fiind în momentele acelea distanţat cam cu vreo douăzeci de metri.

Gabriel forţează, în continuare, ritmul şi-l ajunge din urmă. Cel din frunte priveşte într-o secundă în spatele său şi îşi . vede concurentul. Forţează şi el pasul. Gabi nu-l slăbeşte deloc. Inima îmi ajunsese în gît. Simţeam că mă sufoc ! Intraseră în ultimul tur de pistă, după ce-i -depăşiseră de vreo două ori pe cei din grupul compact.

întrecerea se consuma acum între cei doi şi ea devenise un spectacol. O urmăreau şi examinatorii cu cel mai mare interes şi cu plăcere !

„Hai, Cătălin ! strigă cineva de la o distanţă de cîţiva metri de mine, cu siguranţă o rudă a celuilalt candidat. Nu te lăsa, Cătăline ! Fii atent, Cătăline”, striga vocea, în continuare. Nu-l vedeam pe cel ce striga şi nici nu mă interesa.

în ceea ce mă priveşte, n-am strigat în viaţa mea pe vreun stadion. îmi venea să strig acum, dar mi-era ruşine. În clipa în care mă hotărîsem totuşi s-o fac, băiatul de la care împrumutasem treningul mă întreabă : „Nu vă supăraţi : cum îl cheamă pe nepotul dumneavoastră ?” „Gabi !” îi spusei. $i, în următoarea clipă, auzii din stînga mea : „Hai, Gabi ! Ga-bi ! Ga-bi ! Hai, Ga-bi !”

Odată cu băiatul acela, s-au prins – în cor de-acum – încă vreo cîţiva. Cred că am strigat şi eu, nu-mi mai amintesc precis ; în orice caz, fiinţa mea striga, odată cu acei băieţi : „Ga-bi !”, „Ga-bi !”, „Ga-bi !”...

Cînd mai avea vreo cincizeci de metri pînă la linia de sosire, Gabi a intrat în sprint, a trecut pe lîngă Cătălin în cîteva clipe, l-a lăsat în urmă şi înainta, ca un bolid, cu capul puţin pe spate, punîndu-şi toate forţele în joc, săracul de el, alergînd parcă anume pentru mine, să-mi demonstreze „că e bun şi el la ceva !” Asta, fiindcă, su- părîndu-mă încă o dată pe el, cînd am văzut încurcătura

cu „probele”, ii aruncasem în faţă, aproape scîrbit : „Am impresia că nu eşti bun de nimic, băiete*!”

A ajuns cu mai mult de douăzeci de metri înaintea lui Cătălin ! Sute de băieţi şi de fete, de oameni – părinţi ai acestora –, aflaţi pe margine, dincolo de garduri, aplaudau *victoria* lui Gabriel, de parcă ar fi fost la o întrecere sportivă, nu la examen...

Cînd a ieşit – scosese un timp record – de adevărat campion, l-am îmbrăţişat şi i-am spus, rîzînd : „Să ştii că-mi retrag cuvintele. Eşti şi tu bun la ceva, la alergări !”

„Deocamdată !” mi-a răspuns el, cu decenţă, cu modestie. ' .

Şi acel „deocamdată” s-a dovedit un început bun. Prezentîndu-se la probele examenului propriu-zis (şi eu n-am avut încotro, l-am însoţit), a ieşit din sală, după fiecare, la nici jumătate din timpul afectat. „Bine, mă, de ce-ai ieşit aşa repede ?” „Dacă am terminat, de ce era să mai stau. Am făcut totul.” Şi răspunsul acesta l-a dat după fiecare probă. De făcut nu făcuse el chiar foarte bine, dar în institut a reuşit- cu o medie de peste nouă...

— La întrecerile din cadrul „Daciadei” şi al sparta- chiadei liceelor militare, continuă profesorul discuţia întreruptă de povestirea lui Valeriu Bogdan, sîntem cam de *neîntrecut.* Totdeauna am ieşit primii ori am obţinut, pe general, punctajul cel mai mare.

Condiţiile de pregătire sînt excepţionale, aici, în sală – şi-i arătă, într-adevar, dotările de care dispun —; cît şi pe terenurile din incinta liceului. Iar ambiţia băieţilor noştri se află şi ea la înălţime. Potrivit acestei ambiţii, care este expresia unei cerinţe, ne croim antrenamentele, valorificînd din plin capacităţile, aptitudinile, talentul elevilor noştri. Iată, de pildă, acum... Selecţionăm pe „cei mai buni” la fiecare ramură şi probă sportivă, continuă tînărul profesor. Cu aceştia ne vom prezenta la spartachiadă...

Pe pista de alergări au intrat componenţii echipajelor de ştafetă : 4x100 m.

— Care sînt favoriţii din cele trei echipaje ?

— Cei din anul al IV-lea ! răspunde profesorul. Cu ei am luat, în trei ediţii la rînd, locul I...

Li se înmînează băieţilor care încep cursa fanioanele-' ştafetă. Se dă startul !

într-adevăr, cel din anul al IV-lea porneşte foarte bine. în primii douăzeci de metri s-ă distanţat deja..., dar, nu ştim ce se întîmplă, ni se pare, ori este adevărat : tuşeşte, strănută, oare ce este cu el ? Băiatul nu încetineşte însă ritmul, deşi corpul său suplu s-a zguduit de cîteva ori de spasmele unor strănuturi. în sfîrşit, înmî- nează fanionul următorului coechipier. Acesta îl preia foarte bine, fără nici o pierdere din timp şi intră în cursă. Aleargă din toate puterile, dar...

— Ce se întîmplă, «domnule, cu băieţii ăştia, i-a apucat pe toţi strănutul ? .întreabă profesorul.

Cei de pe margine privesc uimiţi : şi al doilea mem-bru al echipajului elevilor din anul. al IV-lea strănută, de cîteva ori la rînd, în timp ce aleargă : *fenomenul* se repetă aidoma şi cu al treilea, ca şi cu ultimul. în ciuda strănuturilor, viitorii absolvenţi au ieşit totuşi primii. Timpul lor a fost marcat însă puţin de spasmele pe care le-au suportat, alergînd.

Curios era faptul că, în timp ce colegii lui se linişti-seră, ultimul alergător, care păstra încă în mînă fanionul, strănuta în continuare de mama focului.

— Ce-ai păţit, băiatule, ce e cu' tine ? întreabă profesorul nervos, smulgîndu-i fanionul din mînă.

Dar, nici n-apucă să-l primească bine, că... strănutul îl prinde şi pe. el. Aruncă „băţul” acela cît colo, înţele-gînd... Priveşte în jur, priveşte şi Valeriu Bogdan, ca şi alţii, nedumeriţi, şi cu toţii observă un grup de elevi mai mici care rîdeau pe înfundate...

Profesorul i-a chemat la raport... Băieţii s-au codit la început, dar, pînă la urmă, au recunoscut că au vrut să facă o’ glumă": reuşise unul dintre ei (erau toţi din anul al II-lea) să treacă fanionul celor din ultimul an prin... praf de strănutat.

— Ştiam că vor cîştiga şi aşa ! De fapt, nici nu voiam să piardă. Am vrut să vedem doar ce se întîmplă, să ne batem puţin, joc de ei, că prea se grozăvesc în toate!, răspunde unul dintre elevii cercetaţi.

— Voi sînteţi din anul al II-lea ? întreabă profesorul.

— Da ! răspunde elevul care dăduse explicaţia „strănuturilor”.

— Bun ! Pentru *isprava* voastră, veţi asigura, timp de o săptămînă – voi ăştia şi, dacă au mai fost şi alţii ca voi. împreună şi cu ei – toate schimburile *doi* ale plan- toanelor ! Aşa, ca să „vedem şi noi ce se întîmplă !" Şi ca să vă aduceţi aminte ! Ne-am înţeles ?

— 'Nţeles, să trăiţi ! au răspuns băieţii deodată, luînd poziţia de drepţi.

— Liber ! spuse profesorul, întorcîndu-le spatele...

— Vă rog să mă scuzaţi că vă deranjez, i se adresă Radu, care era însoţit de un bărbat cam de vreo patruzeci şi cinci de ani, înalt, spătos, cu o faţă energică, îmbrăcat cu un pardesiu bej, confecţionat dintr-o stofă fină. Daţi-mi voie să vă prezint pe *tatăl meu...*

— Dinu Ccrbeanu ! se recomandă bărbatul, întinzînd mina, pe rînd, lui Valeriu Bogdan şi profesorului de educaţie fizică.

— Mă bucur să vă cunosc, tovarăşe Corbeanu, spuse Valeriu.

— Şi eu ! Băiatul meu, de la poartă şi pînă aici, numai despre dumneavoastră mi-a vorbit.

„Tatăl meu", „băiatul meu" – repetă în gînd profe-sorul Valeriu Bogdan...

v – Eu şi Radu ne ştim... de mult, preciză grăbit. M-am bucurat reîntîlnindu-l tocmai în acest liceu. Ştiu că mai aveţi un băieţel...

— Da, despre el este, de fapt, vorba, continuă inginerul cu îngrijorare şi tristeţe, i-am povestit şi tovarăşului comandant şi l-am rugat...

— Tovarăşe profesor, se adresă Radu de data aceasta numai dascălului şi antrenorului său, tata a venit..., ştiţi, trebuie să merg neapărat acasă : frăţiorul meu, Mircea, care nu are decît zece ani, s-a accidentat, şi-a fracturat un picior şi...

— Şi plîng'e tot timpul (accidentul s-a petrecut acum două zile), interveni inginerul, plînge şi-l cheamă pe Radu... Nu mi-am dat seama pînă acum cît de mult îl iubeşte, cît de mult se iubesc aceşti doi copii... Aşa e în viaţă, oamenii mai greşesc ! adaugă Dinu Corbeanu această mărturisire, ca pe o căinţă tîrzie, pe care însă doar Valeriu Bogdan şi Radu o înţeleg.

— Bine, dar mîine este competiţia pentru a desemna pe campionul la suta de metri ! Băiatul dumneavoastră este marele favorit – spune profesorul de educaţie fizică. Dacă nu se prezintă mîine, pierde, va trebui să promovez pe. altul. Şi, în felul acesta, pierde şi şcoala, liceul, pentru că el este cel mai bun !

— Da, înţeleg ! înţeleg ! Şi eu..., acolo..., unde...

— Tovarăşul Corbeanu este directorul unei mari întreprinderi..., intervine Valeriu Bogdan, pentru a sublinia ceea ce de fapt voia să spună inginerul.

— Mă întorc mîine dimineaţă, tovarăşe profesor, spuse Radu, luminat de soluţia pe care o găsise. Ajung astă-seară acasă şi mîine dimineaţă mă întorc ! Dar, de ajuns, trebuie să ajung !

— Exact ! îl aduc mîine dimineaţă înapoi. O să fie el puţin obosit, dar nu vă temeţi, cînd îşi pune ceva în minte, ^totdeauna reuşeşte. Radu e un băiat..., mai spuse inginerul, întinzînd cu sfială mîna dreaptă şi mîngîind, parcă fără să-l atingă, capul feciorului.

— Nu trebuie să ni-l recomandaţi, zice profesorul. în patru ani l-am cunoscut şi noi destul de bine !

Radu ascultase însă acea „recomandare” cu tot sufletul în ochi, şi pe buze. Şi, oricît éra el de pretenţios şi de circumspect, nu-i sunase deloc falsă şi nepotrivită...

Profesorul Bogdan i-a condus cîteva sute de metri pe aleea principală. L-a îmbrăţişat pe Radu, la despărţire.

— îmi este foarte apropiat de suflet băiatul dumneavoastră, tovarăşe Corbeanu. "Ce bucuros aş fi fost să fi avut unul ca el !

Vorbele, care s-au rostit în auzul celor doi, le-a dorit de fapt, numai pentru sine ; ele exprimau starea dominantă a fiinţei sale din clipele acelea, din zilele acelea.

Pe chipul inginerului răsărise soarele, deşi acesta, ur- mîndu-şi drumul pe boltă, coborîse dincolo de clădirea liceului.

Cu braţul pe după umerii feciorului, mai înalt cu aproape un cap decît el, Dinu Corbeanu străbătea acum aleea, mărginită de plopii cei înalţi şi drepţi – ca nişte soldaţi pregătiţi pentru onor. Avea sentimentul că se întoarce dintr-o lungă bătălie în care fusese în aceeaşi măsură : *învins,* dar şi *învingător !*

30

— Tovarăşe comandant, permiteţi-mi să vă raportez : mi-am îndeplinit *„misiunea”* ! Vă mulţumesc pentru tot ajutorul pe care mi l-aţi dat !... spuse Valeriu Bogdan cu zîmbetul pe buze...

Era în dimineaţa următoare.

S-a despărţit de comandant, s-a despărţit de director, de colegii-profesori, de elevii liceului...

Se făcuse primăvară de-a binelea !

„Cînd înfloresc toţi merii aceştia, grădina noastră este ca o mare înspumată !”, îi spusese un băiat.

Acum marea aceea înspumată se răsfăţa în lumina blîndă a soarelui. înfloriseră şi merii, şi caişii, şi cireşii, şi prunii, totul era. o mare de flori înmiresmate...

„Primăvară !

O pictură parfumată cu vibrări de violet !”, cum ar fi spus Bacovia.

Şi plopii cei negri şi trişti de acum trei zile înverziseră. Frunzele mici şi plăpînde îşi înmuiau vîrfurile fragile ale săbiilor în cerneala bolţii cereşti şi, foşnind apoi deasupra grădinii, deasupra *cetăţii,* căreia îi stăteau de pază, notau pe portativul acelei dimineţi cîteva acorduri dintr-o înălţătoare simfonie.

„Cum, totul în trei zile, numai în trei zile ? ! Nu se poate !”

Ce nu se poate cînd se adună la un loc atîta viaţă, atîta clocot, atîta iubire ? ! Totul este posibil !

DE ACELAŞI AUTOR

Cadenţa generaţiei, Editura Albatros, 1974
Scrisori de acreditare, Editura Albatros, 1976
Declaraţie de dragoste, Editura Albatros, 1978
Jarul din palmă, Fditura Ion Creangă, 1979
Dragul nostru Alex..., Editura Albatros, 1931
Răspuns la pbst-restant, Editura Ion Creangă, 1981 O vară de dor, Editura Albatros, 1983
Liliac alb în ianuarie, Editura Ion Creangă, 1984 Dans în foişor, Editura Cartea Românească, 1984

Coperta : GEORGE MALUŞEL

Redactor : ELENA. MARrNESCU
Tehnoredactor : MARIA N1COLAE
Bun de tipar 17.04.1983. Apărut 1965. Cbli tipar 11. B10SS5.
Comanda nr. 50 133
Combinatul poligrafic „Casa Scinteii", Piaţa Scinteii nr. 1, Bucureşti, Republica Socialistă România

Cuvintele vibrează parcă în întreaga încăpere, într-o clipă se desfac ferestrele, pereţii toţi se înghesuie într-o parte şi în alta, şi în faţă se deschide un vast platou pe care trec, în pas de defilare, sute şi sute de tineri – o adevărată mare, cu valuri albastre, fulgerate de dungi de foc. Fiecare pas e o silabă de suflet ce se ridică deasupra „cetăţii", împingîndu-şi căldura şi frumuseţea dincolo de merii din jur, trecînd peste capetele plopilor înalţi, care se înclină cu respect, peste ziduri, alergînd către cele patru zări ale suflării româneşti...

V